

Uz sākumlapu > Ģimenes lietas un mantojums > **Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana**

Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Kad precēts pāris nolemj šķīrties, parasti viens no laulātajiem vai abi kopā uzsāk laulības šķiršanas procedūru.

Lielākajā daļā valstu laulības šķiršanu pasludina tiesa, un laulību šķir ar tās spriedumu.

Ja laulībā ir bērni, laulības šķiršana nozīmē ne vien laulāto šķiršanu, bet arī to, ka katram no viņiem veidojas jaunas attiecības ar kopīgajiem bērniem. Tā izraisa arī laulāto kopīgā īpašuma dalīšanu un vajadzības gadījumā pabalsta vai uzturlīdzekļu maksāšanu, ko viens laulātais veic otram vai bērnu uzturēšanai.

Eiropas Savienības tiesību aktos ir noteikumi, kas ļauj noskaidrot, kurā tiesā, pārim šķīroties, jāiesniedz laulības šķiršanas prasība. Tie ir īpaši noderīgi pāriem, ko veido divu dažādu valstu valstspiederīgie, vai gadījumā, ja pāris laulības laikā dzīvojis dažādās dalībvalstīs.

Šie noteikumi dod arī iespēju panākt, ka laulības šķiršanu, kas pasludināta vienā Eiropas Savienības dalībvalstī, vieglāk atzīt un piemēro citā dalībvalstī.

Lai iegūtu sīkāku informāciju par konkrētu valsti, noklikšķiniet uz tās karodziņa.

Lapa atjaunināta: 18/01/2019

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā.

Laulības šķiršana - Beļģija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Beļģijā ir iespējama divu veidu laulības šķiršana — laulības šķiršana sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu un laulības šķiršana uz abpusējas vienošanās pamata.

Šķirt laulību sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu var divējādi:

ar jebkādiem likumīgiem līdzekļiem, pierādot laulības neatgriezenisku iziršanu (Civilkodeksa (*Code civil/Burgerlijk Wetboek*) 229. panta 1. punkts). Laulība ir izirusi neatgriezeniski, ja laulātie vairs nespēj turpināt vai atsākt kopdzīvi;

pamatojoties uz laulāto faktisku šķirtību, kas ilgusi noteiktu laiku. Laulību uzskata par neatgriezeniski izirusu, ja laulības šķiršanas pieteikumu kopīgi iesniedz abi laulātie **pēc vairāk nekā sešus mēnešus ilgas faktiskas šķirtības**. Ja laulāto faktiska šķirtība ilgusi mazāk nekā sešus mēnešus un laulātie vēlas iesniegt kopīgu laulības šķiršanas pieteikumu, laulību uzskata par neatgriezeniski izirusu, tiklīdz laulātie ierodas tiesā otro reizi pēc samierināšanas laika beigām un atkārtoti pauž savu vēlmi šķirt laulību (Civilkodeksa 229. panta 2. punkts). **Vienpusējs pieteikums pēc vairāk nekā gadu ilgas laulāto faktiskas šķirtības** — laulību uzskata par neatgriezeniski izirusu, ja laulības šķiršanas pieteikumu iesniedz tikai viens laulātais pēc vairāk nekā gadu ilgas laulāto faktiskas šķirtības. Ja laulāto faktiska šķirtība ilgusi mazāk nekā gadu un viens no laulātajiem vēlas iesniegt vienpusēju laulības šķiršanas pieteikumu, laulību uzskata par neatgriezeniski izirusu, tiklīdz laulātais, kurš iesniedzis pieteikumu, ierodas tiesā otro reizi pēc samierināšanas laika beigām un atkārtoti pauž savu vēlmi šķirt laulību (Civilkodeksa 229. panta 3. punkts).

Laulību var šķirt uz abpusējas vienošanās pamata tikai tad, ja laulātie iesniedz visaptverošu iepriekšēju vienošanos, kurā noteiktas visas laulības šķiršanas sekas, un abi laulātie turpina izteikt vēlmi izbeigt laulību uz abpusējas vienošanās pamata līdz pat brīdim, kad laulība tiek šķirta. Visaptveroša iepriekšēja vienošanās sastāv no izklāsta par to, kāda ir pušu vienošanās par viņu attiecīgo īpašumu (Civilprocesa kodeksa (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*) 1287. pants), un laulības šķiršanas līguma, kurā puses vienojas par katra laulātā dzīvesvietu laulības šķiršanas tiesvedības laikā, aizgādības tiesībām, laulātā pāra bērnu īpašuma pārvaldību un saskarsmes tiesībām laulības šķiršanas laikā un pēc tās, katra laulātā ieguldījumu kopīgo bērnu uzturlīdzekļos un jebkādiem uzturlīdzekļu maksājumiem starp laulātajiem laulības šķiršanas laikā un pēc tās (Civilprocesa kodeksa 1288. pants).

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Beļģijā ir iespējama divu veidu laulības šķiršana — laulības šķiršana sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu (Civilkodeksa 229. pants) un laulības šķiršana uz abpusējas vienošanās pamata (Civilkodeksa 230. pants).

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Šķīrot laulību, tiek pārrautas laulības saites, kam ir sekas nākotnē. Bijušie laulātie vairs nav viens otra likumīgie mantinieki. Viņi var brīvi atkal stāties laulībā.

Beļģijā laulība neietekmē laulāto uzvārdus. Tomēr laulībā esoša persona ir tiesīga lietot otra laulātā uzvārdu. Pēc laulības šķiršanas šķirtais laulātais vairs nevar lietot bijušā laulātā uzvārdu savā ikdienas un darba dzīvē, izņemot konkrētos gadījumos, kad uzvārds iekļauts uzņēmuma nosaukumā.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulāto mantas kopība tiek likvidēta. Ja laulība tiek šķirta sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu, laulātie zaudē visas priekšrocības, ko viņi viens otram piešķirušī ar jebkādu pirmslaulības vienošanos un kopš stāšanās laulībā, kā arī priekšrocības, ko sniedz jebkāda viņu līgumiska iecelšana par mantiniekiem, ja vien laulātie nevienojas citādi. Ja laulība tiek šķirta uz abpusējas vienošanās pamata, laulātie iepriekš nosaka savas attiecīgās tiesības, noslēdzot visaptverošu iepriekšēju vienošanos (skatīt 1. jautājumu).

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Laulības izbeigšanās, to šķīrot, neietekmē laulībā dzimušo bērnu tiesības (Civilkodeksa 304. pants). Tiklīdz laulība ir šķirta, aizgādību pār bērniem un bērnu īpašuma pārvaldību īsteno abi laulātie kopīgi vai laulātais, kuram bērni uzticēti ar apstiprinātu vienošanos starp pusēm vai ar tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, kas pieņemts pagaidu noregulējuma tiesvedībā (*référé/kort geding*) (Civilkodeksa 302. pants). Laulātie atbilstoši saviem līdzekļiem ir atbildīgi par bērnu izmitināšanu, uzturēšanu, pārraudzību, izglītošanu un apmācību, līdz bērni sasniedz pilngadību vai pabeidz izglītību (Civilkodeksa 203. pants), un laulātajiem ir jāsedz sava daļa no parastajām un ārkārtas izmaksām, kas izriet no minētā pienākuma (Civilkodeksa 203. *bis* pants). Šādu izmaksu daļu parasti sedz ar uzturlīdzekļu maksājumu, ko nosaka tiesas vai vienošanās.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Laulības šķiršana sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu — laulātie var vienoties par uzturlīdzekļu maksājumu pēc laulības šķiršanas, tā summu un nosacījumiem, ar kādiem saskaņoto summu var pārskatīt. Ja vienošanās nav, tiesa pēc tā laulātā pieprasījuma, kurš pauž šādu vajadzību, var uzdot otram laulātajam veikt uzturlīdzekļu maksājumu. Tiesa var noraidīt pieprasījumu par uzturlīdzekļu maksājumu, ja atbildētājs pierāda, ka pieteikuma iesniedzējs ir izdarījis būtisku kaitējumu, kura dēļ kopdzīves turpināšana nav bijusi iespējama. Uzturlīdzekļu maksājumu nekādos apstākļos nevar piešķirt laulātajam, kurš atzīts par vainīgu fiziskā vardarbībā pret otru laulāto. Ja atbildētājs pierāda, ka pieteikuma iesniedzēja vajadzība pēc maksājuma ir viņa paša lēmums un nav pamatota ar ģimenes vajadzībām, tiesa var atbrīvot atbildētāju no pienākuma maksāt uzturlīdzekļus vai samazināt maksājuma summu (Civilkodeksa

301. panta 1., 2. un 5. punkts). Uzturīdzekļu maksājuma summai vajadzētu būt tādai, kas vismaz apmierina saņēmēja vajadzības, bet tā nevar pārsniegt vienu trešdaļu no ienākumiem, ko saņem laulātais, kuram ir pienākums veikt maksājumu. Uzturīdzekļi ir maksājami par laikposmu, kas nepārsniedz laulības ilgumu. Izņēmuma gadījumos šo laikposmu var pagarināt (Civilkodeksa 301. panta 3., 4., 6., 8. un 9. punkts).

Laulības šķiršana uz abpusējas vienošanās pamata — laulātie iepriekš nosaka savas attiecīgās tiesības, noslēdzot visaptverošu iepriekšēju vienošanos (skatīt 1. jautājumu). Laulības šķiršanas laikā un pēc tās laulātie var vienoties par jebkādu uzturīdzekļu maksājuma summu un tās indeksēšanas un pārskatīšanas nosacījumiem (Civilprocesa kodeksa 1288. panta pirmās daļas 4. punkts).

Visos gadījumos tiesa uzturīdzekļu maksājumu var palielināt, samazināt vai izbeigt, ja tā summa vairs nav atbilstoša ārpus pušu kontroles esošu jaunu apstākļu dēļ. Tikai gadījumā, kad laulība tiek šķirta sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu, tiesa var koriģēt uzturīdzekļu maksājuma summu arī tad, ja laulības šķiršanas rezultātā mainās laulāto finanšu stāvoklis.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Laulāto atšķiršana (*séparation de corps/scheiding van tafel en bed*) nepārtrauc laulības saites, bet samazina laulāto savstarpējās tiesības un pienākumus — tā atceļ pienākumu dzīvot kopā un nodala īpašumu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Laulāto atšķiršanas nosacījumi ir tādi paši kā laulības šķiršanas nosacījumi.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršana nepārtrauc laulības saites, bet samazina laulāto savstarpējās tiesības un pienākumus. Attiecībā uz pašiem laulātajiem laulāto atšķiršana atceļ tikai pienākumu dzīvot kopā un pienākumu savstarpēji palīdzēt (*devoir d'assistance/bijstandsplicht*). Uzticības pienākums un pienākums sniegt materiālu atbalstu (*devoir de secours/hulpplicht*) paliek spēkā (Civilkodeksa 308. pants). Laulāto atšķiršanas rezultātā īpašums tiek nodalīts (Civilkodeksa 311. pants). Attiecībā uz bērniem laulāto atšķiršanas sekas ir tādas pašas kā laulības šķiršanas sekas. Laulātie, kuri ir atšķirti, nav tiesīgi saņemt uzturīdzekļu maksājumus, bet viņi var prasīt, lai tiek izpildīts materiālā atbalsta sniegšanas pienākums (Civilkodeksa 213. pants).

Sekas laulāto atšķiršanai uz abpusējas vienošanās pamata ir tādas pašas kā laulības šķiršanai uz abpusējas vienošanās pamata un ir atkarīgas no iepriekšējās vienošanās starp laulātajiem, lai gan laulības saites netiek pārtrauktas. Arī uzticības pienākums un pienākums sniegt materiālu atbalstu paliek spēkā.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības pasludināšana par neesošu ir civilsods, ko piemēro, ja laulība noslēgta, pārkāpjot likumu, neraugoties uz reģistratora veiktām iepriekšējām pārbaudēm.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulības "absolūtu" neesību pasludina šādos gadījumos:

viens no laulātajiem ir nepilngadīgs un nav atbrīvots no vecuma prasības (Civilkodeksa 144. pants) — minimālais vecums, lai stātos laulībā, ir 18 gadi; piekrišana neesība (Civilkodeksa 146. pants);

fiktīva laulība (Civilkodeksa 146. *bis* pants) — laulība nepastāv, ja vairāku apstākļu kopums liecina, ka vismaz viena laulātā nodoms acīmredzami ir bijis nevis izveidot ilgstošas partnerattiecības, bet tikai iegūt priekšrocības no uzturēšanās viedokļa, kuras sniedz laulātā statuss;

piespiedu laulība (Civilkodeksa 146. *ter* pants) — laulība nepastāv, ja tā noslēgta bez abu laulāto brīvas piekrišanas un ja vismaz viens laulātais piekrišanu devis vardarbības vai draudu iespaidā;

bigāmija (Civilkodeksa 147. pants);

pārkāpti šķēršļi, kas noteikti laulības noslēgšanai, pamatojoties uz ģimenes asinsradniecības vai laulības saitēm vai uz tiesas rīkojumu, kas nosaka pieņemtajam bioloģiskajam tēvam pienākumu veikt uzturīdzekļu maksājumus, vai uz ģimenes saitēm uz adopcijas pamata (Civilkodeksa 161.–164. pants, 341. pants un 3561. panta pirmā un otrā daļa un 35313. pants);

valsts amatpersonas, kura veikusi salaulāšanu, pilnvaru neesība (Civilkodeksa 191. pants) (neobligāta absolūta spēkā neesība);

slepena laulība (Civilkodeksa 191. pants) (neobligāta absolūta spēkā neesība).

"Relatīva" laulības neesība pastāv tad, ja pastāv kāda viena vai abu laulāto piekrišanas nepilnība vai identitātes kļūda (Civilkodeksa 180. un 181. pants).

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Sekas laulības pasludināšanai par neesošu jeb tās neesības pasludināšanai ir laulības spēkā neesība attiecībā gan uz pagātni, gan nākotni. Tai ir atpakaļejoša spēka ietekme uz laulības noslēgšanas datumu. Visas sekas, ko radījusi laulība, izzūd. Uzskata ka laulība nekad nav tikusi noslēgta.

Ja laulātie stājušies laulībā labticīgi, proti, ja viņi nav zinājuši par laulības spēkā neesības pamatu, tiesa var nospriest, ka laulība jāpasludina par neesošu tikai attiecībā uz nākotni, bet tās pagātnes sekas paliek spēkā. Ja tikai viens no laulātajiem stājies laulībā labticīgi, laulības sekas var būt izdevīgas tikai attiecīgajam laulātajam.

Laulības sekas, kas bijušas izdevīgas bērniem, paliek spēkā, pat ja neviens no laulātajiem nav stājies laulībā labticīgi. Ikvienu bērnu, kurš piedzimis par neesošu pasludinātās laulības laikā vai 300 dienu laikā pēc laulības pasludināšanas par neesošu, arī turpmāk uzskata par vīru, kura laulība pasludināta par neesošu, bērniem.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Likumā ir paredzēti divi mediācijas veidi — brīvprātīga mediācija, kad puses pašas izmanto mediatora pakalpojumus bez tiesas iejaukšanās, un tiesas mediācija, ko ierosina puses vai tiesa tiesvedības laikā, kuru šādā gadījumā aptur. Mediāciju var izmantot strīdos, kas saistīti ar laulības pienākumiem (Civilkodeksa 201. un 203. pants), laulāto tiesībām un pienākumiem (Civilkodeksa 221.–224. pants), laulības šķiršanas sekām (Civilkodeksa 295.–307. *bis* pants), aizgādības tiesībām (Civilkodeksa 371.–387. *bis* pants), laulības šķiršanu sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu (Civilkodeksa 229. pants), laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata (Civilprocesa kodeksa 1254.–1310. pants) un faktisku kopdzīvi. Katra puse var brīvi ierosināt brīvprātīgas mediācijas procesu (Civilprocesa kodeksa 1730. pants un turpmākie panti). Tiesa, kas izskata lietu, jebkurā tiesvedības posmā var arī izdot rīkojumu par tiesas mediāciju (Civilprocesa kodeksa 1734. pants un turpmākie panti). Abos gadījumos, ja puses mediācijā panāk vienošanos, to var iesniegt tiesai apstiprināšanai. Apstiprinājumu var atteikt tikai tad, ja panāktā vienošanās ir pretrunā sabiedriskajai politikai vai nepilngadīgo bērnu interesēm.

Laulības šķiršanas apstiprināšana ir tiesu atbildībā.

11 Kur lai es iesniegdu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikumu par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu sakarā ar laulības neatgriezenisku iziršanu vai pieteikumu par laulāto atšķiršanas pārkvalificēšanu par laulības šķiršanu izskata pirmās instances tiesa (*tribunal de première instance/vrederegerecht*) pēc laulāto pēdējās dzīvesvietas vai vietas, kur ir atbildētāja adrese (*domiciel/woonplaats*) (Civilprocesa kodeksa 628. panta pirmās daļas 1. punkts).

Ja laulību šķir uz abpusējas vienošanās pamata, laulātie izvēlas pirmās instances tiesu (Civilprocesa kodeksa 1288. *bis* panta otrā daļa).

Pieteikumu par laulības atzīšanu par neesošu izskata pirmās instances tiesa, ko nosaka pēc vietas, kur ir atbildētāja adrese (Civilprocesa kodeksa 624. pants).

Ja laulību šķir sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu, pieteikumu iesniedz: 1) ar paziņojumu, kuru izsniedz tiesu izpildītājs (*huissier de justice/ gerechtsdeurwaarder*) atbilstoši Civilt kodeksa 229. panta 1. punktam; 2) kopīgi atbilstoši Civilt kodeksa 229. panta 2. punktam, iesniedzot kopēju pieteikumu saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 1026. pantu un turpmākajiem pantiem, kuru parakstījis katrs no laulātajiem vai vismaz jurists vai notārs (Civilprocesa 1254. panta 1. punkts), vai 3) vienpusēji atbilstoši Civilt kodeksa 229. panta 3. punktam, iesniedzot pieteikumu par parasto sacīkstes principa tiesvedību saskaņā ar Civilprocesa 1034. *bis*–1034. *sexies* pantu. Visos gadījumos dokumentā, ar kuru uzsāk tiesvedību, papildus informācijai, kas parasti ir jānorāda, ir jāiekļauj arī sīks faktu izklāsts un paziņojums, norādot datus par bērniem (Civilprocesa kodeksa 1254. panta 1. punkts). Jāiesniedz arī laulības apliecība, bērnu dzimšanas apliecības un apliecinājums par katru laulātā identitāti un valstspiederību, ja vien šīs ziņas nav atrodamas iedzīvotāju reģistrā vai ārvalstnieku reģistrā (Civilprocesa kodeksa 1254. panta 2. punkts).

Laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata pieprasa, iesniedzot pieteikumu tiesā (*requête/verzoekschrift*). Papildus dokumentiem, kas vajadzīgi laulības šķiršanai sakarā ar tās neatgriezenisku iziršanu, jāiesniedz arī jebkādas pušu noslēgtas iepriekšējās vienošanās un, ja piemērojams, viņu īpašuma uzskaitījums.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Piemēro parastos noteikumus. Skatīt faktu lapu "Juridiskā palīdzība".

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Ikvienam lēmumu, ar kuru apmierina vai noraida pieteikumu par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu sakarā ar laulības neatgriezenisku iziršanu vai pieteikumu par laulības atzīšanu par neesošu, var apstrīdēt viena mēneša laikā no sprieduma izsniegšanas neatkarīgi no tā, vai spriedums pieņemts aizmuguriski vai pēc abu pušu uzklaušanās (Civilprocesa kodeksa 1048. panta pirmā daļa un 1051. panta pirmā daļa).

Pārsūdzība (*appel/hoger beroep*) pret spriedumu, ar kuru tiek šķirta laulība, ir pieņemama tikai tad, ja tā tiek pamatota ar to, ka nav ievēroti juridiskie nosacījumi laulības šķiršanai, vai ar laulāto samierināšanu. Šādu pārsūdzību var iesniegt prokurors viena mēneša laikā no sprieduma pieņemšanas. Šādā gadījumā to izsniedz abām pusēm. Pārsūdzību var iesniegt arī viens no laulātajiem vai abi laulātie atsevišķi vai kopīgi viena mēneša laikā no sprieduma pieņemšanas. Šādā gadījumā pārsūdzību izsniedz prokuroram un — ja to iesniedzis tikai viens no laulātajiem — otram laulātajam. Pārsūdzība, kas pamatota ar laulāto samierināšanu, visos gadījumos jāiesniedz kopīgi abiem laulātajiem viena mēneša laikā no sprieduma pieņemšanas. Šādu pārsūdzību izsniedz prokuroram (Civilprocesa kodeksa 1299. pants). Pārsūdzība pret spriedumu, ar ko noraida laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata, ir pieņemama tikai tad, ja to iesniedz abas puses atsevišķi vai kopīgi viena mēneša laikā no sprieduma pieņemšanas (Civilprocesa kodeksa 1300. pants).

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Kopš 2005. gada 1. marta ir spēkā Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību (regula "Brisele IIa"). Minētā regula ir piemērojama Eiropas Savienībā (izņemot Dāniju). Spriedums, kas pieņemts kādā dalībvalstī, ir automātiski atzīstams pārējās dalībvalstīs bez kādas īpašas procedūras (regulas "Brisele IIa" 21. panta 1. punkts). Nekāda īpaša procedūra netiek pieprasīta civilstāvokļa aktu atjaunošanai sakarā ar spriedumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kas izsludināts citā dalībvalstī un saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem vairs nav pārsūdzams (regulas "Brisele IIa" 21. panta 2. punkts). Spriedumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu neatzīst, ja šāda atzīšana ir klaji pretrunā sabiedriskajai kārtībai, ja atbildētajam dokuments, uz kura pamata uzsākta tiesvedība, vai līdzīgs dokuments nav noteiktā kārtā uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, vai ja tas ir pretrunā agrākam spriedumam, kas taisīts lietā ar tām pašām pusēm (regulas "Brisele IIa" 22. pants). Sprieduma pārskatīšanas laikā izcelsmes tiesas jurisdikciju nedrīkst apstrīdēt (regulas "Brisele IIa" 24. pants), un nekādos apstākļos spriedums nav pārskatāms pēc būtības (regulas "Brisele IIa" 26. pants). Turklāt sprieduma atzīšanu nedrīkst atteikt, pamatojoties uz to, ka Beļģijas tiesību akti tādu pašu faktu dēļ nepieļauj laulības šķiršanu (regulas "Brisele IIa" 25. pants). Dokumenti, kas jāuzrāda, lai varētu atzīt ārvalstu tiesas spriedumu, ir uzskaitīti regulas "Brisele IIa" 37. pantā.

Ja regula "Brisele IIa" nav piemērojama, uz spriedumiem, kas pieņemti pēc 2004. gada 1. oktobra, attiecas Beļģijas Starptautisko privāttiesību kodeksa (*Code de droit international privé/Wetboek van Internationaal Privaatrecht*) noteikumi — Kodeksa 126. panta 2. punkts). Saskaņā ar Kodeksa 22. pantu atzīšana notiek automātiski, un nav vajadzīga nekāda tiesvedība. Ārvalstu tiesas spriedumu neatzīst, ja atzīšanas sekas ir klajā pretrunā sabiedriskajai kārtībai, ja ir pārkāptas aizstāvības tiesības, ja spriedums pieņemts, pārkāpjot tiesību aktus, ja spriedums joprojām ir pārsūdzams, ja spriedums ir pretrunā Beļģijā taisītam spriedumam vai spriedumam, kas iepriekš taisīts ārvalstīs un ir atzīstams Beļģijā, ja tiesvedība ārvalstīs uzsākta pēc tam, kad Beļģijā uzsākta tiesvedība starp tām pašām pusēm un par to pašu priekšmetu, kura vēl joprojām notiek, ja lietas izspriešana ir bijusi tikai Beļģijas tiesu jurisdikcijā, ja ārvalstu tiesas jurisdikcijas noteikšanas vienīgais kritērijs bijis fakts, ka atbildētājs vai īpašums, kas nav tieši saistīts ar strīdu, atradies valstī, pie kuras pieder tiesa, vai ja atzīšanu liedz kāds no atteikuma iemesliem, kas ierobežojoši uzskaitīti Kodeksā (personas un ģimenes tiesību jomā vienīgais šāds iemesls ir vārds, adopcija un laulātā vienpusēja atteikšanās no laulības) (Kodeksa 25. panta 1. punkts). Pārskatīšanas laikā nekādos apstākļos ārvalstu spriedums nav pārskatāms pēc būtības (Kodeksa 25. panta 2. punkts). Dokumenti, kas jāuzrāda, lai varētu atzīt ārvalstu tiesas spriedumu, ir uzskaitīti Kodeksa 24. pantā.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Gan regulas "Brisele IIa", gan Starptautisko privāttiesību kodeksa pamatprincips ir automātiska atzīšana bez kādas īpašas procedūras. Tomēr, ja atzīšanas pamatā ir regula "Brisele IIa", jebkura ieinteresētā persona saskaņā ar tās 2. iedaļā paredzētajām procedūram var pieprasīt lēmumu par to, lai spriedums tiktu vai netiktu atzīts (regulas "Brisele IIa" 21. panta 3. punkts). Ja regula "Brisele IIa" nav piemērojama, jebkura ieinteresētā persona vai prokurors saskaņā ar Kodeksa 23. pantā noteikto procedūru var iesniegt pieteikumu, prasot sprieduma pilnīgu vai daļēju atzīšanu vai neatzīšanu (Kodeksa 22. panta 2. punkts).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Kodeksa 55. panta 1. punktā ir ietverta tiesību kolīziju norma par laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas lietām ar starptautisku dimensiju. Laulības šķiršanu un laulāto atšķiršanu reglamentē:

tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā ir abu laulāto pastāvīgā dzīvesvieta pieteikuma iesniegšanas brīdī;

ja abu laulāto pastāvīgā dzīvesvieta nav vienā un tajā pašā valstī, — tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā atradies laulāto pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta, ar nosacījumu, ka pieteikuma iesniegšanas brīdī vienam no laulātajiem pastāvīgā dzīvesvieta ir attiecīgajā valstī;

ja nevienam no laulātajiem pastāvīgā dzīvesvieta nav valstī, kurā atradies viņu pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta, — tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederīgie ir abi laulātie pieteikuma iesniegšanas brīdī;

citos gadījumos — Beļģijas tiesību akti.

"Pastāvīgā dzīvesvieta" ir definēta Kodeksa 4. panta 2. punktā. "Kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta" var nebūt dzīvesvieta vienā adresē vai vienā pašvaldībā, bet tā drīzāk ir dzīvesvieta vienā valstī. Kodeksa 55. panta 1. punktā minētos tiesību aktus nevar piemērot, ja tie neatzīst laulības šķiršanas ierosināšanu. Šādā gadījumā piemērojami tiesību akti ir tiesību akti, ko norāda nākamais alternatīvais kritērijs 1. punktā (Kodeksa 55. panta 3. punkts).

Laulātajiem ir arī ierobežota iespēja pašiem izvēlēties piemērojamos tiesību aktus — viņi var izvēlēties tās valsts tiesību aktus, kuru valstspiederīgie viņi ir pieteikuma iesniegšanas brīdī, vai Beļģijas tiesību aktus (Kodeksa 55. panta 2. punkts). Šo izvēli var izdarīt, vēlākais, pirmo reizi ierodoties uz tiesas sēdi, kurā izskata pieteikumu par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu.

Kodeksa 55. pantā norādītie piemērojamie tiesību akti paredz noteikumus, kas reglamentē šādus aspektus: laulāto atšķiršanas pieteikuma pieņemamība; laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas pamati un nosacījumi vai — kopēja pieteikuma gadījumā — piekrišanas nosacījumi, tostarp piekrišanas paušanas veids; laulāto pienākums vienoties par pasākumiem saistībā ar viņu pašu un viņu atbildībā esošo bērnu personu, uzturēšanu un īpašumu, kā arī laulības saišu izbeigšanās vai — laulāto atšķiršanas gadījumā — šādu saišu vājināšanās pakāpe (Kodeksa 56. pants).

Lapa atjaunināta: 23/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Bulgārija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Bulgārijas tiesībās paredzētas šādas iespējas izbeigt laulību, to šķirot:

laulības šķiršana uz abpusējas vienošanās pamata atbilstīgi Ģimenes kodeksa (*Semeen kodeks*) 50. un 51. pantam;

laulības šķiršana, pamatojoties uz pieteikumu par būtisku un neatgriezenisku laulības iziršanu atbilstīgi Ģimenes kodeksa 49. pantam;

laulības šķiršana neatkarīgi no vainas, pamatojoties uz pieteikumu par nopietnu un neatgriezenisku laulības iziršanu un iesniedzot laulāto vienošanos atbilstīgi Ģimenes kodeksa 49. panta 4. daļai.

Ja laulības šķiršana notiek uz abpusējas vienošanās pamata, abi laulātie iesniedz kopīgu pieteikumu rajona tiesai (*rayonen sad*), tam pievienojot vienošanos atbilstīgi Ģimenes kodeksa 50. pantam. Vienošanās dokumentā laulātajiem jānosaka bērnu dzīvesvieta, vecāku tiesību īstenošana, saskarsmes tiesības ar bērniem un bērnu uzturēšanas izdevumi, mantas sadale, laulāto kopīgā mājokļa izmantošana, uzturēšanas izdevumi laulāto starpā un uzvārda lietošana. Tiesai ir jāapstiprina izlīgums pēc tam, kad tā ir pārliecinājusies, vai ir aizsargātas bērnu intereses. Ja tiesa konstatē, ka vienošanās ir ar trūkumiem vai ka bērnu intereses nav pienācīgi aizsargātas, tiesa dod laiku šo trūkumu novēršanai. Ja noteiktajā laikā trūkumi netiek novērsti, tiesa noraida laulības šķiršanas pieteikumu.

Ja laulības šķiršana notiek, pamatojoties uz pieteikumu par nopietnu un neatgriezenisku laulības iziršanu, pieteikumu iesniedz viens no laulātajiem.

Pieteikumu izskata rajona tiesa (*rayonen sad*), kam ir jurisdikcija atbildētāja dzīvesvietā. Tiesai pēc savas iniciatīvas ir jālemj par to, kurš vainojams laulības iziršanā, kā arī par vecāku tiesību īstenošanu, saskarsmes tiesībām ar laulībā dzimušajiem bērniem un to uzturēšanas izdevumiem, mantas sadali, laulāto kopīgā mājokļa izmantošanu, uzturēšanas izdevumiem laulāto starpā un vīra uzvārda izmantošanu. Šīs normas piemērojamas, ja puses nav noslēgušas laulības līgumu, kurā būtu atrunātas minētās attiecības laulības šķiršanas gadījumā.

Šķirot laulību uz pieteikuma pamata, laulātie var paziņot, ka viņi ir panākuši izlīgumu, kurā viņiem ir jāvienojas par jautājumiem saistībā ar vecāku tiesību īstenošanu, saskarsmes tiesībām ar laulībā dzimušajiem bērniem un to uzturēšanas izdevumiem, mantas sadali, laulāto kopīgā mājokļa izmantošanu, uzturēšanas izdevumiem laulāto starpā un vīra uzvārda izmantošanu. Tiesa par vainu laulības iziršanā lems tikai tad, ja to skaidri pieprasa viena no lietās pusēm vai puses, taču tai tomēr jākonstatē, ka ir pamats laulības izbeigšanai, proti, ka ir notikusi nopietna un neatgriezeniska laulības iziršana.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulības šķiršanai uz abpusējas vienošanās pamata:

Pamats laulības šķiršanai uz abpusējas vienošanās pamata ir laulāto paziņojums par savu stingru un negrozāmu abpusēju vienošanos par laulības izbeigšanu. Tiesa neizskata laulāto motīvus laulības izbeigšanai.

Laulības šķiršanai, pamatojoties uz pieteikumu:

Pamats laulības šķiršanai, pamatojoties uz pieteikumu, ir nopietna un neatgriezeniska laulības iziršana. Nav juridiskas definīcijas, kas ir "nopietna un neatgriezeniska laulības iziršana". Atbilstīgi juridiskajai teorijai un Augstākās kasācijas tiesas (*Varhoven kasatsionen sad*) interpretējošajai judikatūrai nopietna un neatgriezeniska laulības iziršana ir tad, kad laulības saites formāli pastāv, bet tām pilnībā trūkst satura, ko nosaka sabiedrības morāle un likums. Nopietna un neatgriezeniska laulības iziršana ir objektīvs stāvoklis, kas jānosaka katrā gadījumā atsevišķi. Ir pieļaujami visi pierādīšanas līdzekļi, tostarp mutiski pierādījumi. Likums neparedz nopietnas un neatgriezeniskas laulības iziršanas absolūtos priekšnoteikumus. Judikatūra atzīst (kaut gan uzskaitījums nav visaptverošs) laulātā neuzticību, ilgstošu laulāto faktisko šķirtību, alkohola un citu apreibinošu vielu pārmērīgu lietošanu, fizisku un garīgu vardarbību un pastāvīgu ģimenes atstāšanu novārtā. Jaunais Ģimenes kodekss vairs nenosaka, ka tiesai pēc savas iniciatīvas jālemj par jautājumiem saistībā ar vainu laulības iziršanā, izņemot gadījumus, kad puse vai puses ir skaidri lūgušas nolēmumu šajā jautājumā. Taču, ja nav vienošanās, jautājums par vainu ir izšķirošs, lemjot par jautājumiem saistībā ar vecāku tiesību īstenošanu, saskarsmes tiesībām ar laulībā dzimušiem bērniem, laulībā dzimušu bērnu uzturēšanas izdevumiem un laulāto kopīgā mājokļa izmantošanu.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Pēc laulības šķiršanas tiesa var atjaunot viena laulātā pirmslaulību uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumam?

Jaunais Ģimenes kodekss nosaka vairākus iespējamus laulāto mantisko attiecību regulējumus laulības laikā: likumiskā laulāto mantas kopība; likumiskā laulāto mantas šķirtība un līgumiskais regulējums.

1. Laulāto mantisko attiecību regulējumus paredz nedalāmu kopīpašumu attiecībā uz visiem aktīviem, tostarp naudas noguldījumiem, kas iegūti laulības laikā. Šie aktīvi ir abu laulāto kopīpašums neatkarīgi no tā, uz kura laulātā vārda tie iegādāti, ja tie iegādāti par abu laulāto kopīgi veiktiem ieguldījumiem. Laulāto kopīgais ieguldījums var izpausties kā līdzekļu un darba ieguldījums, bērnu aprūpe un mājas darbi. Kopīgais ieguldījums tiek prezumēts, pretējais ir jāpierāda. Katra laulātā personisko īpašumu veido aktīvi, kas iegādāti pirms laulības, un mantojums un dāvinājumi, kas iegūti laulības laikā. Personiskais īpašums ir kustams īpašums, ko laulātais ieguvis laulības laikā savai personiskai lietošanai vai savas profesijas realizēšanai.

Pēc laulības šķiršanas īpašums, kas pakļauts laulāto mantas kopības regulējumam, tiek pārveidots par parastu īpašumu.

2. Laulāto mantas šķirtības regulējums

Tiesības, ko katrs no laulātajiem ieguvis laulības laikā, pieder personiski šim laulātajam, taču pēc laulības šķiršanas, pamatojoties uz pieteikumu, katram laulātajam ir tiesības saņemt daļu no to tiesību vērtības, ko otrs laulātais ieguvis laulības laikā – tādā apjomā, kādā pieprasošais laulātais veicis ieguldījumu darbu, savu finanšu līdzekļu, bērnu aprūpes vai mājas darbu veidā vai citādi. Izdevumus par ģimenes vajadzību nodrošināšanu sedz abi laulātie; laulātajiem ir kopīga atbildība par saistībām pastāvošu ģimenes vajadzību apmierināšanai.

3. Līgumiskais regulējums

Atbilstīgi Ģimenes kodeksam laulātie drīkst noslēgt laulības līgumu (šī iespēja ir jaunums Bulgārijas tiesībās). Laulības līgumu laulātie var noslēgt pirms laulības noslēgšanas vai laulības laikā. Laulības līgumā var paredzēt tikai noteikumus par īpašuma sadali starp pusēm, piemēram, pušu tiesības uz laulībā iegūto īpašumu; pušu tiesības uz īpašumu, kas tām piederēja pirms laulības; īpašuma, tostarp laulāto kopīgā mājokļa, pārvaldīšanas un atsavināšanas veidu; izdevumu un saistību dalīšanu starp pusēm; ar īpašumu saistītās sekas laulības šķiršanas gadījumā; laulāto uzturēšanas izdevumus laulības laikā un laulības šķiršanas gadījumā; laulībā dzimušo bērnu uzturēšanas izdevumus. Nav pieļaujams noteikums, ar kuru vienas puses pirmslaulību īpašumu pārveido par laulāto

kopīpašumu. Laulības līgumā nedrīkst ietvert noteikumus par rīkojumiem nāves gadījumam, izņemot attiecībā uz laulāto daļām norunātajā laulāto kopīpašumā laulības izbeigšanās gadījumā. Likumiskās laulāto mantas kopības regulējums attiecas uz mantiskajām attiecībām, kas nav atrunātas laulības līgumā.

Neatkarīgi no laulāto izvēlētā regulējuma laulāto kopīgā mājokļa atsavināšanai piemērojams vispārējais regulējums, t. i., ja laulāto kopīgais mājoklis ir viena laulātā personiskais īpašums, atsavināšanai nepieciešama otra laulātā piekrišana, ja vien abiem laulātajiem nepieder cits mājoklis, kas ir kopīpašums vai pieder personiski katram no viņiem. Ja piekrišana netiek saņemta, atsavināšanu var veikt ar rajona tiesneša atļauju, ja tiek konstatēts, ka atsavināšana nekaitē pilngadību nesasnējušajiem bērniem un ģimenei. Ja abi laulātie nevar atsevišķi izmantot laulāto kopīgo mājokli, tiesa, šķirot laulību, mājokļa izmantošanas tiesības piešķirs vienam no laulātajiem, ja viņš(-a) to ir prasījis(-usi) un ja viņam(-ai) ir nepieciešams mājoklis. Ja ir laulībā dzimuši bērni, kas vēl nav sasnieguši pilngadību, tiesa pēc savas iniciatīvas lems par laulāto kopīgā mājokļa izmantošanu un šādas lietošanas tiesības var piešķirt laulātajam, kuram piešķirta vecāku tiesību īstenošana, tik ilgi, kamēr viņš(-a) īsteno vecāku tiesības.

Pēc laulības šķiršanas bijušie laulātie vairs nav viens otra likumiskie mantinieki un zaudē visus labumus atbilstīgi rīkojumiem nāves gadījumam. Pēc laulības šķiršanas var atsaukt īpašumu dāvinājumus, kuru vērtība ir ievērojama un kurus viens laulātais vai tā tuvi radnieki dāvinājuši otram laulātajam saistībā ar laulību vai laulības laikā, izņemot, ja tas ir pretrunā ar sabiedrības morāli. Prasību par dāvinājuma atsaukšanu var iesniegt viena gada laikā pēc laulības šķiršanas.

Likumiskās laulāto mantas kopības regulējums piemērojams, ja personas, kas stājas laulībā, nav izvēlējušās savu mantisko attiecību regulējumu un ja tās ir nepilngadīgas vai ar ierobežotu tiesībspēju un rīcībspēju. Laulāto mantas kopības regulējums tiek reģistrēts Laulāto mantisko attiecību reģistrā. Mantisko attiecību regulējumu laulības laikā drīkst grozīt. Grozījums tiek reģistrēts dzimtsarakstu nodaļā noslēgtu laulību reģistrā un Laulāto mantisko attiecību reģistrā. Laulības līgumi un piemērojamais likumiskais mantisko attiecību regulējums tiek reģistrēti Reģistru aģentūras centralizētajā elektroniskajā reģistrā. Šis reģistrs ir publiski pieejams. Ja viens vai abi laulātie iesaistās kādā darījumā ar trešo personu un reģistrā nav reģistrēts mantisko attiecību regulējums, ir piemērojams likumiskais laulāto mantas kopības regulējums.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Bulgārijas tiesību aktos pieņemtais juridiskais termins ir "vecāku tiesību īstenošana".

Savā lēmumā par laulības izbeigšanu ar šķiršanu tiesai ir jālemj par jautājumiem, kas saistīti ar vecāku tiesību īstenošanu, saskarsmes tiesībām ar laulībā dzimušiem bērniem un laulībā dzimušu bērnu uzturīdzekļiem un ar laulāto kopīgā mājokļa izmantošanu. To darot, tiesa ņem vērā bērnu intereses. Tiesa lemj, kuram no vecākiem jāīsteno vecāku tiesības, nosakot pasākumus saistībā ar šo tiesību īstenošanu, kontaktus starp bērniem un vecākiem un bērnu uzturīdzekļus. Nosakot, kurš vecāks īsteno vecāku tiesības, tiesa izvērtē visus apstākļus saistībā ar bērnu interesēm, un to dara, uzklusot vecākus un bērnus, ja bērni ir vecāki par desmit gadiem.

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Atbilstīgi Ģimenes kodeksa 83. pantam uzturīdzekļi tiek piešķirti tikai laulātajam, kas nav vainojams laulības šķiršanā. Uzturīdzekļi ir maksājami ne ilgāk kā trīs gadus pēc laulības izbeigšanas, ja vien puses nav vienojušās par garāku laiku. Tiesa var pagarināt šos periodus, ja bijušais laulātais, kas saņem uzturīdzekļus, ir nonācis īpašās grūtībās un otrs laulātais var maksāt uzturīdzekļus bez īpašām grūtībām. Bijušā laulātā tiesības uz uzturīdzekļiem izbeidzas, ja viņš stājas jaunā laulībā. Praksē gadījumi, kad bijušajam laulātajam tiek piešķirti uzturīdzekļi vai tiek noteikts pienākums maksāt uzturīdzekļus, ir ļoti reti.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Spēkā esošajos Bulgārijas tiesību aktos nepastāv "laulāto atšķiršanas" jēdziens.

Judikatūrā "laulāto faktiskā šķirtība" nozīmē vienkārši to, ka laulātie nedzīvo kopā un viņiem nav kopīgas māsainiecības. Tā nenozīmē to pašu, ko "laulāto atšķiršana".

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Sk. 4. punktu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Sk. 4. punktu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības atzīšana par neesošu ir viens no līdzekļiem, kas paredzēts Bulgārijas tiesībās, lai izbeigtu laulību. Par neesošu atzītai laulībai pirms tās izbeigšanas tiesas ceļā ir visas spēkā esošas laulības juridiskās sekas. Laulību par neesošu var atzīt tikai tiesas ceļā: uz laulības neesamību nevar pajauties, kamēr tiesa nav atzinusi šādu neesamību.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Lai laulību atzītu par neesošu, vienam no laulātajiem:

laulības noslēgšanas brīdī bija jābūt jaunākam par astoņpadsmit gadiem;

joprojām jāatrodas laulībā ar citu personu;

bija jābūt atzītam par rīcībnespējīgu vai jāsirgst ar garīgu slimību vai garīgu atpalcību, kas ir pamats viņa(-as) atzīšanai par rīcībnespējīgu;

jāsirgst ar slimību, kas nopietni apdraud pēcnācēja vai otra laulātā dzīvību vai veselību, ja vien slimība neapdraud tikai otru laulāto un viņš(-a) to zina;

jābūt otra laulātā tiešam augšupējam vai lejupējam radniekam;

jābūt otra laulātā brālim, mātai, brāļa/mātas dēlam vai meitai vai citam sānlīnijas radniekam līdz ceturtajai radniecības pakāpei, ieskaitot otru laulāto;

jābūt otra laulātā adoptētājam vai adoptētājam bērnam;

bija jābūt piespiestam noslēgt laulību, izsakot nopietnus un nenovēršamus draudus viņa(-as) dzīvībai, veselībai vai godam vai viņa(-as) ģimenes locekļu dzīvībai, veselībai vai godam.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Atkarībā no laulībai piemītošā trūkuma pieteikumu par tās atzīšanu par neesošu var iesniegt laulātais, kuru šis trūkums ietekmē; to var iesniegt arī prokurors, laulātais no pirmās laulības vai prokurors un laulātais. Ģimenes kodeksa 97. pantā skaidri un visaptveroši minētas personas, kas ir tiesīgas iesniegt prasību par laulības atzīšanu par neesošu, un termiņi, kad to var darīt.

Sekas laulības atzīšanai par neesošu ir tādas pašas kā laulības šķiršanas gadījumā attiecībā uz laulāto personiskajām un mantiskajām attiecībām, kā arī uz attiecībām starp laulātajiem un viņu bērniem. Laulības atzīšanas par neesošu kontekstā ļaunība ir līdzvērtīga vainai laulības šķiršanas gadījumā. Bērni, kas ieņemti vai dzimuši laulībā, kura atzīta par neesošu, tiek uzskatīti par laulībā dzimušiem, un uz viņiem attiecas paternitātes prezumpcija.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Vienīgais veids laulības izbeigšanai ar laulības šķiršanu ir iesniegt pieteikumu vai iesniegumu tiesā.

Ja puses izvēlas mediāciju, tiesvedība tiek izbeigta.

11 Kur lai es iesniegdu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Rajona tiesai (*rayonen sad*) kā pirmās instances tiesai parasti ir piekritīgi šķiršanās pieteikumi vainas dēļ un pieteikumi atzīt laulību par neesošu. Šīs tiesas arī izskata iesniegumu par laulības šķiršanu uz laulāto abpusējas vienošanās pamata. Pieteikumi iesniedzami tiesā atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai. Tiesai nav pēc savas iniciatīvas jāpārbauda lietas piekritība šai tiesai, taču tai ir jānodod lieta kompetentai tiesai, ja atbildētājs iesniedz iebildumus termiņā, kas atvēlēts atbildes uz pieteikumu iesniegšanai.

Laulības šķiršanas lietās nav iespējams aizmugurisks spriedums.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Lietas puses var saņemt juridisku palīdzību, ievērojot noteikumus, kas parasti paredzēti juridiskās palīdzības saņemšanai. Tie paredzēti Juridiskās palīdzības likumā (*Zakon za pravnotu pomosht*).

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Lēmumu par laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata nevar pārsūdzēt.

Saņemot lēmumu par pieteikumu atzīt laulību par neesošu vai laulības šķiršanas pieteikumu, pusei ir divas nedēļas, lai lēmumu pārsūdzētu apgabaltiesā.

Lēmums par laulības šķiršanu stājas spēkā, pat ja tas ir pārsūdzēts daļā par vainas noteikšanu.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Šajā gadījumā ir piemērojama Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003, ko īsteno ar Civilprocesa kodeksa (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) 621. pantu.

Kompetentā tiesa ir apgabaltiesa, kam ir jurisdikcija pretējās puses pastāvīgajā dzīvesvietā, un, ja pretējai pusei nav pastāvīgas dzīvesvietas Bulgārijas Republikas teritorijā, kompetentā tiesa ir tiesa, kam ir jurisdikcija ieinteresētās puses dzīvesvietā; un, ja ieinteresētajai pusei nav dzīvesvietas Bulgārijas Republikas teritorijā, kompetentā tiesa ir Sofijas Pilsētas tiesa (*Sofijski gradski sad*).

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Šajā gadījumā piemērojama Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003, ko īsteno ar Civilprocesa kodeksa 622. un 623. pantu.

Puse, kas iebilst pret lēmuma atzīšanu, var pārsūdzēt atzīšanas rīkojumu vai, attiecīgā gadījumā, rīkojumu par lēmuma izpildi. Rīkojumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Sofijas Apelācijas tiesā (*Sofijski apelativen sad*), kuras lēmumu savukārt var kasācijas kārtībā pārsūdzēt Augstākajā kasācijas tiesā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Laulības atzīšanai par neesošu ir piemērojamas tās valsts tiesības, kurā laulība noslēgta.

Laulāto personiskajām attiecībām piemērojamas viņu kopīgās valsts tiesības. Ja laulātajiem ir atšķirīga valstspiederība, viņu attiecībām piemērojamas tās valsts tiesības, kurā atrodas viņu kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta. Ja tādas nav, viņu attiecībām piemērojamas tās valsts tiesības, ar kuru abiem laulātajiem kopā ir visciešākās saites.

Laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamas tās pašas tiesības, kādas piemērojamas to personiskajām attiecībām.

Laulāto, kuri abi ir vienas ārvalsts valstspiederīgie, laulības šķiršanai ir piemērojamas tās valsts tiesības, kuras pilsoņi viņi ir šķiršanās pieteikuma iesniegšanas brīdī. Laulāto, kuriem katram ir cita valstspiederība, laulības šķiršanai piemērojamas tās valsts tiesības, kurā šķiršanās pieteikuma iesniegšanas brīdī atrodas viņu kopīgā parastā dzīvesvieta. Ja laulātajiem nav kopīgas parastās dzīvesvietas, piemērojamas Bulgārijas tiesības.

Lapa atjaunināta: 24/11/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minētu informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Čehija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Tiesa lemj par laulības šķiršanu, pamatojoties uz viena laulātā iesniegto pieteikumu. Procesa laikā tiesa noteiks, vai laulības šķiršanai ir pamats, t. i., vai laulība ir izirusi un kādi ir iziršanas iemesli.

Laulība tiek automātiski uzskatīta par izirusu, ja tā ir ilgusi vismaz vienu gadu, laulātie nav dzīvojuši kopā vismaz sešus mēnešus un otrs laulātais pievienojas laulības šķiršanas pieteikumam. Tiesa nepārliecinās par laulības iziršanas iemesliem, bet šķir laulību, ja tā secina, ka laulāto identiskie apgalvojumi par laulības iziršanu un viņu nolūks panākt laulības šķiršanu ir patiesi, un laulātie iesniedz:

galīgu tiesas lēmumu, kas apstiprina vienošanos par aizgādību pār nepilngadīgu bērnu un saskarsmes tiesības ar nepilngadīgu bērnu, kas vēl nav ieguvis pilnīgu rīcībspēju, laikposmam pēc laulības šķiršanas;

rakstisku vienošanos ar oficiāli apstiprinātiem parakstiem, kurā atrunāti finanšu jautājumi un tiesības un pienākumi saistībā ar viņu kopīgo dzīvesvietu, kā arī uzturliedzēkļu pienākums laikposmam pēc laulības šķiršanas.

Ja laulātajiem ir nepilngadīgs bērns, laulība netiks šķirta, ja īpaši iemesli nosaka, ka tas ir pretrunā bērna interesēm (piemēram, fiziska vai garīga invaliditāte). Laulība netiks šķirta, kamēr nebūs galīga tiesas nolēmuma par nepilngadīgā bērna aizgādību un saskarsmes tiesībām ar nepilngadīgu bērnu laikposmā pēc laulības šķiršanas.

Ja laulātais, kas nav vainojams laulības iziršanā laulāto pienākumu pārkāpšanas dēļ, nepiekrīt laulības šķiršanas pieteikumam un ja laulības šķiršana viņam(-ai) nodarīs nopietnu kaitējumu, tiesa noraidīs laulības šķiršanas pieteikumu, ja ārkārtēji apstākļi liecina, ka laulību vajadzētu saglabāt. Taču, ja laulātie nav dzīvojuši kopā vismaz trīs gadus, tiesa izbeigs laulību, ja tā ir izirusi.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Šķiršanās pamats ir dzija, pastāvīga un neatgriezeniska laulības iziršana, kad nav gaidāms, ka laulātie atkal spēs dzīvot kopā.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulātais, kas pieņēmis otra laulātā uzvārdu, var sešu mēnešu laikā pēc tam, kad lēmums par laulības šķiršanu ir kļuvis galīgs, informēt reģistru, ka viņš(-a) vēlas atgriezties savā iepriekšējā uzvārdā vai ka viņš(-a) vairs nepievienos otra laulātā uzvārdu savam sākotnējam uzvārdam.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulāto kopīpašums līdz ar viņu laulības šķiršanu vairs nav kopīpašums.

Ja kopīpašums tiek likvidēts, sadalīts vai samazināts, bijušās kopīgās saistības un tiesības tiek izbeigtas ar izlīgumu. Izlīguma līgumam jābūt rakstveidā, ja tas noslēgts laulības laikā vai ja izlīguma priekšmets ir kaut kas tāds, kura īpašumtiesību nodošanas līgums arī paredz rakstisku vienošanos. Ja laulātie nevar panākt vienošanos par izlīgumu attiecībā uz viņu kopīgo īpašumu, tiesa kopīgo īpašumu sadalīs pēc viena laulātā pieprasījuma. Sadalot kopīgo īpašumu, tiesa sāk ar pieņēmumu, ka laulātajiem pieder vienādas daļas aktīvos, kas veido viņu kopīpašumu. Katram laulātajam ir tiesības pieprasīt atmaksāt viņa(-as) ieguldījumu kopīpašumā, un katram laulātajam ir jāatmaksā tas, kas samaksāts no kopīpašuma par tikai viņam(-ai) piederošajiem aktīviem. Izlīguma procesā vispirms tiek ņemtas vērā apgādājamo bērnu vajadzības, veids, kādā katrs no laulātajiem rūpējies par ģimeni (īpaši, kā viņi rūpējušies par bērnu un laulāto kopīgo mājokli), un viņu ieguldījums kopīpašumu veidojošo aktīvu iegādē un to vērtības uzturēšanā.

Ja trīs gadu laikā pēc laulības šķiršanas netiek noslēgts izlīguma līgums vai ja nav iesniegts pieteikums par sadali ar tiesas nolēmumu, tiek uzskatīts, ka kustamā manta pieder personai, kas to izmanto kā īpašnieks tikai savām, savas ģimenes vai savas māsaimniecības vajadzībām. Tiek uzskatīts, ka citi kustama manta un nekustamais īpašums ir kopīpašums, kas vienādās daļās pieder katram līdzīpašniekam; tas pats attiecas uz citām īpašumtiesībām, saņemamajām summām un parādiem.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Pirms tādu vecāku laulības šķiršanas, kam ir nepilngadīgs bērns, kurš vēl nav pilnībā rīcībspējīgs, tiesa noteiks laulāto tiesības un pienākumus saistībā ar bērnu laikposmam pēc laulības šķiršanas. Konkrēti, tiesa noteiks, kuram vecākam būs aizgādība pār bērnu, un veidu, kādā katrs vecāks dos ieguldījumu bērna uzturēšanā.

3.4 pienākumu maksāt uzturēdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Šķirtajam laulātajam ir pienākums uzturēt otru šķirto laulāto, kas nav spējīgs pats sevi uzturēt, ja šāda nespēja radusies laulībā vai ir ar to saistīta. Nosakot uzturēdzekļus, jo īpaši tiek ņemts vērā vecums, veselības stāvoklis laulības šķiršanas brīdī un bērnu apgādības pārtraukšana laulībā. Ja pāris nespēj vienoties par uzturēdzekļu apjomu, lēmumu pieņems tiesa, pamatojoties uz viena laulātā priekšlikumu. Uzturēdzekļus var izmaksāt kā vienreizēju maksājumu vai maksāt pa daļām.

Ja laulātie vai šķirtais pāris nevar vienoties par uzturēdzekļiem, tiesa var piešķirt uzturēdzekļus, pamatojoties uz tā laulātā priekšlikumu, kurš nebija primāri vainīgais laulības iziršanā un kuram laulības šķiršanas rezultātā nodarīts nopietns kaitējums; uzturēdzekļus var piešķirt uz laiku, kas nepārsniedz trīs gadus pēc laulības šķiršanas.

Tiesības saņemt uzturēdzekļus izbeidzas, ja saņemtiesīgais laulātais stājas jaunā laulībā vai reģistrētās partnerattiecībās.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Čehijas Republikā nepastāv laulāto atšķiršana.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Sk. atbildi uz 4. jautājumu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Sk. atbildi uz 4. jautājumu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Tiesa atzīs laulību par neesošu pat bez pieteikuma, ja tā noslēgta ar vīrieti vai sievieti, kas jau ir precēts(-a), ar personu, kas jau iepriekš ir stājusies reģistrētās partnerattiecībās vai līdzīgā savienībā ārvalstīs, ja šī laulība, partnerattiecības vai cita līdzīga savienība vēl joprojām pastāv; vai starp augšupējo radnieku un lejupējo radnieku, starp brāļiem un māsām vai starp personām, kuras saista adopcijas saites.

Tiesa atzīs laulību par neesošu, pamatojoties uz viena laulātā pieteikumu, kura piekrišana stāties laulībā panākta ar spaidiem, kas ietver vardarbības pielietojumu vai draudus pielietot vardarbību, vai kuras piekrišana stāties laulībā izrietējusi no kļūdaina priekšstata par iecerētā laulātā identitāti vai laulību pārrunu raksturu. Pieteikums jāiesniedz viena gada laikā, skaitot no agrākā datuma, kurā laulātais to varēja izdarīt, ņemot vērā apstākļus, vai kurā viņš(-a) uzzināja patieso situāciju. Tiesa atzīs laulību par neesošu, pamatojoties uz pieteikumu, ko iesniegusi persona, kam ir likumīga interese šajā jautājumā, ja laulība noslēgta, neraugoties uz juridiska šķēršļa esamību (piemēram, nepilngadība vai nespēja slēgt juridiskus aktus; tas neattiecas uz ierobežotas rīcībspējas gadījumiem).

Laulība ir neesoša, ja vismaz vienas personas, kas vēlas stāties laulībā, gadījumā nav izpildīti obligātie nosacījumi attiecībā uz viņa(-as) piekrišanu laulībai, vai laulību ceremonijā vai saistībā ar to.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Sk. atbildi uz 7. jautājumu.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Tiek uzskatīts, ka laulība, ko tiesa atzinusi par neesošu, nemaz nav tikusi noslēgta jau no paša sākuma (*ex tunc*). Taču tā tiek uzskatīta par spēkā esošu līdz brīdim, kad tiesa to atzīst par neesošu. Pēc laulības atzīšanas par neesošu laulāto tiesības un pienākumus attiecībā uz viņu bērniem un īpašumu nosaka tādi paši noteikumi kā laulības šķiršanas gadījumā. Laulības atzīšana par neesošu nozīmē arī to, ka spēku zaudē šķietamo laulāto paziņojumi par viņu uzvārdu. Abi laulātie attiecīgi atgriežas savā sākotnējā uzvārdā, un viņiem nav tiesību izvēlēties savu uzvārdu. Pēc laulības atzīšanas par neesošu bērnu uzvārdi netiek mainīti. Paternitātes prezumpcija attiecas uz mātes laulāto pat tad, ja laulība ir atzīta par neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpus tiesas iespējas, kad, nevērsoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Ir vairāki konsultatīvie dienesti, kas sniedz padomu ģimenes, laulības un savstarpējo attiecību jautājumos. Vēl viena alternatīva ir mediācija. Papildu informācija ir atrodamā Čehijas Republikas Mediatoru asociācijas un Čehijas Republikas Laulības un ģimenes konsultantu asociācijas tīmekļa vietnēs — sk. turpmāk pievienotās saites. Taču laulības izbeigšana ar šķiršanu var notikt, tikai pamatojoties uz tiesas izdotu, galīgu spēkā stājušos provizorisku lēmumu par laulības iziršanu un šķiršanu.

11 Kur lai es iesniedz pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikums par laulības šķiršanas procesa uzsākšanu un pieteikums par laulības atzīšanas par neesošu procesa uzsākšanu tiek iesniegts rajona tiesā tajā rajonā, kurā atradusies pāra pēdējā kopīgā dzīvesvieta Čehijas Republikā, ja vismaz viens no laulātajiem dzīvo rajonā, kurā šai tiesai ir jurisdikcija. Ja tādas tiesas nav, piekritība ir vispārējai tiesai, kam ir jurisdikcija attiecībā uz to laulāto, kurš nav iesniedzis pieteikumu par procesa uzsākšanu, bet, ja nav arī tādas tiesas, piekritība ir vispārējai tiesai, kam ir jurisdikcija attiecībā uz to laulāto, kurš iesniedzis pieteikumu par procesa uzsākšanu. Fiziskas personas gadījumā vispārējā tiesa ir rajona tiesa tajā rajonā, kurā atrodas šīs personas dzīvesvieta, un, ja dzīvesvietas nav, tajā rajonā, kurā persona uzturas. Dzīvesvieta nozīmē vietu, kurā persona dzīvo ar nolūku tur pastāvīgi uzturēties (var būt vairākas šādas vietas, līdz ar to visas šīs tiesas var būt par vispārējām tiesām). Lai saņemtu papildu informāciju, skatiet informāciju par tiesu jurisdikciju.

Pieteikumam jābūt rakstiskam, tajā skaidri jānorāda, kurai tiesai tas ir adresēts un kas to iesniedz, kā arī skaidri jānorāda puses (pilns vārds, uzvārds, dzimšanas skaitlis vai dzimšanas datums, pastāvīgās dzīvesvietas adrese vai pasta adrese) un laulība, uz ko tas attiecas (kad laulība tika noslēgta un tās iziršanas apstākļi, attīstība un iemesli). Pieteikumam jābūt parakstītam un datētam. Ja ir pieteikums, kurā abi laulātie vienojušies par šķiršanu, tam jābūt abu laulāto parakstītam. Pieteikumā minētie fakti jāpamato ar dokumentāriem pierādījumiem.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Kopumā pusēm nav tiesību saņemt kompensāciju par laulības šķiršanas procesa, laulības atzīšanas par neesošu vai nolēmuma, vai laulība ir vai nav spēkā, izmaksām. Tiesa var pieļemt šo izmaksu vai to daļas kompensāciju, ja to attaisno lietas apstākļi vai pušu situācija. Pēc pieprasījuma tiesas senāta priekšsēdētājs var kādu pusi pilnībā vai daļēji atbrīvot no tiesas izmaksām, ja to attaisno attiecīgās puses situācija un tas nav saistīts ar patvaļīgu vai klaji bezmērķīgu kādu tiesību izmantošanu vai šķēršļa likšanu tiesību izmantošanai. Ja nepieciešams aizsargāt kādas procesa puses intereses, šī puse var arī lūgt tiesai iecelt aizstāvi (advokātu). Tiesa var arī iecelt aizstāvi pirms procesa uzsākšanas, bet pusei ir jāatbilst nosacījumiem par atbrīvošanu no tiesas nodevām. Pusei ir jāiesniedz tiesai pierādījumi par savu sociālo situāciju un ienākumiem.

Pieņemot, ka ir izpildītas Advokātu likumā noteiktās prasības, arī Čehijas Advokatūrai var iesniegt pieteikumu par aizstāvja pakalpojumu nodrošināšanu bez maksas vai par samazinātu maksu.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Lēmumu par laulības šķiršanu vai atzīšanu par neesošu var pārsūdzēt piecpadsmit dienu laikā pēc rakstiska tiesas lēmuma saņemšanas. Pārsūdzība tiek iesniegta rakstveidā tiesai, kuras lēmums tiek pārsūdzēts. Ja tiek izdots korigējošs lēmums saistībā ar sākotnējo lēmumu, termiņš atsākas no datuma, kurā korigējošais lēmums stājas likumīgā spēkā. Pārsūdzība tiek arī uzskatīta par laikā iesniegtu, pat ja tā saņemta pēc piecpadsmit dienu termiņa beigām, ja apelācijas iesniedzējs ir rīkojies, vadoties pēc nepareiziem tiesas norādījumiem par pārsūdzību. Pārsūdzība nav pieļaujama, ja iesniegts kopīgs pieteikums par laulības šķiršanu.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Izņemot gadījumu, kad citā ES dalībvalstī (izņemot Dāniju) izdots lēmums neatbilst Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (Brisele IIa) pagaidu tvērumam, lēmums tiks atzīts bez īpašas procedūras. Reģistra birojs vienkārši ņems vērā lēmumu un automātiski izdarīs papildierakstu attiecīgajā reģistrā pēc nepieciešamo dokumentu iesniegšanas, t. i., pēc citas ES dalībvalsts tiesas galīgā lēmuma vai tā apliecinātas kopijas par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kam pievienots oficiāls tulkojums čehu valodā un apliecība, kas minēta Briseles IIa regulas 39. pantā (vai Briseles IIa 33. pantā), iesniegšanas. Apliecību pēc procesa puses pieprasījuma izsniegs tiesas, kas lēmušas par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu. No prasības iesniegt šo apliecību var atteikties, ja visi fakti, kas citādi būtu ietverti apliecībā, ir atrodami pašā lēmumā vai citos iesniegtajos dokumentos (piemēram, ja iesniegtajam lēmumam ir apstiprinājums par tā galīgumu).

Taču ieinteresētā puse var vērsties pie kompetentās rajona tiesas, lai saņemtu lēmumu par sprieduma atzīšanu vai neatzīšanu, piemēram, ja ir nepieciešams precizēt, vai laulība pastāv vai nepastāv (Briseles IIa regulas 21. panta 3. daļa). Taču šajā gadījumā tas attiecas tikai uz ieinteresētās puses tiesībām un nav ieinteresētās puses pienākums; šāds tiesas lēmums nav nepieciešams parastam reģistra ierakstam.

Ja lēmums ticis izdots citā ES dalībvalstī pirms 2004. gada 1. maija un vismaz viena no procesa pusēm ir Čehijas Republikas pilsonis, lēmumi par laulības jautājumiem tiek atzīti, pamatojoties uz Īpašu Čehijas Republikas Augstākās tiesas lēmumu. Ārvalstu lēmumus, kuriem ir apstiprinājums par to galīgumu, vai citi nepieciešamie dokumenti (piemēram, laulības apliecība) iesniedz Čehijas Republikas Augstākajā tiesā kopā ar oficiālu tulkojumu čehu valodā un attiecīgu augstāko autentifikāciju (superlegalizācija, apostils), ja vien starptautiskā nolīgumā nav noteikts citādi. Papildu informāciju par šo procesu var atrast Čehijas Republikas Augstākās tiesas tīmekļa vietnē, sk. turpmāk pievienoto saiti.

Atsevišķos divpusējos nolīgumos par juridisko palīdzību, kas ir saistoši Čehijas Republikai (tie ir nolīgumi ar Slovākiju, Ungāriju un Poliju), ir ietverti noteikumi par tādu spriedumu atzīšanu lietās, kuras nav īpašuma lietas, ko izdevušas otras puses iestādes (kas ietver arī lēmumus par laulības šķiršanu/ laulāto atšķiršanu/ laulības atzīšanu par neesošu), kas Čehijas Republikā tiek atzīti bez īpašas procedūras un ko Reģistra birojs tikai ņem vērā. Šajos gadījumos Reģistra birojs veic papildu ierakstu reģistrā pēc tam, kad ir iesniegts ārvalstu spriedums, kam ir apstiprinājums par tā galīgumu, kopā ar oficiālu tulkojumu čehu valodā un ar pievienotu attiecīgu augstāko autentifikāciju (superlegalizācija, apostille), ja vien starptautiskā nolīgumā nav noteikts citādi. Saprotams, ka minētā procedūra ir piemērojama tikai gadījumiem, kad lēmums pieņemts pirms 2004. gada 1. maija. Citādi ir piemērojama Briseles IIa regulā paredzētā kārtība — sk. iepriekš.

Čehijas Republika ir parakstījusi Konvenciju par laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas atzīšanu (Hāga, 1970. gada 1. jūnijs). Ja spriedums atbilst šajā Konvencijā paredzētajiem nosacījumiem, Čehijas Republikā ir ieviesta prakse, atbilstīgi kurai nav nepieciešams ierosināt īpašu atzīšanas procesu Čehijas Republikas Augstākajā tiesā, ja spriedums stājas spēkā pēc 1976. gada 11. jūlija, t. i., pēc datuma, kurā Hāgas Konvencija stājas spēkā attiecībā uz Čehijas Republiku. Ārvalstu spriedums, kam ir apstiprinājuma norāde par tā galīgumu, tiek iesniegts Reģistra birojā kopā ar oficiālu tulkojumu čehu valodā un ar pievienotu augstāko autentifikāciju (superlegalizācija, apostils), ja vien starptautiskā nolīgumā nav noteikts citādi.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lēmumu var apstrīdēt, pamatojoties uz iemesliem, kas minēti Briseles IIa regulas 22. pantā. Šādā gadījumā iesniegumu var iesniegt vietējai kompetentajai rajona tiesai, kas ir vispārējā tiesa attiecībā uz fizisko personu, pret kuru ir vērsti pieteikums.

Lēmuma automātisku atzīšanu no Reģistra biroja puses atbilstīgi divpusējam nolīgumam vai Konvencijai par laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas atzīšanu (Hāga, 1970. gada 1. jūnijs) var novērst administratīvā procesā ar iespēju pēc tam iesniegt apelāciju kompetentajai apgabaltiesai administratīvo tiesu sistēmas ietvaros.

Nav iespējams pārsūdzēt Čehijas Republikas Augstākās tiesas atzītu lēmumu.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Čehijas Republikā laulības izbeigšanai ar šķiršanu ir piemērojami tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederīgie laulātie bijuši laulības šķiršanas procesa uzsākšanas brīdī. Ja laulātie ir dažādu valstu valstspiederīgie, laulības izbeigšanai ar šķiršanu ir piemērojami tās valsts tiesību akti, kurā abiem laulātajiem ir parastā dzīvesvieta, vai, ja tādas nav, Čehijas tiesību sistēma.

Ja laulības šķiršana būtu pakļauta ārvalstu tiesību sistēmai, kas neparedz laulības izbeigšanu ar šķiršanu vai paredz to tikai ārkārtēji sarežģītos apstākļos, un ja vismaz viens no laulātajiem ir Čehijas Republikas pilsonis vai vismaz vienam no laulātajiem parastā dzīvesvieta ir Čehijas Republikā, piemērojamas Čehijas tiesības.

Saistītās saites

[Čehijas Republikas Mediatoru asociācija](#)

[Čehijas Republikas Laulības un ģimenes konsultantu asociācija](#)

[Čehijas Republikas Augstākā tiesa — ārvalstu spriedumu atzīšana](#)

Lapa atjaunināta: 17/09/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [et](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Igaunija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Laulību var šķirt dzimtsarakstu nodaļā vai pie notāra saskaņā ar laulāto vienošanos, pamatojoties uz laulāto kopīgu rakstisku iesniegumu, vai arī tiesā, pamatojoties uz prasību, ko viens laulātais ir cēlis pret otru laulāto. Prasība tiek celta tādā gadījumā, ja laulātie nespēj vienoties par laulības šķiršanu vai ar to saistītajiem apstākļiem, vai ja laulības šķiršana neietilpst dzimtsarakstu nodaļas kompetencē.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Dzimtsarakstu nodaļā vai pie notāra laulību var šķirt saskaņā ar laulāto vienošanos, pamatojoties uz kopīgu rakstisku iesniegumu, un ja abi laulātie dzīvo Igaunijā.

Tiesa var šķirt laulību, pamatojoties uz prasību, ko viens laulātais ir cēlis pret otru laulāto.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulības šķiršana neietekmē laulāto personiskās attiecības. Pēc šķiršanās tiesa vai dzimtsarakstu birojs saskaņā ar pieteikumu var personai atjaunot pirmslaulības uzvārdu; pretējā gadījumā tiek saglabāts laulībā iegūtais uzvārds.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Pēc laulības šķiršanas laulāto īpašumu sadala saskaņā ar laulāto mantisko attiecību režīmu, kas pastāv starp laulātajiem. Laulāto mantas kopības gadījumā laulātie īpašumu savā starpā parasti sadala vienādās daļās saskaņā ar noteikumiem par laulāto mantas kopības izbeigšanu. Īpašuma sastāvu nosaka uz to brīdi, kad izbeidzas attiecīgais mantiskais režīms. Laulātajiem nav pienākuma pēc laulības šķiršanas savu īpašumu sadalīt. Līdz brīdim, kamēr kopīgā manta nav sadalīta, laulātie kopīgi īsteno ar šo mantu saistītās tiesības un pienākumus. Turklāt laulātajiem ir tiesības kopīgi turēt valdījumā jebkādas priekšmetus, kas veido viņu kopīgās mantas daļu. Izbeidzoties laulāto mantisko attiecību režīmam, saskaņā ar kuru jebkurš mantas pieaugums ir kopīgs, tiek konstatēta abu laulāto manta un noteikta finansiālā prasība, kas izriet no pienākuma dalīties ar iegūto mantu.

Ja laulātie, šķīrot laulību, vēlas īpašumu sadalīt, īpašums tiek sadalīts atbilstoši izvēlētajam laulāto mantisko attiecību režīmam vai saskaņā ar laulību līgumu. Ja laulātie ir parakstījuši laulību līgumu, tas izbeidzas laulības šķiršanas brīdī. Pēc laulību līguma izbeigšanas laulības šķiršanas gadījumā, izbeidzas arī visas tiesības un pienākumi, kas izriet no laulību līguma. Īpašums tiek sadalīts atbilstoši laulību līgumam.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Laulības šķiršana kā tāda neietekmē vecāku atbildību, un vecāki saglabā kopīgu aizgādību.

Parasti vecāki vienojas par to, pie kura no vecākiem bērns dzīvos, kurš būs iesaistīts bērna audzināšanā un kādā mērā, kā arī par to, kā un cik ilgi tiks nodrošināti uzturlīdzekļi. Ikmēneša uzturlīdzekļu maksājums par vienu bērnu nevar būt mazāks par pusi no minimālās mēnešalgas, ko noteikusi Igaunijas valdība.

Ja vecāki nevēlas vai nevar īstenot kopīgas aizgādības tiesības, katram vecākam ir tiesības vērsties tiesā ar prasību, lai tiesības uz bērna aizgādību tiktu daļēji vai pilnībā nodotas šim vecākam.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Šķirtajam laulātajam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus:

- 1) līdz bērns sasniedz triju gadu vecumu, ja pēc laulības šķiršanas šķirtais laulātais nevar sevi uzturēt, jo aprūpē laulāto bērnu;
- 2) ja pēc laulības šķiršanas šķirtais laulātais nespēj sevi uzturēt vecuma vai veselības stāvokļa dēļ un ja nepieciešamība pēc palīdzības vecuma vai veselības stāvokļa dēļ pastāvēja laulības šķiršanas laikā. Uzturlīdzekļus vecuma vai veselības stāvokļa dēļ no šķirtā laulātā var pieprasīt arī tad, ja nepieciešamība pēc palīdzības vecuma vai veselības stāvokļa dēļ jau pastāvēja laikā, kad laulātais zaudēja tiesības saņemt uzturlīdzekļus no otra laulātā uz cita likumā paredzēta pamata. Uzturlīdzekļi ir jāmaksā tik ilgi, kamēr nav sagaidāms, ka persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var pelnīt iztiku. Bērna tēvam ir jānodrošina bērna mātei uzturlīdzekļi astoņas nedēļas pirms un divpadsmit nedēļas pēc bērna dzimšanas.

Tiesību aktos noteiktu iemeslu dēļ tiesa var atbrīvot šķirto laulāto no pienākuma maksāt uzturlīdzekļus.

To, lai tiktu pildīts likumiskais pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, šķirtais laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var pieprasīt tikai pēc šādas prasības iesniegšanas.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Uzskatāms, ka laulātie ir likumiski atšķirti, ja tiem nav kopīgas mājsaimniecības vai laulāto kopdzīves un ja vismaz viens no laulātajiem nepārprotami nevēlas to atjaunot vai radīt.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Laulātie dzīvo šķirti.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Ja laulātie ir likumiski atšķirti, katrs laulātais var:

- 1) pieprasīt no otra laulātā priekšmetus, kas tika izmantoti ģimenes interesēs, ja laulātajam šie priekšmeti ir nepieciešami savā atsevišķajā mājsaimniecībā un viņam vai viņai ir likumiskas intereses turpināt tos izmantot. Viss parastais ģimenes mājsaimniecības aprīkojums, kas kopīgi pieder abiem laulātajiem, tiek starp tiem sadalīts pēc taisnīguma principa. Vispārīgi runājot, abi laulātie var iesniegt prasību, lai iegūtu personīgās mantas savā nošķirtā īpašumā. Jebkāda manta, kas ir kopīpašumā (t. i., tostarp laulāto kopīpašumā), tiek sadalīta taisnīgi, ņemot vērā katra laulātā un bērnu intereses;
- 2) pieprasīt, lai otrs laulātais nodotu ģimenes kopīgo mājokli vai tā daļu viņa individuālā lietošanā, ja tas ir nepieciešams, lai izvairītos no būtiskiem personiskiem konfliktiem. Lai arī galvenokārt tam būtu jābūt balstītam uz mājokļa īpašnieka privilēģijām, mājokli var nodot lietošanā arī tam laulātajam, kurš nav īpašnieks, ja tiesa uzskata, ka tas ir nepieciešams, ņemot vērā abu laulāto naudas līdzekļus un bērnu intereses.

Ja laulātie ir likumiski atšķirti, katram laulātajam ir jānodrošina uzturlīdzekļi regulāru maksājumu veidā, lai segtu izmaksas, kas ģimenes interesēs ir radušās otram laulātajam.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības anulēšana nozīmē, ka laulība uzskatāma par spēkā neesošu jau no tās noslēgšanas brīža. Laulību var anulēt vienīgi ar tiesas spriedumu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulības anulēšanu var pamatot tikai ar laulības spēkā neesamību, kā noteikts Ģimenes tiesību likumā (*perekonnaseadus*), t. i., tiesa ar nolēmumu var anulēt laulību, ja:

- 1) laulības slēgšanas brīdī ir pārkāpts noteikums par minimālo vecumu, lai stātos laulībā, vai par aktīvu rīcībspēju;
- 2) laulības slēgšanas brīdī ir pārkāpts likumā noteiktais laulību aizliegums;
- 3) laulības slēgšanas brīdī ir pārkāpti likumā noteiktie formālie noteikumi;
- 4) laulības slēgšanas brīdī vismaz vienam laulātajam bija īslaicīga garīga saslimšana vai nebija iespējas rīkoties no brīvas gribas kāda cita iemesla dēļ;
- 5) laulība tika noslēgta ar viltu vai spaidiem, tostarp noklusējot ziņas par laulātā veselības stāvokli vai citas personiskas ziņas, ja šādas ziņas ir būtiskas saistībā ar laulības spēkā esamību;
- 6) vienam vai abiem laulātajiem nav bijis nodoma veikt pienākumus, kas izriet no laulātā statusa, bet laulība tika noslēgta citu iemeslu dēļ, tostarp lai iegūtu Igaunijas uzturēšanās atļauju (aprēķina laulība);
- 7) laulātie ir viena dzimuma, kas noticis laulības laikā īstenošanas dzimuma maiņas rezultātā.

Turklāt laulība uzskatāma par spēkā neesošu, ja:

- 1) laulība ir noslēgta starp diviem viena dzimuma pārstāvjiem;

- 2) laulības noslēgšanas faktu ir apstiprinājusi persona, kurai nav piešķirtas tiesības reģistrēt laulību, vai
- 3) viena vai otra puse nav paudusi vēlēšanos stāties laulībā.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Pēc laulības anulēšanas laulība uzskatāma par spēkā neesošu jau no tās noslēgšanas brīža. Personām, kuru laulība tikusi anulēta, vairs nav no laulības izrietošu tiesību un pienākumu vienai pret otru (tostarp tādu, kas izriet no līguma par laulāto mantu; šāds līgums arī ir uzskatāms par spēkā neesošu). Ja laulība ir anulēta tāpēc, ka viens no topošajiem laulātajiem nav izpaudiv otram topošajam laulātajam, ka viņš vai viņa jau ir precējies, vai ar viltu vai spaidiem licis otram laulātajam stāties laulībā, tiesa var norīkot, lai šī persona maksātu pabalstu personai, ar kuru tas ir bijis spēkā neesošajā laulībā, piemērojot noteikumus par uzturlīdzekļu nodrošināšanu laulātajam. Pēc tās puses pieteikuma, kura tika piespiesta prettiesiski stāties laulībā, tiesa attiecībā uz pušu savstarpējo norunu par īpašumu var piemērot noteikumus par laulāto mantu (t. i., par laulāto kopīgo mantu). Anulētā laulībā dzimušiem bērniem ir tādas pašas tiesības un pienākumi, kā laulībā dzimušiem bērniem.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Dzimtsarakstu nodaļā vai pie notāra laulību var šķirt saskaņā ar laulāto vienošanos. Laulības šķiršanas tiesiskās sekas (piem., laulāto mantas sadale) var būt noteiktas starp laulātajiem panāktas vienošanās dokumentā.

Ja laulātajiem ir domstarpības par laulības šķiršanas apstākļiem, ārpustiesas risinājuma veidi nav pieejami.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršanas pieteikumu var iesniegt:

- 1) dzimtsarakstu nodaļā pēc viena laulātā dzīvesvietas (ja abu laulāto dzīvesvieta ir Igaunijā);
- 2) notāram;
- 3) pirmās instance tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta (apriņķa tiesā).

Pieteikums par laulības anulēšanu ir jāiesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta.

Dzimtsarakstu nodaļa laulību šķir, pamatojoties uz laulāto personiski iesniegtu kopīgu rakstisku pieteikumu. Laulātajiem pieteikumā ir jāapliecina, ka starp tiem nav strīdu saistībā ar bērniem, par kopīgās mantas sadali vai uzturlīdzekļu rīkojumiem. Laulības šķiršanas pieteikumam ir jāpievieno laulības noslēgšanu apliecinošs dokuments. Ja laulātais pamatotu iemeslu dēļ nevar dzimtsarakstu nodaļā ierasties personiski, lai iesniegtu kopīgo pieteikumu, viņš vai viņa var iesniegt atsevišķu notāra apliecinātu pieteikumu. Svešvalodās sagatavoti dokumenti dzimtsarakstu nodaļā iesniedzami kopā ar notāra, konsulāta amatpersonas vai zvērināta tulkoņa apliecinātu tulkojumu. Laulības noslēgšanu apliecinošs dokuments, kas izdots ārvalstīs, ir jālegalizē vai jāpapildina ar apliecinājumu "Apostille", ja vien starptautiskajā nolīgumā nav noteikts citādi.

Notārs laulību šķir, pamatojoties uz laulāto personiski iesniegtu kopīgu rakstisku pieteikumu. Laulības šķiršanas pieteikumam ir jāpievieno laulības noslēgšanu apliecinošs dokuments. Ja laulātais pamatotu iemeslu dēļ nevar pie notāra ierasties personiski, lai iesniegtu kopīgo pieteikumu, viņš vai viņa var iesniegt atsevišķu notāra apliecinātu pieteikumu. Svešvalodās sagatavoti dokumenti dzimtsarakstu nodaļā iesniedzami kopā ar notāra, konsulāta amatpersonas vai zvērināta tulkoņa apliecinātu tulkojumu. Laulības noslēgšanu apliecinošs dokuments, kas izdots ārvalstīs, ir jālegalizē vai jāpapildina ar apliecinājumu "Apostille", ja vien starptautiskajā nolīgumā nav noteikts citādi.

Igaunijas tiesā izskatāmā laulību lietā prasība jāiesniedz tajā tiesā, kuras jurisdikcijas teritorijā atrodas laulāto kopīgā dzīvesvieta, vai, ja tādas nav, tiesā, kuras jurisdikcijas teritorijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta. Ja atbildētāja dzīvesvieta nav Igaunijā, tad prasību iesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas pušu nepilngadīgā bērna dzīvesvieta, savukārt, ja laulātajiem nav nepilngadīga bērna, tad tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas pieteicēja dzīvesvieta. Iesniedzot tiesā laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības anulēšanas pieteikumu, prasības pieteikumam ir jāatbilst visām formālajām prasībām, kas attiecībā uz civiltietu ir paredzētas Civilprocesa kodeksā (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*). Prasības pieteikumam ir visi dokumentārie pierādījumi ir jāiesniedz tiesā rakstiski vai elektroniski igauņu valodā A4 formātā.

Prasības pieteikumā ir jānorāda tiesas nosaukums, ziņas par pieteicēju, atbildētāju (laulātajiem) un viņu bērniem, kā arī skaidri jāizklāsta pieteicēja prasījums. Turklāt ir jānorāda arī faktiskie apstākļi, kas ir prasības pamatā; pieteicējam ir jāuzskaita un jāsniedz arī pierādījumi, kas, iespējams, ir viņa vai viņas rīcībā.

Papildus iepriekš minētajam, ja paredzēta kopīgās mantas sadale, prasības pieteikumā ir jānorāda īpašuma sastāvs un atrašanās vieta, ir jānosaka pieteicēja mantas vērtība, kā arī jāiesniedz pieteikums par kopīgās mantas sadali. Ja laulātie ir parakstījuši līgumu par laulāto mantu, tas ir jāpievieno prasības pieteikumam.

Pieteicējam vai tā pārstāvim prasības pieteikums ir jāparaksta. Ja to paraksta pārstāvis, tad ir jāpievieno arī pilnvarojuma vai cits dokuments, kas apliecina pārstāvja pilnvaras.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Ja persona, kura lūdz juridisko palīdzību, procesuālās izmaksas nevar nomaksāt savas finansiālās situācijas dēļ vai var segt tās tikai daļēji, vai ar periodiskiem maksājumiem un ja pastāv pietiekams iemesls uzskatīt, ka paredzētā dalība procesā būs sekmīga, tiesa var pilnībā vai daļēji atbrīvot šo personu no pienākuma segt procesuālās izmaksas un noteikt, ka izmaksas sedz valsts.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Pret spriedumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības anulēšanu var iesniegt apelācijas sūdzību atbilstoši apelācijas procesa vispārējam regulējumam, ja apelants konstatē, ka pirmās instances tiesas sprieduma pamatā ir juridiska kļūda (piem., ja pirmās instances tiesa ir nepareizi piemērojusi materiālo vai procesuālo tiesību normas).

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 spriedums par laulības šķiršanu, kas ir pieņemts kādā dalībvalstī, tiek automātiski atzīts arī citās Eiropas Savienības dalībvalstīs (izņemot Dāniju), nepiemērojot nekādu īpašu procesu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lai apstrīdētu lēmumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības anulēšanu atzīšanu, ir jāvēršas dalībvalsts apelācijas instances tiesā, kā norādīts Padomes Regulā (EK) Nr. 2201/2003 publicētajā sarakstā.

Igaunijā šo funkciju pilda apgabaltiesa.

Tiesas lēmuma pārsūdzēšanas kārtība un apelācijas prasības iesniegšanas termiņš ir noteikts tiesas lēmumā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Laulības šķiršanas gadījumā ir piemērojamas tās valsts tiesību normas, kurā atrodas laulāto parastā dzīvesvieta. Ja laulātie nedzīvo vienā valstī, taču abiem ir viena un tā pati pilsonība, laulības vispārējās tiesiskās sekas ir noteiktas tās valsts tiesību normās, kuras pilsoņi ir laulātie. Ja laulātie nedzīvo vienā valstī un tiem ir atšķirīga pilsonība, laulības vispārējās tiesiskās sekas ir noteiktas atbilstoši tās valsts tiesību normām, kurā atrodas abu laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta, ja viens no laulātajiem dzīvo tajā valstī. Ja, pamatojoties uz iepriekš minēto, nav iespējams noteikt piemērojamās tiesību normas par laulības vispārējām tiesiskajām sekām, tiek piemērotas tās valsts tiesību normas, ar kuru laulātajiem ir vissvarīgākās jebkāda veida saiknes.

Ja saskaņā ar iepriekš minētajām tiesību normām šķiršanās nav atļauta vai ir atļauta tikai ar ļoti stingriem nosacījumiem, tiek piemērotas Igaunijas tiesību normas, ja viens no laulātajiem dzīvo Igaunijā vai tam ir Igaunijas pilsonība, vai arī ja viņš vai viņa bija Igaunijas iedzīvotājs vai tam bija Igaunijas pilsonība laikā, kad laulība tika noslēgta.

Lapa atjaunināta: 23/10/2017

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Īrija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta atradās Īrijā dienā, kad lieta tika ierosināta.

VAI

Viena laulātā parastā dzīvesvieta atradās Īrijā gada laikā līdz dienai, kad lieta tika ierosināta.

([1996. gada Ģimenes tiesību \(laulības šķiršanas\) likuma](#) 39. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts)

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Tiesa (apgabaltiesa vienlaikus ar Augsto tiesu — 38. panta 1. punkts) pārliecinās, ka:

procesa uzsākšanas brīdī laulātie pēdējo piecu gadu laikā ir dzīvojuši atsevišķi vismaz četrus gadus – ko veido viens vesels laikposms vai vairāku laikposmu summa,

UN

nav pamatotu izredžu, ka laulātie izlīgs,

UN

ka attiecībā uz laulātajiem un citiem apgādājamajiem ģimenes locekļiem pastāv vai tiks noteikts tāds regulējums, ko tiesa uzskata par atbilstošu konkrētajos apstākļos.

(Likuma 5. panta 1. punkts.)

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulība, uz ko attiecas spriedums, ar to tiek šķirta un bijušie laulātie var stāties jaunā laulībā — 10. panta 1. punkts.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Paslušinot spriedumu par laulības šķiršanu, tiesa var izdot mantas sadales rīkojumu — likuma 14. panta 1. punkts — mantu var pārdot, sadalīt vienlīdzīgi vai dažādās daļās vai nodot vienam no laulātajiem.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Paslušinot spriedumu par laulības šķiršanu, tiesa var noteikt tādus norādījumus, kas tās ieskatā ir atbilstoši attiecībā uz ikviena attiecīgās ģimenes apgādājamā locekļa, kas ir nepilngadīgais, labklājību, aizbildniecību vai saskarsmes tiesībām — Likuma 5. panta 2. punkts. Galvenais apsvērums ir bērna labklājība.

(Plašāka informācija atrodama informatīvajā lapā "Vecāku atbildība — Īrija").

3.4 pienākumu maksāt uzturēšanas izdevumus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Paslušinot spriedumu par laulības šķiršanu, tiesa var noteikt uzturēšanas līdzekļu pienākumu par labu vienam laulātajam, šāds beidzas ar brīdi, kad uzturēšanas līdzekļu saņēmējs stājas jaunā laulībā — Likuma 13. pants

Tāpat tiesa var noteikt pensijas korekcijas pa labu kādam no laulātajiem — Likuma 17. pants

(Plašāka informācija atrodama informatīvajā lapā "Uzturēšanas līdzekļi — Īrija").

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Laulāto (juridiskā) atšķiršana ļauj atšķirti laulātajiem pārkārtot dzīvi tā, lai pastāvīgi dzīvotu atsevišķi.

Spriedums par juridisko atšķiršanu ļauj tiesai izdot paplašinātus papildrīkojumus, kas attiecas uz bērniem, uzturēšanas maksājumiem, kapitāla maksājumiem, pensijas tiesībām, ģimenes mājokli un citu mantu. Ar spriedumu par juridisko atšķiršanu laulība netiek šķirta. Tādējādi atšķirti laulātajiem, kuri saņem spriedumu par "laulāto atšķiršanu" un vēlas stāties jaunā laulībā, vispirms ir jāsaņem spriedums par laulības šķiršanu.

([1989. gada Likuma par juridisko atšķiršanu un ģimenes tiesību reformu](#) 8. pants.)

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Viens vai vairāki no turpmākajiem nosacījumiem:

viens laulātais ir pārkāpis laulību;

laulātā nesaprātīga uzvedība un nežēlība;

otra laulātā pamešana uz laikposmu, kas pārsniedz vienu gadu;

laulātie dzīvo atsevišķi laikposmu, kas pārsniedz vienu gadu, un abi laulātie piekrīt pieteikumam;

laulātie dzīvo atsevišķi vismaz trīs gadus;

laulība ir izirusi tiktāl, ka tiesa var atzīt, ka normāla laulāto kopdzīve nav pastāvējusi vismaz vienu gadu.

([1989. gada Likuma par juridisko atšķiršanu un ģimenes tiesību reformu](#) 2. pants.)

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Ar laulāto atšķiršanu izbeidzas kopdzīves pienākums, bet laulība netiek šķirta. Sieva var turpināt lietot vīra uzvārdu.

Finansiālā ziņā saglabājas pienākums atbalstīt otru laulāto, un, iespējams, var tikt noteikta uzturēšanas līdzekļu maksa, lai arī nevar tikt ņemta vērā vienas vai otras puses vainas noteikšana. Taču – tāpat kā laulības šķiršanas gadījumā – spriedums paredz laulāto attiecību izbeigšanu un likvidēšanu.

Saglabājas mantojuma tiesības, izņemot gadījumus, kad laulātais ir atšķirts no sadzīves un mājokļa vienīgi savas vainas dēļ.

Puses var vērsties tiesā ar lūgumu atcelt spriedumu. Tiesa spriedumu atceļ, ja tā pārliecinās, ka ir noticis izlīgums un pušu nolūks ir kopdzīves atsākšana.

Pāreja no laulāto atšķiršanas uz laulības šķiršanu:

pēc viena laulātā pieprasījuma spriedumu, kas paslušināts par laulāto atšķiršanu, var *ipso jure* pārveidot par spriedumu par laulības šķiršanu, ja laulāto atšķiršana ir ilgusi trīs gadus. Šajā gadījumā tiesnesis apstiprina laulības šķiršanu un lemj par tās sekām.

Ja laulāto atšķiršana ir noteikta pēc kopīga pieprasījuma, to var pārveidot uz laulības šķiršanu tikai pēc turpmāka kopīga lūguma.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Tas nozīmē, ka anulētas laulības puses uzskatāmas par tādām, kas nekad nav sastāvējušas vienā laulībā.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Jāizpildās vienam no turpmākajiem nosacījumiem:

viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta atradās Īrijā dienā, kad lieta tika ierosināta;
viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta atradās Īrijā gada laikā līdz dienai, kad lieta tika ierosināta;
viens laulātais pirms konkrētā datuma ir miris;

un
viņa dzīvesvieta nāves brīdī atradās Īrijā; vai
viņš bija Īrijas pastāvīgais iedzīvotājs gada laikā līdz savai nāves dienai.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Uzskatāms, ka laulība nekad nav pastāvējusi. Puses var stāties jaunā laulībā. Pusēm nav savstarpēju mantojuma tiesību, kā arī nav savstarpēju pienākumu nodrošināt uzturēšanas līdzekļus vai iztiku. Laulības laikā dzimušie bērni uzskatāmi par ārpus laulības dzimušiem bērniem.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Nevēršoties tiesā, finansiālus un mantiskus jautājumus, kā arī jautājumus par apgādībā esošajiem bērniem var risināt ar mediācijas starpniecību, tomēr tikai tiesa var pasludināt spriedumu par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Apgabaltiesas un Augstās tiesas kompetencē ir izskatīt pieteikumus par laulības šķiršanu / juridisko atšķiršanu / laulības atzīšanu par spēkā neesošu. Pieteikumu par laulības šķiršanu / juridisko atšķiršanu apgabaltiesā ierosina ar civiltiesisku prasību, ko iesniedz atbilstošajā apgabaltiesā, un šo procesu regulē 2001. gada Apgabaltiesu noteikumu 4. noteikuma 59. rīkojums.

Pieteikumu par laulības šķiršanu / juridisko atšķiršanu Augstajā tiesā ierosina ar īpašu uzaicinājumu, ko izdod centrālais birojs. Šo procedūru reglamentē Augstāko tiesu noteikumu 70A rīkojums (1997. gada Nr. 343 1. p.). Pieteikumu par spēkā neesamību Augstajā tiesā ierosina, iesniedzot lūgumrakstu centrālajā birojā. Šo procedūru reglamentē Augstāko tiesu noteikumu 70. rīkojums.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jā, izmantojot [Juridiskās palīdzības pārvaldi](#), veicot mantiskā stāvokļa pārbaudi.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Augstās tiesas lēmums, pārsūdzot Apgabaltiesas lēmumu par laulību šķiršanu / laulāto atšķiršanu / laulības atzīšanas par spēkā neesošu, ir galīgs un izšķirošs, un to nevar pārsūdzēt — [1936. gada Tiesu likuma](#) 39. pants.

Lietās, kas tiek ierosinātas Augstajā tiesā, visus Augstās tiesas pieņemto lēmumu par laulības šķiršanu / laulāto atšķiršanu / laulības atzīšanu par spēkā neesošu var pārsūdzēt Augstākajā tiesā.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Jāiesniedz pieteikums tiesā (apgabaltiesā vai Augstajā tiesā) Īrijā saskaņā ar [1995. gada Ģimenes tiesību likuma](#) 29. panta 1. punkta d) vai e) apakšpunktu, lai saņemtu attiecīgo apliecinājumu. Pieteikumu apgabaltiesā iesniedz kā civiltiesisku prasību. Pieteikumu Augstajā tiesā iesniedz īpaša uzaicinājuma veidā.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Laulības šķiršanas konstitucionālā statusa dēļ Īrijas tiesas – t. i., Augstā tiesa vai apgabaltiesa – noskaidros, vai ārvalstī pasludinātu laulības šķiršanu var atzīt Īrijā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Laulības šķiršanas nosacījumi Īrijā ir paredzēti 1996. gada Ģimenes tiesību likuma (laulības šķiršanas) 38. pantā.

Laulātais, kas Īrijā nedzīvo un nav īrs, var pieprasīt laulības šķiršanu Īrijā, ja tas atbilst kādam no nosacījumiem, kas minēti 1996. gada Ģimenes tiesību (laulības šķiršanas) likuma 39. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā. Īrijas Laulības šķiršanas jurisdikcija ir atkarīga no dzīves vietas, nevis valstspiederības.

Saistītas saites

[Īrijas Tiesu dienests](#)

[Oasis: Informācija par publiskajiem pakalpojumiem](#)

Lapa atjaunināta: 18/11/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Grēkija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Laulības šķiršanai nepieciešams tiesas lēmums, kas vairs nav pārsūdzams (Civillkodeksa (*Αστικός Κώδικας*) 1438. pants un turpmākie panti).

Ir divu veidu laulības šķiršanas procesi:

Laulības šķiršanas uz vienošanās pamata (*συμβαητικό διαζύγιο*) gadījumā laulātie vienojas izbeigt starp viņiem noslēgto laulību ar rakstisku vienošanos, ko parakstījuši viņi un viņu juristi vai tikai viņu juristi, ja juristi ir īpaši pilnvaroti rīkoties viņu vārdā. Pārim jābūt sastāvējušam laulībā vismaz sešus mēnešus. Ja nav nepilngadīgu bērnu, laulība tiek šķirta ārpus tiesas, t. i., ir pietiekami ar minētās vienošanās noslēgšanu. Taču, ja ir nepilngadīgi bērni, vienošanās jāpapildina ar citu rakstisku vienošanos starp laulātajiem, kurā atrunāta bērnu aizgādība un saziņa ar viņiem. Visas šīs vienošanās tiek iesniegtas kompetentajai pirmās instances tiesai viena tiesneša sastāvā (*Μονομελές Πρωτοδικείο*), kas apstiprina vienošanās un paziņo par laulības izbeigšanu atbilstīgi kārtībai, kas tiek ievērota bezstrīdus lietās.

Apstrīdētas laulības šķiršanas (*διαζύγιο κατ' αντιδικία*) gadījumā, pamatojoties uz minētiem iemesliem, kas norāda uz laulības iziršanu, viens no laulātajiem ierosina lietu attiecīgajā pirmās instances tiesā viena tiesneša sastāvā, cenšoties panākt laulības izbeigšanu, vai arī abi laulātie atsevišķi ierosina šādas lietas.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Apstrīdētas laulības šķiršanas pamati (Civillkodeksa 1439. pants) ir šādi:

Laulības attiecības atbildētāja vai abu laulāto dēļ ir izirušas tā, ka ir pamatots iemesls uzskatīt, ka laulības attiecību turpināšana būtu neciešama pieteikuma iesniedzējam. Šādos gadījumos tiek prezumēta iziršana, kuru atbildētājs var mēģināt atspēkot: bigāmija, laulātā neuzticība, pieteikuma iesniedzēja pamešana, pieteikuma iesniedzēja dzīvības apdraudējums no atbildētāja puses vai vardarbība ģimenē, ko atbildētājs izdarījis pret pieteikuma iesniedzēju. Ja laulātie ir bijuši nepārtraukti šķirti vismaz divus gadus, tā ir neapstrīdama laulības iziršanas prezumpcija un var pieprasīt laulības šķiršanu, pat ja laulības iziršanā ir vainojams pieteikuma iesniedzējs.

Ja viens no laulātajiem ir izsludināts par bezvēsts pazudušu, mirušu, otrs laulātais var iesniegt pieteikumu par laulības šķiršanu.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Kad laulība tiek izbeigta ar šķiršanu, laulātajiem vairs nav pienākuma dzīvot kopā un kopīgi pieņemt lēmumus. Laulātie, kas ir pieņēmuši otra laulātā uzvārdu, parasti atkal pieņem savu uzvārdu, ja vien viņi nevēlas paturēt laulātā uzvārdu, pamatojoties uz to, ka viņi ar šo uzvārdu ir iemantojuši profesionālu vai māksliniecisku reputāciju. Izbeidzas visa laulāto atbildība par viņu savstarpējo saistību izpildi. Vairs nepastāv bigāmija kā šķērslis laulībai. Laulības laikā tika apturēti termiņi attiecībā uz viena laulātā prasībām pret otru laulāto; šis apturējums tagad beidzas. Līdz ar laulības šķiršanu neizbeidzas svainības attiecības starp viena laulātā asinsradniekiem un otra laulātā asinsradniekiem.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršanas gadījumā katram laulātajam ir tiesības atgūt kustamo īpašumu, kas viņam(-ai) pieder vai kas tiek prezumēts par viņam(-ai) piederošu, pat ja to faktiski ir izmantojuši abi laulātie vai tikai otrs laulātais, ja otrs laulātais neatspēko šo prezumpciju; tas tā ir, pat ja lietu var uzskatīt par nepieciešamu otram laulātajam. Ja laulātais, kura valdījumā ir šī lieta, atsakās to atdot tās īpašniekam, īpašnieks var celt prasību par lietu tiesībām, prasību par valdījumu vai prasību par saistību tiesībām. Pēc laulības izbeigšanās laulātais, kas ir laulāto kopīgā mājokļa īpašnieks, var celt prasību par lietu tiesībām vai par saistību tiesībām pret laulāto, kurš izmanto mājokli. Līdz ar laulības šķiršanu beidz pastāvēt kopīpašums, un katrs laulātais saņem to, uz ko viņam(-ai) ir tiesības atbilstīgi noteikumiem par kopīpašumu un kopīgās mantas sadali. Ja viens laulātais īpašuma priekšmetu ir iegādājies laulības laikā, otram laulātajam pienākas daļa no tā.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Ja laulība tiek izbeigta ar šķiršanu, tiesa var nokārtot vecāku atbildības īstenošanu vienā no šiem veidiem:

- tā var noteikt vecāku atbildību vai aizgādību vienam no vecākiem;
- tā var noteikt vecāku atbildību vai aizgādību abiem vecākiem kopīgi;
- tā var samērīgi sadalīt vecāku atbildību starp vecākiem vai
- tā var noteikt vecāku atbildību trešai personai.

Šķirtajiem vecākiem joprojām saglabājas pienākums atbilstīgi nepilngadīgus bērnus, kuri nesaņem ienākumus no sava darba vai sava īpašuma vai kuru pašu ienākumi ir nepietiekams sevis uzturēšanai. Šo pienākumu samērīgi sadala vecāki vai — strīda gadījumā — tiesa.

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Ja laulība tiek izbeigta ar šķiršanu, bijušais laulātais, kas nevar sevi uzturēt no saviem ienākumiem vai īpašuma, ir tiesīgs pieprasīt uzturīdzekļus no otra laulātā:

- ja laulības šķiršanas pasludināšanas brīdī prasību iesniegušā laulātā vecums vai veselības stāvoklis ir tāds, ka nevar prasīt, lai viņš(-a) uzsāktu vai turpinātu atbilstošu nodarbošanos, lai sevi uzturētu;
- ja prasību iesniegušais laulātais rūpējas par nepilngadīgu bērnu un līdz ar to nevar turpināt atbilstošu nodarbošanos;
- ja prasību iesniegušais laulātais nevar atrast piemērotu pastāvīgu darbu vai viņam(-ai) nepieciešamas arodmācības; katrā no šiem gadījumiem tiesības saņemt uzturīdzekļus ilgst ne vairāk kā trīs gadus no laulības šķiršanas pasludināšanas brīža; vai
- citā gadījumā, kad laulības šķiršanas pasludināšanas brīdī uzturīdzekļu piešķiršana ir nepieciešama taisnīguma apsvērumu dēļ.

Uzturīdzekļus var liegt vai ierobežot pamatota iemesla dēļ, īpaši, ja laulība ir ilgusi īsu laika posmu vai ja laulātais, kam varētu būt tiesības saņemt uzturīdzekļus, ir vainīgs laulības šķiršanā vai arī pats vainojams savā nabadzībā. Tiesības saņemt uzturīdzekļus izbeidzas, ja saņemtiesīgā persona stājas jaunā laulībā vai uzsāk kopdzīvi. Tiesības saņemt uzturīdzekļus neizbeidzas, ja nomirst laulātais, kuram ir pienākums maksāt. Taču tiesības saņemt uzturīdzekļus beidzas, ja nomirst persona, kas ir tiesīga saņemt maksājumus, ja vien šīs tiesības neattiecas uz pagātnes periodu vai ja vien nāves brīdī nav palikuši nenokārtoti maksājumi.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības atzīšana par neesošu nozīmē, ka kaut kāda pārkāpuma dēļ laulība, kas bija pilnīgi likumīga, ar tiesas spriedumu tiek atzīta par neesošu un līdz ar to zaudē spēku, izņemot tikai to, ka bērni, kas dzimuši par neesošu atzītajā laulībā, joprojām tiek uzskatīti par laulībā dzimušiem. Apstrīdamas vai spēkā neesošas laulības atzīšanai par neesošu ir piemērojami tādi paši noteikumi kā jebkura apstrīdama akta atzīšanai par spēkā neesošu (Civillkodeksa 1372. pants un turpmākie panti).

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulību var atzīt par neesošu, ja nav izpildīts viens no laulības pozitīvajiem priekšnosacījumiem vai ja bijis kāds absolūts šķērslis, vai ja laulība ir apstrīdama kļūdas vai spaidu dēļ.

Tiek uzskatīts, ka nav izpildīts pozitīvs priekšnosacījums, ja pāra paziņojumi nav sniegti personiski vai ir ar nosacījumu vai laika ierobežojumu; ja laulātie ir nepilngadīgi un tiesa nav devusi atļauju laulības slēgšanai; ja kādam no laulātajiem ir tiesas iecelts aizbildnis, kas nepiekrīt laulībām, un tiesa nav devusi atļauju slēgt laulību; vai ja kāds no laulātajiem laulības slēgšanas brīdī nav apzinājies savu rīcību vai garīgas slimības dēļ nespēja skaidri domāt. Absolūts šķērslis laulības noslēgšanai ir situācija, kad laulātie ir asinsradnieki tiešā augšupejošā vai lejupejošā līnijā bez pakāpju ierobežojuma vai sānlīnijā līdz ceturtajai pakāpei ieskaitot; ja viņi ir radnieki svainības rezultātā tiešā augšupejošā vai lejupejošā līnijā bez pakāpju ierobežojuma vai sānlīnijā līdz trešajai pakāpei ieskaitot; vai bigāmijas vai adopcijas gadījumā.

Laulības spēkā neesamība tiek novērsta pēc laulībām, ja laulātie pilnībā un brīvi piekrīt laulībai; ja atļauju nesaņēmušie nepilngadīgie pēc tam saņem tiesas atļauju; ja atļauju nesaņēmušais nepilngadīgais sasniedz 18 gadu vecumu un atzīst laulību; ja neatbilstošais laulātais pēc tam kļūst atbilstošs un atzīst laulību; ja aizbildnis vai tiesa, vai neatbilstošais laulātais, kas tagad kļuvis atbilstošs, atzīst laulību; vai ja persona, kas rīkojusies kļūdas vai spaidu rezultātā, atzīst laulību pēc kļūdas vai spaidu izbeigšanās. Laulība ir neesoša, ja paziņojums par laulību nav sniegts mēra un liecinieku priekšā civilo laulību gadījumā vai, reliģisko laulību gadījumā, ja laulība nav noslēgta Austrumu Pareizticīgās baznīcas priesterā vai citas Grieķijā zināmas konfesijas vai ticības garīdznieka priekšā. Tādā gadījumā laulība nav likumīga, ja jebkura persona, kam ir likumīga interese šajā lietā, var celt prasību, lai panāktu šīs laulības atzīšanu par neesošu.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Principā laulības sekas tiek atzītas par neesošām ar atpakaļejošu spēku. Tas attiecas uz visām personiskajām, ģimenes un mantiskajām attiecībām starp laulātajiem. Tādējādi laulības neesamība atceļ laulāto tiesības mantot vienam no otra likumiskās mantošanas gadījumā, un atcēlums ir spēkā jau no paša laulības sākuma. Tā arī padara par neesošiem visus juridiskos darījumus starp laulātajiem un trešām personām, ko viņi noslēguši kā precēts pāris, vai nu pamatojoties ar viņu kā vīra un sievas kopdzīves vajadzībām, vai lai pārvaldītu otra laulātā īpašumu, taču ņemot vērā trešo personu, kam bijuši darījumi ar precēto pāri, labticību. Ja laulības noslēgšanas brīdī laulātie vai kāds no viņiem neapzinājās laulības neesamību, laulības neesamība attiecībā uz šo laulāto darbojas tikai nākotnē; laulātais, kurš laulības noslēgšanas brīdī neapzinājās neesamību, ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus no otra laulātā, ja otrs laulātais no paša sākuma apzinājās neesamību, un no otra laulātā pēctečiem, ja otrs laulātais nomirst pēc laulības atzīšanas par neesošu, ņemot vērā tādus pašus

noteikumus kā laulības šķiršanas gadījumā, kas piemērojami pēc analogijas. Ja laulība tiek atzīta par neesošu vai izbeidzas ar otra laulātā nāvi, tādas pašas tiesības uz uzturīdzekļu saņemšanu ir arī laulātajam, kurš piespiests stāties laulībā ar draudu palīdzību vai prettiesiski, vai pretēji pieņemtajai morālei (Civillkodeksa 1383. pants).

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Nē.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pirmās instances tiesai viena tiesneša sastāvā (Civillprocesa kodeksa (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας) 17. panta 1. daļa) ir piekritīga laulības izbeigšana ar šķiršanu, pamatojoties uz laulības iziršanu, kurā vainojams viens vai abi laulātie, vai pamatojoties uz to, ka viens laulātais ir izsludināts par bezvēsts pazudušu, mirušu; neesošas vai apstrīdamas laulības neesamības atzīšana; laulības neesamības pasludināšana un, laulības laikā, nolēmumu pieņemšana par laulāto attiecībām, kas izriet no laulības. Piemērojamā tiesas procedūra ir procedūra, kas noteikta attiecībā uz laulāto strīdiem, procedūra tika grozīta ar Likumu 4055/2012.

Ja laulība tiek šķirta uz vienošanās pamata, arī tad atbilstošā tiesa ir pirmās instances tiesa viena tiesneša sastāvā, bet tiek piemērota bezstrīdus lietu procedūra. Lieta ir piekritīga tiesai tajā vietā, kur atrodas abu laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta (Civillprocesa kodeksa 39. pants); vai vietā, kur atrodas viņu pastāvīgā dzīvesvieta, ja viens no laulātajiem tur joprojām dzīvo; vai vietā, kas ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta (Kodeksa 22. pants); vai, kopīga pieteikuma gadījumā, vietā, kas ir pastāvīgā dzīvesvieta vienam no laulātajiem; vai vietā, kas ir pieteikuma iesniedzēja pastāvīgā dzīvesvieta, ja viņš(-a) tur dzīvojis(-usi) vismaz vienu gadu tieši pirms pieteikuma iesniegšanas vai vismaz sešus mēnešus, ja viņš(-a) ir Grieķijas valstspiederīgais(-ā) vai abi laulātie ir Grieķijas valstspiederīgie. Pretprasību skatīs tā pati tiesa. Lietas par uzturīdzekļu piešķiršanu var apvienot ar laulības šķiršanas, atzīšanas par neesošu vai spēkā neesamības lietām, un tādā gadījumā tās tiks skatītas kopā pirmās instances tiesā viena tiesneša sastāvā, kam lieta ir piekritīga, ievērojot laulības lietām noteikto kārtību un attiecīgās kārtības uzliktos ierobežojumus. Visbeidzot, prasības par vecāku atbildības un saziņas noteikšanu arī var pievienot pieteikumam un izskatīt pirmās instances tiesā viena tiesneša sastāvā atbilstīgi īpaši kārtībai, kas izklāstīta Kodeksa 681B. pantā un turpmākajos pantos. Pieteikums tiek iesniegts tiesas sekretariātā; sekretārs nosaka izskatīšanas datumu un uzraksta šo datumu uz pieteikuma eksemplāriem. Pieteikuma iesniedzēja jurists dos tiesas izpildītājam norādījumus iesniegt pieteikuma eksemplāru ar izskatīšanas datumu norādi un pavēsti ierasties tiesas noteiktajā laikā un vietā. Tiesas izpildītājs izsniegs pieteikuma eksemplāru atbildētājam. Tiesas izpildītājam jāizsniedz pieteikuma eksemplārs 60 dienu laikā, ja atbildētāja domicils vai dzīvesvieta ir Grieķijā, un 90 dienu laikā, ja atbildētāja domicils vai dzīvesvieta ir ārvalstīs vai ja atbildētāja adrese nav zināma. Ja dokumenti izsniedzami ārvalstīs personai, kuras adrese ir zināma, noteikumi, kas pēc analogijas piemērojami procesu ievadošā pieteikuma izsniegšanai, ir ES regulu noteikumi un īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu un komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs vai 1965. gada 15. novembra Hāgas Konvencijas noteikumi, ja tas ir piemēroti, vai divpusējos vai daudzpusējos nolīgumus paredzēti noteikumi.

Materiālo tiesību normas, kas piemērojamas laulāto personiskajām mantiskajām attiecībām, laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai (Civillkodeksa 14., 15. un 16. pants), ir šādas (sarindotas hierarhiskā secībā):

- 1) tās valsts tiesības, kas ir viņu pēdējās kopīgās valstspiederības valsts laulības laikā, ja vienam no viņiem joprojām ir šī valstspiederība;
- 2) tās valsts tiesības, kurā atradās viņu pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta laulības laikā, vai
- 3) tās valsts tiesības, ar kuru viņiem ir visciešākā saikne.

Attiecības starp vecākiem un bērniem (Civillkodeksa 18. un 19. pants) reglamentē šādas tiesības (sarindotas hierarhiskā secībā):

- a) tās valsts tiesības, kas ir viņu pēdējās kopīgās valstspiederības valsts;
- b) tās valsts tiesības, kurā atradās viņu pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta; vai
- c) tās valsts tiesības, kuras valstspiederīgais ir bērns; ja bērnam ir gan Grieķijas, gan ārvalstu valstspiederība, tiek piemērotas Grieķijas tiesības, un, ja bērnam ir vairākas ārvalstu valstspiederības, tiek piemērotas tās valsts tiesības, ar kuru bērnam ir visciešākā saikne.

Atbilstīgi *lex fori* principam piemērojamās procesuālās tiesības ir Grieķijas procesuālās tiesības, taču par tām augstākas ir Eiropas Kopienas tiesības un citi starptautiski nolīgumi saskaņā ar Konstitūcijas 28. pantu. Puses pārstāvošajiem juristiem jābūt īpaši pilnvarai pārstāvēt pusi, vai arī viņiem tiesā jāierodas kopā ar pārstāvēto pusi. Pierādījumu iegūšanas laikā tiesā jāiesniedz laulības apliecība, apliecība par ģimenes stāvokli un citi dokumentāri pierādījumi. Liecinieki tiek uzklausti un dokumenti tiek iesniegti atklātā tiesas sēdē. Laulības šķiršanas uz vienošanās pamata gadījumā pusēm jāpaziņo par savu nolūku izbeigt laulību ar rakstisku paziņojumu, ko parakstījušas puses vai to pilnvaroti juristi vai puses un pilnvaroti juristi, un jāiesniedz vienošanās par viņu bērnu aizgādību un saskarsmi ar bērniem. Tiesa apstiprina vienošanos un pasludina laulības izbeigšanu. Pušu apgalvojumus tiesa izvērtē pēc sava ieskata. Tiesa neprasis pusēm dot zvērestu un neuzklaustīs pušu bērnus kā lieciniekus, taču liecinieki un eksperti tiek nozvērināti pirms liecību sniegšanas. Tiesa, kas izskata laulības šķiršanas lietu, cenšas samierināt puses. Atbildētāja neierašanās neietekmē lietas izspriešanu. Ja viena no pusēm nomirst laikā, kad spriedumu vēl ir iespējams pārsūdzēt, tiesvedība tiek izbeigta. Ja ir pieteikums par laulības atzīšanu par neesošu, ko var iesniegt arī prokurors, prokuroram būs jāiesniedz dokumenti. Ja kāda no pusēm nomirst, lieta tiek apturēta un šīs puses pēcteči to var atsākt. Ja lietu par laulības atzīšanu par neesošu vai par laulības spēkā neesamības atzīšanu ierosina prokurors, tā ir vērsta pret abām pusēm, un, ja kāda no pusēm nomirst, tā tiek vērsta pret šīs puses pēctečiem.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jā, ar atsevišķiem nosacījumiem. Konkrēti, juridiskā palīdzība ir pieejama, ja tiek pierādīts, ka persona nevar atļauties samaksāt tiesas izdevumus, jo tādējādi tiktu ierobežoti līdzekļus, kas nepieciešami šīs puses un tās ģimenes uzturēšanai, un ja šāda rīcība netiek atzīta par klaji nepamatotu vai neiesakāmu. Pieteikumi jāiesniedz tiesnesim, kurš izskata vai izskatīs lietu; pirmās instances tiesā vairāku cilvēku sastāvā pieteikums jāiesniedz tiesas priekšsēdētājam, un jautājumos, kas nav saistīti ar lietas izskatīšanu, pieteikums jāiesniedz rajona civiltiesai (*ειρηνοδίκηlio*) pēc pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas (Civillprocesa kodeksa 194. pants un turpmākie panti).

Pieteikumā jāapkopo prasības priekšmets, tiesā iesniedzamie pierādījumi un pierādījumi, kas apliecina, ka ir izpildīti juridiskās palīdzības nosacījumi. Jāpievieno vairāki pavaddokumenti:

- 1) apliecinājums, ko (bez maksas) izsniedzis pieteikuma iesniedzēja deklarētās dzīvesvietas vai pastāvīgās dzīvesvietas mērs vai ciema padomes priekšsēdētājs, norādot pieteikuma iesniedzēja nodarbošanos, finansiālo un ģimenes situāciju;
- 2) apliecinājums, ko (bez maksas) izsniedzis pieteikuma iesniedzēja deklarētās dzīvesvietas vai pastāvīgās dzīvesvietas nodokļu inspektors, norādot, ka pēdējo trīs gadu laikā pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis ienākuma nodokļa deklarāciju vai cita tiesā nodokļa deklarāciju un ka šī deklarācija pēc pārbaudes ir apstiprināta.

Lemjot par pieteikumu, tiesa var uzaicināt atbildētāju ierasties, nepiemērojot nodevas. Juristu klātbūtne nav nepieciešama. Ja tiesa konstatē, ka, ir izpildīti iepriekš minētie nosacījumi, tā piešķir juridiskās palīdzības pabalstu. Tas jādara par katru tiesvedību atsevišķi. Tas ir piemērojams minētajai tiesvedībai visos pārsūdzības līmeņos un attiecas arī uz galīgā sprieduma īstenošanu. Puse, kuras tiesības uz juridisku palīdzību ir šādā veidā atzītas, tiek provizoriski

atbrīvota no pienākuma segt tiesas izdevumus un procesa izmaksas kopumā, t. i., notāru un tiesas izpildītāju nodevas, liecinieku izdevumus un ekspertu, juristu un citu pārstāvju honorārus, un no pienākuma iesniegt nodrošinājumu šādiem izdevumiem. Provizorisku atbrīvojumu var piešķirt tikai par izdevumu daļu.

Juridiskā palīdzība neietekmē pienākumu veikt maksājumus, kas piespriesti pretējai pusei. Ja pieteikuma iesniedzējs to pieprasa, tiesa ar lēmumu par juridisko palīdzību vai vēlāk, lai palīdzētu personai, kam pienākas palīdzība, var iecelt juristu, notāru vai tiesas izpildītāju. Viņiem ir pienākums pieņemt uzdevumu, un pats lēmums ir viņu pilnvara darboties.

Juridiskās palīdzības pabalsts izbeidzas līdz ar tiesīgās personas nāvi, bet neatliekamās darbības var veikt pēc tam atbilstīgi iepriekš dotajiem norādījumiem.

Turklāt tiesa pēc savas iniciatīvas vai pēc prokurora priekšlikuma var pārtraukt vai ierobežot juridisko palīdzību, ja tiek pierādīts, ka vispār nav tikuši izpildīti tās piešķiršanas nosacījumi vai tie vairs nav piemērojami vai ir mainījušies. Izmaksu segšanu reglamentē Civilprocesa kodeksa 190.–193. pants.

Tādējādi, ja spriedumā paredzēts veikt maksājumus juridisko palīdzību saņēmušās personas pretējai pusei, zīmoga nodeva, nodeva par izpildāmo dokumentu sagatavošanu un citas nodevas tiek iekasētas atbilstīgi likumam par valsts ieņēmumu iekasēšanu, bet maksājumi, kas pienākas palīdzību saņēmušajai pusei, tās juristiem vai citiem pārstāvjiem vai tiesas amatpersonām, tiek pieņemti attiecīgajām personām un iekasēti atbilstīgi izpildes procedūrām. Tādā pašā veidā izmaksas, kuru maksāšana piesprieda palīdzību saņēmušajai personai, tiek iekasētas, tiklīdz ir beigušies nosacījumi, lai piešķirtu juridisko palīdzību, un tas ir apstiprināts. Ja puses ir saņēmušas juridisko palīdzību ar nepatiesu apgalvojumu vai nepatiesas informācijas palīdzību, tiesnesis, kurš lemj par juridiskās palīdzības pabalsta atsaukšanu, uzliks soda naudu no 100 līdz 200 EUR apmērā, kas jāiemaksā Juridiskās nozares profesionāļu apdrošināšanas fondā; tas neatbrīvo puses no pienākuma samaksāt summas, no kurām tās bija atbrīvotas, kā arī neizslēdz kriminālvajāšanu.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā. Zaudējusi puse var iesniegt apelāciju attiecīgās vietas apelācijas tiesā (*Εφετείο*) par spriedumu saistībā ar laulības šķiršanu vai spēkā neesošas vai apstrīdamas laulības atzīšanu par neesošu vai par laulības spēkā neesamības atzīšanu trīsdesmit dienu laikā no datuma, kurā spriedums ir izsniegts, ja viņa (-as) domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir Grieķijā, vai sešdesmit dienu laikā, ja viņa(-as) domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstīs vai ja viņa(-as) dzīvesvieta nav zināma; un, ja spriedums nav izsniegts, trīs gadu laikā no tā publicēšanas. Ja puse, kam ir tiesības pārsūdzēt, ir mirusi, pārsūdzības termiņu sāk skaitīt dienā, kurā spriedums ir izsniegts viņa(-as) universālajiem mantiniekiem vai legātiem.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 par spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību, kas ir spēkā esoša, nosaka principu, ka lēmumi, kas pieņemti vienā ES dalībvalstī, ir atzīstami citās dalībvalstīs bez nepieciešamības piemērot īpašu procedūru. Katram, kas vēlas saņemt lēmumu par laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas atzīšanu vai par laulības atzīšanu par neesošu Grieķijā, ir jāvēršas pie pirmās instances tiesas viena tiesneša sastāvā vai nu vietā, kas ir personas, pret kuru tiek vērsta sprieduma izpilde, pastāvīgā dzīvesvieta, vai izpildes vietā.

Tiek noteikts izskatīšanas datums, un pieteikuma eksemplārs ir jāizsūta otrai pusei kopā ar dokumentu, kurā noteikts izskatīšanas datums, un pavēsti par ierašanos uz izskatīšanu. Tiesa nedrīkst pārskatīt spriedumu pieņemušās tiesas kompetenci. Tā izskata, vai lēmuma atzīšana būtu pretrunā ar tiesas valsts sabiedrisko kārtību; vai dokuments, ar kuru tiek uzsākta tiesvedība, tika izsniegts vainīgajai pusei savlaicīgi, lai tai kā atbildētājam būtu atvēlēts pietiekams laiks savas aizstāvības sagatavošanai, vai, ja tā nenotika, vai atbildētājs spriedumu ir pieņēmis nešauboties; un vai spriedums ir neatbilstīgs agrākam spriedumam, kas pieņemts procesā starp tām pašām pusēm dalībvalstī, kurā vēlas panākt atzīšanu, vai citā dalībvalstī vai valstī, kas nav ES dalībvalsts, ja spriedums atbilst nosacījumiem, kas nepieciešami tā atzīšanai dalībvalstī, kurā vēlas panākt atzīšanu. Ja tiesa ir apmierināta, tā atzīst spriedumu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lai apstrīdētu Grieķijas lēmumu par citā ES dalībvalstī pieņemta tiesas sprieduma atzīšanu, kompetentā tiesa ir apelācijas tiesa, kas izskata apelācijas sūdzības par attiecīgās zemākās instances tiesas lēmumiem. Termiņš apelācijas iesniegšanai ir viens mēnesis no lēmuma izsniegšanas datuma, izņemot, ja puse, pret kuru cenšas panākt atzīšanu, pastāvīgi dzīvo dalībvalstī, kas nav tā valsts, kurā izsniegta izpildāmības deklarācija; tādā gadījumā apelācijas iesniegšanas termiņš ir divi mēneši no lēmuma izsniegšanas datuma. Šo termiņu nevar pagarināt attāluma dēļ. Ja puse, pret kuru vēlas panākt atzīšanu, neierodas, tiesai jāaptur process, lai tā varētu pārliecināties, ka minētā puse ir laikus pienācīgi saņēmusi pavēsti vai ka ir sperti visi iespējamie soļi šajā sakarā. Apelācijas tiesas lēmumu var apstrīdēt saistībā ar piemērotajām tiesību normām Augstākajā tiesā (*Άρειος Πάγος*).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Materiālo tiesību normas, kas piemērojamas laulības šķiršanai, ir šādas (sarindotas hierarhiskā secībā):

- 1) tās valsts tiesības, kas ir pušu pēdējās kopīgās valstspiederības valsts, ja vienai no pusēm joprojām ir šī valstspiederība;
- 2) tās valsts tiesības, kurā atradās pušu pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta laulības laikā; vai
- 3) tās valsts tiesības, ar kuru pusēm ir visciešākā saikne.

Atbilstīgi *lex fori* principam piemērojamās procesuālās tiesības ir Grieķijas procesuālās tiesības, taču par tām augstākas ir Eiropas Kopienas tiesības saskaņā ar Grieķijas Konstitūcijas 28. pantu.

Lapa atjaunināta: 26/11/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Spānija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Kopš ar Likumu 15/2005 ieviestās reformas, lai panāktu laulības šķiršanu Spānijā, nav prasību par iepriekšēju laulāto atšķiršanu vai likumisku pamatu, jo rīkojumu par laulības šķiršanu var tieši izdot tiesu iestāde (laulības šķiršana jāpasludina ar galīgu tiesas spriedumu).

Laulības šķiršanas procesu var uzsākt pēc tikai viena laulātā pieprasījuma, pēc abu laulāto pieprasījuma vai pēc viena laulātā pieprasījuma ar otra laulātā piekrišanu. Lai saņemtu spriedumu par laulības šķiršanu, ir pietiekami, ka ir izpildītas šādas prasības un konstatējami šādi apstākļi:

kopš laulības noslēgšanas ir pagājuši trīs mēneši, ja laulības šķiršanu pieprasa abi laulātie vai viens laulātais ar otra piekrišanu;

kopš laulības noslēgšanas ir pagājuši trīs mēneši, ja laulības šķiršanu pieprasa tikai viens no laulātajiem;

pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt, nenogaidot iepriekš minēto laikposmu, ja ir pierādījumi par draudiem attiecībā uz pieteikumu iesniedzošā laulātā vai abu laulāto vai viena laulātā bērnu dzīvību, fizisko integritāti, brīvību, morālo integritāti vai seksuālo brīvību un integritāti.

No iepriekšminētā izriet, ka ir pietiekami ar to, ka viens laulātais nevēlas laulības turpināšanu, lai viņš varētu iesniegt pieteikumu un panākt laulības šķiršanu, tiklīdz ir pagājis minētais periods, bet atbildētājam nav tiesību tam iebilst materiālu iemeslu dēļ, turklāt pēdējā minētajā gadījumā pat nav jāgaida līdz noteiktā perioda beigām.

Kā alternatīvu laulības šķiršanai laulātie var izvēlēties laulāto atšķiršanu, kam piemērojamas tādas pašas prasības, kaut gan laulības saites paliek neskartas. Tas nozīmē, kā pāris vairs nedzīvo kopā, bet neizbeidz laulību, ko var izdarīt tikai ar spriedumu par laulības šķiršanu.

Kā iepriekš minēts, laulības šķiršanas process (un arī laulāto atšķiršanas process) jāierosina:

pēc viena laulātā pieteikuma;

pēc abu laulāto pieteikuma vai viena laulātā pieteikuma ar otra laulātā piekrišanu.

Pirmajā gadījumā pieteikumam tiek pievienots priekšlikums par pasākumiem, kas reglamentē laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas sekas, un tas tiks apspriests procesa laikā, un, ja laulātie nevarēs vienoties, lēmumu pieņems tiesas iestāde.

Otrajā gadījumā laulātie var iesniegt izlīguma vienošanos (*convenio regulador*), kurā atrunāti punkti, par kuriem panākta vienošanās saistībā ar pasākumiem, kas pieņemami attiecībā uz laulāto mājokli, bērnu aprūpi un viņu uzturlīdzekļiem, kopīpašuma sadali un uzturlīdzekļu maksājumiem starp laulātajiem.

Gadījumos, kuros iesaistīti neemancipēti nepilngadīgi bērni, tiesvedība notiek tiesā, un lēmumu pieņem tiesnesis. Ja nav iesaistīti neemancipēti nepilngadīgi bērni, pieteikumu var izskatīt vai nu tiesā, lai gan lēmumu pieņem tiesas sekretārs (*Letrado de la Administración de Justicia*), vai ar notāra starpniecību, izpildot notariālo aktu.

Noteikumi par laulāto atšķiršanu un laulības šķiršanu ir pilnībā piemērojami visām laulībām starp viendzimuma personām vai dažādu dzimumu personām, jo Likumā 13/2005 atzīts, ka vīriešiem un sievietēm ir tiesības precēties ar tādām pašām prasībām un sekām un neatkarīgi no tā, vai abas puses ir viena dzimuma vai dažādu dzimumu personas.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Kopš ar Likumu 15/2005 ieviestās reformas laulības šķiršanai Spānijā nav nepieciešams nekāds pamats, jo tiek uzskatīts, ka laulības saišu uzturēšana ir laulāto brīvas gribas izpausme.

Vienīgā prasība ir ievērot minimālo laikposmu pēc laulības noslēgšanas, pirms tiek uzsākts laulības šķiršanas process (izņemot atsevišķus gadījumus).

Minētais laikposms ir šāds:

trīs mēneši kopš laulības noslēgšanas, ja laulības šķiršanu pieprasa abi laulātie vai viens laulātais ar otra piekrišanu;

trīs mēneši kopš laulības noslēgšanas, ja laulības šķiršanu pieprasa tikai viens no laulātajiem;

pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt, nenogaidot iepriekš minēto laikposmu, ja ir pierādījumi par draudiem attiecībā uz pieteikumu iesniedzošā laulātā vai abu laulāto vai viena laulātā bērnu dzīvību, fizisko integritāti, brīvību, morālo integritāti vai seksuālo brīvību un integritāti.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulības šķiršanas pirmās sekas ir tādas, ka tiek izbeigtas laulības saites. Līdz ar to izbeidzas pienākums dzīvot kopā un sniegt savstarpēju palīdzību, kas izriet no šīm saitēm, un abi laulātie var atkal brīvi stāties jaunā laulībā.

Spānijas tiesības nepieprasa, lai, noslēdzot laulību, sieva pārietu vīra uzvārdā, kā tas notiek citās valstīs.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Līdz ar laulības šķiršanu izbeidzas laulāto mantiskās attiecības un tiek likvidēts kopīpašums, kas var būt uzkrāts, visbeidzot sadalot kopīgos aktīvus — šis process ir atkarīgs no laulāto mantisko attiecību regulējuma.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Spridums par laulības šķiršanu neietekmē attiecības starp vecākiem un laulībā dzimušajiem bērniem, izņemot aizgādību, par kuru jālemj tiesai, kas šķir laulību, vai nu piešķirot aizgādības tiesības vienam laulātajam, bet otram laulātajam paredzot saskarsmes tiesības, vai paredzot kopīgu aizgādību abiem laulātajiem.

Kopīgu aizgādību var paredzēt ar vecāku vienošanos (kas panākta sākotnējā izlīguma līguma priekšlikumā vai procesa laikā), tiesai to apstiprinot. Ja nav iespējams panākt vienošanos, tiesa var izdot rīkojumu par kopīgu aizgādību pēc vienas puses pieprasījuma un pēc prokuratūras (*Ministerio Fiscal*) ziņojuma saņemšanas, ņemot vērā bērna labāko interešu pienācīgu aizsardzību. Dažos Spānijas autonomajos apgabalos parasti tiek piešķirta kopīga aizgādība, kas nozīmē, ka kopīga aizgādība būs noklusējuma vienošanās, ja vien netiek konstatēts, ka pastāv apstākļi, kas attaisno citādu kārtību (tas attiecas uz Aragonu, Basku zemi un, zināmā mērā, Kataloniju). Tāpat, un atkal ņemot vērā nepilngadīgo bērnu intereses, var vienoties par viena vecāka aizgādību un pat jauktiem vai hibrīda pasākumiem (bērni atrodas dažādu vecāku aizgādībā, vai arī daži bērni ir viena vecāka aizgādībā, bet citi kopīgā aizgādībā).

Pamatprincips ir tāds, ka laulības šķiršana neatbrīvo vecākus no viņu pienākumiem pret saviem bērniem un ka abiem vecākiem jādod ieguldījums bērnu uzturlīdzekļu nodrošināšanā, kopīgi īstenojot vecāku varu pār attiecīgajiem bērniem.

Parasti tas nozīmē to, ka laulātajam, kam nav piešķirta bērnu aizgādība, jāmaksā uzturlīdzekļi laulātajam, kuram ir piešķirta bērnu aizgādība, līdz bērni kļūst finansiāli neatkarīgi vai arī nekļūst finansiāli neatkarīgi pašu vainas dēļ. Ja tiek piešķirta kopīga aizgādība, parasti katrs vecāks maksā parastos izdevumus par bērnu (par apģērbu, pārtiku vai izmitināšanu) periodā, kurā viņš vai viņa ir tā aizgādībā, bet attiecībā uz pārējiem izdevumiem tiek atvērts kopējs konts, kurā katrs no vecākiem veic ikmēneša iemaksas. Tomēr, ja abu vecāku finanšu apstākļi ir ļoti atšķirīgi, nekas neliedz vienam no vecākiem sniegt naudas summu otram vecākam, lai tas varētu apmierināt bērna izdevumus laikā, kad bērns atrodas pie šī vecāka.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Līdz ar laulības šķiršanu izbeidzas pienākums dzīvot kopā un sniegt savstarpēju palīdzību; attiecīgi nevienam laulātajam nav pienākuma otru atbalstīt. Taču, ja laulības šķiršana vienam laulātajam rada finansiālo nevienlīdzību salīdzinājumā ar otru laulāto, tādējādi, ka attiecīgajam laulātajam klājas sliktāk nekā pirms laulības iziršanas, negatīvi ietekmētajam laulātajam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļu maksājumus no otra laulātā, lai novērstu šo nevienlīdzību.

Dažās teritorijās šajā saistībā ir paredzēti īpaši pasākumi.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Laulāto atšķiršana nozīmē to, ka laulātie vairs nedzīvo kopā, citiem vārdiem sakot, līdz ar to izbeidzas kopdzīves pienākums, bet laulības saites paliek spēkā, neskarot jau panāktās uzturlīdzekļu vienošanās, kas atzītas par piemērotām, lai novērstu nevienlīdzību. Turklāt neviens laulātais vairs nevar izmantot otra laulātā aktīvus, lai segtu laulības izdevumus. Tāpat laulāto atšķiršana (un pat faktiskā kopdzīves neesamība) izbeidz filiācijas prezumpciju, turklāt bērni, kas dzimuši mazāk nekā 300 dienas pēc atšķiršanas, tiek uzskatīti par vīra bērniem.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Tāpat kā laulības šķiršanas gadījumā, kopš ar Likumu 15/2005 ieviestās reformas laulāto atšķiršanai Spānijā nav nepieciešams nekāds pamats, jo laulības saišu uzturēšana tiek uzskatīta par laulāto brīvas gribas izpausmi.

Vienīgā prasība ir ievērot minimālo laikposmu pēc laulības noslēgšanas, pirms tiek uzsākts laulāto atšķiršanas process (izņemot atsevišķus gadījumus).

Minētais laikposms ir šāds:

trīs mēneši kopš laulības noslēgšanas, ja laulāto atšķiršanu pieprasa abi laulātie vai viens laulātais ar otra piekrišanu;

trīs mēneši kopš laulības noslēgšanas, ja laulāto atšķiršanu pieprasa tikai viens no laulātajiem;

pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt, nenogaidot iepriekš minēto laikposmu, ja ir pierādījumi par draudiem attiecībā uz pieteikumu iesniedzošā laulātā vai abu laulāto vai viena laulātā bērnu dzīvību, fizisko integritāti, brīvību, morālo integritāti vai seksuālo brīvību un integritāti.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršanas juridiskās sekas ir tādas pašas kā laulības šķiršanas gadījumā; vienīgā atšķirība ir tā, ka līdz ar to neizbeidzas laulības saites. Tādējādi ir iespējama laulāto samierināšana un pilna laulības atjaunošana bez nepieciešamības laulātajiem atkārtoti noslēgt laulību; lai laulāto samierināšanai būtu likumīgs spēks, par to jāpaziņo tiesai. Tajā pašā laikā un ja laulātie ir precējušies, nosakot kopīpašumu, (piemēram, *sociedad de gananciales*, kur tiek uzskatīts, ka puse no katra laulātā ieņēmumiem pieder arī otram laulātajam), pēc laulāto atšķiršanas tas tiek izbeigts un aizstāts ar kopīpašuma sadalīšanu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības atzīšana par neesošu (attiecas gan uz viendzimuma laulībām, gan uz laulībām pretējo dzimumu starpā) ietver tiesas paziņojumu, ka noslēgtajai laulībai piemēti tādi trūkumi, kas to padarījuši par neesošu jau no paša sākuma; šāds tiesas paziņojums būtībā nozīmē to, ka laulība nekad nav pastāvējusi un tāpēc tai nekad nav bijušas juridiskas sekas. Tādējādi abi laulātie atgūst neprecētu personu statusu.

Tas ietver laulāto mantisko attiecību regulējuma izbeigšanu un likvidāciju un kopdzīves un savstarpējas palīdzības pienākuma izbeigšanu.

Pretstatā laulāto atšķiršanas un laulības šķiršanas gadījumiem laulības spēkā neesamība nozīmē, ka nav jāmaksā kompensācijas pabalsts, jo, lai tādu maksātu, bija jāpastāv spēkā esošai laulībai; šo situāciju mīkstina tas, ka laulātajam, kurš rīkojies labticīgi, var piešķirt zaudējumu kompensāciju, ja otrs laulātais ir rīkojies ļaunticīgi, noslēdzot laulību.

Juridiskās sekas, kas jau radušās pirms tiesas sprieduma par laulības atzīšanu par neesošu, turpina attiekties uz bērniem. Tādējādi sekas ir tādas pašas kā laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas gadījumā.

Papildus civiltiesas lēmumam par laulības atzīšanu par neesošu, Spānijā atzīšana tiek dota, balstoties arī uz baznīcas tiesu lēmumu civilajām sekām, ar kuriem kanoniska laulība tiek atzīta par neesošu vai pontifikālajiem lēmumiem attiecībā uz īsu, nepilnīgu laulību, kurai ir nepieciešama apstiprināšanas procedūra (līdzīga *exequatur* procedūrai), to veic pirmās instances tiesas (*Juzgados de Primera Instancia*) (ja tādas ir, kas specializējas ģimenes lietās). Šādas atzīšanas pamats ir 1979. gada 3. janvārī parakstītais Nolīgums starp Spānijas valsti un Vatikānu par tieslietām.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Turpmāk uzskaitīti apstākļi, kas noved pie laulības neesamības.

1. Viens no laulātajiem nav devis savu piekrišanu laulības noslēgšanai.

2. Laulība tikusi noslēgta, neraugoties uz to, ka pastāv kāds no šķēršļiem laulības noslēgšanai, proti:

1. viens no laulātajiem bija apgādājams nepilngadīgs bērns, izņemot, ja attiecīgā persona bija vecāka par 14 gadiem un bija saņēmusi tiesas atļauju izņēmuma kārtā doties laulībā (šķērslis vecuma dēļ);

2. viena no pusēm laulības noslēgšanas brīdī jau bija saistīta laulības saitēm (bigāmija);

3. puses ir augšupējie vai lejupējie radnieki taisnā līnijā vai viens no viņiem ir otra adoptētais bērns (asinsradniecība);

4. viena no pusēm ir otras puses radnieks līdz trešajai pakāpei — tēvbrālis/mātesbrālis ar brāļameitu/māsasmeitu vai tēvamāsa/mātesmāsa ar brāļadēlu /māsasdēlu — izņemot, ja ir saņemta tiesas atļauja izņēmuma kārtā doties laulībā (asinsradniecība).

3. Viens no laulātajiem ir notiesāts par otra laulātā iepriekšējā laulātā slepkavību vai līdzdalību šādā slepkavībā, izņemot, ja Tieslietu ministrija viņu ir apžēlojusi.

4. Laulības notikušas bez tiesneša, mēra vai citas amatpersonas klātbūtnes vai bez liecinieku klātbūtnes. Taču laulības spēkā esamību neietekmēs ne laulību noslēdzošās amatpersonas nekompetence, ne šādas amatpersonas juridiska pilnvarojuma neesamība, ja vismaz viens no laulātajiem ir rīkojies labticīgi un amatpersona savas funkcijas pildījusi publiski.

5. Viena no pusēm ir noslēgusi laulību, maldoties par otra laulātā identitāti vai tādām viņa personiskajām īpašībām, kam var būt izšķiroša loma šīs puses piekrišanai stāties laulībā.

6. Viena no pusēm noslēgusi laulību spaidu vai lielu bailu ietekmē.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Līdz ar laulības atzīšanu par neesošu tiek konstatēts, ka laulība ir bijusi spēkā neesoša kopš tās noslēgšanas brīža. Tādējādi laulātie atgūst neprecētu personu statusu.

Taču jebkādas sekas, kas jau radušās par neesošu atzītājā laulībā no tās noslēgšanas brīža līdz dienai, kad pieņemts spriedums par laulības atzīšanu par neesošu, paliek spēkā, ja tās attiecas uz bērniem vai laulāto, kas rīkojies labticīgi.

Kad tiek likvidētas laulāto mantiskās attiecības, laulātais, kurš rīkojies ļaunticīgi, nesaņem daļu no tā laulātā peļņas, kurš rīkojies labticīgi.

No otras puses, ja ir bijusi kopdzīve, puse, kas rīkojusies labticīgi, var saņemt kompensāciju, lai labotu finansiālu nevienlīdzību, ko var būt izraisījis spriedums par laulības neesamību.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpus tiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Spānijā mediācija ģimenes lietās ir reglamentēta valsts līmenī, Likumā par mediāciju civillietās un komercietās: 2012. gada 6. jūlija Likums 5/2012, ar ko Spānijas tiesībās tiek transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīva 2008/52/EK par konkrētiem mediācijas aspektiem civillietās un komercietās. Vispārīgie mediācijas principi ir: brīvprātība un brīva izvēle, objektivitāte, neitralitāte un konfidencialitāte. Papildus šiem principiem ir noteikumi vai vadlīnijas, lai vadītu pušu rīcību mediācijas ietvaros, piemēram, labticība un savstarpēja cieņa un viņu pienākums sadarboties un atbalstīt mediatoru.

Minētais Likums 5/2012 reglamentē "mediāciju pārrobežu strīdos" jeb strīdos, kur vismaz vienai no pusēm domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir valstī, kas nav valsts, kurā ir kādas citas skartas puses domicils, ja tās vienojas izmantot mediāciju vai ja mediācija ir obligāta atbilstīgi piemērojāmām tiesībām. Tas aptver arī konfliktus, kas paredzēti vai atrisināti mediācijas līgumā neatkarīgi no līguma noslēgšanas vietas, ja pēc kādas puses dzīvesvietas maiņas ir paredzēts izpildīt šo līgumu vai kādas no tā sekām citas valsts teritorijā. Pārrobežu strīdos starp pusēm, kas dzīvo dažādās Eiropas Savienības dalībvalstīs, domicils tiek noteikts atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 44/2001 (Brisele I) 59. un 60. pantam.

Spānijas tiesībās mediācija ģimenes lietās tiek uzskatīta par alternatīvu ģimenes strīdu risināšanai strikti tiesas ceļā.

Daudzi autonomie apgabali ar savu attiecīgo autonomo parlamentu starpniecību ir pieņēmuši likumus par mediāciju ģimenes lietās, kopumā (ar norādīto izņēmumu) kā normu, ko veicina publiskās sociālās labklājības iestādes: Andalūzijā — 2009. gada 27. februāra Likums 1/2009 par mediāciju ģimenes lietās Andalūzijā; Aragonā — 2011. gada 24. marta Likums 9/2011 par mediāciju ģimenes lietās Aragonā; Astūrijā — 2007. gada 23. marta Likums 3/2007 par mediāciju ģimenes lietās; Kanāriju Salās — 2003. gada 8. aprīļa Likums 15/2003 par mediāciju ģimenes lietās; Kantabrijā — 2011. gada 28. marta Likums 1/2011 par mediāciju Kantabrijas autonomajā apgabalā; Kastīlijā-Lamančā — 2005. gada 24. maija Likums 4/2005 par specializēto mediācijas sociālo dienestu ģimenes lietās; Kastīlijā un Leonā — 2006. gada 6. aprīļa Likums 1/2006 par mediāciju ģimenes lietās Kastīlijā un Leonā; Katalonijā (īpaši nozīmīgi šajā autonomajā apgabalā, jo tas attīstīja savu likumdošanas kompetenci šajā jomā, Katalonijas Civilt kodeksa 233. panta 6. punktā paredzot, ka tiesas iestāde var nosūtīt laulātos uz informatīvu nodarbību par mediāciju, ja tā uzskata, ka, ņemot vērā lietas apstākļus, joprojām ir iespējams panākt vienošanos); Valensijā — 2001. gada 26. novembra Likums 7/2001, kas reglamentē mediāciju ģimenes lietās Valensijā; Galisijā — 2001. gada 31. maija Likums 4/2001 par mediāciju ģimenes lietās; Baleāru Salās — 2010. gada 9. decembra Likums 14/2010 par mediāciju ģimenes lietās Baleāru Salās; Madridē — 2007. gada 21. februāra Likums 1/2007 par mediāciju ģimenes lietās Madridē un Basku Zemē — 2008. gada 8. februāra Likums 1/2008 par mediāciju ģimenes lietās.

Valsts līmenī ar 2005. gada 8. jūlija Likumu 15/2005, ar ko groza Civilkodeksu un Civilprocesa likumu attiecībā uz laulāto atšķiršanu un laulības šķiršanu, Likuma 770. panta 7. punktā ieviesta jauna norma, kas reglamentē laulāto atšķiršanas un laulības šķiršanas procesu (izņemot ar "abpusēju vienošanos") un laulības atzīšanas par neesošu procesu, saskaņā ar kuru puses var, abpusēji vienojoties, pieprasīt procesa apturēšanu, ņemot vērā vispārējos noteikumus par civilprocesu, kas paredzēti Civilprocesa likuma 19. pantā, lai izmantotu mediāciju.

Pārrobežu laulības procesos ir piemērojams Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (Brisele II a) 55. pants, atbilstīgi kuram, pēc centrālās iestādes vai personas, kam ir vecāku atbildība, pieprasījuma, centrālajām iestādēm ir jāsadarbības īpašos gadījumos, lai sasniegtu šīs regulas mērķus. Šim nolūkam tām visām jāveic visi attiecīgie pasākumi, lai cita starpā veicinātu vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība, izmantojot mediāciju vai citus līdzekļus.

Civilprocesos ģimenes tiesību jomā, kuri ir piekritīgi tiesām, kas izskata lietas par vardarbību pret sievietēm (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), mediācija ir aizliegta.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

a) Kur iesniegt manu pieteikumu

Pēc tam, kad ir izveidota Spānijas tiesu starptautiskā piekritība izskatīt lietu (kas izklāstīta Regulā 2101/2003 - laulības atzīšana par neesošu, laulāto atšķiršana, laulības šķiršana un vecāku atbildība; Regulā 4/2009 - uzturīdzekļi; no 2019. gada 29. janvāra Regulā (ES) 2016/1103 par laulāto mantiskajām attiecībām, un Tieslietu likuma (*Ley Orgánica del Poder Judicial* - LOPJ) 22.c pantā - par jautājumiem, kas nav paredzēti regulās, vai, ja tiem ir atsauce uz valsts tiesību aktiem), Spānijas teritorijā, iesniegums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu (izņemot tos, ko izskata notārs par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu, noslēdzot savstarpēju vienošanos, un gadījumos, ja netiek iesaistīts nepilngadīgs bērns), ir jāiesniedz Pirmās instances tiesā. Dažos tiesu rajonos ir Pirmās instances tiesas, kas specializējas ģimenes tiesībās. Konkrēti piekritība pirmās instances tiesai ir atkarībā no šādiem kritērijiem:

vieta, kur atrodas laulāto kopīgais mājoklis;

ja laulātie dzīvo dažādos tiesu rajonos, pieteikuma iesniedzējs var izvēlēties starp šādām tiesām:

pēdējā laulāto kopīgā mājokļa vietas tiesa

vai atbildētāja dzīvesvietas tiesa;

vai, ja atbildētājam nav noteikta domicila vai dzīvesvietas, pieteikumu var iesniegt vietā, kas ir vai bija atbildētāja pēdējā dzīvesvieta, pēc pieteikuma iesniedzēja izvēles.

Ja netiek izpildīti visi iepriekš minētie kritēriji, pieteikums jāiesniedz pieteicēja domicila pirmās instances tiesnesim (*Juez de Primera Instancia*).

Ja pieteikumu par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu abi laulātie iesniedz kopīgi, viņi to var iesniegt tiesnesim:

vietā, kur viņi abi pēdējo reizi dzīvoja kopā,

vai viena pieteikuma iesniedzēja domicilā.

Pieteikumus, kur nepieciešams pieņemt iepriekšējus provizoriskus pasākumus, var izskatīt pieteicēja domicila pirmās instances tiesnesis.

Informāciju par Spānijas tiesu iestādēm skatīt vietnē <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/administracion-justicia/organizacion-justicia/organizacion-juzgados>.

Attiecībā uz lietām, kuras izskata notārs (alternatīva tiesas procesiem, ja pusēm nav neemancipētu nepilngadīgu bērnu - kaut gan, šādos gadījumos lēmumu pieņem nevis tiesnesis, bet gan tiesas ierēdnis), attiecīgo sabiedrisko aktu ir jāizpilda notāram vietā, kur atradās laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta vai domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta vai kāda pieteikuma iesniedzēja pastāvīgā dzīvesvieta.

b) Formalitātes un dokumenti

Ja pieteikums tiek iesniegts tiesā, pieteikums par laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu ir jāiesniedz rakstveidā, un to paraksta pieteikuma iesniedzēja advokāti (*letrado* un *procurador*). Šo profesionāļu pakalpojumus var izmantot kopīgi, ja laulātie iesniedz kopīgu pieteikumu par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu.

Pieteikumiem par laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai laulības šķiršanu jāpievieno:

laulības apliecība un visu bērnu dzimšanas apliecības; ģimenes reģistra (*Libro de Familia*) uzrādīšana netiek uzskatīta par pieteikumu.

dokumenti, uz kuriem pieteikumu iesniedzotais laulātais vai laulātie balsta savus argumentus;

dokumenti, kas nepieciešami, lai izvērtētu laulāto un, ja ir, bērnu finansiālo situāciju, piemēram, nodokļu deklarācijas, informācija par algu, izziņas no bankas, ģimenes tiesības apliecinājoši dokumenti vai ģimenes reģistrācijas apliecības, ja puses iesniedz pieteikumu par jautājumiem, kas saistīti ar ģimenes; izlīguma līguma priekšlikums, ja laulāto atšķiršana vai laulības šķiršana tiek prasīta ar kopīgu pieteikumu.

Ja pieteikums tiek iesniegt notāram (par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu, noslēdzot savstarpēju vienošanos un ja netiek iesaistīti nepilngadīgi bērni), lai varētu sastādīt notariālo aktu, ir nepieciešami iepriekš minētie dokumenti un, lai gan tas notiek notāra klātbūtnē, laulātos ir jāpavada praktizējošam advokātam, lai varētu sastādīt notariālo aktu.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Spānija atzīst Spānijas pilsoņu, citu Eiropas Savienības dalībvalstu valstspiederīgo un ārvalstnieku Spānijā tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību, ja viņi var pierādīt, ka viņiem nav pietiekamu līdzekļu, lai iesaistītos tiesvedībā.

Fiziskajām personām ir tiesības saņemt juridisku palīdzību, ja tām trūkst pietiekamu aktīvu un to līdzekļu un bruto ienākumi, kas tiek katru gadu aprēķināti par visām kategorijām un uz katru ģimeni, nepārsniedzot šādus robežlielumus:

a) divkāršu publisko vairākumrēķu ienākumu indeksu (IPREM), kas ir spēkā pieteikuma iesniegšanas brīdī, personām, kas nav kādas ģimenes locekļi;

b) divus ar pusi publisko vairākumrēķu ienākumu indeksus (IPREM), kas ir spēkā pieteikuma iesniegšanas brīdī, ja fiziskās personas ir tādas ģimenes locekļi, kurā ir mazāk par četriem cilvēkiem;

c) trīskāršu minēto indeksu, ja ģimenē ir četri cilvēki un vairāk.

IPREM aprēķināšana

Pieteikums jāiesniedz advokatūrai (Colegio de Abogados) tajā pašā vietā, kur atrodas tiesa vai tribunāls, kurā notiks lietas galvenā izskatīšana, vai tiesai atbilstoši pieteikuma iesniedzēja domicilam; pēdējā gadījumā tiesas iestāde pārsūtīs pieteikumu kompetentajai teritorijas advokatūrai.

Advokatūras ir ieceltas kā saņēmējnostādes attiecībā uz pārrobežu strīdu pieteikumiem. Šādos strīdos iestāde, kas izsniedz pieteikumu, ir advokatūra atbilstoši pieteikuma iesniedzēja pastāvīgajai dzīvesvietai vai domicilam.

Eiropas pilsonis, kura valsts ir pievienojusies Eiropas Līgumam par juridiskās palīdzības pieprasījumu nosūtīšanu, var vērsties ar pieteikumu centrālajā iestādē, ko viņa valsts iecēlusi līguma īstenošanai.

Pieteikums jāiesniedz pirms procesa uzsākšanas vai, ja puse, kas pieprasa juridisku palīdzību, ir atbildētājs, pirms pieteikuma apstrīdēšanas. Taču gan pieteikuma iesniedzējs, gan atbildētājs var vēlāk iesniegt juridiskās palīdzības pieteikumu, kad ir pierādīts, ka viņu finansiālie apstākļi ir mainījušies.

Ja ir nepietiekami kopīgie līdzekļi un viens no laulātajiem nevar saņemt juridisko palīdzību, jo to neļauj otra laulātā finansiālais stāvoklis, pēdējam var nākties segt visus tiesvedības izdevumus vai to daļu procedūras "litis expensas" ietvaros (tiesvedības izdevumi atbilstīgi īpašajai kārtībai laulības šķiršanas procesos).

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Lēmumus, ko Spānijas tiesas pieņēmušas procesos par laulāto atšķiršanu, laulības šķiršanu un laulības atzīšanu par neesošu, var pārsūdzēt. Apelācija jāiesniedz divdesmit dienu laikā tai pirmās instances tiesai, kura pieņēmusi apstrīdēto lēmumu un kurā tiek oficiāli sastādīta apelācijas sūdzība; lieta ir piekritīga atbilstošajai provinces tiesai (*Audiencia Provincial*). Atsevišķos gadījumos pēc apelācijas tiesas nolēmuma saņemšanas var iesniegt kasācijas sūdzību un, ja tas ir atbilstoši, ārkārtēju apelācijas sūdzību par procedūras pārkāpumiem Augstākās tiesas (*Tribunal Supremo*) Civillietu palātai.

Spānijā lēmumi, kas pieņemti procesos par laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu un laulības šķiršanu, netiek provizoriski izpildīti, ja tie ir pārsūdzēti (izņemot lēmumus, kas reglamentē pienākumus un mantiskās attiecības saistībā ar procesa galveno priekšmetu), lai arī apelācija neaptur spriedumā noteikto pasākumu sekas, kas ir nekavējoties īstenojamas, pat ja spriedums ir pārsūdzēts. Turklāt, ja apelācija attiecas tikai uz lēmumā minētajiem pasākumiem, lēmumā, spriedums par laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu tiks pasludināts par galīgu, pat ja ir iesniegta apelācijas sūdzība.

Procesos par laulāto atšķiršanu un laulības šķiršanu, ko laulātie ierosinājuši kopīgi, tiesas spriedums vai lēmums, kas padara laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu par spēkā esošu un pilnībā apstiprina izlīguma līguma priekšlikumu, kas iesniegts tiesnesim apstiprināšanai, nav pārsūdzams, izņemot, ja pārsūdzību veic prokuratūra (ja tā ir iesaistīta), kas var iesniegt pārsūdzību nepilngadīgo vai rīcībnespējīgo bērnu interesēs. Šādos procesos, kas ierosināti uz kopīga pieteikuma pamata, var pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru tiek noraidīts pieteikums par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu vai kāds pasākums vai visi pasākumi, ko ieteikuši laulātie. Šajos gadījumos lēmuma par pasākumiem pārsūdzība neapturēs to spēkā esamību un neietekmēs sprieduma saistībā ar laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu saistošo raksturu.

Attiecībā uz provizoriskiem un iepriekšējiem pasākumiem, ko tiesnesis var pieņemt pirms procesa par laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai laulības šķiršanu vai šāda procesa laikā, lēmumus par šādu pasākumu pieņemšanu nevar pārsūdzēt, pat ja pieņemtie lēmumi nav galīgs spriedums un šajā posmā nav saistoši. Lēmumus par provizoriskajiem pasākumiem pārskata nevis pārsūdzības ceļā, bet gan ar spriedumu, kas galīgi noslēdz procesu par laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai laulības šķiršanu.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Šo jautājumu reglamentējošais tiesību akts ir Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību (Brisele II a), kas ir spēkā visās dalībvalstīs, izņemot Dāniju. Dānijā šajā saistībā piemērojamais tiesību akts ir 1996. gada 19. oktobra Hāgas Konvencija par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem.

Ja vienīgais mērķis ir aktualizēt kādas dalībvalsts civilreģistra datus, pamatojoties uz tiesas lēmumiem saistībā ar laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu procesiem, kas pieņemti citā dalībvalstī, un ja atbilstīgi tās dalībvalsts tiesību aktiem šie lēmumi vairs nav pārsūdzami, pietiek iesniegt pieteikumu attiecīgās valsts Dzimšanas, laulību un miršanas reģistram, tam pievienojot:

lēmuma kopiju, kam jāatbilst visām nepieciešamajām prasībām par tās autentiskuma noteikšanu atbilstīgi izsniedzējas valsts tiesībām;

aplūcinājumu, kas atbilst standartizētajam oficiālajam modelim, ko izsniegusi tās dalībvalsts tiesa, tribunāls vai kompetentā iestāde, kurā pieņemts lēmums; dokumentu, kas apliecina, ka dokumenti ir pienācīgi izsniegti atbildētajam vai ka atbildētājs ir akceptējis lēmumu, ja tas pieņemts, viņam klāt neesot.

Ja vēlas panākt, lai Spānijā tiktu atzīts kādā dalībvalstī, izņemot Dāniju, pieņemts lēmums par laulības šķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai laulāto atšķiršanu, ir jāiesniedz pieteikums par atzīšanu (turklāt nav nepieciešams, lai attiecīgais lēmums būtu saistošs dalībvalstī, kurā tas pieņemts) pirmās instances tiesnesim vietā, kurā atrodas tās personas dzīvesvieta, pret kuru tiek iesniegts pieteikums par atzīšanu vai par neatzīšanas pasludināšanu. Ja atbildētājs nedzīvo Spānijā, pieteikumu var iesniegt tajā Spānijas vietā, kur viņš atrodas vai kur ir bijusi viņa pēdējā dzīvesvieta Spānijā, vai, ja nav nevienas no minētajām vietām, pieteikuma iesniedzēja domicilā.

Pieteikums jāiesniedz rakstveidā juristam un procesa virzītājam un jāpievieno tādi paši dokumenti kā iepriekšējā gadījumā.

Dānijā pieņemtu lēmumu atzīšanai Spānijā piemērojamas Spānijas tiesības. Process sākas ar pieteikuma iesniegšanu tieši Pirmās instances tiesai tās personas domicilā, pret kuru vēlas panākt atzīšanu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Procedūra, lai iesniegtu pieteikumu par lēmuma neatzīšanu, ir tāda pati kā procedūra pieteikuma iesniegšanai par lēmuma atzīšanu. Ja lēmums ir atzīts atbilstīgi Padomes Regulai (EK) Nr. 2201/2003, iebildumus var iesniegt tikai pēc paziņojuma par lēmumu par atzīšanu, un pārsūdzība būs jāiesniedz attiecīgajā provinces tiesā likumā noteiktajā termiņā.

Ja lieta attiecas uz Dānijā pieņemtu lēmumu, iebildumi jāiesniedz, kamēr lieta vēl ir Pirmās instances tiesā un tiesa skata otras puses pieteikumu par lēmuma atzīšanu. Visos gadījumos ir jāizmanto jurista un procesa virzītāja pakalpojumi, lai oficiāli celtu iebildumus.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Pēc Regulas (ES) Nr. 1259/2010 stāšanās spēkā 2012. gada 21. jūnijā un atbilstīgi tās 5. un 8. pantam laulātie var no regulā minētajiem tiesību aktiem izvēlēties tiesību aktus, kas piemērojami laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas lietai. Ja laulātie nebūs izvēlējušies piemērojamās tiesības, laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai tiks piemērotas tās valsts tiesību akti:

a) kurā atrodas laulāto pastāvīgā dzīvesvieta pieteikuma iesniegšanas brīdī vai, ja tas nav piemērojams,

b) kurā bija laulāto pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta, ja uzturēšanās laikposms tajā nav beidzies vairāk kā vienu gadu pirms pieteikuma iesniegšanas un viens laulātais joprojām dzīvo šajā valstī pieteikuma iesniegšanas brīdī; vai, ja tas nav piemērojams,

c) kuras valstspiederīgie abi laulātie ir pieteikuma iesniegšanas brīdī; vai, ja tas nav piemērojams,

d) kurā atrodas tiesa, kurā ir iesniegts pieteikums.

Iepriekš minētie normatīvie akti attiecas uz laulības šķiršanu, lai gan attiecībā uz ietekmi, ko tie rada, piemērojamie likumi var būt dažādi:

Attiecībā uz laulības mantiskajām attiecībām un līdz 2019. gada 29. janvārim (kad tiks piemērota Regula 1103/2016) piemērojamie tiesību akti ir (ja laulāto mantiskās attiecības netiek izveidotas ar vienošanos starp laulātajiem par mantiskajām attiecībām) laulāto kopējās personiskās tiesības laulību noslēgšanas brīdī (kopējās valstspiederības). Ja tas nav iespējams, tad tās ir personīgās tiesības (kas attiecas uz viņu valstspiederību) vai katra laulātā pastāvīgās dzīvesvietas likumi, kurus izvēlas abi laulātie apliecinātā dokumentā, kas tiek sastādīts pirms laulības noslēgšanas. Ja nepastāv iepriekš minētais, tiek piemēroti likumi, kas ir spēkā kopējā pastāvīgajā dzīvesvietā tūlīt pēc laulību noslēgšanas. Visbeidzot, ja nepastāv šāda kopīga dzīvesvieta, papildu mantiskās attiecības ir tādas, kā vietā, kur ir noslēgta laulība. No 2019. gada 29. janvāra ir pilnībā piemērojama Regula 1103/2016, kas nozīmē to, ka tad, ja nav izdarīta izvēle, laulāto mantiskās attiecības nosaka ar tās valsts likumu: a) kurā atradās laulāto pirmā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta laulības laikā, vai, ja

tādas nav, (b) kas atbilst laulāto kopīgajai valstspiederībai laulības laikā, vai, ja tādas nav (c) ar kuru abiem laulātajiem ir visciešākā saikne laulības laikā, ņemot vērā visus apstākļus. Ja laulātajiem laulības laikā ir vairāk nekā viena kopīga valstspiederība, nevar attiecināt kritēriju par kopējas valstspiederības likumiem.

Jautājumus, kas saistīti ar bērnu aizbildniecību, regulē 1996. gada 19. oktobra Hāgas konvencija un tās iestādes likumi, kas pieņem lēmumu.

Jautājumā par pagaidu un piesardzības pasākumiem, loģiski, ir jāpiemēro tas pats likums, kas reglamentē laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai laulības šķiršanu, izņemot attiecībā uz steidzamiem pasākumiem, kas var tikt pieņemti attiecībā uz personām vai īpašumu, kas atrodas Spānijā, pat ja nav jurisdikcijas izskatīt lietu.

Attiecībā uz uzturlīdzekļiem (ieskaitot ģimenes mājas lietošanu un, ja nepieciešams, kompensācijas pabalstu), ja nav panākta vienošanās par piemērojamo tiesību aktu izvēli, piemēro likumu, kas attiecas uz uzturlīdzekļu kreditora pastāvīgās dzīvesvietas valsti.

Attiecībā uz ārvalstu tiesību pierādījumu iesniegšanu Spānijā, ja tas ir piemēroti, būs jāpierāda to saturs un spēkā esamība; ārvalstu tiesību piemērošanu Spānijas tiesa to var noteikt ar tādiem līdzekļiem, kādus tā uzskata par nepieciešamiem.

Visbeidzot, ir jānosver, ka Spānijā ierosinātiem procesiem vienmēr piemērojamas Spānijas procesuālās tiesības neatkarīgi no tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai, laulāto atšķiršanai vai laulības atzīšanai par neesošu.

Lapa atjaunināta: 05/04/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Francija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Pastāv viens laulības šķiršanas veids ārpus tiesas:

laulības šķiršana uz savstarpējas vienošanās pamata, izmantojot privātu dokumentu, ko paraksta pušu advokāti un iesniedz notāram oficiālai reģistrācijai.

Pastāv četri laulības šķiršanas veidi:

laulības šķiršana uz savstarpējas vienošanās pamata,

laulības šķiršana, piekrītot laulības pārtraukšanas principam, vai laulības šķiršana ar otra laulātā piekrišanu,

laulības šķiršana sakarā ar kopdzīves pārtraukšanu,

laulības šķiršana sakarā ar laulības pārkāpumu.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata, izmantojot privātu dokumentu, ko parakstījuši pušu advokāti un kas iesniegts notāram oficiāli reģistrācijai, laulātie var izvēlēties, ja viņi vienojas par kopdzīves izbeigšanas principu un visām laulības šķiršanas sekām. Kopā ar saviem advokātiem laulātie sagatavo vienošanos, ko paraksta abas puses un to advokāti pēc tam, kad ir beidzies pārdomu periods. Ja laulātajiem ir bērni, viņi ir jāinformē par to tiesībām tikt uzklautiem. Ja kāds bērns lūdz, lai viņu uzklautu, tad pusēm ģimenes tiesnesim (*juge aux affaires familiales*) ir jāiesniedz prasība par laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata tiesā, lai bērns tiktu uzklauts.

Laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata tiesā laulātie var izmantot tikai tad, ja bērns, kuram ir nepieciešamā spriestspēja, lūdz, lai viņu uzklautu, un ja laulātie vienojas par kopdzīves izbeigšanas principu un visām tās sekām. Šajā gadījumā viņiem nav jāuzrāda šķiršanās iemesls un tiesā ir jāiesniedz tikai vienošanās projekts, kurš regulē laulības šķiršanas sekas, lai to varētu oficiāli atzīt. Tiesnesis var noraidīt oficiālu atzīšanu tikai tādos gadījumos, ja nav pietiekami aizsargātas bērnu vai kāda no abiem laulātajiem intereses.

Laulības šķiršanu ar otra laulātā piekrišanu var pieprasīt viens laulātais, un tai piekriš otrš, vai to var pieprasīt abi laulātie. Pretēji laulības šķiršanai uz savstarpējas vienošanās pamata laulātie piekriš laulības šķiršanas principam, bet nevar panākt vienošanos par tās sekām. Tādēļ sekas neregulē tiesa. Laulības šķiršanu sakarā ar kopdzīves pārtraukšanu var pieprasīt viens laulātais tad, ja, iesniedzot tiesā prasību par laulības šķiršanu, kopdzīve ir bijusi pārtraukta divus gadus, kas norāda uz to, ka starp laulātajiem nepastāv kopdzīve, un uz vēlmi izbeigt laulību.

Laulības šķiršanu sakarā ar laulības pārkāpšanu var pieprasīt viens laulātais sakarā ar faktiem attiecībā uz otru laulāto, ja šie fakti parāda, ka laulības pienākumi un saistības ir tikusi smagi pārkāpti vai atkārtoti pārkāpti, padarot neiespējamu kopdzīves turpināšanu.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Saistības par uzticību, kopdzīvi un atbalstu beidzas, tiklīdz tiesas lēmums par laulības šķiršanu ir galīgs, t. i., vairs nav pārsūdzams.

Katrs no laulātajiem atgūst iespēju stāties jaunā laulībā.

Pēc laulības šķiršanas laulātie zaudē tiesības izmantot otra dzīvesbiedra uzvārdu. Tomēr viens laulātais var paturēt otra uzvārdu ar viņa piekrišanu vai ar tiesas atļauju, ja viņš pierāda, ka tam ir īpaša nozīme saistībā ar viņu pašu vai bērniem.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršana izbeidz laulāto mantiskās attiecības, un attiecīgā gadījumā tās rezultāts ir mantas sadale.

Laulības šķiršana neskar laulības laikā radušās laulāto [mantošanas] privilēģijas, un esošās mantas dāvinājumus. Tomēr tā automātiski izbeidz visas laulāto [mantošanas] privilēģijas, kas rodas pēc laulāto mantisko attiecību izbeigšanas, viena laulātā nāves gadījumā vai saskaņā ar pēdējās gribas rīkojumu.

Ja laulība tiek šķirta uz laulāto savstarpējas vienošanās pamata tiesā vai ārpus tiesas, laulības šķiršanas priekšnosacījums ir laulāto vienošanās par finansiālo saistību nokārtošanu. Citos laulības šķiršanas gadījumos laulātie var vienoties par šo saistību nokārtošanu pirms pašas laulības šķiršanas, bet viņiem tas nav jādara obligāti. Tādā gadījumā saistību nokārtošana notiek pēc tam.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Laulības šķiršana īpaši neietekmē noteikumus, kas attiecas uz vecāku aizgādības tiesību īstenošanu, kas parasti ir abiem vecākiem kopīga. Tomēr tiesa var izlemt uzticēt šo tiesību īstenošanu vienam no vecākiem, ja tas ir bērna interesēs. Ir jānosaka vecāku aizgādības tiesību īstenošanas noteikumi (pastāvīgā dzīvesvieta, saskarsmes tiesības utt.).

Katram no vecākiem ir jāturpina dot ieguldījums bērna uzturēšanā un izglītošanā. Šis ieguldījums ir uzturlīdzekļi, ko viens vecāks maksā otram, bet tas var arī būt kā ar bērna uzturēšanu saistīto izmaksu pilnīga vai daļēja segšana. Tas var būt arī kā lietojuma tiesību nodrošinājums un tiesību uz dzīvesvietu nodrošinājums.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

NB! Uzturlīdzekļi, kas vienam laulātajam ir jāmaksā otram laulātajam, ir pagaidu pasākums, t. i., tos piešķir tikai pirms laulības šķiršanas pasludināšanas.

Pēc laulības šķiršanas pasludināšanas viens bijušais laulātais no otra laulātā var pieprasīt tikai naudas kompensāciju (*prestation compensatoire*) sakarā ar laulības šķiršanu vai zaudējumu segšanu. Par summu var abpusēji vienoties, ja laulību šķir uz savstarpējas vienošanās pamata tiesā vai ārpus tiesas, vai arī visos pārējos gadījumos summu nosaka tiesa.

Ar naudas kompensāciju sakarā ar laulības šķiršanu kompensē nevienlīdzību, ko laulības izbeigšana ir radījusi laulāto dzīves apstākļos. Tās summu nosaka tiesa, ņemot vērā katru laulātā ienākumus un vajadzības. Tā ir iepriekš stingri noteikta summa, kas parasti ir kapitāla veidā:

ko samaksā, vai nu iemaksājot naudas summu, ko var sadalīt maksāšanai pa daļām;

vai piešķirot īpašumtiesības vai arī pagaidu vai mūža tiesības īpašumu lietot, tur dzīvot vai lietojuma tiesības.

Izņēmuma gadījumos naudas kompensāciju var noteikt mūža pabalsta veidā, kuru iespējams samazināt, ja mainās situācija attiecībā uz bijušo laulāto līdzekļiem vai vajadzībām.

Var paredzēt zaudējumu segšanu tam laulātajam, kuram laulības šķiršana ir radījusi īpaši smagas sekas:

ja viņš ir atbildējais laulības šķiršanas lietā par laulības saišu galīgu saraušanu un nav pats iesniedzis prasību par laulības šķiršanu,

vai, ja laulības šķiršana ir pasludināta tikai otra laulātā vainas dēļ.

(Skatīt "Uzturīdzekļu prasības — Francija").

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Laulāto atšķiršana ir tiesas ceļā noteikta atšķiršana, kas, nepārtraucot laulības saites, izbeidz noteiktus laulības pienākumus, piemēram, laulāto pienākumu dzīvot kopā. Jaunas laulības tādējādi nav iespējamas, un saglabājas pienākums sniegt palīdzību.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Veidi un procedūras ir tās pašas, kas laulības šķiršanas tiesā gadījumā, taču laulāto atšķiršana uz savstarpējas vienošanās pamata ārpus tiesas kā veids nepastāv.

Parasti tas laulātais, pret kuru ir iesniegta prasība par laulāto atšķiršanu, var iesniegt pretprasību par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu, un otrādi —

laulātais, pret kuru ir iesniegta prasība par laulības šķiršanu, var iesniegt prasību par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu.

Laulības šķiršanas gadījumā sakarā ar kopdzīves izbeigšanu iesniegt pretprasību par laulāto atšķiršanu nav iespējams, var tikai iesniegt prasību par laulības šķiršanu.

Ja tiesai ir vienlaicīgi jāizskata prasība par laulības šķiršanu un prasība par laulāto atšķiršanu, tā vispirms izskata prasību par laulības šķiršanu. Prasību par laulāto atšķiršanu tā izskata tikai tad, ja tā nav tiesīga izskatīt prasību par laulības šķiršanu. Ja abas prasības ir pamatotas ar laulības pārkāpšanas faktu, tiesa tās izskata vienlaicīgi, un ja tiesa šīs prasības pieņem, tad pasludina laulības šķiršanu ar abu pušu dalītu vainu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas.

Laulāto atšķiršana izbeidz kopdzīves pienākumu, bet paliek spēkā pienākumi sniegt palīdzību un saglabāt uzticību. Tāpat, ja tiesa nav pieņēmusi pretēju lēmumu, sievai saglabājas tiesības izmantot dzīvesbiedra uzvārdu. Piemērojot pienākumu sniegt palīdzību, vienam laulātajam var nākties maksāt uzturīdzekļus otram laulātajam, ja pēdējam tas ir nepieciešams. Šo uzturīdzekļu summu nosaka, ņemot vērā laulāto vainu, izņemot gadījumu, ja laulātais-kreditors laulības laikā būtiski mērā nav pildījis savas saistības. Uzturīdzekļu maksāšanu var aizstāt ar kapitāla piešķiršanu, ja laulātā-debitora mantiskais stāvoklis to atļauj.

Attiecībā uz īpašumu – tāpat kā laulības šķiršanas gadījumā – ar spriedumu tiek pārtrauktas un izbeigtas laulāto mantiskās attiecības. Uz laulātajiem attiecas mantas šķirtība.

Viena laulātā nāves gadījumā otra laulātā mantošanas tiesības paliek nemainīgas, un viņam piemēro uz pārdzīvojušo laulāto attiecināmos tiesību aktu noteikumus. Taču, ja laulāto atšķiršana ir pasludināta pēc savstarpējas vienošanās tiesā, laulātie atteikumu no mantošanas tiesībām var iekļaut vienošanās.

Laulāto atšķiršanas pārveide par laulības šķiršanu

Pēc viena laulātā pieprasījuma spriedums par laulāto atšķiršanu tiek pilntiesīgi pārveidots par spriedumu par laulības šķiršanu, ja laulāto atšķiršana ir ilgusi divus gadus. Tad tiesa pasludina laulību par šķirtu un lemj par tās sekām. Laulāto atšķiršanas iemesls kļūst par laulības šķiršanas iemeslu. Vainīgo pusi mainīt nevar.

Visos laulāto atšķiršanas gadījumos tās pārveide par laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata ir iespējama pēc abu laulāto pieprasījuma.

Turklāt laulāto atšķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata var pārveidot tikai par laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata tiesā.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības atzīšanas par neesošu, kam nepieciešams spriedums, ar atpakaļejošu spēku dzēš visas laulības sekas tā, it kā laulība nemaz nebūtu pastāvējusi.

Šīs sekas atšķiras no laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas, kas rada sekas tikai attiecībā uz nākotni.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulības atzīšanas par neesošu iemesli atšķiras atkarībā no tā, vai tā ir relatīva neesība (ja ir bijis gribas trūkums vai to personu atļaujas trūkums, kuru atļauja bija nepieciešama laulības noslēgšanai) vai absolūta neesība (ja nav ievēroti kādi sabiedriskās kārtības noteikumi).

Relatīvas neesības gadījumi

Tādi ir trīs:

kļūda saistībā ar personu vai personas būtiskām īpašībām,

piespiešana,

to personu atļaujas trūkums, kuru atļauja bija nepieciešama laulības noslēgšanai.

Prasību par laulības neesību var iesniegt tikai konkrētas personas: laulātais, kura piekrišana bija spēkā neesoša vai kurš bija juridiski rīcībnespējīgs laulības noslēgšanas brīdī, vai personas, kurām bija jāpiekrīt laulībām, vai prokuratūra.

Prasību par laulības neesību var iesniegt tikai piecu gadu laikā no laulības noslēgšanas dienas (vai piecu gadu laikā no dienas, kad attiecīgā persona sasniegusi vecumu, no kura tā var piekrist laulībai).

Absolūtas neesības gadījumi

Absolūta piekrišanas neesība, nepilngadība, divsieviība, asinsgrēks, viena laulātā nepiedalīšanās laulības noslēgšanas ceremonijā, civilstāvokļa reģistra ierēdņa kompetences trūkums un slepenībā noslēgtas laulības.

Prasību var iesniegt jebkura rīkoties ieinteresēta persona vai prokurors trīsdesmit gadu laikā no laulības noslēgšanas dienas (vai piecu gadu laikā no dienas, kad attiecīgā persona sasniegusi vecumu, no kura tā var piekrist laulībai).

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Šīs sekas ir identiskas abos – gan relatīvas, gan absolūtas neesības – gadījumos.

Tiek dzēstas personiskās un mantiskās attiecības laulībā, jo tiek uzskatīts, ka laulības saites nekad nav pastāvējušas. Piemēram, ja viens no laulātajiem ir miris, laulības atzīšana par neesošu atņem otram visas mantošanas tiesības.

Tomēr ir iespējams mīkstināt šo principu, ja viens no laulātajiem vai abi laulātie laulības ir noslēgšanas brīdī ir rīkojušies labticīgi. Šajā gadījumā "varbūtējo" laulību atzīst par neesošu, bet uzskata, ka tā būtu vienkārši šķirta. Rezultātā saglabājas visas civilās, personiskās vai finansiālās sekas, kas radušās pirms sprieduma, ar ko laulību atzīst par neesošu.

Attiecībā uz bērniem viņu vecāku laulības atzīšana par neesošu ir bez juridiskām sekām, un viņu situācija tiek regulēta kā šķiršanās gadījumā.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Laulības šķiršanu un tās sekas var noformēt, izmantojot laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata ārpus tiesas procedūru, kuras īstenošanai nepieciešama divu advokātu un notāra dalība, un tiesneša dalība ir nepieciešama tikai tad, ja laulātajiem ir bērns, kam ir nepieciešamā spriestspēja un kas lūdz, lai viņu uzklausa.

Visos pārējos gadījumos ir jāiesaista tiesnesis, tomēr puses pirms vēršanās tiesā vai vienlaicīgi ar to var izmantot samierināšanu.

Tiesnesis arī var piedāvāt mediāciju. To uztic fiziskai personai vai asociācijai, kas ir atbildīga par pušu uzklaustīšanu, kas izsver viņu viedokļus un palīdzēt tām rast risinājumu pušu strīdam.

Pēc šīs mediācijas puses, kas ir panākušas vienošanos, var iesniegt savu vienošanos tiesnesim apstiprināšanai vai izvēlēties laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata ārpus tiesas.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Kur jāiesniedz mana prasība?

Prasība par laulības šķiršanu tiesā vai laulāto atšķiršanu

To kā pieprasījumu iesniedz advokāts augstākās instances tiesas kancelejā.

Teritoriālās piekrišanas tiesa ir:

tās vietas tiesa, kur atrodas ģimenes dzīvesvieta;

ja laulātajiem ir atsevišķas dzīvesvietas un viņi kopīgi īsteno vecāku aizgādības tiesības – tās vietas tiesa, kur dzīvo tas laulātais, ar kuru kopā dzīvo nepilngadīgi bērni;

ja laulātajiem ir atsevišķas dzīvesvietas un ja vecāku aizgādības tiesības ir tikai vienam no abiem laulātajiem – tās vietas tiesa, kur dzīvo šis laulātais; pārējos gadījumos — tās vietas tiesa, kur dzīvo laulātais, kurš nav prasītājs;

kopīgas prasības gadījumā kompetentā tiesa ir pēc laulāto izvēles — tās vietas tiesa, kur dzīvo viens vai otrs no viņiem.

Prasība atzīt laulību par neesošu

Prasība atzīt laulību par neesošu jāiesniedz augstākās instances tiesā pēc atbildētāja dzīvesvietas. Tiesu ierēdnis izsniedz uzaicinājumu uz tiesu.

Laulības šķiršanu uz savstarpējas vienošanās pamata, izmantojot privātu dokumentu, ko parakstījuši divi advokāti:

vienošanās, ko parakstījušas abas puses un to advokāti ir jāiesniedz Francijā praktizējošam notāram oficiālai reģistrācijai.

Iesniedzamie dokumenti

Prasība par laulības šķiršanu tiesā vai laulāto atšķiršanu

Visos laulības šķiršanas gadījumos laulātajiem ir jānorāda visas ziņas, kas nepieciešamas viņu identificēšanai, informācija par savu veselības

apdrošināšanas sabiedrību un attiecībā uz dienestiem un iestādēm, no kuriem viņi saņem pabalstus, pensijas vai jebkādas citus labumus.

Ja tiesā tiek prasīta naudas kompensācija, laulātajiem ir jāiesniedz paziņojums, kurā ar goda vārdu apliecināts, ka informācija par viņu ienākumiem, līdzekļiem, mantojumu un dzīves apstākļiem ir precīza.

Iesniegumā par laulības šķiršanu pēc savstarpējas vienošanās tiesā nav jāuzrāda laulības šķiršanas iemesli, bet tā pielikumā ir jāpievieno vienošanās, ko datējuši un parakstījuši laulātie un viņu advokāts(-i) un kas ietver pilnīgu laulības šķiršanas seku noregulējumu, kurā attiecīgajā gadījumā iekļauta norāde par laulāto mantisko attiecību izbeigšanu.

Citos gadījumos prasībā nav jānorāda ne tiesiskais pamats, ne laulības šķiršanas iemesli, bet attiecīgajā gadījumā tajā ir jāiekļauj prasības attiecībā uz pagaidu pasākumiem.

Prasība atzīt laulību par neesošu

Nav jāiesniedz nekādi konkrēti dokumenti, bet prasītājam ir jāiesniedz dokumenti, ar kuriem pierāda, ka iemesls(-i), uz ko viņš atsaucas, var būt par pamatu laulības atzīšanai par neesošu.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Atkarībā no ienākumiem var saņemt pilnīgu vai daļēju juridisko palīdzību (skatīt tēmu "Juridiskā palīdzība — Francija").

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Šiem tiesas lēmumiem piemēro parasto pārsūdzības procedūru.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Lēmumi par laulības šķiršanu tiek pilnībā atzīti bez jebkādas īpašas procedūras.

Tas pats attiecas uz lēmumiem par laulības atzīšanu par neesošu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lai panāktu, ka šāds lēmums netiek atzīts, ir iespējams augstākās instances tiesā iesniegt prasību par tā neatzīšanu. Lēmums par neatzīšanu ļauj iebilst pret vēlāku otras puses iesniegtu prasību par izpildāmību (t. i., prasību, lai citas valsts lēmumu pasludinātu par izpildāmu Francijā) (un pretēji — noraidījums nozīmē lēmuma atzīšanu).

Procedūra ir tā pati, kas atzīšanas pieprasīšanas gadījumā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Saskaņā ar 2010. gada 20. decembra Regulas (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai, noteikumiem laulības šķiršanai vai laulāto atšķiršanai piemērojamos tiesību aktus izvēlas laulātie.

Ja izvēle nav izdarīta, laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai piemēro šādus tiesību aktus:

tās valsts tiesību aktus, kurā atradās laulāto pastāvīgā dzīvesvieta brīdī, kad prasība tika iesniegta tiesā, vai

tās valsts tiesību aktus, kurā atradās laulāto pēdējā pastāvīgā kopējā dzīvesvietā, ievērojot šādus divus nosacījumus: no brīža, kad laulātie minēto dzīvesvietu kopīgi izmantoja, līdz prasības iesniegšanai tiesā nav pagājis vairāk kā viens gads, un ka brīdī, kad prasība tika iesniegta tiesā, viens no laulātajiem vēl dzīvoja minētajā valstī, vai

tās valsts tiesību aktus, kura ir abu laulāto valstspiederības valsts brīdī, kad prasība tika, vai

tās tiesas, kurā ir iesniegta prasība, valsts tiesību aktus.

Tomēr, ja prasība attiecas uz laulāto atšķiršanas pārveidi laulības šķiršanā, laulības šķiršanai piemērojami tiesību akti ir tie paši tiesību akti, kas tika piemēroti laulāto atšķiršanai, izņemot gadījumus, ja laulātie izdara citādu izvēli.

Šie noteikumi attiecas uz laulātajiem gadījumā, ja laulība tiek šķirta uz savstarpējas vienošanās pamata, izmantojot privātu dokumentu, ko parakstījuši pušu advokāti un kas iesniegts notāram oficiālai reģistrācijai. Tomēr, tā kā nav celta prasība tiesā, laulātie nevar izmantot tiesas valsts tiesību aktus.

Saistītās saites

 [Tieslietu ministrijas tīmekļa vietne](#)

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Horvātija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Lai saņemtu tiesas lēmumu par laulības šķiršanu, pilnvarotajai personām vai personām (*locus standi*) ir jāuzsāk attiecīga tiesvedība (civila vai bezstrīdus) par laulības šķiršanu atbilstoši Ģimenes lietu procesa likuma (*Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis), Nr. 103/15, turpmāk "2015. gada *ObZ*") 50., 369. un 453. panta noteikumiem. Ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns, lūgumrakstam par laulības šķiršanu pēc abpusējas vienošanās jāpievieno attiecīgie pielikumi (ziņojums par obligāto konsultāciju un kopīgas vecāku kontroles plāns — 2015. gada *ObZ* 55. pants saistībā ar 456. pantu). Līdzīgus noteikumus piemēro, ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns un tikai viens no laulātajiem iesniedz lūgumrakstu par laulības šķiršanu (ziņojums par obligāto konsultāciju un pierādījums par dalību pirmajā ģimenes lietu mediācijas sanāksmē — 2015. gada *ObZ* 57. pants saistībā ar 379. pantu).

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Priekšnosacījumus laulības šķiršanai reglamentē 2015. gada *ObZ* 51. panta noteikumi. Atbilstoši iepriekš minētajām tiesību normām tiesa šķir laulību šādos gadījumos: 1) ja laulātie ir vienojušies par laulības šķiršanu, 2) ja ir konstatēts, ka laulāto attiecības ir būtiski un pastāvīgi izirušas, vai 3) ja ir pagājis gads kopš "laulības savienības izbeigšanas".

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Vienas no laulības izbeigšanas juridiskajām sekām ir laulāto individuālo tiesību un pienākumu izbeigšanās (2015. gada *ObZ* 30.–33. pants). Ģimenes lietu procesa likumā ir skaidri noteikts, ka laulības izbeigšanas gadījumā (ja laulība tiek atzīta par neesošu vai tiek šķirta) katrs no bijušajiem laulātajiem var saglabāt uzvārdu, kāds viņam(-ai) bijis laulības izbeigšanas brīdī (2015. gada *ObZ* 48. pants).

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Pirms laulāto mantisko attiecību izbeigšanas (pēc vienošanās vai tiesā, bezstrīdus procesā) visbiežākā problēma, kas rodas, ir tiesību un priekšmetu, kas ir daļa no laulāto mantas, nošķiršana no tiesībām un priekšmetiem, kas ir viena vai otra laulātā individuālā manta (trīs mantas kopumu nošķiršana). Šīs problēmas risina, uzsākot civilprocesu, pamatojoties uz attiecīgajiem *ObZ* noteikumiem (2015. gada *ObZ* 34.–39. un 43.–46. pants), ja laulātie nav spējuši vienoties par savstarpējo mantisko attiecību sadali (laulības līgums — 2015. gada *ObZ* 40.–42. pants), alternatīvi piemērojot Likumu par īpašumtiesībām un citām lietu tiesībām, Civilsaisību likumu, Zemes reģistrācijas likumu, Uzņēmumu likumu, Izpildes likumu un Civilprocesa likumu (2015. gada *ObZ* 38., 45. un 346. pants).

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Laulības izbeigšanas juridiskās sekas attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem ir saistītas ar vairākiem būtiskiem jautājumiem, proti, ar kuru vecāku kopā dzīvos bērns pēc laulības izbeigšanas, vienošanās ar otru vecāku, bērna uzturēšana, kā tiks organizētas pārējās aizgādības jomas (bērna pārstāvēšana, juridisku darbību veikšana, bērna aktīvu pārvaldība un darbības ar tiem, bērna izglītība un veselība, utt.). Laulātie var vienoties par šīm laulības šķiršanas juridiskajām sekām (vienošanās par kopīgu aizgādību) un tādējādi izvēlēties vienkāršāku un ātrāku ārpusstiesas laulības šķiršanas procesu (2015. gada *ObZ* 52., 54.–55., 106., 453.–460. pants). Ja laulātie nesagatavo vienošanos par kopīgu aizgādību, kurā ietverta arī vienošanās par attiecīgajām laulības šķiršanas juridiskajām sekām, lēmumu par šiem jautājumiem automātiski pieņem tiesa tiesvedībā, kas uzsāka ar laulības šķiršanas prasību (2015. gada *ObZ* 53., 54., 56., 57. un 413. pants). Tomēr pastāv iespēja, ka vecāki var vienoties par laulības šķiršanas juridiskajām sekām laulības šķiršanas procesā. Šādā gadījumā tiesa lēmumu pieņem, pamatojoties uz vecāku vienošanos, ja tā uzskata, ka šāda vienošanās ir bērna vislabākajās interesēs (2015. gada *ObZ* 104. panta 3. punkts saistībā ar 420. pantu).

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Ģimenes lietu procesa likums paredz iespēju laulātajam pieprasīt uzturlīdzekļus pirms laulības šķiršanas tiesvedības noslēgšanas. Ja laulības šķiršanas tiesvedības laikā nav iesniegta prasība par uzturlīdzekļiem, bijušais laulātais var ierosināt lietu, lai pieprasītu uzturlīdzekļus, sešu mēnešu laikā no laulības galīgās izbeigšanas, ja nosacījumi uzturlīdzekļu piešķiršanai pastāvējuši laulības šķiršanas tiesvedības noslēgšanas brīdī un turpinājušies līdz uzturlīdzekļu tiesvedības noslēgšanai (2015. gada *ObZ* 295.–301. un 423.–432. pants). Juridiskie nosacījumi uzturlīdzekļu saņemšanai — prasītājam nav pietiekamu līdzekļu sevis uzturēšanai vai viņš(-a) nespēj tos gūt no saviem aktīviem un nespēj strādāt vai atrast darbu, ar nosacījumu, ka laulātajam, kurš maksā uzturlīdzekļus, ir pietiekami līdzekļi un iespējas, lai izpildītu šīs saistības (2015. gada *ObZ* 295. pants). Uzturlīdzekļus nosaka uz noteiktu laikposmu. 2015. gada *ObZ* 298. panta noteikumi paredz, ka laulātais var turpināt uzturlīdzekļu maksāšanu uz laiku līdz vienam gadam atkarībā no laulības ilguma un no prasītāja iespējas paredzamā nākotnē iegūt pienācīgus iztikas līdzekļus citā veidā. 2015. gada *ObZ* arī paredz uzturlīdzekļu maksāšanas kārtību. Atbilstoši 2015. gada *ObZ* 296. panta noteikumiem uzturlīdzekļus nosaka kā regulāru ikmēneša summu, ko maksā kā avansu. Tomēr ir iespējams, ka tiesa pēc viena vai abu laulāto pieprasījuma liek samaksāt uzturlīdzekļus kā vienreizēju summu atkarībā no lietas apstākļiem. Saskaņā ar 2015. gada *ObZ* 302. panta noteikumiem laulātie laulības šķiršanas gadījumā var noslēgt vienošanos par uzturlīdzekļiem (2015. gada *ObZ* 302., 470.–473. pants).

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Horvātijas ģimenes tiesībās nav termina "laulāto atšķiršana" ekvivalenta. Terminam "laulāto atšķiršana" atbilstošs termins pašlaik spēkā esošajos tiesību aktos būtu "laulības savienības izbeigšana" (*prestanak bračne zajednice*). "Laulības savienības izbeigšana" notiek, ja laulātie izbeidz visas savstarpējās attiecības, kas parasti pastāv kopdzīvē, t. i., ja viņi vairs nevēlas dzīvot kā laulātie un kopīgi īstenot un piedzīvot īpašo kopdzīves saturu. Laulības savienības izbeigšanai ir nozīme ģimenes tiesību jomā, jo saskaņā ar 2015. gada *ObZ* 51. pantu viens no laulības izbeigšanas juridiskajiem pamatiem ir viens gads kopš laulības savienības izbeigšanas. Laulības savienības izbeigšanai ir arī īpaša nozīme, nosakot mantiskās attiecības starp laulātajiem, jo saskaņā ar 2015. gada *ObZ* 36. pantu mantu, ko laulātie ieguvuši ar kopīgu darbu laulības savienības laikā (atšķirībā no mantas, kas iegūta laulības laikā) vai kas radusies no šādas mantas, uzskata par laulāto mantu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Horvātijas ģimenes tiesībās nav termina "laulāto atšķiršana" ekvivalenta. Terminam "laulāto atšķiršana" atbilstošs termins pašlaik spēkā esošajos tiesību aktos būtu "laulības savienības izbeigšana" (*prestanak bračne zajednice*). Ģimenes lietu procesa likums neparedz nosacījumus "laulības savienības izbeigšanai", jo laulības savienība ir tiesību standarts un atspoguļo kopdzīves saturu. Laulības savienība izbeidzas, ja laulātie izbeidz visas savstarpējās attiecības, kas ietver kopdzīvi, t. i., ja viņi vairs nevēlas dzīvot kā laulāts pāris un īstenot šādu attiecību īpašo saturu (piemēram viņi pārstāj sazināties u. tml.). Praksē laulības savienības izbeigšana visbiežāk izpaužas tādējādi, ka viens no laulātajiem aiziet no kopīgajām mājām un otra laulātā.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Horvātijas ģimenes tiesībās nav termina "laulāto atšķiršana" ekvivalenta. Terminam "laulāto atšķiršana" atbilstošs termins pašlaik spēkā esošajos tiesību aktos būtu "laulības savienības izbeigšana" (*prestanak bračne zajednice*). "Laulības savienības izbeigšana" ir nozīme ģimenes tiesību jomā, jo saskaņā ar 2015. gada *ObZ* 51. pantu viens no laulības izbeigšanas juridiskajiem pamatiem ir vairāk nekā viens gads kopš "laulības savienības izbeigšanas". "Laulības savienības izbeigšanai" ir arī īpaša nozīme, nosakot mantiskās attiecības starp laulātajiem, jo saskaņā ar 2015. gada *ObZ* 36. pantu mantu, ko laulātie ieguvuši ar kopīgu darbu laulības savienības laikā (atšķirībā no mantas, kas iegūta laulības laikā) vai kas radusies no šādas mantas, uzskata par laulāto mantu. Šādas likumdošanas varas pamatā esošā loģika ir tāda, ka laulības savienības ilgumam nav precīzi jāatbilst laulības ilgumam, jo īpaši ja laulība tiek izbeigta, to šķirot. Parasti laulības savienība izbeidzas pirms laulības šķiršanas procesa sākšanas. Tādējādi laulības šķiršanas process var turpināties pēc "laulības savienības izbeigšanas", un parasti tā arī notiek (jo īpaši ja procesā ir izmantoti tiesiskās aizsardzības līdzekļi).

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

"Laulības atzīšana par neesošu" (*poništaj braka*) ir viens no pamatiem laulības izbeigšanai (2015. gada *ObZ* 47. pants) un viens no trīs laulības strīdu veidiem, ko reglamentē Horvātijas tiesību sistēma (2015. gada *ObZ* 369. pants). "Laulības atzīšana par neesošu" ir ģimenes tiesībās paredzēta sankcija, ko piemēro laulībai, kura noslēgta pretrunā noteikumiem par laulības likumību (2015. gada *ObZ* 25.–29. pants), un to īsteno tiesvedībā, kuru uzsāk, iesniedzot prasību (2015. gada *ObZ* 369. pants). Noteikumus par "laulības atzīšanu par neesošu" piemēro, ja laulība ir nelikumīga (2015. gada *ObZ* 29., 49., 369.–378. pants).

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība, kas noslēgta pretrunā 2015. gada *ObZ* 25.–28. panta noteikumiem (laulību noslēgušas nepilngadīgas personas, personas, kuras nav spējušas atšķirt, kas ir pareizi un kas ir nepareizi, personas, kam nav tiesībspējas un rīcībspējas sniegt paziņojumus par savu personīgo situāciju, personas, kuras ir asinsradnieki, kuras ir adoptētas, vai ja līgava vai līgavainis ir iepriekš noslēgtā laulībā vai stabilās partnerattiecībās), ir nelikumīga, un tai piemēro noteikumus par "laulības atzīšanu par neesošu" (2015. gada *ObZ* 29. pants).

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Juridiskās sekas, kas rodas, laulību atzīstot par neesošu, reglamentē tāpat kā gadījumā, kad laulība tiek izbeigta, to šķirot (sk. atbildi uz 3. jautājumu).

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevērsoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Horvātijas tiesību sistēmā laulības šķiršanu reglamentē kā tiesvedību, un nav iespējams laulību šķirt ārpustiesas procesā. Tomēr viens no ģimenes tiesību pamatprincipiem, kas ir īpaši svarīgs laulības šķiršanas procesos, ir princips par ģimenes attiecību risināšanu vienojoties, kas aicina risināt ģimenes attiecības vienojoties, vienlaikus uzsverot, ka šis uzdevums ir jāveic visām struktūrām, kas sniedz profesionālu palīdzību ģimenei vai lemj par ģimenes attiecībām (2015. gada *ObZ* 9. pants). Tāpēc ģimenes tiesībās ir paredzēti divu veidu ārpustiesas procesi, kuru mērķis ir ar laulības šķiršanu saistītu jautājumu atrisināšana vienojoties, proti, obligātā konsultācija (2015. gada *ObZ* 321.–330. pants) un mediācija ģimenes lietās (2015. gada *ObZ* 331.–344. pants). Obligāto konsultāciju sniedz Sociālo pakalpojumu ministrijas speciālistu grupa, un tā ir sava veida atbalsts ģimenes locekļiem (piemēram, laulātajiem, kuri plāno sākt laulības šķiršanas procesu un kuriem ir kopīgs nepilngadīgs bērns), lai viņi vienojoties pieņemtu lēmumus par ģimenes attiecībām, īpaši gādājot par to ģimenes attiecību aizsardzību, kurās iesaistīts bērns (piemēram, izstrādājot kopīgas aizgādības plānu — vienošanos par laulības šķiršanas juridiskajām sekām, kurā precīzi jānorāda bērna dzīvesvieta un tās adrese, laiks, ko bērns pavadīs ar katru no vecākiem, kā vecāki viens otru informēs par piekrišanu svarīgiem lēmumiem, kā notiks apmaiņa ar svarīgu informāciju par bērnu, uzturlīdzekļu summa, ko vecākam, ar kuru bērns nedzīvos kopā, būs pienākums maksāt, un kā nākotnē tiks risinātas problēmas), un par juridiskajām sekām, kas radīsies, ja netiks panākta vienošanās un ja tiks sākta tiesvedība, lai izlemtu par bērna personīgajām tiesībām. Mediācija ģimenes lietās ir process, kurā puses cenšas vienojoties atrisināt ģimenes strīdus un kurā tām palīdz viens vai vairāki mediatori ģimenes lietās. Šā procesa galvenais mērķis ir izstrādāt kopīgas aizgādības plānu un citas vienošanās saistībā ar bērnu, kā arī vienoties par visiem citiem materiāliem un nemateriāliem jautājumiem.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulātie, kuriem ir kopīgs nepilngadīgs bērns, var uzsākt tiesvedību, vienam no laulātajiem iesniedzot laulības šķiršanas pieteikumu vai abiem laulātajiem iesniedzot pieteikumu par laulības šķiršanu pēc abpusējas vienošanās (2015. gada *ObZ* 50. pants). Abos šajos gadījumos ārpustiesas obligātās konsultācijas process (kurā Sociālo pakalpojumu ministrijas speciālistu grupa palīdz ģimenes locekļiem vienojoties pieņemt lēmumus par ģimenes attiecībām) netiek īstenots (2015. gada *ObZ* 321. un 322. pants), un laulātie nekavējoties sāk (tiesas vai ārpustiesas) laulības šķiršanas procesu, kas ir salīdzinoši vienkāršs un ātrs. Viss iepriekš minētais attiecīgā gadījumā ir piemērojams tiesvedībai, kurā laulību atzīst par neesošu, ja laulātajiem nav kopīga nepilngadīga bērna.

Laulātie, kuriem ir kopīgs nepilngadīgs bērns, var uzsākt tiesvedību, vienam no laulātajiem iesniedzot prasību vai abiem laulātajiem iesniedzot pieteikumu par laulības šķiršanu pēc abpusējas vienošanās (2015. gada *ObZ* 50. pants). Tomēr pirms laulības šķiršanas procesa sākšanas (ceļot prasību vai iesniedzot pieteikumu par laulības šķiršanu pēc abpusējas vienošanās, ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns, laulātajiem ir pienākums piedalīties ārpustiesas obligātās konsultācijas procesā (kurā Sociālo pakalpojumu ministrijas speciālistu grupa palīdz ģimenes locekļiem vienojoties pieņemt lēmumus par ģimenes attiecībām) (2015. gada *ObZ* 321. un 322. pants). Šādu procedūru mērķis ir sniegt laulātajiem profesionālu palīdzību, kas ietver vienošanās sagatavošanu par kopīgu aizgādību — tā ir vienošanās par laulības šķiršanas juridiskajām sekām, kurā precīzi jānorāda bērna dzīvesvieta un tās adrese, laiks, ko bērns pavadīs ar katru no vecākiem, kā vecāki viens otru informēs par piekrišanu svarīgiem lēmumiem, kā notiks apmaiņa ar svarīgu informāciju par bērnu, uzturlīdzekļu summa, ko vecākam, ar kuru bērns nedzīvos kopā, būs pienākums maksāt, un kā nākotnē tiks risinātas problēmas). Vecāki obligātās konsultācijas procesā var sagatavot vienošanos par kopīgu aizgādību, tomēr viņi šādu vienošanos var sagatavot arī neatkarīgi vai ģimenes lietu mediācijas procedūrā (ārpustiesas process, kurā puses cenšas vienojoties atrisināt ģimenes attiecību strīdus un kurā tām palīdz viens vai vairāki mediatori ģimenes lietās — 2015. gada *ObZ* 331. pants). Sagatavojot vienošanos par kopīgu aizgādību, laulātie var sākt vienkāršāku un ātrāku ārpustiesas laulības šķiršanas procesu, ko ierosina, iesniedzot pieteikumu (2015. gada *ObZ* 52., 54., 55., 106., 453.–460. pants). Laulātajiem, kuriem ir kopīgs nepilngadīgs bērns, ir pienākums savam pieteikumam par laulības šķiršanu pēc abpusējas vienošanās pievienot ziņojumu par obligāto konsultāciju, kas minēts 2015. gada *ObZ* 324. pantā, kā arī vienošanos par kopīgu aizgādību, kas minēta 2015. gada *ObZ* 106. pantā (2015. gada *ObZ* 456. pants).

Ja laulātie nesagatavo vienošanos par kopīgu aizgādību, kurā ietverta iepriekš minētā vienošanās par laulības šķiršanas juridiskajām sekām, lēmumu par šiem jautājumiem *ex officio* pieņem tiesa tiesvedībā, kas uzsāka ar laulības šķiršanas prasību (2015. gada *ObZ* 53., 54., 56., 57. un 413. pants). Ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns, viņiem ir pienākums savai laulības šķiršanas prasībai pievienot ziņojumu par obligāto konsultāciju, kas paredzēts 2015. gada *ObZ* 324. pantā, kā arī pierādījumu par dalību pirmajā ģimenes lietu mediācijas sanāksmē (2015. gada *ObZ* 379. pants).

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Horvātijā juridisko palīdzību un iespēju saņemt atbrīvojumu no pienākuma segt tiesas izdevumus reglamentē Bezmaksas juridiskās palīdzības likums (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne Novine* (NN); Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis), Nr. 143 /2013, turpmāk "ZBPP"). Personas var pretendēt uz primāro juridisko palīdzību visu veidu procesos, tostarp laulāto strīdu un citos ģimenes tiesību procesos, ja vien tās atbilst tiesiskajām prasībām (ZBPP 9.–11. pants). Personas var pretendēt uz sekundāro juridisko palīdzību ģimenes tiesību procesos un tiesību aktos paredzētos citos procesos, ja vien tās atbilst tiesiskajām prasībām (ZBPP 12.–25. pants). Pamatojumu lēmumam piešķirt atbrīvojumu no maksas par

konkrētu veidu tiesvedībām, tostarp ģimenes tiesību procesiem, reglamentē ZBPP 13. panta 3. punkta noteikumi. Pamatojumu lēmumam piešķirt atbrīvojumu no tiesas izdevumu segšanas visu veidu procesos, tostarp ģimenes tiesību procesos, reglamentē ZBPP 13. panta 4. punkta noteikumi. Īpaši jāuzsver noteikumi, kas reglamentē a) sekundārās juridiskās palīdzības sniegšanu, nenoskaidrojot attiecīgās personas finansiālo stāvokli (ZBPP 15. pants), b) sekundārās juridiskās palīdzības saņemšanas procesu (ZBPP 16.–18. pants), c) sekundārās juridiskās palīdzības sniegšanas jomu (ZBPP 19. pants), d) procesuālos un citus jautājumus, kas ir svarīgi bezmaksas juridiskās palīdzības saņemšanai (ZBPP 20.–25. pants). Tajā pašā laikā uzmanība tiek vērsta uz Tiesas izdevumu likuma (*Zakon o sudskim pristojbama*) (*Narodne Novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis), Nr. 74/95, 57/96, 137/02, (26/03), 125/11, 112/12, 157/13, 110/15), 6. pantu attiecībā uz pusēm, kuras vienmēr ir atbrīvotas no tiesas izdevumu segšanas.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Ir iespējams pārsūdzēt spriedumu par laulības šķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu. Šādas tiesības ir abām pusēm tiesvedības laikā. Ģimenes lietu procesa likums tieši nereglamentē pārsūdzēšanu laulāto strīdu gadījumā, tomēr 346. panta noteikumi paredz Civilprocesa likuma (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis), Nr. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 un 89/14, turpmāk "ZPP") noteikumu alternatīvu piemērošanu.

ZPP 348. pants reglamentē spriedumu pārsūdzēšanu, savukārt 378. pants reglamentē lēmumu pārsūdzēšanu. Attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem 2015. gada ObZ paredz, ka nav atļauts tiesā pārskatīt (2015. gada ObZ 373. pants) otrās instances spriedumus, kas pasludināti laulāto strīda lietās.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Atbilstoši 21. pantam Padomes 2003. gada 27. septembra Regulā (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību (regula "Brisele II.a") dalībvalstī pasludināts spriedums pārējās dalībvalstīs atzīstams bez kādas īpašas procedūras (21. panta 1. punkts), tomēr atbilstoši 21. panta 3. punktam jebkura ieinteresētā puse var pieprasīt lēmumu par to, lai spriedums tiktu vai netiktu atzīts. Šādā gadījumā pieteikumiem par atzīšanu vai neatzīšanu piemēro teritoriālo piekritību, kāda ir attiecīgajai tiesai, kura ir sarakstā, ko katra dalībvalsts paziņojusi Komisijai atbilstoši 68. pantam tādā formā, kā to paredz regulas "Brisele II.a" 37. pants. Turklāt jāņem vērā, ka, neskarot regulas "Brisele II.a" 21. panta 3. punktu, nav vajadzīga īpaša procedūra dalībvalsts civilstāvokļa aktu atjaunošanai sakarā ar spriedumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kas izsludināts citā dalībvalstī un saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem nav pārsūdzams.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Pieteikumiem par atzīšanu vai neatzīšanu (regulas "Brisele II.a" 21. panta 3. punkts) piemēro teritoriālo piekritību, kāda ir attiecīgajai sarakstā iekļautajai tiesai, kā norādīts atbildē uz 14. jautājumu. Šādā gadījumā piemēro procedūru, kas paredzēta regulas "Brisele II.a" III nodaļas 2. iedaļā.

Tiesiskās aizsardzības līdzekli, t. i., pārsūdzību saskaņā ar regulas "Brisele II.a" 33. pantu, iesniedz otrās instances (apriņķa) tiesām ar tās pirmās instances tiesas starpniecību, kura pieņēmusi lēmumu (vietējās piekritības tiesa no iepriekšminētā saraksta).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Piemērojami tiesību akti attiecībā uz laulības šķiršanu ir tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederīgie ir laulātie prasības iesniegšanas brīdī.

Ja prasības iesniegšanas brīdī laulātajiem ir atšķirīga valstspiederība, kumulatīvi piemēro to valstu tiesību aktus, kuru valstspiederīgie ir laulātie — Likuma par to, kā noteiktās attiecībās novērst tiesību normu kolīzijas ar citu valstu noteikumiem (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (*Narodne Novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis), Nr. 53/91, 88/01), 35. panta 2. punkts. Ja laulību nevar izbeigt atbilstoši to valstu tiesību aktiem, kuru valstspiederīgie ir laulātie, laulības izbeigšanai piemēro Horvātijas tiesību aktus, ja prasības iesniegšanas brīdī pastāvīgā dzīvesvieta vienam no laulātajiem bijusi Horvātijā.

Ja viens no laulātajiem ir Horvātijas valstspiederīgais bez pastāvīgas dzīvesvietas Horvātijā un laulību nevar izbeigt atbilstoši Likuma par to, kā noteiktās attiecībās novērst tiesību normu kolīzijas ar citu valstu noteikumiem, 35. panta 2. punktam, piemēro Horvātijas tiesību aktus.

Lapa atjaunināta: 20/11/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mūsu tulkoņi pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējušies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Itālija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Likumā ir izvirzīti juridiskie nosacījumi laulības šķiršanai (sk. 2. sadaļu). Lai tiesa varētu izdot laulības šķiršanas rīkojumu, tai ir jāpārlicinās, ka minētie juridiskie nosacījumi ir izpildīti.

Šāda pārbaude jāveic pat tad, ja abi laulātie ir iesnieguši kopīgu laulības šķiršanas pieteikumu. Laulāto vienošanās kā tāda nav pietiekams pamats laulības šķiršanai, tāpēc faktiski Itālijā nepastāv laulības šķiršana, pusēm vienojoties, — pirms tiesa apstiprina laulības šķiršanu, tai vienmēr ir jānoskaidro fakti, kuri ir pieteikuma pamatā.

Ja laulība ir noslēgta saskaņā ar Civilkodeksu, tā tiek izbeigta ar laulības šķiršanu, bet gadījumā, ja puses ir laulājušās baznīcā, to atbilstoši reģistrējot dzimtsarakstu nodaļā, laulības šķiršana izbeidz laulības civiltiesisko spēku. Tiesvedībā piedalās prokurors.

Tiesību avoti: 1970. gada 1. decembra Likums Nr. 898, kas grozīts ar 1978. gada 1. augusta Likumu Nr. 436 un 1987. gada 6. marta Likumu Nr. 74.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Katrs laulātais var iesniegt laulības šķiršanas pieteikumu, pamatojoties uz kādu no turpmākajiem apsvērumiem:

1) ja pēc laulības noslēgšanas otram laulātajam ar galīgo spriedumu ir piespriests sods par īpaši smagu noziegumu, ko tas paveicis vai nu pirms, vai pēc laulības noslēgšanas, proti:

mūža ieslodzījums vai ieslodzījums uz laiku, kas pārsniedz 15 gadus, kuru var veidot vairāku spriedumu summārais ieslodzījuma laiks, par tišiem nodarījumiem, izņemot politiskos nodarījumus vai nodarījumus, kas paveikti "īpašu morālo vai sociālo vērtību" vārdā (*motivi di particolare valore morale e sociale*);

brīvības atņemšanas sods par incestu (Kriminālkodeksa 564. pants) vai dzimumnoziegumiem atbilstoši 609. bis (dzimumvardarbība), 609. quater, 609. quinquies vai 609. octies pantam (iekļauti ar 1996. gada Likumu Nr. 66);

brīvības atņemšanas sods par dēla vai meitas slepkavību vai par laulātā vai dēla, vai meitas slepkavības mēģinājumu;

brīvības atņemšanas sods, ja persona atzīta par vainīgu divās vai vairākās apsūdzībās par smagu miesas bojājumu nodarīšanu, ģimenes uzturēšanas pienākumu nepildīšanu, sliktu izturēšanos pret ģimeni vai nepilngadīgām personām vai neatbilstošu ietekmi uz personām, kuru garīgā rīcībspēja ir ierobežota, izņemot gadījumus, kad laulības šķiršanas pieteicējs arī ir sodīts kā nodarījuma līdzdalībnieks, vai gadījumus, kad laulātie ir atsākuši kopdzīvi;

2) gadījumos, ja:

otrs laulātais ir attaisnots par incesta vai dzimumvadarbības nodarījumiem, kas uzskaitīti 1) punkta b) un c) apakšpunktā, ja tiesa uzskata, ka atbildētājs nevar turpināt ģimenes dzīvi vai atgriezties ģimenē;

laulātie ir juridiski atšķirti vai nu pēc savstarpējas vienošanās, vai arī pēc vienas puses pieteikuma vismaz trīs gadus ilgā laikposmā pēc to ierašanās tiesā atšķiršanas procesa ietvaros;

kriminālprocess saistībā ar kādu no nodarījumiem, kas uzskaitīti 1) punkta b) un c) apakšpunktā, ir ticis izbeigts noilguma dēļ, taču šķiršanās procesā tiesa uzskata, ka nodarījums pēc būtības citkārt būtu izraisījis kriminālatbildību;

kriminālprocess par incestu ir izbeigts, konstatējot, ka kriminālatbildība nav iestājusies, jo rīcība nav izraisījusi “publisku rezonansi”;

otrs laulātais, kas ir ārvalstu valstspiederīgais, ir laulību anulējis vai šķīris ārvalstīs vai ir stājies citā laulībā ārvalstīs;

starp laulātajiem nav bijusi dzimumdzīve;

viens no laulātajiem ir oficiāli mainījis dzimumu — šādā gadījumā pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt gan tā persona, kas ir mainījusi dzimumu, gan arī otrs laulātais.

Kopumā, izņemot “krimināltiesību” situācijas (kurās papildus spriedumiem par smagiem nodarījumiem ietilpst arī situācijas, kad persona ir attaisnota, balstoties uz samazinātas atbildības apsvērumiem, gadījumi, kad nodarījumam iestājies noilgums, kā arī incesta gadījumi, kuros trūkst objektīvais kriminālatbildības nosacījums), iespējamie laulības šķiršanas iemesli ir šādi: laulāto juridiskā atšķiršana; otra laulātā īstenota laulību atcelšana, šķiršana vai jaunu laulību noslēgšana ārvalstīs; un dzimumdzīves neesamība starp laulātajiem vai dzimuma maiņa.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulības šķiršanas apstiprināšana ietver šādas darbības.

Pirmkārt, tiek izbeigtas laulību attiecības — abas puses atgriežas neprecētas personas statusā un var atkārtoti precēties.

Sieviete zaudē vīra uzvārdu, ja viņa to bija pievienojusi savējam; taču pēc pieprasījuma tiesa var ļaut sievietei saglabāt vīra uzvārdu papildus savējam, ja tiek pierādīts, ka tas ir viņas vai bērnu interesēs tādu iemeslu dēļ, kuri ir pelnījuši aizsardzību.

Šķiršanās nesaraug radniecības saites, un konkrēti — neatceļ aizliegumu stāties laulībā ar bijušā laulātā tuvu radnieku tiesā līnijā (Civilkodeksa 87. panta 4. punkts).

Ārvalstu izcelsmes laulātie nezaudē laulībā iegūtu pilsonību.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Šķiršanās rezultātā tiek atcelts likumā noteiktais kopīgās mantas princips (*comunione legale*, kas ietver visus pirkumus, kurus laulātie kopīgi vai atsevišķi ir veikuši laulību laikā, izņemot personisko mantu, kas uzskaitīta Civilkodeksa 179. pantā), kā arī jebkāds fonds, kas papildus izveidots ģimenes vajadzībām (*fondo patrimoniale*). Taču šāds fonds saglabājas, līdz bērni, ja tādi ir, sasniedz pilngadību. Šķiršanās neietekmē kopīpašumu, uz ko attiecas citas vienošanās (*comunione ordinaria*, piem., attiecībā uz priekšmetiem, kas iegādāti pirms laulībām *pro rata* vai laulību laikā, ja laulību laikā tika paredzēts, ka laulāto manta tiek nodalīta (*separazione dei beni*)), — saikne attiecībā uz šāda veida kopīpašumu var tikt izbeigta, ja viens no laulātajiem iesniedz šādu pieteikumu.

Vecāks, kas dzīvo kopā ar nepilngadīgu bērnu, var saņemt tiesības turpināt dzīvot laulāto iepriekšējā dzīvesvietā, ja bērna interesēs ir turpināt dzīvot šajā dzīvesvietā.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Tiesa, kas apstiprina laulības šķiršanu, lemj par kopīgu aizgādību pār nepilngadīgiem bērniem; tikai ārkārtas gadījumos bērna aizgādības tiesības tiek piešķirtas tikai vienam vecākam. Tiesa nosaka arī kārtību attiecībā uz laiku, ko nepilngadīgais bērns pavada kopā ar vecāku, ar kuru tas nedzīvo kopā. Tā sniedz norādījumus attiecībā uz bērna īpašuma pārvaldību, kā arī nosaka bērna uzturlīdzekļu apmēru, ko otram vecākam ir pienākums maksāt tam vecākam, kurš dzīvo kopā ar bērnu.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Apstiprinot laulības šķiršanu, tiesa pēc puses pieteikuma izdod rīkojumu, ar ko nosaka, ka puse, kurai nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai kura objektīvu iemeslu dēļ nevar tos iegūt, saņem no otras puses regulārus uzturlīdzekļu maksājumus. Pienākums maksāt uzturlīdzekļus beidzas, ja saņēmējs atkārtoti stājas laulībā. Ja abas puses tam piekrīt, uzturlīdzekļus var izmaksāt vienā reizē, nododot īpašumtiesības uz īpašumu laulātajam, kuram jāsaņem līdzekļi (detalizētāku informāciju skatiet sadaļā “Uzturlīdzekļu prasības — Itālija”).

Laulātais, kas atšķiršanas gadījumā vai pēc laulības šķiršanas neveic uzturlīdzekļu maksājumus, pārkāpj ģimenes uzturēšanas pienākumu (Kriminālkodeksa 570. pants).

Pastāv arī citas sekas. Laulātajam, kas ir šķīries, taču nav atkārtoti stājies laulībā, un kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ir tiesības arī uz daļu no atlaišanas pabalsta, kas tiek izmaksāts otram laulātajam. Bijušā laulātā nāves gadījumā pārdzīvojušajam bijušajam laulātajam ir tiesības saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju vai daļi šādu pensiju ar pārdzīvojušo laulāto no vēlākām laulībām, kā arī saņemt maksājumu no mirušā bijušā laulātā īpašuma, ja viņam vai viņai ir finansiālas grūtības. Ar likumu ir atļauts arī, ka tas laulātais, kuram jāsaņem uzturlīdzekļi, reģistrē sprieduma hipotēku vai pieprasa, lai tiktu izņemta tā bijušā laulātā manta, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam “laulāto atšķiršana”?

Laulāto atšķiršana nozīmē, ka saskaņā ar likumu tiem vairs nav pienākuma vest kopdzīvi. Faktiskai laulāto atšķiršanai nav seku (izņemot situācijas, kas radušās pirms 1975. gada Reformu likuma Nr. 151).

Laulāto atšķiršana laulāto attiecības neatceļ, bet pavājinā tās.

Par laulāto atšķiršanu var lemt tiesa, bet puses var par to arī savstarpēji vienoties.

Tiesību avoti: materiālās tiesības ir paredzētas Civilkodeksā (150. pantā un turpmākajos pantos; par mantojuma jautājumiem skatiet 548. un 585. pantu).

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Lai varētu īstenot juridisku atšķiršanu, t. i., atšķiršanu ar tiesas rīkojumu, ir jākonstatē, ka laulātie vairs nespēj dzīvot kopā.

Ja izpildās šis nosacījums, tiesa pēc viena laulātā pieprasījuma izdod atšķiršanas rīkojumu, pat ja tas ir pretrunā otra laulātā vēlmēm.

Izņēmuma gadījumos tiesa var arī uzlikt atbildību par atšķiršanu vienam laulātajam — tam ir tiesiskas sekas saistībā ar uzturlīdzekļu piešķiršanu atšķiršanas laikā un pēc laulību šķiršanas, kā arī attiecībā uz mantojuma tiesībām. Tiesvedībā piedalās prokurors.

Laulāto atšķiršana saskaņā ar savstarpēju vienošanos ir balstīta uz norunu starp laulātajiem, taču tā stājas spēkā vienīgi tad, kad to ir apstiprinājusi tiesa, kas ir atbildīga par to, lai laulāto savstarpējās norunas atbilstu ģimenes primārajām interesēm. Īpaši gadījumos, ja norunas attiecībā uz bērnu aizgādību un atbalstīšanu neatbilst bērnu interesēm, tiesa atkārtoti izsauc puses un pieprasa ieviest nepieciešamās izmaiņas. Ja puses nepilda norādījumus, tiesa var atteikties apstiprināt atšķiršanu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Personiskās attiecības. Laulāto atšķiršana (ar tiesas rīkojumu vai pēc savstarpējas vienošanās) atceļ jebkāda veida palīdzības pienākumus, kas saistīti ar kopdzīvi. Atšķiršana atceļ arī paternitātes prezumpciju. Sieva nezaudē vīra uzvārdu, ja viņa to ir pievienojusi savējam, taču pēc vīra pieprasījuma tiesa var viņai liegt tā izmantošanu, ja tas var vīram radīt būtisku kaitējumu. Tāpat tiesa var ļaut sievai neizmantojot vīra uzvārdu, ja tas varētu viņai kaitēt.

Īpašumtiesības uz kopīpašumu. Atšķiršana anulē likumā noteiktās kopīgās mantas (*comunione legale*) principu.

Vecāku atbildība. Tiesa, kas apstiprina atšķiršanu, lemj par aizgādību pār nepilngadīgajiem bērniem un nosaka bērna uzturlīdzekļu apmēru, kuru maksāšana ir tā vecāka pienākums, kurš nedzīvo kopā ar bērnu (vai — izņēmuma gadījumā, kad aizgādības tiesības tiek piešķirtas vienam vecākam, — tā vecāka pienākums, kuram aizgādības tiesības netiek piešķirtas). Izlemjot jautājumu par tiesībām dzīvo ģimenes mājoklī, prioritāras tiesības ir tam vecākam, kurš dzīvo kopā ar bērnu (detalizētāku informāciju skatiet sadaļā "Bērna aizgādība un saskarsmes tiesības").

Pienākums maksāt uzturlīdzekļus. Ja tas tiek pieprasīts, tiesa piešķir laulātajam, kas nav atbildīgs par atšķiršanu, tiesības saņemt no otra laulātā uzturlīdzekļus, ja viņam vai viņai nav pietiekamu pastāvīgu iztikas līdzekļu. Laulātajam, kam ir šāda nepieciešamība, ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, t. i., fiksētu summu, kas nepieciešama iztikai, pat tad, ja viņš vai viņa ir atbildīgs par atšķiršanu (detalizētāku informāciju skatiet sadaļā "Uzturlīdzekļu prasības — Itālija").

Laulības šķiršanas gadījumā ir skaidri noteikts, ka bijušajam laulātajam maksājamo uzturlīdzekļu korekcija inflācijas dēļ notiek automātiski; tiesu praksē šāda korekcija tiek pārņemta arī attiecībā uz atšķirtajiem laulātajiem.

Tiesas rīkojumā ietvertie pasākumi attiecībā uz aizgādību pār bērniem, kā arī attiecībā uz bērniem un laulātajam maksājamo uzturlīdzekļu summas aprēķinu vēlāk var tikt grozīti. Ja uzturlīdzekļu maksājumi netiek veikti, tas uzskatāms par pārkāpumu saskaņā ar Kriminālkodeksa 570. pantu.

Atšķiršana ar atbildību vai bez tās. Atšķirti laulātajiem, kas nav atbildīgi par atšķiršanu, saglabājas tādas pašas mantojuma tiesības, kā laulātajiem, kas nav atšķirti.

Laulātajam, kas ir atbildīgs par atšķiršanu, ir tiesības vienīgi uz uzturlīdzekļiem no mirušā laulātā īpašuma un tikai tādā gadījumā, ja mantojuma procesa laikā tam ir bijušas tiesības uz uzturlīdzekļu maksājumiem no mirušā laulātā (Civilkodeksa 548. un 585. pants).

Citas sekas. Neizpildes gadījumā ar atšķiršanas rīkojumu tiek piešķirtas tiesības reģistrēt sprieduma hipotēku; un pēc tās personas pieteikuma, kurai ir šādas tiesības, tiesa var izdot rīkojumu izņemt atbildīgā laulātā līdzekļus vai izdot rīkojumu par ieturējumu no algas.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Saskaņā ar Civilkodeksa 117. pantu un turpmākajiem pantiem laulību var pasludināt par spēkā neesošu vairākos atšķirīgos gadījumos. Spēkā neesamības jautājums vislabāk izskatāms, apsverot spēkā neesamības pamatojumu un katrā gadījumā piemērojamo regulējumu.

Laulība nav spēkā, ja to atceļ saistībā ar kādu no likumā noteiktajiem trūkumiem, taču uz minēto trūkumu var atsaukties vienīgi tad, ja prasība tiek ierosināta tiesā.

Laulības anulēšanas prasību nevar nodot mantiniekiem, izņemot gadījumu, ja tiek jau gatavots spriedums. Tiesvedībā piedalās prokurors.

Tiesību avoti: materiālās tiesības ir ietvertas Civilkodeksa 117.–129. *bis* pantā.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība var būt spēkā neesoša kāda no turpmāk uzskaitītajiem apsvērumiem dēļ (Civilkodeksa 117. pants un turpmākie panti):

- 1) viens no laulātajiem, stājoties laulībā, vēl ir bijis citā laulībā — spēkā neesamība ir galīga un neatsaucama; pieteikumu var iesniegt jebkurš no laulātajiem, tiešais augšupējais radnieks, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses;
- 2) *impedimentum criminis* — laulība ir noslēgta starp diviem cilvēkiem, viens no kuriem ir bijis notiesāts par laulātā slepkavību vai slepkavības mēģinājumu, — spēkā neesamība ir galīga un neatsaucama, un to var pieprasīt jebkurš no laulātajiem, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses;
- 3) laulības nevar noslēgt, ja viens no laulātajiem cieš no psihiskas saslimšanas; rīkojumu, ar ko tiek pasludināta šāda saslimšana, var izdot arī pēc laulību noslēgšanas, ja tiek pierādīts, ka saslimšana jau ir pastāvējusi laulību noslēgšanas brīdī; laulības var apstrīdēt aizgādnieks, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses;
- 4) vienam no laulātajiem ir bijusi ierobežota garīgā rīcībspēja (*incapacità naturale*); laulību var apstrīdēt laulātais, kas, lai arī nav atzīts par rīcībnespējīgu, pierāda, ka tas laulību noslēdzis, atrodoties ierobežotas garīgās rīcībspējas stāvoklī. Pieteikumu iesniegt nevar, ja laulātie ir dzīvojuši kopā ilgāk par gadu, kopš pieteicējs ir atguvis garīgo rīcībspēju;
- 5) viens no laulātajiem bija nepilngadīgs; pieteikumu var iesniegt jebkurš no laulātajiem, prokurors vai vecāki; nepilngadīgā tiesības iesniegt pieteikumu izbeidzas gadu pēc pilngadības sasniegšanas;
- 6) ir pastāvējusi asinsradniecības, radniecības, adopcijas vai paternitātes saikne; šādu apsvērumu dēļ laulību atzīšanu par spēkā neesošu var pieprasīt jebkurš no laulātajiem, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses, izņemot gadījumu, ja kopš laulību noslēgšanas ir pagājis viens gads vai vairāk un ja laulību atļauju būtu iespējams saņemt, neraugoties uz šādu saikni;
- 7) spaidi, bailes un kļūda — piekrišana saņemta, piemērojot spaidus, vai arī sevišķi lielu baiļu dēļ tādu notikumu rezultātā, ko laulātais nav spējis kontrolēt; vai laulībā stājusies nepareizā persona, vai arī ir ieviesusies kļūda attiecībā uz otra laulātā būtiskiem personiskajiem priekšnosacījumiem saskaņā ar Civilkodeksa 122. pantu; pieteikumu var iesniegt tas laulātais, kura piekrišana ir bijusi nepilnīga, pamatojoties uz kādu no minētajiem apsvērumiem, izņemot gadījumus, ja puses ir dzīvojušas kopā vienu gadu pēc tam, kad ir izbeigušies vardarbības draudi vai baiļu izraisītājs, vai arī pēc tam, kad tika konstatēta kļūda;
- 8) simulācija — laulības spēkā esamību var apstrīdēt jebkurš no laulātajiem, ja laulība noslēgta, vienojoties par to, ka netiks pildīti no tās izrietošie pienākumi vai izmantotas no tās izrietošās tiesības. Anulēšanas pieteikums jāiesniedz viena gada laikā kopš laulību noslēgšanas; lietu ierosināt nevar, ja laulātie pēc kāzām ir dzīvojuši kopā kā vīrs un sieva, pat ja tas ir ildzis tikai Tsu brīdi.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja laulātie ir rīkojušies labticīgi (t. i., tie nav zinājuši par šķēršļiem laulības noslēgšanas brīdī), laulība uzskatāma par spēkā esošu, līdz tā tiek anulēta, savukārt anulēšana ir spēkā vienīgi no brīža, kad par to ir izdots rīkojums ("šķietamās laulības" princips (*matrimonio putativo*)). Bērni, kas dzimuši vai ieņemti laulībā, uzskatāmi par laulībā dzimušiem, līdz ar to uz viņiem attiecas noteikumi, kas regulē tādu laulāto atšķiršanu, kuriem ir bērni.

Tiesa var arī noteikt, lai viens no laulātajiem ne ilgāk par trim gadiem veic regulārus maksājumus otram laulātajam, ja tam trūkst nepieciešamo iztikas līdzekļu un ja tas nav atkārtoti stājies laulībā.

Ja tikai viens no laulātajiem ir rīkojies labticīgi, laulība ir spēkā vienīgi tiktāl, cik tas attiecas uz šo laulāto un bērniem. Laulātajam, kas rīkojies ļaunticīgi, tiek uzlikts pienākums maksāt godīgu atlīdzību, kas atbilst uzturlīdzekļiem par trim gadiem, kā arī turpināt maksāt uzturlīdzekļus, ja citai personai nav uzlikts pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus.

Ja abi laulātie rīkojušies ļaunticīgi, laulība ir spēkā, ciktāl tas attiecas uz bērniem, kas dzimuši vai ieņemti šajā laulībā, ja vien laulība nav anulēta, pamatojoties uz bigāmiju vai incestu; bērni, kas dzimuši laulībā, kura anulēta bigāmijas apsvērumu dēļ, var saņemt atzītas paternitātes bioloģiskā bērna statusu.

Ar rīkošanas labticīgi tiek domāts, ka šim nosacījumam ir jāpastāv vienīgi laulību noslēgšanas brīdī.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Nepastāv regulējums par alternatīviem paņēmieniem, lai risinātu jautājumus, kas saistās ar laulību šķiršanu (vai atšķiršanu). Pusēm ir brīvi pieejami ģimenes mediācijas pakalpojumi, lai palīdzētu laulātajiem vienoties par bērna aizgādības jautājumiem.

Laulātie var panākt arī kopīgas finanšu vienošanās par bērnu un katra laulātā uzturlīdzekļiem.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulību šķiršanas procedūras noteikumi ir piemērojami *mutatis mutandis* arī attiecībā uz laulāto atšķiršanas procedūram. Ierobežotākā mērā piemērojami arī Civilprocesa kodeksa 706. pants un turpmākie panti.

Process noris īpašā faktu noskaidrošanas veidā, ko regulē noteikumi, kuri atšķiras no tiem, kas tiek piemēroti parastā procesā, īpaši prejudiciālajā posmā (tas būtībā ir divu posmu process — samierināšanas posms un izskatīšanas-tiesvedības posms).

Piekritība. Kompetentā tiesa ir vispārējās piekritības tiesa (*tribunale*) tiesnešu paneļa sastāvā atbilstoši laulāto pēdējai kopīgai dzīvesvietai vai jebkurai citai vietai, kas noteikta likumā (Civilprocesa likuma 706. pants), vai arī, ja ar atbildētāju nav iespējams sazināties vai tas uzturas ārvalstīs, tad piekritība nosakāma atbilstoši pieteicēja dzīvesvietai vai deklarētajai adresei; ja abas puses dzīvo ārvalstīs, lietu var izskatīt jebkura tiesa valstī. Ja laulība tiek šķirta pēc abpusējas vienošanās, laulātie var izvēlēties piekritības tiesu atbilstoši jebkuras puses dzīvesvietai vai deklarētajai adresei.

Process. Pieteikums par laulības šķiršanu noformējams kā pieteikums tiesā (*ricorso*), ko iesniedz piekritīgās tiesas sekretariātā. Jebkādi papilddokumenti pievienojami pieteikumam, taču tos var uzrādīt arī sēdes laikā. Pieteicējs ir atbildīgs par to, lai otrs laulātais tiktu informēts par pieteikumu un par tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, ar ko noteikts laulāto uzklaustīšanas sēdes datums. Ja mēģinājums puses pirmajā sēdē samierināt ir nesekmīgs, tiesas priekšsēdētājs izdod pagaidu rīkojumus laulāto un bērnu interesēs, kā arī nosaka tiesas sēdes datumu, kurā lieta tiks izskatīta atbilstoši ierastajai pierādījumu sniegšanas kārtībai.

Laulības šķiršana pēc kopīga pieteikuma. Lai iesniegtu kopīgu pieteikumu, pusēm jāpiekrit gan šķiršanās faktam, gan arī nosacījumiem attiecībā uz bērniem un finanšu attiecībām. Process ir vienkāršots.

Tiesību avoti: 1970. gada Likums Nr. 898, ar grozījumiem; laulāto atšķiršanas gadījumā piemērojams arī Civilprocesa kodeksa 706.–711. pants.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Ir iespējams saņemt juridisko palīdzību (*patrocinio a spese dello Stato*), tādējādi nodrošinot juridisko pārstāvniecību, nesedzot jurista izmaksas un citas tiesas izmaksas. Juridiskā palīdzība ir pieejama arī ārvalstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturas Itālijā. Atbilstības nosacījumi atrodami Likumā Nr. 1990 /217 un faktu lapā par juridisko palīdzību. Pieteikumi par juridiskās palīdzības piešķiršanu iesniedzami atbilstošajā advokātu asociācijā (*consiglio dell'ordine degli avvocati*); skatīt advokātu asociāciju tīmekļa vietnes (piem., Romas advokātu asociācija) un Tieslietu ministrijas tīmekļa vietni.

Tiesību avoti: 1990. gada Likums Nr. 217, kas grozīts ar 2001. gada Likumu Nr. 134.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Laulāto atšķiršanas, laulību šķiršanas vai anulēšanas rīkojumus ir iespējams apstrīdēt. Nolēmumi laulības šķiršanas lietās (piem., nolēmumi par laulāto statusu) vai laulāto atšķiršanas lietās (piem., nolēmumi par atbildību vai uzturlīdzekļu maksājumiem), kas nav galīgi stājušies spēkā, vēlāk nevar tikt apstrīdēti, t. i., līdz ar apelāciju pret galīgo spriedumu, — tie ir apstrīdami likumā noteiktajā ierastajā termiņā.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Šādā gadījumā ir piemērojama 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003. Tajā ir noteikta standarta kārtība visās ES dalībvalstīs.

Atzīšana notiek automātiski. Tāpēc nav nepieciešams uzsākt kādu īpašu procedūru, ar ko aktualizēt dalībvalsts dzimtsarakstu nodaļas ierakstus pēc galīgā nolēmuma pieņemšanas par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulību anulēšanu.

Taču jebkura ieinteresētā puse var iesniegt pieprasījumu, lai ārvalstu spriedums tiktu atzīts vai netiktu atzīts. Regulā ir izvirzīti konkrēti noteikumi par neatzīšanas iemesliem. Prasība tiesas pieteikuma formā (*ricorso*) ir jāierosina apelācijas instances tiesā (*corte di appello*) pēc teritoriālās piekritības vietā, kurā nolēmums izpildāms, saskaņā ar Itālijas nacionālajām tiesībām. Tiesa bez kavēšanās, vai nu uzklaustot, vai neuzklaustot otru pusi, pieņem lēmumu, un par to tiek paziņots pieteicējam.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Katra no pusēm var apstrīdēt atzīšanas lēmumu apelācijas tiesā, kurā tika pieņemts lēmums, viena mēneša laikā pēc tā paziņošanas (divos mēnešos, ja otra puse pastāvīgi dzīvo citā valstī). Šajā otrajā posmā ir jāuzklausa abas puses saskaņā ar ierasto sacīkstes principu un ir piemērojami ierastie tiesvedības noteikumi.

Savukārt šādas pārsūdzības rezultātā pieņemto nolēmumu var apstrīdēt Kasācijas tiesā (sk. Regulas pielikumus).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Laulāto atšķiršanu un laulību šķiršanu regulē nacionālie tiesību akti, kas abiem laulātajiem ir kopīgi brīdīt, kad tiek iesniegts pieteikums par laulāto atšķiršanu vai laulību šķiršanu. Ja laulāto valstspiederība ir atšķirīga, tiesa nosaka piemērojamās tiesības atbilstoši tam, kurā valstī laulātie ir pavadījuši savas laulības dzīves lielāko daļu; tiesa par šo jautājumu var spriest pēc saviem ieskatiem.

Ja piemērojamajā ārvalstu regulējumā nav ietvertas normas attiecībā uz laulāto atšķiršanu vai laulību šķiršanu, tiek piemērots Itālijas regulējums (1995. gada Likuma Nr. 218 31. pants), proti, šādos gadījumos noteicošais ir *lex fori*. Jāatzīmē, ka Itālijas regulējums ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai pieteicējs ir Itālijas valstspiederīgais, kā arī tas, ka Itālijas regulējumu var piemērot arī pēc tādas personas iniciatīvas, kas nav Itālijas valstspiederīgais, jauktas laulības gadījumā vai tādas laulības gadījumā, kurā abi laulātie nav Itālijas valstspiederīgie.

Attiecībā uz laulātajiem, kas ir Itālijas valstspiederīgie un kas ir iesnieguši pieteikumu par laulāto atšķiršanu vai laulību šķiršanu Itālijā, ir piemērojams Itālijas regulējums pat tad, ja viņi nav Itālijas iedzīvotāji. Attiecībā uz dažādas valstspiederības laulātajiem ir piemērojams tās valsts regulējums, kurā viņi ir pavadījuši savas laulāto dzīves lielāko daļu; taču gadījumā, ja minētās valsts tiesību normas neregulē laulāto atšķiršanu vai laulību šķiršanu, Itālijas tiesa piemēros Itālijas tiesību normas.

Lapa atjaunināta: 15/10/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Kipra

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Pie garīdznieka noslēgtas laulības šķiršanas procesu var ierosināt vienīgi pēc tam, kad pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas rajona bīskapam ir nosūtīts attiecīgs paziņojums. Laulības šķiršanas pieteikumu var iesniegt trijos mēnešos pēc dienas, kad paziņojums ir nosūtīts kompetentajam bīskapam.

Paziņojums nav jāšūta, ja šķiršanās pamatojums ir pazušana vai garīga slimība.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulātā neuzticība.

Amorāla, necienīga vai jebkāda cita atkārtota un nepiedodama rīcība, kuras dēļ nopietni pasliktinās laulāto attiecības un tāpēc pieteikuma iesniedzējam kopdzīve ar laulāto kļuvusi nepanesama.

Dzīvības apdraudējums, piemēram, fiziska vardarbība.

Trīs gadus ilga garīga slimība, kas padara kopdzīvi neapenesamu.

Pēdējā instancē piespriests cietumsods uz laikposmu, kas pārsniedz septiņus gadus.

Pazušana.

Seksuālā nespēja laulības laikā, kas turpinās vismaz sešus mēnešus līdz prasības ierosināšanai (ieskaitot).

Neattaisnota divus gadus ilga pamešana. Ilgi prombūtnes periodi, kas kopā pārsniedz divus gadus. Tādā gadījumā jābūt sūtitam atgriešanās aicinājumam.

Reliģijas vai konfesijas maiņa, morāla spēka pielietošana vai mēģinājums laulāto iesaistīt sektā.

Pastāvīga atteikšanās radīt bērnu, neraugoties uz otra laulātā vēlmi to darīt.

Neatgriezenisks attiecību pārtraukums.

Piecus gadus ilga laulāto atšķiršana.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Ar laulības šķiršanu tiek izbeigta laulība, taču uzvārds automātiski netiek mainīts. Attiecīgā puse var izvēlēties, vai sniegt ar zvērestu apliecinātu paziņojumu par sava uzvārda maiņu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršana neietekmē mantiskos strīdus. Visi mantiskie strīdi jārisina, iesniedzot atsevišķu pieteikumu, jo procedūras ir atšķirīgas.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Tādu nav, jo šķiršanās process ir atdalīts un neatkarīgs no aizgādības procesa, izņemot gadījumus, ja laulība šķirta ar pamatojumu, ka apdraudēta bērnu dzīvība vai notikusi fiziska vardarbība pret bērniem.

Laulības šķiršana neietekmē ar laulāto nepilngadīgajiem bērniem saistītus jautājumus (piem., alimentus, vecāku atbildību, saziņu). Šo aspektu risināšanai jāiesniedz atsevišķi pieteikumi.

3.4 pienākumu maksāt uzturēdzeljus (uzturēt) bijušam laulātajam?

No laulības šķiršanas neizriet pienākums maksāt otram laulātajam uzturēdzeljus. Lai to panāktu, šķiroties būtu jāiesniedz atsevišķs pieteikums.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Kipras ģimenes tiesībās nepastāv termins "laulāto atšķiršana".

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Nepiemēro.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Nepiemēro.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Tas nozīmē, ka no dienas, kad pieņemts anulēšanas spriedums, laulība tiek pasludināta par anulētu un juridiski spēkā neesošu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Saskaņā ar 17. pantu Likumā par laulību (Likums Nr. 104(I)/2003), kas grozīts ar Likumu Nr. 66(I)1009, laulība nav likumīga, ja tā notikusi:

(a) pirms pilnībā izbeigusies vai par neesošu atzīta kāda no abu pušu citām iepriekš pastāvošām laulībām, ietverot gan reliģiskās, gan dzimtsarakstu nodaļā noslēgtās laulības;

(b) starp radniekiem, kuru radniecība ir tieša vai sānlīnijas asinsradniecība līdz piektajai pakāpei;

(c) starp radniekiem caur laulības saitēm tiešā vai sānlīnijas radniecībā līdz trešajai pakāpei;

(d) starp adoptētāju un adoptēto vai viņu pēcnācējiem;

(e) starp bērnu, kas dzimis ārpus laulības, un tēvu, kurš viņu atzinis par savu bērnu vai savu asinsradnieku.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja laulība ir anulēta vai pasludināta par spēkā neesošu ar neatsaucamu tiesas spriedumu, tā no sprieduma pieņemšanas dienas zaudē jebkādu spēku.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Šādi līdzekļi šobrīd nav pieejami. Tiesību komisārs patlaban izstrādā likumprojektu par starpniecību ģimenes lietās.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikums laulības šķiršanai/anulēšanai būtu jāiesniedz vienas vai abu pušu dzīvesvietas rajona (*eparchía*) ģimenes tiesā (*oikogeneiakó dikastírio*).

Pieteikumam jāatbilst Augstākās tiesas 1990. gada procesuālajos noteikumos (*Týpo 1 ton Diadikastikón Kanonismóntou Anótatou Dikastirioutou 1990*) sniegtajam 1. paraugam. Kopā ar pieteikumu kā pierādījumi būtu jāiesniedz apliecinājums par paziņojuma nosūtīšanu kompetentajam bīskapam vai apliecinājums par to, ka kompetentais bīskaps ir saņēmis ierakstītu paziņojuma vēstuli, kā arī pušu laulības apliecību.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jā. Kompetentajā ģimenes tiesā būtu jāiesniedz pieteikums.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā, lēmumu par laulības šķiršanu vai anulēšanu ir iespējams pārsūdzēt otrās instances ģimenes tiesā (*devterováthmio oikogeneiakó dikastírio*).

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Atbilstīgi Regulai Nr. 44/2001 būtu jāiesniedz pieteikums kompetentajā Kipras Republikas ģimenes tiesā.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Iebilst ir iespējams, vērsties tajā ģimenes tiesā, kurā iesniegts pieteikums citas dalībvalsts lēmuma atzīšanai un reģistrācijai.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Kipras Republikas ģimenes tiesām ir jurisdikcija izskatīt lietu par laulības šķiršanu vai anulēšanu vienīgi tad, ja lietas puses ir dzīvojušas Kiprā vismaz trīs mēnešus. Tiesa piemēros Kipras tiesību aktus.

Lapa atjaunināta: 13/05/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Latvija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Gadījumi, kādos laulība var tikt šķirta, ir izsmeltoši noteikti Latvijas Civillikuma Ģimenes tiesību daļas noteikumos un Notariāta likuma „P” sadaļā. Vispārējais laulības institūta regulējums ietverts civillikuma Ģimenes tiesību daļā.

Laulību Latvijā var šķirt tikai tiesa vai notārs. Tiesa laulību šķir, ja ir saņemts viena vai abu laulāto pieteikums par laulības šķiršanu. Notārs laulību šķir tajos gadījumos, ja laulātie ir vienojušies par laulības šķiršanu un laulātajiem nav kopīga nepilngadīga bērna un kopīgas mantas, vai laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta un laulātie ir noslēguši rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

Viens no laulības šķiršanas priekšnoteikumiem ir tāds, ka laulātiem savstarpēji ir jāvienojas par laulībā dzimuša bērna aizgādību, bērna uzturlīdzekļiem, kopīgās mantas sadali.

Ja laulību šķir tiesa, tai ir jākonstatē, ka laulība ir izirusi. Savukārt laulība tiek uzskatīta par izirusu, ja nepastāv laulāto kopdzīve un nav vairs sagaidāms, ka laulātie to atjaunos.

Viens no laulības šķiršanas priekšnoteikumiem ir tāds, ka laulātiem savstarpēji ir jāvienojas par laulībā dzimuša bērna aizgādību, bērna uzturlīdzekļiem, kopīgās mantas sadali. Ja laulātie savstarpēji nespēj vienoties, attiecīgos prasījumus izšķir tiesa vienlaicīgi kopā ar prasību par laulības šķiršanu.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulības šķiršana pie notāra

Laulība var tikt šķirta, ja laulība ir izirusi un abi laulātie ir vienojušies par laulības šķiršanu, un notārs saņem abu laulāto parakstītu kopīgu iesniegumu. Ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta, iesniegumam par laulības šķiršanu pievieno rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

Laulības šķiršana tiesvedības kārtībā

Laulība var tikt šķirta tiesā tajos gadījumos, kad laulātie nav vienojušies par laulības šķiršanu, un pastāv viens no turpmāk minētajiem gadījumiem:

laulātie vismaz trīs gadus dzīvo šķirti. Laulātie dzīvo šķirti, ja laulātajiem nav kopīgas saimniecības un viens no laulātajiem noteikti negrib to atjaunot, noliedzot laulības kopdzīves iespējamību. Kopīga saimniecība var nepastāvēt arī tad, ja laulātie šķirti dzīvo kopīgā dzīvoklī;

Ja laulātie dzīvo šķirti mazāk nekā trīs gadus, tiesa laulību var šķirt tikai tādā gadījumā, ja:

laulības iziršanas iemesls ir laulātā fiziska, seksuāla, psiholoģiska vai ekonomiska vardarbība pret laulāto, kas pieprasa laulības šķiršanu, vai pret viņa bērnu vai laulāto kopīgo bērnu;

viens laulātais piekrīt otra laulātā prasībai šķirt laulību;

viens no laulātajiem uzsācis kopdzīvi ar citu personu un šajā kopdzīvē ir piedzimis bērns vai ir gaidāma bērna piedzimšana.

Ja tiesa uzskata, ka, pastāvot augstāk minētajiem apstākļiem, ir iespējams saglabāt laulību, tā laulāto samierināšanas nolūkā var atlikt lietas izskatīšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

Ja viens laulātais prasa laulības šķiršanu tādu iemeslu dēļ, kas nav minēto iemeslu sarakstā attiecībā uz laulātajiem, kas dzīvo šķirti mazāk kā 3 gadus, tiesa laulību nešķir pirms likumā noteiktā 3 gadu šķirtas dzīves termiņa un laulāto samierināšanas nolūkā atlikt lietas izskatīšanu

Ja laulātie dzīvo šķirti mazāk nekā trīs gadus, notārs laulību var šķirt tikai tādā gadījumā, ja abi laulātie vienojas par laulības šķiršanu un Notariāta likumā noteiktajā kārtībā ir iesnieguši notāram iesniegumu par laulības šķiršanu.

Tiesa laulību nešķir, kaut gan tā ir izirusi, ja un ciktāl laulības saglabāšana izņēmuma kārtā sevišķu iemeslu dēļ ir nepieciešama laulāto kopīgā nepilngadīgā bērna interesēs.

Tiesa laulību nešķir, kaut gan tā ir izirusi, ja un ciktāl laulības saglabāšana izņēmuma kārtā sevišķu iemeslu dēļ ir nepieciešama laulāto kopīgā nepilngadīgā bērna interesēs.

Tiesa laulību nešķir, kaut gan tā ir izirusi, ja un ciktāl laulības saglabāšana izņēmuma kārtā sevišķu iemeslu dēļ ir nepieciešama laulāto kopīgā nepilngadīgā bērna interesēs.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Ar brīdi, kad spriedums, ar kuru tiek šķirta laulība stājās spēkā, vai no dienas, kad zvērināts notārs taisījis laulības šķiršanas apliecību, personu starpā beidz pastāvēt tiesības un pienākumi, kas izriet no laulāto savstarpējām tiesiskajām attiecībām. Ar laulības šķiršanu bijušajiem laulātajiem var rasties jauni pienākumi un tiesības, kas izriet no laulības šķiršanas. Pēc laulības šķiršanas persona ir tiesīga doties jaunā laulībā.

Civillikums paredz, ka laulātais, kas, dodoties laulībā, savu uzvārdu mainījis, ir tiesīgs arī pēc laulības šķiršanas saukties šai uzvārdā, vai arī pēc viņa lūguma tiesa vai notārs piešķir viņam pirmslaulības uzvārdu.

Pēc otra laulātā lūguma tiesa, ja tas neaizskar bērna intereses, var liegt laulātajam, kurš veicinājis laulības iziršanu, saukties laulībā iegūtajā uzvārdā.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulība pie notāra var tikt šķirta tikai gadījumā, ja laulātie iepriekš rakstveidā ir vienojušies par kopīgas mantas sadali, un šāda vienošanās ir pievienota iesniegumam par laulības šķiršanu.

Šķirot laulību tiesā, laulātie var vienoties par savstarpējās mantas sadali. Ja laulātie vienoties nevar, tad abu laulāto savstarpējie prasījumi par mantas sadali ir izšķirami tiesas ceļā, pamatojoties uz Civillikuma noteikumiem vai laulības līguma noteikumiem. Atbilstoši Civillikuma noteikumiem ir iespējami divi laulāto mantisko attiecību veidi – laulāto likumiskās un laulāto līgumiskās mantiskās attiecības, kas attiecīgi nosaka mantas sadales kārtību laulības šķiršanas gadījumā.

Pastāvot laulāto likumisko mantisko attiecību formai, mantas sadales gadījumā, katrs laulātais ir tiesīgs paturēt to mantu, kas viņam/viņai ir piederējusi pirms laulības, kā arī to atsevišķo mantu, ko katrs laulātais ir ieguvis laulības laikā. Savukārt tā manta, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta. Par abu laulāto kopīgo mantu tiek pieņemts, ka tā pieder abiem laulātajiem kopīgās daļās, ja vien kāds no laulātajiem nepamato un nepierāda citādāku mantas dalījuma kārtību.

Pastāvot laulāto līgumisko mantisko attiecību formai, laulāto mantas sadales jautājumus risina saskaņā ar likumā noteikto kārtību attiecīgajam līgumisko mantisko attiecību veidam – visas laulāto mantas šķirtībai vai visas laulāto mantas kopībai.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Lietās par laulības šķiršanu ir aizliegts izskatīt atsevišķi iepriekš minētos jautājumus, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, it īpaši no vecāku un bērnu tiesiskajām attiecībām.

Ja laulība tiek šķirta pie notāra, šķirot laulību, laulātajiem vienlaikus ir jāvienojas par aizgādības noteikšanu, saskarsmes tiesību izmantošanu un uzturlīdzekļiem bērniem, un vienlaikus ar iesniegumu par laulības šķiršanu ir jāpievieno iepriekš rakstveidā noslēgta vienošanās par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām un bērna uzturlīdzekļiem.

Ja laulība tiek šķirta tiesā, laulātajiem jāvienojas par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesību, bērna uzturlīdzekļiem. Ja šāda vienošanās nav slēgta, izņemot gadījumus, ja šīs prasības nav izšķirtas pirms laulības šķiršanas, šīs prasības jāceļ kopā ar prasību par laulības šķiršanu, pretējā gadījumā tiesa laulību izšķirt nevar.

Laulības šķiršanas sekas vecāku atbildības jautājumos

Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu nebeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.

Jautājumos, kas var būtiski ietekmēt bērna attīstību, vecāki lēmumu pieņem kopīgi. Vecāku domstarpības izšķir bāriņtiesa, ja likumā nav noteikts citādi.

Vecāku kopīga aizgādība izbeidzas, kad, pamatojoties uz vecāku vienošanos vai tiesas nolēmumu, tiek nodibināta viena vecāka atsevišķa aizgādība. Ja bērns atrodas viena atsevišķā aizgādībā pie viena no vecākiem, tam no vecākiem, pie kura bērns atrodas atsevišķajā aizgādībā, ir visas no aizgādības izrietošās tiesības un pienākumi. Otram vecākam ir saskarsmes tiesība (iespēja uzturēt kontaktus un personiskas attiecības ar bērnu).
Laulības šķiršanas sekas jautājumā par uzturlīdzekļiem bērniem
Vienlaikus ar laulības šķiršanu, ir izšķirams jautājums par uzturlīdzekļiem bērniem. Vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Šķirot laulību, bērna vecāki var savstarpēji vienoties par uzturlīdzekļiem bērniem, taču tajos gadījumos, kad vecāki nespēj panākt vienošanos, strīdu vienlaikus ar laulības šķiršanu izšķir tiesa.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Atbilstoši Civillikuma noteikumiem līdz ar laulības šķiršanu vai arī jau pēc tam, kad laulība ir šķirta, bijušais laulātais var prasīt līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai no otra laulātā samērā ar viņa mantas stāvokli. Bijušajam laulātajam atkrīt pienākums nodrošināt iepriekšējo labklājības līmeni bijušajam laulātajam, ja:

pēc laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu pagājis tikpat ilgs laiks, cik attiecīgi ilgusi šķirtā laulība vai kopdzīve laulībā, kas atzīta par neesošu;

bijušais laulātais devies jaunā laulībā;

bijušā laulātā ienākumi nodrošina uzturu;

bijušais laulātais izvairās iegūt līdzekļus uzturam ar savu darbu;

bijušajam laulātajam, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai viņš kļuvis darbnespējīgs;

bijušais laulātais izdarījis noziedzīgu nodarījumu pret otru bijušo laulāto vai viņa augšupējā vai lejupējā dzīvību, veselību, brīvību, mantu vai godu;

bijušais laulātais atstājis otru bijušo laulāto bezpalīdzības stāvoklī, ja bijis iespējams viņam palīdzēt;

bijušais laulātais pret otru laulāto vai viņa augšupējo vai lejupējo ierosinājis apzināti nepatiesu apsūdzību par noziedzīgu nodarījumu;

bijušais laulātais dzīvojis izšķērdīgi vai netikumīgi;

bijušais laulātais, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, vai viņa bijušais laulātais nomirst vai tiek pasludināts par mirušu;

ir citi svarīgi iemesli.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Latvijas tiesību sistēmā nepastāv jēdziens "laulāto atšķiršana".

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Latvijas tiesību sistēmā nepastāv jēdziens "laulāto atšķiršana".

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Latvijas tiesību sistēmā nepastāv jēdziens "laulāto atšķiršana".

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulība tiek atzīta par spēkā neesošu tajos gadījumos, kad laulības slēgšanas laikā ir pastāvējuši likumā noteiktie šķēršļi laulības noslēgšanai un atbilstoši likumam laulības slēgšana nevarēja tikt pieļauta. Ar brīdi, kad spriedums, ar kuru laulība tiek atzīta par neesošu, stājas likumīgā spēkā, tiek uzskatīts, ka attiecīgo personu starpā laulība nav bijusi noslēgta un laulība ir uzskatāma par neesošu no tās noslēgšanas brīža. Šeit ir jāņem vērā, ka arī tādu laulību, kas ir šķirta, var atzīt par spēkā neesošu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu tikai sekojošos likumā noteiktajos gadījumos:

ja laulāšanu nav veikusi dzimtsarakstu nodaļas amatpersona vai pie Civillikumā noteikto konfesiju garīdzniekiem;

ja laulība ir noslēgta fiktīvi, t.i., bez nolūka izveidot ģimeni;

ja laulība ir noslēgta pirms abi laulātie ir sasnieguši astoņpadsmit gadu vecumu vai arī noteiktos gadījumos, pirms viens no laulātajiem sasniedzis sešpadsmit gadu vecumu, ja laulība tiek noslēgta ar pilngadīgu personu, un par laulību piekrišanu devuši vecāki vai aizbildņi. Tomēr šī laulība nav atzīstama par neesošu, ja tai sekojusi sievas grūtniecība vai ja abi laulātie līdz tiesas spriedumam noteikto vecumu ir sasnieguši.

par neesošu atzīstama laulība, kuras noslēgšanas laikā viens no laulātajiem bijis tādā stāvoklī, ka nav varējis saprast savas darbības nozīmi vai to vadīt;

ja laulība slēgta starp personām, starp kurām laulība ar likumu aizliegta tuvās radniecības dēļ, t.i., radniekiem taisnā līnijā, brāļiem ar māsām un pusbrāļiem ar pusmāsām;

ja laulība slēgta starp adoptētāju un adoptēto, izņemot gadījumus, ja izbeigtas ar adopciju nodibinātās tiesiskās attiecības;

ja laulība slēgta starp aizbildni un tā aizbilstamo vai aizgādāni un tā aizgādānībā esošo, pirms nav izbeigtas aizbildnības vai aizgādības attiecības;

ja viens no laulātajiem jau atradās laulībā.

Visos minētajos gadījumos prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu (par laulības neesamību) nenoiļgst un šādu prasību var celt gan ieinteresētās personas, gan prokurors. Kad laulība izbeigusies ar nāvi vai šķirta, prasību var celt tikai tās personas, kuru tiesības šī laulība aizskar. Ja miruši abi laulātie, laulības neesamības prasību celt nevar.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Laulātais, kura laulība atzīta par neesošu, dabū atpakaļ savas pirmslaulības uzvārdu. Ja viņš, dodoties laulībā, nav zinājis, ka laulība atzīstama par neesošu, tiesa pēc viņa lūguma var atstāt viņam laulībā iegūto uzvārdu.

Ja par iespējamo laulības neesamību, jau noslēdzot šādu laulību, ir zinājis viens no laulātajiem, tad otram laulātajam ir tiesības prasīt no pirmā laulātā ne tikai līdzekļus, kas nepieciešami iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai, bet arī atlīdzību par morālo kaitējumu.

Laulības neesamības gadījumā, bijušajam laulātajam atkrīt pienākums nodrošināt iepriekšējo labklājības līmeni bijušajam laulātajam tajos pašos gadījumos, kas paredzēti laulības šķiršanas gadījumā (skatīt jautājumu 3.4.).

Mantas sadales jautājumos, kad laulība atzīta par neesošu, katrs bijušais laulātais patur savu pirmslaulības mantu, kā arī to mantu, ko viņš pats iegādājies kopdzīves laikā. Kopīgi iegūtā manta dalāma starp bijušajiem laulātajiem līdzīgās daļās.

Ja abiem laulātajiem, dodoties laulībā, nebija zināms, ka tā atzīstama par neesošu, tad attiecībā uz mantas sadali piemērojami Civillikuma noteikumi par likumīgā laulībā iegūtas mantas dalīšanu. Savukārt, ja tikai vienam laulātajam nebija zināms, ka laulība atzīstama par neesošu, tad likumīgā laulībā iegūtās mantas sadales kārtība laulības šķiršanas gadījumā ir attiecināma tikai uz to laulāto, kuram nebija zināms, ka laulība atzīstama par neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Latvijā ir iespējams šķirt laulību pie notāra, abiem laulātajiem vērstoties ar kopīgu iesniegumu par laulības šķiršanu pie notāra. Kārtība, kādā laulība var tikt šķirta pie notāra, ir regulēta Notariāta likuma „P” sadaļā. Zvērināts notārs šķir laulību, ja laulātie par to ir vienojušies un ja laulātajiem nav kopīga nepilngadīga bērna no kopīgas mantas; gadījumā, ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta un laulātie ir noslēguši rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršana pie notāra.

Laulības šķiršanas lietām pie notāra nav noteikta teritoriālā piekritība – personas var doties pie jebkura notāra. Izņēmumi ir pārrobežu lietas, kur lietas piekritībai jāatbilst Padomes regulai (EK) Nr. 2201/2003. Ja piekritība šķirt laulību pārrobežu lietā saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem vai citiem starptautiskajiem tiesību aktiem nav noteikta Latvijas Republikai, zvērīnāts notārs laulības šķiršanas lietu neuzsāk un paziņo par to laulātajiem.

Piemērojamos tiesību aktus pārrobežu laulības šķiršanas lietās nosaka saskaņā ar Padomes 2010.gada 20.decembra regulu (ES) Nr.1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai.

Iesniegumā par laulības šķiršanu pie notāra norāda:

katra laulātā vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, — dzimšanas gadu, dienu, mēnesi);

laulības noslēgšanas gadu, dienu, mēnesi, reģistra ieraksta numuru;

laulības reģistrācijas valsti un iestādi vai attiecīgo konfesiju un garīdznieku;

vai laulātajiem ir kopīgi nepilngadīgi bērni un laulātie ir vienojušies par kopīgo nepilngadīgo bērnu aizgādību, saskarsmes tiesību izmantošanu un uzturīdzekļiem;

vai laulātajiem ir kopīga manta un laulātie ir vienojušies par šīs mantas sadali;

laulāto uzvārdus pēc laulības šķiršanas.

Iesniegumam par laulības šķiršanu pievieno laulības apliecības oriģinālu vai dzimtsarakstu iestādes izsniegtu norakstu vai izrakstu, vai izziņu no civilstāvokļa aktu reģistra.

Ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta, iesniegumam par laulības šķiršanu pievieno rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

Laulības šķiršana tiesā.

Laulības šķiršanas lietas un lietas par laulības atzīšanu par neesošu skata rajona (pilsētas) tiesa, atbilstoši lietu piekritības noteikumiem - pret atbildētāju pēc tā deklarētās dzīvesvietas, vai gadījumos, ja šādas deklarētās dzīvesvietas nav - pēc viņa dzīvesvietas. Pēc prasītāja deklarētās dzīvesvietas, vai gadījumos, ja šādas deklarētās dzīvesvietas nav - pēc viņa dzīvesvietas, prasību var celt, ja:

pie prasītāja ir nepilngadīgi bērni;

laulība šķirama ar personu, kas izcieš sodu brīvības atņemšanas vietā;

laulība šķirama ar personu, kurai nav deklarētās dzīvesvietas un, kuras dzīvesvieta nav zināma vai kura dzīvo ārzemēs.

Piekritības noteikumi laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības neesamības lietās, kad viens no laulātajiem pastāvīgi dzīvo kādā no dalībvalstīm vai ir kādas dalībvalsts pilsonis ir noteikti Padomes 2003.gada 27.novembra regulā (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (turpmāk - Padomes regula (EK) Nr. 2201/2003).

Kad noskaidrota attiecīgā dalībvalsts, piemērojami šīs dalībvalsts nacionālie civilprocesa noteikumi.

Vienlaikus piekritības normas laulības šķiršanas lietās ir noteiktas arī Latvijai saistošajos divpusējos starptautiskajos līgumos ar trešajām valstīm par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām.

Personai pieteikumā par laulības šķiršanu atbilstoši Latvijas Civilprocesa likuma 128. panta un 235.1 pantam jānorāda:

tās tiesas nosaukums, kurai iesniegts pieteikums;

prasītāja vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvieta, bet, ja tādas nav, - dzīvesvieta; juridiskajai personai - tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Prasītājs papildus var norādīt arī citu adresi saziņai ar tiesu;

atbildētāja, trešās personas vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvieta un deklarācijā norādītā papildu adrese, bet, ja tādas nav, - dzīvesvieta;

juridiskajai personai - tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Atbildētāja personas kodu vai reģistrācijas numuru norāda, ja tas ir zināms;

prasītāja pārstāvja, ja prasību ceļ pārstāvis, vārds, uzvārds, personas kods un adrese saziņai ar tiesu, bet juridiskajai personai - tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese;

prasībās par naudas summas piedziņu — kredītiestādes nosaukums un konta numurs, kurā veicama samaksa, ja tāds ir;

prasības priekšmets;

prasības summa, ja prasība ir novērtējama naudas izteiksmē, kā arī piedzenamās vai apstrīdamās summas aprēķins;

apstākļi, ar kuriem prasītājs pamato savu prasījumu, un pierādījumi, kas tos apstiprina;

likums, uz kura prasība pamatota;

prasītāja prasījumi;

prasības pieteikumam pievienoto dokumentu saraksts;

prasības pieteikuma sastādīšanas laiks un citas ziņas, ja tās nepieciešamas lietas izskatīšanai;

Savukārt lietās par laulības šķiršanu papildus augstākminētajam jānorāda:

no kura laika puses dzīvo šķirti;

vai otrs laulātais piekrit laulības šķiršanai;

vai puses ir vienojušās par bērna aizgādību, otra vecāka saskarsmes tiesības izmantošanas kārtību, uzturīdzekļiem un laulības laikā iegūtās mantas sadali

vai piesaka attiecīgus prasījumus.

Prasības pieteikumu jāparaksta prasītājam vai viņa pārstāvim. Lietā par laulības šķiršanu vai neesamību puses pārstāvim jābūt speciāli pilnvarotam šīs lietas vešanai. Pilnvarojums par pārstāvību laulības šķiršanas vai neesamības lietā attiecas arī uz visiem citiem ar to saistītajiem prasījumiem.

Prasības pieteikumam jāpievieno:

ieteikuma norakstu, kas tiek nosūtīts atbildētājam;

dokuments, kas apstiprina valsts nodevas un citu tiesas izdevumu nomaksu likumā noteiktajā kārtībā un apmērā;

dokuments(-us), kas apstiprina apstākļus, uz kuriem prasījums pamatots (piemēram, apliecinājums par laulības noslēgšanu.)

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Vispārēji valsts nodrošina juridisko palīdzību, ja personas īpašuma stāvoklis, ienākumu līmenis vai personas pēkšņa nonākšana tādā situācijā un materiālajā stāvoklī, kas tām liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību (stihisku nelaimību, nepārvaramas varas vai citu no personas neatkarīgu apstākļu dēļ), vai atrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā kopumā rada objektīvas grūtības šai personai savu tiesību aizsardzībai. Juridiskā palīdzība tiek piešķirta atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma noteikumiem.

Vispārēji juridiskā palīdzība aptver tādus izdevumus, kas ir saistīti ar procesuālo dokumentu sastādīšanu, juridisko konsultāciju tiesvedības laikā, pārstāvību tiesā un ar tiesas sprieduma izpildi.

Latvija arī nodrošina juridisko palīdzību saskaņā ar Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 noteikumiem.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Lietu pirmajā instancē skata rajona (pilsētas) tiesa. Nolēmumu iespējams pārsūdzēt otrajā instancē (apgabaltiesa) un kasācijas instancē.

Ja laulība ir šķirta pie notāra, jāievēro, ka likumā noteiktajā kārtībā apliecināto aktu patiesīgumu nevar apšaubīt. Tos var apstrīdēt, ceļot atsevišķu prasību. Savukārt sūdzības par zvērināta notāra nepareizu rīcību, izpildot amata pienākumus, kā arī sūdzības par atteikšanos izpildīt šos pienākumus, iesniedzamas apgabaltiesai, kuras uzraudzībai pakļauta zvērināta notāra darbība, mēneša laikā no dienas, kad zvērināts notārs izpildījis darbību, par kuru iesniegta sūdzība, vai kad viņš atteicies izpildīt šādu darbību.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Citā dalībvalstī pieņemts spriedums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību ir atzīstams Latvijā atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 noteikumiem. Atbilstoši minētās regulas noteikumiem spriedums, kas pieņemts vienā dalībvalstī, ir atzīstams citās dalībvalstīs bez īpašas procesuālās kārtības.

Lai atzītu citā dalībvalstī pieņemtu spriedumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību Latvijā, jebkura ieinteresētā puse, ievērojot Padomes regulā (EK) Nr. 2201/2003 paredzētās procedūras, var pieprasīt lēmumu par to, lai spriedums tiktu vai netiktu atzīts, iesniedzot pieteikumu par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu vai atzīšanu un izpildīšanu izskatīšanai rajona (pilsētas) tiesai pēc nolēmuma izpildīšanas vietas vai arī pēc atbildētāja deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, - pēc atbildētāja dzīvesvietas.

Lēmumu par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu un izpildīšanu vai lēmuma par pieteikuma noraidīšanu pieņem tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata 10 dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas, neaicinot puses. Tiesa var atteikt sprieduma atzīšanu Latvijā tikai pamatojoties uz Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 22. pantā minētajiem neatzīšanas pamatiem. Saskaņā ar minētajiem neatzīšanas pamatiem citā dalībvalstī pieņemtu spriedumu Latvijā var neatzīt šādos gadījumos:

ja sprieduma atzīšana ir klaji pretrunā Latvijas sabiedriskajai kārtībai;

aizmuguriska sprieduma gadījumos – ja atbildētājam nav ticis savlaicīgi paziņots par lietas izskatīšanu un nav tikuši nosūtīti dokumenti, uz kuru pamata lieta ierosināta, un atbildētājs nav varējis nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumus, kad atbildētājs ir nepārprotami piekritis nolēmumam;

ja šis citā dalībvalstī pieņemtais spriedums nav savienojams ar spriedumu lietā starp šīm pašām personām Latvijā;

ja šis citā dalībvalstī pieņemtais spriedums nav savienojams ar agrāku spriedumu lietā starp šīm pašām personām citā dalībvalstī vai trešā valstī, ja šis agrākais spriedums atbilst nosacījumiem tā atzīšanai Latvijā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 638. panta noteikumiem pieteikumā par sprieduma atzīšanu iesniedzējam ir jānorāda:

tās tiesas nosaukumu, kurai pieteikums iesniegts;

ieteicēja vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, tad citus identifikācijas datus) un adresi saziņai ar tiesu, bet juridiskajai personai - tās nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi;

atbildētāja vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, tad citus identifikācijas datus), deklarēto dzīvesvietu un deklarācijā norādīto papildu adresi, bet, ja tādas nav, - dzīvesvietu; juridiskajai personai - tās nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi

ieteikuma priekšmetu un apstākļus, uz kuriem pieteikums pamatots;

ieteicēja lūgumu atzīt vai atzīt un izpildīt ārvalsts tiesas nolēmumu pilnā apjomā vai kādā tā daļā;

pilnvaroto pārstāvi un viņa adresi, ja lietas vešanai iecelts pārstāvis Latvijā;

pievienoto dokumentu sarakstu;

ieteikuma sastādīšanas laiku.

Pieteikumam par citas dalībvalsts sprieduma atzīšanu atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 37. pantam ir jāpievieno:

sprieduma noraksts, lai būtu iespējams konstatēt tā autentiskumu;

tajos gadījumos, kad spriedums ir taisīts aizmuguriski, ir jāpievieno dokuments, kas apliecina to, ka atbildētājam bija savlaicīgi izsniegti dokumenti, uz kuru pamata ir ierosināta lieta (par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību). Pieteicējs alternatīvi var iesniegt dokumentu, kas apliecina, ka persona ir nepārprotami piekritusi aizmuguriski pieņemtajam spriedumam;

apliecība, ko izsniegusi sprieduma izcelsmes dalībvalsts kompetentā iestāde vai tiesa saskaņā ar regulas 2201/2000 39. pantu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 noteikumiem ieinteresētā persona var iebilst divos veidos pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību atzīšanu Latvijā.

Pirmkārt, atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. panta noteikumiem persona var pati vērsties tiesā ar pieteikumu par to, ka citā dalībvalstī pieņemtais spriedums nav atzīstams Latvijā.

Otrkārt, atbildētājs sprieduma atzīšanas lietā var apstrīdēt sprieduma atzīšanu Latvijā tad, kad cita persona jau ir iesniegusi pieteikumu par sprieduma atzīšanu un atbilstoši šim pieteikumam rajona (pilsētas) tiesa ir pieņēmusi lēmumu sprieduma atzīšanas lietā. Atbildētājs savus iebildumus par citas dalībvalsts tiesas sprieduma atzīšanu Latvijā var izteikt, pārsūdzot rajona (pilsētas) tiesas lēmumu par sprieduma atzīšanu. Atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 33. pantam rajona (pilsētas) tiesas lēmums par citas dalībvalsts sprieduma atzīšanu var tikt pārsūdzēts apgabaltiesā, iesniedzot blakus sūdzību tiesā, kas pieņēmusi lēmumu, un adresējot pieteikumu attiecīgajai apgabaltiesai. Atbildētājs (arī pieteikuma iesniedzējs) apgabaltiesas lēmumu sprieduma atzīšanas lietā var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senātā, iesniedzot blakus sūdzību tiesā, kas pieņēmusi lēmumu, un adresējot pieteikumu Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam.

Atbildētājs var iebilst pret citas dalībvalsts sprieduma atzīšanu Latvijā, tikai atsaucoties uz tiem neatzīšanas pamatiem, kas minēti Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 22.pantā (skatīt 14. jautājumu).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Kārtība, kādā nosakāmi piemērojami tiesību akti, ir noteikta [Padomes Regulā \(ES\) Nr. 1259/2010 \(2010. gada 20. decembris\)](#), ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai, jeb Roma III regulā.

Saites

<http://www.tiesas.lv>

<http://www.lrx.com/features/latvia.htm> [English](#)

<http://www.vvc.gov.lv/>

<http://www.tm.gov.lv>

Lapa atjaunināta: 05/06/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējis.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Lietuva

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Laulību var izbeigt uz laulāto abpusējas vienošanās pamata, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- 1) ir pagājis vairāk nekā viens gads pēc laulības noslēgšanas;
- 2) laulātie ir parakstījuši laulības šķiršanas izlīguma līgumu (īpašuma sadale, bērna uzturīdzekļi u. c.);
- 3) abi laulātie ir pilnībā tiesībspējīgi un rīcībspējīgi.

Šajā punktā paredzētajos gadījumos laulības šķiršana notiek atbilstīgi vienkāršotai procedūrai.

Laulību var izbeigt, ja viens no laulātajiem iesniedz pieteikumu rajona tiesā (*apylinkės teismas*) pēc savas dzīvesvietas un ja ir izpildīts vismaz viens no šiem nosacījumiem:

- 1) laulātie ir dzīvojuši šķirti vairāk nekā vienu gadu;
- 2) viens no laulātajiem pēc laulības noslēgšanas ar tiesas spriedumu ir atzīts par rīcībnespējīgu;
- 3) viena laulātā atrašanās vieta ar tiesas spriedumu ir atzīta par nezināmu;
- 4) viens no laulātajiem izcieš cietumsodu, kas ir ilgāks par vienu gadu, par iepriekš neplānotu noziegumu.

Laulības šķiršana viena vai abu laulāto vainas dēļ. Laulātais var iesniegt pieteikumu par laulības šķiršanu, ja laulība ir izirusi otra laulātā vainas dēļ. Laulātais tiek atzīts par vainīgu laulības iziršanā, ja viņš ir būtiski pārkāpis savus laulības pienākumus, kas minēti Lietuvas Civilkodeksa (*Civilinis kodeksas*) Trešajā grāmatā (Ģimenes tiesības), un tā rezultātā kopīga laulības dzīve ir padarīta neiespējama.

Tiek prezumēts, ka laulība ir izirusi otra laulātā vainas dēļ, ja viņš ir notiesāts par iepriekš plānotu noziegumu vai ir bijis neuzticīgs, vai ļaunprātīgi izturas pret otru laulāto vai citiem ģimenes locekļiem, vai ir pametis ģimeni un nav rūpējies par to ilgāk nekā vienu gadu.

Atbildētājs laulības šķiršanas procesā var apstrīdēt savu vainu un iesniegt pierādījumus, ka laulības iziršanā ir vainojams pieteikuma iesniedzējs. Izskatot lietas apstākļus, tiesa var pasludināt abus laulātos par vainīgiem laulības iziršanā. Ja tiesa atzīst, ka abi laulātie ir vainojami laulības iziršanā, sekas ir tādas pašas kā, izbeidzot laulību uz abpusējas vienošanās pamata.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulība tiek izbeigta līdz ar viena laulātā nāvi vai likumā paredzētā veidā. Laulību var izbeigt uz laulāto abpusējas vienošanās pamata, pēc viena laulātā pieteikuma vai viena vai abu laulāto vainas dēļ.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

Tiek uzskatīts, ka laulība ir izbeigta ar dienu, kurā stājas spēkā spriedums par laulības šķiršanu. Trīs darba dienu laikā pēc sprieduma par laulības šķiršanu stāšanās spēkā tiesai jānosūta sprieduma kopija vietējai dzimtsarakstu nodaļai, kas reģistrē laulības šķiršanu.

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Pēc laulības šķiršanas laulātais var paturēt savu laulības uzvārdu vai atgriezties uzvārdā, kāds viņam bija pirms laulībām. Ja laulība tiek izbeigta viena laulātā vainas dēļ, tiesa, pēc otra laulātā pieprasījuma, var aizliegt vainīgajam laulātajam paturēt laulības uzvārdu, izņemot, ja laulātajiem ir kopīgi bērni.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulāto īpašuma sadale atkarīga no laulāto mantisko attiecību regulējuma, ko var noteikt likums vai līgums. Ja nav laulības līguma, laulāto īpašumam piemērojams likumiskais mantisko attiecību regulējums. Laulāto mantisko attiecību regulējumus nosaka Civilkodeksa (*Civilinis kodeksas*) Trešās grāmatas III daļas VI nodaļa.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Ja laulāto mājoklis pieder vienam no laulātajiem, tiesa var nodibināt lietojuma tiesības un ļaut otram laulātajam palikt laulāto mājoklī, ja pēc laulības šķiršanas ar viņu turpinās dzīvot nepilngadīgi bērni. Lietojuma tiesības paliek spēkā, kamēr bērns vai bērni sasniedz pilngadību. Ja laulāto mājoklis ir īrēts, tiesa var nodot īri tam laulātajam, pie kura dzīvos nepilngadīgie bērni, vai laulātajam, kurš nav spējīgs strādāt, un var izlikt no mājokļa otru laulāto, ja viņam uzdots dzīvot atsevišķi.

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pieņemot spriedumu laulības šķiršanas lietā, tiesa piešķirs arī uzturīdzekļu maksājumus bijušajam laulātajam, kam nepieciešams atbalsts, ja vien uzturīdzekļu jautājums nav atrunāts laulāto sastādītā laulības šķiršanas izlīgumā. Laulātajiem nav tiesību saņemt uzturīdzekļus, ja viņu aktīvi vai ienākumi ir pietiekami, lai viņiem pilnībā nodrošinātu iztiku. Tiek pieņemts, ka laulātais pieprasīs uzturīdzekļus, ja viņš audzina laulībā dzimušu nepilngadīgu bērnu vai ja viņš nespēj strādāt vecuma vai vājas veselības dēļ. Laulātais, kurš nav spējis iegūt kvalifikāciju (pabeigt savas studijas) laulības un ģimenes kopīgo interešu dēļ vai nepieciešamības rūpēties par bērniem dēļ, ir tiesīgs pieprasīt, lai bijušais laulātais sedz izmaksas par viņa studiju pabeigšanu vai pārkvalificēšanos. Laulātajam, kura vainas dēļ notikusi laulības šķiršana, nav tiesību saņemt uzturīdzekļus.

Piešķirot uzturīdzekļus un nosakot to summu, tiesai jāņem vērā laulības ilgums, nepieciešamība pēc uzturīdzekļiem, abu bijušo laulāto aktīvi, viņu veselības stāvoklis, vecums un spēja strādāt, tas, kāda ir varbūtība, ka bez darba esošais laulātais atradīs darbu, un citi svarīgi apstākļi.

Uzturīdzekļu maksājumi tiek samazināti, piešķirti tikai uz laiku vai atteikti, ja pastāv kāds no minētajiem apstākļiem:

- 1) laulība ir ilgusi mazāk par vienu gadu;
- 2) laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, ir izdarījis noziegumu pret otru laulāto vai viņa tuvāko radnieku;
- 3) finansiālas grūtības, ar kurām saskaras laulātais, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, ir radušās viņa paša prettiesiskas rīcības dēļ;
- 4) laulātais, kurš pieprasa uzturīdzekļus, nav devis ieguldījumu kopīgo aktīvu pieaugumā vai ir tīši kaitējis otra laulātā vai ģimenes interesēm laulības laikā.

Tiesa var pieprasīt bijušajam laulātajam, kam uzdots maksāt uzturīdzekļus otrajam laulātajam, nodrošināt pietiekamu garantiju, ka šis pienākums tiks pildīts. Uzturīdzekļus var piešķirt kā vienreizēju summu vai kā regulārus ikmēneša maksājumus vai aktīvu nodošanu.

Ja laulātais iesniedz laulības šķiršanas pieteikumu otra laulātā rīcībnespējas dēļ, laulātajam, kas uzsāk laulības šķiršanu, jāmaksā par rīcībnespējīgā bijušā laulātā ārstēšanu un aprūpi, ja vien to nesedz valsts sociālās nodrošināšanas fondi.

Rīkojums par uzturīdzekļiem ir pamats atbildētāja aktīvu piespiedu iekļīšanai (hipotēkai). Ja bijušais laulātais nepilda savu pienākumu maksāt uzturīdzekļus, viņa aktīvus var izmantot maksājumu veikšanai atbilstīgi likumā paredzētajai procedūrai.

Ja bijušais laulātais, kam uzdots maksāt uzturīdzekļus, nomirst, šis pienākums pāriet uz viņa pēctečiem, ciktāl to atļauj mantojums, neatkarīgi no mantojuma pieņemšanas veida.

Ja bijušais laulātais, kuram piešķirti uzturlīdzekļi, nomirst vai stājas jaunā laulībā, uzturlīdzekļu maksāšana tiek pārtraukta. Nāves gadījumā tiesības pieprasīt parādus vai vēl nesamaksātos uzturlīdzekļu maksājumus pāriet mirušā laulātā pēctečiem. Ja jaunā laulība tiek izbeigta, bijušais laulātais var iesniegt pieteikumu par uzturlīdzekļu maksājumu atjaunošanu, ja viņš audzina bērnu vai rūpējas par bērnu ar invaliditāti no savas bijušās laulības. Visos citos gadījumos laulātā no pēdējās laulības pienākums maksāt uzturlīdzekļus ir prioritārs salīdzinājumā ar bijušā laulātā no iepriekšējās laulības pienākumu.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Ja tiesa pieņem spriedumu par laulāto atšķiršanu, laulātie vairs nedzīvo kopā, bet citas viņu tiesības un pienākumi neizbeidzas. Laulāto atšķiršana var būt pirmais solis ceļā uz laulības šķiršanu. Taču tā nenozīmē, ka laulātie nevar atkal sākt dzīvot kopā. Atšķirībā no laulības šķiršanas laulātie, kas ir atšķirti, nedrīkst stāties jaunā laulībā, jo viņi nav oficiāli šķīrušies.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Viens no laulātajiem var iesniegt tiesā pieteikumu par laulāto atšķiršanu, ja konkrēti apstākļi, kas var nebūt atkarīgi no otra laulātā, liecina par to, ka viņu kopdzīve kļuvusi neciešama/neiespējama vai var būtiski kaitēt viņu nepilngadīgo bērnu interesēm, vai ka laulātos vairs neinteresē kopdzīve. Laulātie var kopīgi iesniegt tiesā pieteikumu par laulāto atšķiršanu, ja viņi ir parakstījuši laulāto atšķiršanas līgumu, atrunājot viņu nepilngadīgo bērnu dzīvesvietu, uzturlīdzekļus un izglītību, mantas sadali un savstarpējos uzturlīdzekļus.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršana neietekmē laulāto tiesības un pienākumus attiecībā uz viņu nepilngadīgajiem bērniem; laulātie vienkārši dzīvo atsevišķi. Izdodot rīkojumu par laulāto atšķiršanu, tiesai vienmēr jāizdod rīkojums par īpašuma sadali, ja vien šie jautājumi nav atrunāti laulāto laulības līgumā. Laulāto atšķiršanas juridiskās sekas saistībā ar laulāto mantiskajām attiecībām stājas spēkā ar procesa uzsākšanas brīdi. Taču, ja vien laulātais nav vainojams laulāto atšķiršanā, viņš var lūgt tiesai piešķirt atpakaļejošu spēku laulāto atšķiršanas juridiskajām sekām attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām no datuma, kurā laulātie faktiski pārtrauca kopdzīvi. Ja viens no atšķirtajiem laulātajiem nomirst pēc rīkojuma par laulāto atšķiršanu izdošanas, pārdzīvojušais laulātais saglabā visas savas likumiskās tiesības, ja vien tiesa nav atzinusi pārdzīvojušo laulāto par vainojamu laulāto atšķiršanā. Tas pats noteikums attiecas arī uz gadījumiem, kad tiesa lemj par laulāto atšķiršanu, pamatojoties uz laulāto kopīgu pieteikumu, ja vien laulāto noslēgtajā laulāto atšķiršanas līgumā nav paredzēts citādi. Taču pārdzīvojušais laulātais nevar mantot mirušā laulātā mantu.

Izdodot rīkojumu par laulāto atšķiršanu, tiesa var uzdot laulātajam, kurš vainojams laulāto atšķiršanā, maksāt uzturlīdzekļus otram laulātajam, ja viņam nepieciešams atbalsts, izņemot gadījumus, kad uzturlīdzekļu jautājums nav atrunāts laulāto noslēgtajā laulāto atšķiršanas līgumā.

Laulāto atšķiršana izbeidzas, ja laulātie atsāk kopdzīvi un viņu kopdzīve apliecina viņu nolūku dzīvot kopā pastāvīgi. Laulāto atšķiršana izbeidzas, kad tiesa izdod rīkojumu, kas apmierina laulāto kopīgu pieteikumu par laulāto atšķiršanas izbeigšanu, un atceļ savu iepriekšējo rīkojumu par laulāto atšķiršanu.

Atsākot kopdzīvi, laulāto īpašums paliek atsevišķs līdz jauna laulības līguma noslēgšanai un jauna laulāto mantisko attiecību noregulējuma izvēlei. Laulāto atšķiršanas izbeigšana rada juridiskas sekas trešām personām tikai tad, ja laulātie noslēdz jaunu laulības līgumu un reģistrē to atbilstīgi Civilt kodeksa (*Civilinis kodeksas*) 3.103. pantā paredzētajai kārtībai.

Ja laulāto atšķirībā ilgusi vairāk nekā vienu gadu pēc tiesas rīkojuma stāšanās spēkā, jebkurš laulātais var pieprasīt laulības šķiršanu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Tikai tiesas var atzīt laulību par neesošu. Laulība, ko tiesa atzinusi par neesošu, ir spēkā neesoša *ab initio*. Laulības atzīšanas par neesošu juridiskās sekas (sk. 9. punktu) ir atkarīgas no tā, vai laulātie vai vismaz viens no viņiem rīkojies labticīgi, stājoties laulībā. Taču jebkurā gadījumā likums aizsargā par neesošu atzītā laulībā dzimušo bērnu tiesības (viņi tiek uzskatīti par laulībā dzimušiem). Pēc laulības atzīšanas par neesošu puses var stāties jaunā laulībā vai reģistrēt partnerattiecības.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulību var atzīt par neesošu, ja nav izpildīti turpmāk minētie nosacījumi par stāšanos laulībā.

Laulību var noslēgt tikai ar pretējā dzimuma personu.

Vīrietim un sievietei jāstājas laulībā pēc savas brīvas gribas. Draudi, spaidi, viltus vai cita veida brīvas gribas trūkums būs pamats laulības atzīšanai par neesošu.

Laulībā var stāties personas, kas laulību dienā ir 18 gadus vecas vai vecākas. Pēc personas, kas vēlas stāties laulībā pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, lūguma tiesa var, izmantojot vienkāršotu procedūru, attiecībā uz konkrēto personu samazināt noteikto minimālo vecumu, no kura drīkst stāties laulībā, bet ne vairāk kā par diviem gadiem. Grūtniecība ir svarīgs iemesls, lai šādu minimālo vecumu samazinātu. Ja persona ir stāvoklī, tiesa var atļaut stāties laulībā pirms 16 gadu vecuma sasniegšanas.

Persona, kas ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir pasludināta par rīcībnespējīgu, nedrīkst stāties laulībā. Ja atklājas, ka tiesā ir ierosināta lieta, lai vienu no paredzamās laulības slēdzējiem atzītu par rīcībnespējīgu, laulības reģistrācija jāatliek līdz brīdim, kad stājas spēkā spriedums minētajā lietā.

Persona, kas ir precējusies un nav šķīrusi laulību atbilstīgi likumā noteiktajai kārtībai, nedrīkst stāties citā laulībā.

Laulība starp vecākiem un bērniem, adoptētajiem vecākiem un adoptētajiem bērniem, vecvecākiem un mazbērniem, māsām un brāļiem vai pusmāsām un pusbrāļiem, brālēniem un māsīcām, tēva vai mātes brāļiem un brāļa vai mātes meitām un tēva vai mātes māsām un brāļa vai mātes dēliem ir aizliegta.

Fiktīvu laulību arī var atzīt par neesošu. Laulību, kas noslēgta tikai skata pēc un bez nolūka izveidot likumīgas ģimenes attiecības, var atzīt par neesošu pēc viena laulātā vai prokurora pieteikuma.

Laulību var atzīt par neesošu, ja tā nav noslēgta pēc brīvas gribas. Laulātais var iesniegt pieteikumu par laulības atzīšanu par neesošu, ja viņš var pierādīt, ka laulības noslēgšanas brīdī viņš nespēja saprast savas rīcības nozīmi vai to nekontrolēja. Laulības atzīšanu par neesošu var prasīt laulātais, kurš piespiests stāties laulībā ar draudu, spaidu vai krāpšanas palīdzību.

Laulātais, kurš piekritis stāties laulībā būtiskas kļūdas dēļ, var prasīt laulības atzīšanu par neesošu. Kļūda tiek uzskatīta par būtisku, ja tā attiecas uz tādiem apstākļiem saistībā ar otru pusi, kas, ja tie būtu bijuši zināmi, būtu atturējuši laulāto no stāšanās laulībā. Tiek prezumēts, ka kļūda ir būtiska, ja tā saistīta ar:

i) otras puses veselību vai seksuālu novirzi, kas padara normālu ģimenes dzīvi par neiespējamu; vai ii) otras puses izdarītu smagu noziegumu.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Bērni, kas dzimuši laulībā, kas vēlāk atzīta par neesošu, tiek uzskatīti par laulībā dzimušiem. Ja abi laulātie rīkojušies labticīgi, t. i., viņi nav zinājuši un nevarēja zināt par šķēršļiem viņu laulībai, viņu laulības juridiskās sekas, pat ja laulība atzīta par spēkā neesošu, ir tādas pašas kā spēkā esošai laulībai, izņemot mantošanas tiesības. Tiesas spriedumā jāmin pierādījumi, ka laulātie rīkojušies labticīgi.

Laulības atzīšanas par neesošu juridiskās sekas, ja viens vai abi laulātie rīkojušies ļaunticīgi: ja tikai viena puse rīkojusies labticīgi, tiesības, ko tā iegūst neesošā laulībā, ir laulātā tiesības. Ja abas puses rīkojušās ļaunticīgi, neesošā laulībā neviena puse negūst laulātā tiesības un pienākumus. Katra no pusēm ir tiesīga atgūt savu īpašumu, tostarp dāvanas otrai pusei. Ja laulātajam, kas rīkojies labticīgi, nepieciešami uzturlīdzekļi, viņam ir tiesības iesniegt pieteikumu par uzturlīdzekļu saņemšanu no laulātā, kas rīkojies ļaunticīgi, uz laikposmu, kas nepārsniedz trīs gadus. Summu nosaka tiesa, ņemot vērā abu pušu finansiālo stāvokli. Tiesa var likt veikt maksājumus katru mēnesi vai izmaksāt vienreizēju summu. Ja vienas puses finansiālais stāvoklis mainās,

ieinteresētā puse var vērsties tiesā ar lūgumu palielināt vai samazināt uzturlīdzekļu summu vai pārtraukt uzturlīdzekļu maksājumus. Rīkojums par uzturlīdzekļu maksāšanu laulātajam, kurš rīkojies labticīgi, tiek automātiski izbeigts, ja šis laulātais stājas jaunā laulībā vai ja beidzas trīs gadu periods, kurā jāmaksā uzturlīdzekļi.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Lietuvas tiesību akti neparedz alternatīvus ārpustiesas līdzekļus, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar laulības šķiršanu, tāpēc tos var atrisināt tikai tiesā.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikums par laulības šķiršanu uz laulāto abpusējas vienošanās pamata jāiesniedz rajona tiesā (*apylinkės teismas*) pēc viena laulātā dzīvesvietas.

Pieteikumā jānorāda laulības šķiršanas pamats un tas, kā pieteikuma iesniedzējs pildīs savus pienākumus pret otru laulāto un viņu nepilngadīgajiem bērniem; pieteikumā jāietver arī cita informācija, kas paredzēta Civilprocesa kodeksa (*Civilinio procesa kodeksas*) 384. pantā.

Pieteikums par laulības šķiršanu pēc viena laulātā pieprasījuma jāiesniedz rajona tiesā atbilstoši pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietai.

Pieteikums par laulības šķiršanu viena laulātā vainas dēļ jāiesniedz rajona tiesā atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai. Ja pieteikuma iesniedzējam ir nepilngadīgi bērni, kas dzīvo kopā ar viņu, pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt arī rajona tiesā atbilstoši pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietai.

Pieteikums par laulības atzīšanu par neesošu jāiesniedz tiesā atbilstoši atbildētāju vai viena atbildētāja dzīvesvietai.

Pieteikumu par laulāto atšķiršanu izskata tiesa atbilstoši atbildētāja dzīvesvietai.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Lietuvas Republikas Likums par valsts garantētu juridisko palīdzību (*Lietuvos Respublikos Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) reglamentē bezmaksas juridiskās palīdzības sniegšanu personām ar nelieliem ienākumiem. Šāda juridiskā palīdzība paredzēta arī ģimenes lietās.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā. Lēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/ laulības atzīšanu par neesošu var pārsūdzēt atbilstīgi vispārējiem apelācijas procedūras noteikumiem.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Tiesas lēmums par laulības šķiršanu/ laulāto atšķiršanu/ laulības atzīšanu par neesošu, kas izdots citā dalībvalstī, Lietuvas Republikā tiek atzīts atbilstīgi Padomes Regulai (EK) Nr. 2201/2003. Saskaņā ar šo regulu vienā dalībvalstī izdoti spriedumi citās dalībvalstīs tiek atzīti bez īpašas procedūras.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Atbilstīgi Padomes Regulai (EK) Nr. 2201/2003 ieinteresētā puse var iebilst pret citā dalībvalstī izdota lēmuma par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu atzīšanu Lietuvas Republikā.

Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. pantam jebkura ieinteresētā puse var iesniegt rajona tiesā (*apylinkės teismas*) pieteikumu par kādā citā dalībvalstī izdota sprieduma neatzīšanu Lietuvā.

Arī persona, pret kuru cenšas panākt sprieduma atzīšanu, var iebilst pret šā sprieduma atzīšanu Lietuvā, atsaucoties uz jau uzsāktu atzīšanas procesu, un pēc rajona tiesas lēmuma atzīt spriedumu. Attiecīgi, atbildētājs var šajā gadījumā iebilst pret sprieduma atzīšanu Lietuvā, pārsūdzot rajona tiesas spriedumu par tā atzīšanu. Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 33. pantam rajona tiesas lēmumu par citā dalībvalstī izdota sprieduma atzīšanu var pārsūdzēt apgabaltiesā (*apygardos teismas*).

Atbildētājs var iebilst pret citā dalībvalstī tiesas izdota sprieduma atzīšanu, atsaucoties uz neatzīšanas pamatiem, kas paredzēti Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 22. pantā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Laulāto atšķiršanai un laulības šķiršanai piemērojamas laulāto pastāvīgās dzīvesvietas tiesības. Ja laulātajiem nav kopīgas pastāvīgās dzīvesvietas, piemērojamas tās valsts tiesības, kurā atradās viņu pēdējā kopīgā dzīvesvieta, vai, ja tādas nav, tiesas valsts tiesības. Ja tās valsts tiesības, kuras pilsoņi ir abi laulātie, nepieļauj laulības šķiršanu vai izvirza īpašus nosacījumus laulības šķiršanai, laulības šķiršanu var panākt saskaņā ar Lietuvas Republikas tiesībām, ja viens no laulātajiem ir arī Lietuvas pilsonis vai pastāvīgi dzīvo Lietuvas Republikā.

Lapa atjaunināta: 21/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Luksemburga

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Luksemburgas tiesībās ir paredzēti divi laulības šķiršanas veidi: laulības šķiršana pēc abpusējas piekrišanas un laulības šķiršana sakarā ar to, ka laulāto attiecības neatgriezeniski izjukušas.

Laulības šķiršana pēc abpusējas piekrišanas

Lai šķirtu laulību pēc abpusējas piekrišanas, laulātie var iesniegt kopīgu pieteikumu, ja tie ir vienprātīgi par laulības izjukšanu un tās sekām.

Ja laulātajiem ir dalāma manta, notāram ir jāveic inventarizācija un jānovērtē mantas vērtība. Laulātie pēc tam var vienoties par savām tiesībām uz attiecīgo mantu. Taču, ja nav iesaistīta manta, kurai būtu veicama inventarizācija, notāra pakalpojumi nav nepieciešami.

Tāpat laulātajiem ir jāvienojas par to, kur viņi dzīvos laulības šķiršanas procesa laikā, par jautājumiem attiecībā uz bērniem tiesvedības laikā un pēc tās, par to, kādu ieguldījumu katrs no laulātajiem sniegs bērnu audzināšanā un uzturēšanā pirms un pēc laulības šķiršanas, un, visbeidzot, par uzturamdaļas apmēru, ko viens laulātais maksās otram tiesvedības laikā un pēc tam, kad laulības šķiršana būs pabeigta. Vienošanās ir jānoformē kā dokuments (*convention*), kuru sastāda advokāts vai notārs. Vienošanās ir jāapstiprina tiesai, kura pārliecinās, ka tā ir bērnu interesēs un ka tai nav acīmredzami nesamērīgas nelabvēlīgas ietekmes uz viena laulātā interesēm. Apstiprinātā vienošanās ir sprieduma par laulības šķiršanu neatņemama daļa.

Laulības šķiršana sakarā ar to, ka laulāto attiecības neatgriezeniski izjukušas

Pieteikumu par laulības šķiršanu sakarā ar to, ka laulāto attiecības neatgriezeniski izjukušas, var iesniegt viens no laulātajiem vai abi laulātie kopīgi, ja ir vienošanās par laulības šķiršanu principā, bet ne par visām tās sekām.

Neatgriezenisku izjukšanu pierāda laulāto vienošanās par laulības šķiršanu principā vai tas, ka viens laulātais iesniedz pieteikumu laulības šķiršanai un turpina uzturēt pieteikumu pēc nogaidīšanas perioda, kurš nevar pārsniegt trīs mēnešus un kuru var vienreiz pagarināt.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Luksemburgas tiesībās ir paredzēti divi laulības šķiršanas veidi: laulības šķiršana pēc abpusējas piekrišanas un laulības šķiršana sakarā ar to, ka laulāto attiecības neatgriezeniski izjukušas.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulība tiek šķirta ar rīkojumu par laulības šķiršanu, ar ko beidzas laulāto savstarpējie uzticības, atbalsta un palīdzības pienākumi.

Saskaņā ar Luksemburgas tiesību aktiem personas nedrīkst lietot uzvārdu vai vārdu, kas atšķirtos no dzimšanas apliecībā norādītā: personām, kas to pārtraukušas izmantot, ir jāatsāk tā izmantošana. Tādējādi civilstāvokļa maiņa, piemēram, laulības rezultātā, nenozīmē, ka laulāto uzvārds tiek mainīts. Laulātā uzvārda pieņemšana nav iegūtas tiesības. Otram laulātajam ir jāpiekrīt sava uzvārda pieņemšanai.

Luksemburgas tiesas ir pieņēmušas lēmumus par laulības šķiršanas ietekmi uz personas izmantotā uzvārda lietojumu.

Saskaņā ar minētajiem lēmumiem sieva pēc laulības šķiršanas var turpināt lietot bijušā vīra uzvārdu tikai tādā gadījumā, ja viņš tam piekrīt; viņš jebkurā brīdī ir tiesīgs piekrišanu atsaukt. Bijušais vīrs pēc laulības šķiršanas var pēc saviem ieskatiem iebilst pret sava uzvārda lietošanu, līdz ar to, ja vīrs iebilst pret uzvārda atstāšanu, tiesas nevar ļaut šķirtajai sievietei pēc šķiršanās uz nenoteiktu laiku turpināt izmantot viņas bijušā vīra uzvārdu, pat ja tas ir profesionālu apsvērumu dēļ. Taču tiesa, ievērojot reputāciju, ko sieva ir ieguvusi savā profesijā ar vīra uzvārdu, kā arī lai novērstu finansiālu kaitējumu, var dot viņai noteiktu laikposmu, kura laikā viņa var informēt klientus par jauno uzvārdu (Apelācijas tiesa (*Cour*) 2006. gada 24. maijā, 33. un 258. lpp.).

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršanas rīkojums nosaka laulāto mantas likvidāciju un sadalīšanu. Ja nav noslēgts laulības līgums, tiek piemērota laulāto mantas likumā noteikto kopīgo īpašumtiesību sistēma, kas paredz, ka kopīga ir tikai tā manta, kura iegūta pēc laulības noslēgšanas. Līdz ar laulības šķiršanu beidzas laulāto mantas kopība. Mantas sadalīšana notiek divos galvenajos posmos:

pirmkārt, abi laulātie saņem atpakaļ īpašumu, kas tiem nav kopīgi piederējis, ja tas ir natūrā, vai arī jebkādu aktīvus, ar kuriem šis īpašums ir aizvietots; otrkārt, tiek likvidēta kopīgā manta (aktīvi un pasīvi). Katram laulātajam tiek noformēts paziņojums par tam piederošo kopīgo mantu un par to, kas tam attiecīgi ir jānodod kopīgajai mantai.

Ja laulātais ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Kriminālkodeksa (*Code pénal*) 372., 375., 376., 377., 393., 394., 396., 397., 398., 399., 400., 401., 401 *bis*, 402., 403., 404., 405. vai 409. pantā (seksuāls uzbrukums, izvarošana, tīšs uzbrukums ar miesas bojājumu nodarīšanu, nonāvēšana un tīši miesas bojājumi, slepkavība, slepkavība ar iepriekšēju nodomu, bērna nonāvēšana, indēšana) un izdarīts laulības laikā pret otru laulāto vai tajā pašā māsainiecībā dzīvojošu bērnu, vai par mēģinājumu laulības laikā izdarīt Kriminālkodeksa 372., 375., 376., 377., 393., 394., 396., 397., 401., 403., 404. vai 405. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu pret minētajām personām, tas pēc otra laulātā pieteikuma zaudē laulības priekšrocības, ko tam devis šis laulātais. Turpretī nevainīgais laulātais saglabā priekšrocības, ko tam devis otrs laulātais, pat ja ir bijis paredzēts, ka šīs priekšrocības ir savstarpīgas un šis nosacījums nav ievērots.

Ja laulātais laulības laikā ir pārtraucis strādāt vai strādājis īsāku darba laiku, tas var ar atpakaļejošu spēku iegādāties vispārējā pensiju plāna pensiju saskaņā ar piemērojamajās civiltiesību un sociālā nodrošinājuma tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem un kritērijiem. Šajā nolūkā laulātais var lūgt, lai tiesa, kas izskata laulības šķiršanu, pirms laulības šķiršanas pieteikuma apmierināšanas un ja viņš lūguma iesniegšanas laikā nav pārsniedzis 65 gadu vecumu, aprēķināt "atskaitei summu", balstoties uz starpību starp abu laulāto attiecīgajiem ienākumiem laikposmā, kad laulātais nestrādāja vai strādāja īsāku darba laiku. Šīs summas aprēķina noteikumus paredz Lielhercogistes 2018. gada 11. septembra Noteikumi par atskaites summas aprēķinu un par Civiltiesību kodeksa 252. pantā minēto summu samaksas un atmaksas noteikumiem (*règlement grand-ducal du 11 septembre 2018 relatif au calcul du montant de référence et aux modalités de versement et de restitution des montants visés à l'article 252 du Code civil*). Šīs atpakaļejošās iegādes mērķiem laulātais, kas pārtraucis strādāt vai strādājis īsāku darba laiku, var prasīt no otra laulātā 50 % no atskaites summas, nepārsniedzot pieejamos laulāto mantas kopības vai kopīgi piederošās mantas aktīvus pēc visu saistību nokārtošanas. Šim prasījumam atbilstīgu summu maksā laulātais, kurš ir kreditors.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Vecāku laulības šķiršana būtībā nemaina vecāku varas īstenošanas nosacījumus, jo to kopīgi turpina īstenot abi vecāki. Tiem arī turpmāk kopīgi jāpieņem visi nozīmīgie lēmumi attiecībā uz bērna dzīvi (uzturlīdzekļiem, audzināšanu, izglītību utt.).

Tiesa vecāku varas īstenošanu uztic vienam vecākam tikai tad, ja tas ir bērna interesēs. Šādā gadījumā norādītais vecāks visus lēmumus attiecībā uz bērnu pieņem vienpersoniski. Tomēr otram vecākam saglabājas tiesības tikt informētam un uzraudzīt sava bērna uzturēšanu un audzināšanu. Šim vecākam ir arī saskarsmes tiesības un tiesības bērnu uzņemt pie sevis, ja nav nopietnu iemeslu tās liegt. Tādēļ, ja vecāki šķiras, katram no tiem ir jāuztur kontakts ar bērnu un jācieta tā saikne ar otru vecāku.

Laulības šķiršanas gadījumā vecākiem jāturpina kopīgi dot ieguldījumu bērna uzturēšanas un audzināšanas izmaksās, ja nav nolemts citādi. Ieguldījums tiek veikts uzturlīdzekļu formā un automātiski neizbeidzas, bērnam sasniedzot pilngadību. Pilngadību sasniegušam bērnam to var izmaksāt tieši, kā arī pārskatīt atbilstoši bērna vajadzībām un katra vecāka mainīgajiem līdzekļiem un izdevumiem.

Attiecībā uz bērna dzīvesvietu ir divi iespējamie scenāriji (neskaitot izņēmuma gadījumus, kad tiesa nolemj bērnu uzturēt trešai personai):

bērns dzīvo pie viena no vecākiem; šajā gadījumā otram vecākam tiek piešķirtas saskarsmes tiesības un tiesības bērnu uzņemt pie sevis, ja nav nopietnu iemeslu tās liegt;

bērns pārmaiņus dzīvo pie katra no vecākiem; šajā gadījumā tiesa pārbauda, vai šāda dzīvesvietas maiņa ir bērna interesēs. Dzīvesvietas maiņa var nenozīmēt, ka bērns pie katra no vecākiem dzīvo vienādi ilgu laikposmu.

Ja laulātie ir vienojušies par vecāku varas īstenošanu, bērna domicilu un dzīvesvietu, saskarsmes tiesībām un tiesībām bērnu uzņemt pie sevis, kā arī ieguldījumu bērna uzturēšanā un audzināšanā, tie var šo vienošanos iesniegt tiesā laulības šķiršanas procesa laikā. Tiesa var šo vienošanos ņemt vērā spriedumā, ja tā uzskata, ka vienošanās ir bērna interesēs un ka laulātie ir brīvi devuši savu piekrišanu.

Vecāku laulības šķiršana neatņem bērniem priekšrocības, ko tie citādi būtu guvuši. Šajā ziņā attieksme pret tiem ir tieši tāda pati kā pret nešķirtu vecāku bērniem.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Tiesa var noteikt, ka vienam no laulātajiem ir jāmaksā uzturlīdzekļi otram laulātajam. Uzturlīdzekļus nosaka atbilstīgi tā laulātā vajadzībām, kam tos maksā, un ievērojot otra laulātā spēju dot ieguldījumu. Ja laulātie tam piekrīt, tiesa var nolemt, ka šos uzturlīdzekļus izmaksā vienreizējā maksājumā, kura summu un nosacījumus tā nosaka.

Nosakot vajadzības un spēju dot ieguldījumu, tiesa citstarp ņem vērā šādus aspektus:

- 1) laulāto vecumu un veselības stāvokli;
- 2) laulības ilgumu;
- 3) laiku, kas jau pavadīts vai kas būs jāpavada, audzinot bērnu;
- 4) laulāto profesionālo kvalifikāciju un situāciju darba tirgū;
- 5) jaunu darbvietu pieejamību tiem;
- 6) esošās un paredzamās tiesības;
- 7) laulāto mantu pēc laulāto kopmantas likvidācijas, kurā ietilpst gan kapitāls, gan ienākumi.

Uzturlīdzekļus nevar maksāt ilgāk par laulības ilgumu, izņemot ārkārtas gadījumus.

Uzturlīdzekļus var pārskatīt un to maksāšanu var izbeigt, izņemot, ja tie maksāti kā vienreizējs maksājums.

Ja laulātais ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Kriminālkodeksa 372., 375., 376., 377., 393., 394., 396., 397., 398., 399., 400., 401., 401 *bis*, 402., 403., 404., 405. vai 409. pantā (seksuāls uzbrukums, izvarošana, tīšs uzbrukums ar miesas bojājumu

nodarīšanu, nonāvēšana un tīši miesas bojājumi, slepkavība, slepkavība ar iepriekšēju nodomu, bērna nonāvēšana, indēšana) un izdarīts laulības laikā pret otru laulāto vai tajā pašā mājāsaimniecībā dzīvojošu bērnu, vai par mēģinājumu laulības laikā izdarīt Kriminālkodeksa 372., 375., 376., 377., 393., 394., 396., 397., 401., 403., 404. vai 405. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu pret minētajām personām, tas pēc otra laulātā pieteikuma zaudē visas tiesības uz uzturīdzekļiem.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Laulāto atšķiršana vājina laulības saites, taču pilnībā tās nepārtrauc — laulātajiem nav jāturpina kopdzīve, taču tiem saglabājas savstarpējās uzticības un atbalsta pienākums.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Laulāto atšķiršanas pamati ir identiski tiem, kas paredzēti laulības šķiršanai sakarā ar to, ka laulāto attiecības neatgriezeniski izjukušas.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršana vienmēr paredz īpašuma nošķiršanu. Ja laulāto atšķiršana ilgst trīs gadus, jebkurš no laulātajiem var iesniegt tiesā laulības šķiršanas pieteikumu. Tiesa laulību šķir, ja otrs laulātais nekavējoties nepiekrīt pārtraukt atšķiršanu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības atzīšana par neesošu nozīmē, ka ar tiesas lēmumu laulība tiek atzīta par spēkā neesošu. Proti, tiek uzskatīts, ka laulība nekad nav tikusi noslēgta.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulību var atzīt par spēkā neesošu, pamatojoties uz vairākiem apsvērumiem:

laulība ir bijusi noslēgta bez abu pušu brīvas piekrišanas: tie ir gadījumi, kad lietota vardarbība vai attiecīgā persona ir kļūdījies attiecībā uz otras personas būtiskajām īpašībām;

laulība ir bijusi noslēgta bez vecāku piekrišanas (vai tiesas atļaujas), ja viens no laulātajiem laulāšanās brīdī bijis nepilngadīgs;

divlaulības gadījumā: situācijā, kad kāds no laulātajiem ir vienlaikus bijis precējies arī ar citu personu;

laulātie ir savstarpēji radniecīgi līdz noteiktai pakāpei;

tā ir fiktīva laulība, kas noslēgta ar mērķi iegūt priekšrocību — pastāvīgās dzīvesvietas statusu;

laulības formālās prasības nav bijušas izpildītas: laulība nav noslēgta publiski vai to noslēgusi persona, kurai nav bijušas piešķirtas atbilstošās valsts ierēdņa pilnvaras.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Neskatoties uz to, ka laulība ir atzīta par neesošu, tai ir tiesiskas sekas (to sauc par "šķietamu laulību" (*mariage putatif*):

attiecībā uz abiem laulātajiem, ja viņi laulību ir noslēguši labticīgi;

attiecībā uz vienu laulāto, kas laulību ir slēdzis labticīgi;

attiecībā uz laulībā dzimušu bērnu, pat ja neviens no laulātajiem nav rīkojies labticīgi.

Tomēr laulībai, kas ir atzīta par spēkā neesošu, nav tiesisku seku attiecībā uz laulāto, kas nerīkojās labticīgi.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Luksemburgā laulību var šķirt tikai ar tiesas lēmumu, to nevar izdarīt ar alternatīviem ārpustiesas paņēmieniem vai mediāciju. Taču ģimenes mediāciju var izmantot attiecībā uz lietām, kas saistītas ar kopīgās mantas likvidāciju un sadalīšanu, uzturīdzekļu pienākumiem un iemaksām laulības izmaksu segšanai, pienākumiem uzturēt bērnus vai izmantot vecāku varu.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Kur iesniegt pieteikumu

Pieteikumu par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu iesniedz rajona tiesā (*tribunal d'arrondissement*) vietā, kur laulātajiem ir kopīgā dzīvesvieta, vai, ja tādas nav, tur, kur ir atbildētāja vai — šķirot laulību pēc abpusējas piekrišanas — vienas puses dzīvesvieta, ievērojot Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atceļšanu noteikumus.

Pieteikumu laulības atzīšanai par neesošu iesniedz rajona tiesā pēc laulāto kopīgā mājokļa atrašanās vietas vai, ja vecāki dzīvo atsevišķi — rajona tiesā pēc tā vecāka dzīvesvietas, pie kura parasti dzīvo nepilngadīgie bērni, ja vecāku varu īsteno kopīgi, vai pēc tā vecāka dzīvesvietas, kas šo varu īsteno vienpersoniski, vai citos gadījumos — rajona tiesā pēc tās personas dzīvesvietas, kura nav ierosinājusi tiesvedību. Kopīga pieteikuma gadījumā puses izvēlas rajona tiesu pēc vienas vai otras puses dzīvesvietas. Šos noteikumus piemēro, ievērojot atbilstību minētajā Regulā (EK) Nr. 2201/2003 paredzētajiem noteikumiem.

Pieteikumus izskata ģimenes lietu tiesnesis (*juge aux affaires familiales*).

Formalitātes un iesniedzamie dokumenti

Laulības šķiršanai pēc abpusējas piekrišanas ir vairāki posmi: ja ir nodalāms īpašums, pusēm jāpieaicina notārs, kas veic inventarizāciju un aplēš kustamās un nekustamās mantas vērtību. Laulātie var brīvi vienoties par savām tiesībām uz attiecīgo mantu. Turklāt tiem ir jāpanāk vienošanās par dažādiem jautājumiem, tostarp par laulāto dzīvesvietu tiesvedības laikā, bērnu audzināšanu un viņu īpašuma pārvaldību, saskarsmes tiesībām, laulāto ieguldījumu bērnu audzināšanā un uzturēšanā, kā arī par uzturīdzekļiem, ko viens laulātais maksā otram. Vienošanās sastāda advokāts vai notārs.

Lietu tiesā ierosina ar kopīgu pieteikumu, ko abi laulātie iesniedz kancelejā. Lai ierosinātu lietu tiesā, nav nepieciešams advokāts.

Pieteikumā ir jānorāda:

- 1) tā datums;
- 2) laulāto uzvārdi, vārdi, nodarbošanās un adrese(-s);
- 3) laulāto dzimšanas datumi un vietas;
- 4) attiecīgā gadījumā — kopīgo bērnu identitāte, ja tādi ir;
- 5) pieteikuma priekšmets;
- 6) īss paziņojums par faktiem un pamatiem, uz ko izdara atsauci.

Bez minētās vienošanās kopā ar pieteikumu ir jāiesniedz arī šādi dokumenti:

- 1) laulības apliecība;
- 2) laulāto dzimšanas apliecības;
- 3) kopīgo bērnu dzimšanas apliecības;
- 4) dokuments, kas apliecina laulāto valstspiederību;
- 5) attiecīgā gadījumā — vienošanās, ar ko nosaka laulāto laulības šķiršanai piemērojamos tiesību aktus saskaņā ar 5. pantu Padomes 2010. gada 20. decembra Regulā (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai, ievērojot ar šo regulu noteikto formu. Laulības šķiršanai piemērojamos tiesību aktus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1259/2010 5. pantu, ievērojot ar šo regulu noteikto formu, laulātie var arī noteikt, vienojoties par laulības šķiršanu pēc abpusējas piekrišanas;

6) jebkurš cits dokuments, ko laulātie plāno izmantot.

Ja aktus un dokumentus, kurus iesniedz kopā ar pieteikumu un kurus puses plāno izmantot, izdevusi ārvalsts publiskā iestāde, tie attiecīgā gadījumā ir jālegalizē.

Šķīrot laulību sakarā ar to, ka laulāto attiecības neatgriezeniski izjukušas, vai laulāto atšķiršanas gadījumā ir jāizmanto advokāta pakalpojumi. Lietu rajona tiesā ierosina ar pieteikumu, ko iesniedz kancelejā.

Pieteikumā ir jānorāda:

- 1) tā datums;
- 2) laulāto uzvārdi, vārdi, nodarbošanās un adrese(-s);
- 3) laulāto dzimšanas datumi un vietas;
- 4) attiecīgā gadījumā — kopīgo bērnu identitāte, ja tādi ir;
- 5) pieteikuma priekšmets;
- 6) īss paziņojums par faktiem un pamatiem, uz ko izdara atsauci.

Pieteikumā var arī lūgt pagaidu pasākumus, kas skar laulāto un viņu bērnu personas, uztur līdzekļu un īpašuma jautājumus.

Kopā ar pieteikumu jāiesniedz šādi dokumenti:

- 1) laulības apliecība;
- 2) laulāto vai pieteikuma iesniedzēja dzimšanas apliecības;
- 3) kopīgo bērnu dzimšanas apliecības;
- 4) dokuments, kas apliecina laulāto vai pieteikuma iesniedzēja valstspiederību;
- 5) attiecīgā gadījumā — vienošanās, ar ko nosaka laulāto laulības šķiršanai piemērojamos tiesību aktus saskaņā ar 5. pantu Padomes 2010. gada 20. decembra Regulā (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai, ievērojot ar šo regulu noteikto formu;
- 6) attiecīgā gadījumā — vienošanās projekts par laulības šķiršanas sekām, par ko vienojušies laulātie;
- 7) attiecīgā gadījumā — tā sprieduma kopija, ar kuru kāds no laulātajiem notiesāts par iepriekš 3.2. un 3.4. punktā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem;
- 8) jebkurš cits dokuments, ko pieteikuma iesniedzējs(-i) plāno izmantot.

Ja aktus un dokumentus, kurus iesniedz kopā ar pieteikumu un kurus puses plāno izmantot, izdevusi ārvalsts publiskā iestāde, tie attiecīgā gadījumā ir jālegalizē.

Lietu par **laulības atzīšanu par neesošu** tiesā ierosina ar pieteikumu, ko iesniedz kancelejā. Lai ierosinātu lietu tiesā, nav nepieciešams advokāts. Pieteikumā ir jānorāda:

- 1) tā datums;
- 2) pušu uzvārdi, vārdi un adreses;
- 3) pušu dzimšanas datumi un vietas;
- 4) pieteikuma priekšmets;
- 5) īss paziņojums par faktiem un pamatiem, uz ko izdara atsauci.

Ja aktus un dokumentus, kurus iesniedz kopā ar pieteikumu un kurus puses plāno izmantot, izdevusi ārvalsts publiskā iestāde, tie attiecīgā gadījumā ir jālegalizē.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Personas, kuru ienākumi saskaņā ar Luksemburgas tiesībām ir uzskatāmi par nepietiekamiem, var saņemt juridisko palīdzību. Lai saņemtu šādu palīdzību, ir jāaizpilda anketa, ko var saņemt Luksemburgas advokātu asociācijā (*Barreau de Luxembourg*), un jānosūta tā teritoriālās advokātu kolēģijas (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*) priekšsēdētājam, kurš pieņem lēmumu.

Juridiskā palīdzība ietver visas izmaksas, kuras izriet no lietas izskatīšanas tiesā, procedūrām vai darbībām, saistībā ar ko šī palīdzība ir piešķirta.

Piemēram, tā ietver valsts nodevas un reģistrācijas maksas; tiesas nodevas, maksu par advokātu pakalpojumiem, tiesu izpildītāju nodevas un atlīdzību tiem, notāra izmaksas un atlīdzību tiem, speciālistu izmaksas un atlīdzību tiem, kompensācijas lieciniekiem, kā arī tulkotāju un tulku honorārus; maksas par apliecībām, kurās izklāstīta ārvalstu tiesību nostāja (*certificats de coutume*); transporta izmaksas; nodevas un maksas, kas saistītas ar reģistrācijas, hipotēku un apgrūtinājumu formalitātēm; kā arī pēc nepieciešamības izmaksas par informācijas ieviešanu laikrakstos.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Luksemburgā ir iespējams pārsūdzēt šāda veida lēmumu. Parasti apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš ir 40 dienas, taču to iespējams pagarināt, ja pieteicējs dzīvo citā valstī. Apelācijas instances kompetentā tiesa ir Augstākā tiesa (*Cour supérieure de justice*).

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Padomes 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu Luksemburgas Lielhercogiste automātiski atzīst laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par spēkā neesošu spriedumus, ko pieņēmusi citas Eiropas Savienības dalībvalsts tiesa. Nav nepieciešams veikt papildu darbības, lai lēmumu atzītu.

Luksemburgā nav nepieciešamas pirmstiesas procedūras, lai ieviestu atbilstošus civilstāvokļa aktu ierakstu labojumus pēc sprieduma, ko pieņēmusi Eiropas Savienības dalībvalsts tiesa un kas kļuvis galīgs. Atsauce uz tiesas lēmumu, ar ko tiesa ir apstiprinājusi laulības šķiršanu, ir norādāma uz laulības apliecības un laulāto dzimšanas apliecību malās. Ja laulība noslēgta ārpus valsts, tiesas lēmums jāievada tās pašvaldības civilstāvokļa aktu reģistrā, kurā laulība reģistrēta, vai arī Luksemburgas pilsētas civilstāvokļa aktu reģistrā, kā arī uz katra laulātā dzimšanas apliecības malās ir jānorāda atsauce par laulības šķiršanu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Jebkura ieinteresētā puse var vērsties pie rajona tiesas priekšsēdētāja, lai lūgtu pieņemt lēmumu, ar ko tiek noraidīta tāda laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas un laulību atzīšanas par spēkā neesošu lēmuma atzīšana, kuru pieņēmusi citas Eiropas Savienības dalībvalsts tiesa.

Rajona tiesas priekšsēdētājs nekavējoties pieņem lēmumu. Persona, pret kuru ir pieprasīts pieņemt lēmumu par atzīšanas noraidīšanu, šajā procesa posmā nevar iesniegt nekādus iebildumus. Pieteikumu var pieņemt tikai uz šādiem pamatiem:

spriedums ir klaji pretstatā sabiedriskajai kārtībai;

nav ņemtas vērā atbildētāja tiesības;

spriedums nav savietojams ar lēmumu, kas pieņemts saistītā procesā.

Abas puses rajona tiesas priekšsēdētāja lēmumu var pārsūdzēt apelācijas instances tiesā (*Cour d'appel*). Apelācijas posmā ir jāuzklausā abas puses.

Apelācijas instances tiesas lēmumu var pārsūdzēt kasācijas instances tiesā (*Cour de cassation*) atbilstīgi tiesiskajām normām.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Luksemburgas Lielhercogiste piemēro Padomes 2010. gada 20. decembra Regulu (EK) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai, un kuru no 2012. gada 21. jūnija savstarpēji piemēro Austrija, Beļģija, Bulgārija, Igaunija (no 2018. gada 11. februāra), Francija, Vācija, Grieķija (no 2015. gada 29. jūlija), Ungārija, Itālija, Latvija, Lietuva (no 2014. gada 22. maija), Luksemburga, Malta, Portugāle, Rumānija, Slovēnija un Spānija. Regula nosaka, ka laulātie var vienoties norādīt laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai piemērojamos tiesību aktus ar noteikumu, ka tie ir kādi no šādiem tiesību aktiem:

tās valsts tiesību akti, kurā vienošanās noslēgšanas laikā atrodas laulāto pastāvīgā dzīvesvieta; vai

tās valsts tiesību akti, kurā atrodas laulāto pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta, ar noteikumu, ka vienošanās noslēgšanas laikā viens no viņiem tur joprojām dzīvo; vai

tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederība ir vienam no laulātajiem vienošanās noslēgšanas laikā; vai

tās valsts tiesību akti, kurā atrodas tiesa.

Šī pati regula paredz, ka, ja nav izdarīta izvēle saskaņā ar minēto pantu, tad laulības šķiršana un laulāto atšķiršana notiek saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem:

kurā atrodas laulāto pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad ceļ prasību tiesā; vai, ja tas nav piemērojams, tad

kurā atrodas laulāto pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta — ar noteikumu, ka šis laikposms nav beidzies vairāk kā vienu gadu pirms prasības celšanas tiesā, ja

viens no viņiem šajā valstī joprojām dzīvo laikā, kad ceļ prasību tiesā; vai, ja tas nav piemērojams, tad

kuras valstspiederīgie ir abi laulātie laikā, kad ceļ prasību tiesā; vai, ja tas nav piemērojams, tad

kurā ir celta prasība tiesā.

Ja Regulu (EK) Nr. 1259/2010 nepiemēro, laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai saskaņā ar Luksemburgas tiesību aktiem piemēro:

laulāto piederības valsts tiesību aktus, ja tiem ir vienāda valstspiederība;

kopīgas faktiskās dzīvesvietas tiesību aktus, ja laulāto valstspiederība ir atšķirīga;

tiesas valsts tiesību aktus, ja laulāto valstspiederība ir atšķirīga un tiem nav kopīgas faktiskās dzīvesvietas.

Saistītas saites

Brošūra: [Le divorce au Grand-Duché de Luxembourg \(Šķiršanās Luksemburgas Lielhercogistē\)](#);

[LEGILUX](#);

[Portail de la Justice \(Tieslietu portāls\)](#).

Lapa atjaunināta: 28/05/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Ungārija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Tiesa var apstiprināt viena vai abu laulāto laulības šķiršanas pieteikumu, ja laulība ir pilnībā un neatgriezeniski izirusi. Apstiprinot laulības šķiršanu, galvenais apsvērums ir abu laulāto kopīgo nepilngadīgo bērnu labākās intereses.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulību var šķirt, pamatojoties uz to, ka tā ir pilnībā un neatgriezeniski izirusi. Tiesa iegūst pierādījumus, kas to apliecina. Tāpat tiesa pēc savas iniciatīvas var pieprasīt nepieciešamo pierādījumu iegūšanu. Laulāto brīvprātīgi un bez spaidiem sniegtais galīgais un kopīgais apliecinājums (kopīgā piekrišana) par vēlmi laulību šķirt liecina par pilnīgu un neatgriezenisku laulības iziršanu. Var secināt, ka laulība ir pilnībā un neatgriezeniski izirusi, ja laulātie vairs nedzīvo kopā kā pāris un – pamatojoties uz notikumiem, kas noveduši pie laulāto atšķiršanas, un atšķirtībā nodzīvoto laiku –, viņu kopdzīves atjaunošana ir maz ticama.

Pušu brīvprātīgi un bez spaidiem sniegtais kopīgais un galīgais apliecinājums par vēlmi laulību šķirt tiek uzskatīts par pietiekamu pierādījumu tam, ka laulība ir izirusi. Tādējādi, ja ir iesniegts šāds kopīgs apliecinājums, nav nepieciešams pārbaudīt iepriekšminētos iemeslus, kas noveduši pie laulāto atšķiršanas.

Laulāto lēmumu var uzskatīt par galīgu, ja tie ir panākuši vienošanos attiecībā uz vecāku pienākumu izpildi pret kopīgiem bērniem, saskarsmes uzturēšanu starp bērnu un vecāku, pie kura tas nedzīvo, uzturēšanas līdzekļiem, ģimenes mājokļa izmantošanu un — gadījumā, ja tas tiek pieprasīts, — laulātā uzturēšanas tiesai (tiesai ir jāapstiprina pušu vienošanās). Ja laulātie piekrīt kopīgi īstenot vecāku pienākumus, tiem nav jāvienojas par noteikumiem attiecībā uz sakaru uzturēšanu ar bērniem. Taču tiem ir jāvienojas par bērna dzīvesvietu. Tādējādi jautājumu loks, par ko ir jāvienojas laulātajiem, kuri uz kopīgas piekrišanas pamata vēlas laulību šķirt, ir atkarīgs no tā, vai tie vecāku pienākumus īsteno kopīgi vai ne.

Jāpiebilst, ka pretstatā iepriekšējam normatīvajam regulējumam vienošanos starp laulātajiem par laulāto mantas dalīšanu vairs nenosaka Civillkodeksa normas.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

Laulība izbeidzas ar laulāto šķiršanu. Apstiprinot laulības šķiršanu, jautājumi par kopīgā bērna aizgādību un uzturēšanu, saskarsmi starp vecāku un bērnu, uzturēšanas līdzekļiem kādam no vecākiem, ģimenes mājokļa izmantošanu un — kopīgas vecāku pienākumu pildīšanas gadījumā — par bērna dzīvesvietu tiek risināti ar tiesas izlīgumu, ja puses spēj savstarpēji vienoties (izpildot tiesību aktos noteiktās prasības), vai, ja starp laulātajiem vienošanās nav panākta, šie jautājumi tiek noregulēti ar tiesas spriedumu. Lai tiesa apstiprinātu laulības šķiršanu, laulātajiem nav jāvienojas par laulāto kopīgās mantas sadalīšanu.

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Pēc laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu bijušie laulātie turpina izmantot laulībā izmantotos uzvārdus. Ja tie vēlas citu uzvārdu, tie pēc laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu par to var informēt galveno reģistratoru. Taču, ja bijuši sieva laulības laikā nav izmantojusi bijušā vīra vārdu un uzrunu, kas liecina par viņas kā precētas sievietes ģimenes stāvokli, tad viņa pēc laulības šķiršanas šādu vārdu lietot nedrīkst. Pēc bijušā vīra lūguma tiesa var aizliegt bijušajai sievai izmantot viņa uzvārdu tādā formā, kas ļautu vīru identificēt, ja sieva ir bijusi notiesāta ar brīvības atņemšanu par tīšu noziedzīgu nodarījumu. Ja bijuši sieva atkārtoti stājas laulībā, viņa vairāk nevar izmantot bijušā vīra vārdu un uzrunu, kas liecina par viņas kā precētas sievietes ģimenes stāvokli. Šādas tiesības viņa neatgūst pat pēc atkārtotas šķiršanās.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršanas gadījumā bijušajiem laulātajiem kopīpašuma vairāk nav un abiem ir tiesības pieprasīt laulāto kopīgās mantas sadalīšanu. Viņi var pieprasīt kompensāciju par ieguldījumiem no kopīgiem līdzekļiem par labu viņu individuālajiem līdzekļiem vai arī par ieguldījumiem no individuālajiem līdzekļiem kopīgajos līdzekļos, kā arī par pārvaldības un uzturēšanas izmaksām. Kompensāciju par izdevumiem nevar pieprasīt, ja laulātie ir atteikušies no tiesībām uz attiecīgajiem līdzekļiem. Kompensāciju par individuālajiem līdzekļiem, kas ir izmantoti vai pilnībā izmantoti laulāto attiecību laikā, var piešķirt tikai ārkārtas un pienācīgi pamatotos gadījumos. Bijušo laulāto daļa kopīpašumā, kas viņiem pieder šķiršanās brīdī, ja iespējams, viņiem jāpiešķir natūrā. Arī

šķiršanās brīdī esošie individuālie līdzekļi ir jāpiešķir natūrā. Ja kāda iemesla dēļ tas nav iespējams vai arī tā rezultātā rastos būtiski līdzekļu vērtības zaudējumi, strīdus gadījumā tiesai ir jānosaka sadalīšanas metode. Kompensāciju nevar pieprasīt par trūkstošiem kopīgiem un individuālajiem līdzekļiem, ja laulātajiem šķiršanās brīdī nebija laulāto kopīgas mantas un pusei, kura ir parādā, nav arī individuālu līdzekļu.

Ja laulāto kopīgā manta tiek sadalīta, balstoties uz līgumu, kas noslēgts starp pusēm, šāds līgums uzskatāms par spēkā esošu vienīgi tad, ja tas ir noteikts publiskā vai privātā instrumentā, ko ar parakstu ir apliecinājis jurists. Šis nosacījums nav spēkā tāda kustamā īpašuma sadalei, kas veido laulāto kopīgās mantas daļu, ja sadalīšana notiek izpildes kārtībā.

Ja laulātie nav noslēguši līgumu par kopīgo līdzekļu sadalīšanu vai arī ja noslēgtais līgums neregulē visus prasījumus, kas var rasties laulības šķiršanas rezultātā, tad tiesa var pieprasīt laulāto kopīgās mantas sadalīšanu un prasību izpildi. Tiesai jānodrošina, ka, izpildot prasības attiecībā uz īpašumu, neviens no laulātajiem negūst neatbilstošas finansiālās priekšrocības.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Vecākiem ir pienākums ar saviem nepilngadīgajiem bērniem dalīties ar uzturēšanas līdzekļiem, kas tiem abiem pienākas, pat ja tas notiek uz paša līdzekļu rēķina. Šis noteikums nav piemērojams, ja bērns patstāvīgi var segt izdevumus par savām pamatotajām vajadzībām, izmantojot algu, ko tas saņem algotā darbā, vai arī citus ienākumus no bērna līdzekļiem, vai ja bērnam ir tiešais radnieks, kura pienākums varētu būt maksāt uzturēšanas līdzekļus. Vecāks, kam ir aizgādības tiesības, nodrošina uzturēšanu natūrā, savukārt vecāks, pie kura bērns nedzīvo, to galvenokārt nodrošina ar naudas līdzekļiem (uzturlīdzekļiem).

Ja uzturlīdzekļu maksājums tiek piešķirts ar tiesas rīkojumu, tā apmērs būs fiksēts. Tiesa var spriedumā noteikt, ka izmaksājamā uzturlīdzekļu summa katru gadu (sākot ar nākamā gada 1. Janvāri) ir automātiski jāpielāgo saskaņā ar patērētāju cenu indeksu, ko ik gadu publicē Ungārijas Centrālais statistikas birojs. Ciktāl tas ir praktiski iespējams, jautājumi par vecāku atbildības realizēšanu pār bērnu ir jārisina ar savstarpēju vienošanos starp vecākiem.

Ja vecāki nevar panākt vienošanos par šiem jautājumiem, tiesa aizgādības tiesības piešķir tam vecākam, kurš pēc tiesas ieskatiem labāk var veicināt bērna fizisko, garīgo un morālo attīstību. Ja bērna aizgādības piešķiršana kādam no vecākiem apdraudētu bērna intereses, tiesa aizgādības tiesības var piešķirt trešai personai ar nosacījumu, ka šāda persona pati vēlas īstenot aizgādības tiesības.

Bērnam ir tiesības saglabāt personīgu saskarsmi ar to vecāku, pie kura viņš nedzīvo. Tā vecāka, pie kura bērns nedzīvo, tiesības un pienākums ir regulāri saglabāt personīgas attiecības un tiešu saskarsmi ar bērnu (saskarsmes tiesības). Vecāks vai cita persona, kam ir aizgādības tiesības, nedrīkst kavēt saskarsmes tiesību realizēšanu.

Vecākam, kam ir aizgādības tiesības, un vecākam, pie kura bērns nedzīvo, ir savstarpēji jāsadarbības, cienot otras puses ģimenes dzīvi un ievērojot tiesības uz mierīgu dzīvi, lai nodrošinātu bērna sabalansētu attīstību. Vecākam, kam ir aizgādības tiesības, regulāri ir jāsniedz informācija par bērna attīstību, veselību un izglītības gaitām tam vecākam, pie kura bērns nedzīvo, un šādu informāciju nedrīkst nesniegt, ja to vēlas noskaidrot vecāks, pie kura bērns nedzīvo.

Vecāki, kas dzīvo atšķirti, kopīgi izmanto tiesības attiecībā uz būtiskiem jautājumiem, kas skar bērna nākotni, pat ja aizgādības tiesības, pamatojoties uz kopīgu vienošanos vai tiesas nolēmumu, ir piešķirtas tikai vienam no vecākiem, izņemot gadījumus, kad tiesa ir ierobežojusi vai izbeigusi vecāka, pie kura bērns nedzīvo, vecāku atbildību. Būtiski jautājumi, kas skar bērna nākotni, ietver nepilngadīgā bērna vārda izmantošanu vai mainīšanu, jautājumus par citu viņa dzīvesvietu (kas nav kopīgā dzīvesvieta ar vecāku, kuram piešķirtas aizgādības tiesības), par bērna pārcelšanos uz ārvalstīm uz pastāvīgu dzīvi vai uzturēšanos, kā arī par bērna tautību, izglītību un karjeru.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Laulātais pēc laulāto atšķiršanas var no otra laulātā pieprasīt uzturlīdzekļus vai arī laulības šķiršanas gadījumā bijušais laulātais no otra laulātā var pieprasīt šādus uzturlīdzekļus, ja šāda nepieciešamība radusies no viņa neatkarīgu iemeslu dēļ, izņemot gadījumu, kad (bijušais) laulātais, kas pieprasa uzturlīdzekļus, ir zaudējis tiesības uz šādu prasījumu savas uzvedības laulības dzīves laikā dēļ. Uzturlīdzekļu maksājumam nekādā veidā nevajadzētu apdraudēt tā bijušā laulātā iztikas līdzekļus, kuram ir uzlikts pienākums maksāt uzturlīdzekļus, un tādas(-u) personas(-u) iztikas līdzekļus, kura(-as) tam kopīgi jāuztur ar bijušo laulāto, kas pieprasa uzturlīdzekļus. Pienākumam maksāt uzturlīdzekļus var būt noteikts termiņš, ja var pieņemt, ka pusei, kas pieprasa uzturlīdzekļus, pēc šāda termiņa beigām palīdzība vairs nebūs nepieciešama.

Ja laulātais vai bijušais laulātais pieprasa uzturlīdzekļus, pamatojot to ar dzīves situācijas pasliktināšanos vairāk nekā piecus gadus pēc laulāto atšķiršanas, šādu pieprasījumu var apmierināt vienīgi uz objektīvu apsvērumu pamata un tikai izņēmuma gadījumos. Ja laulātie ir dzīvojuši kopā kā pāris mazāk nekā vienu gadu un tiem nav laulībā dzimušu bērnu, bijušais laulātais, kam ir radusies šāda vajadzība, var pretendēt uz uzturlīdzekļiem tikai uz tādu laikposmu, kas atbilst kopdzīvē pavadītajam laikam. Uz objektīvu apsvērumu pamata, kā arī izņēmuma gadījumos tiesa var izdot rīkojumu par uzturlīdzekļu maksājumiem uz ilgāku laikposmu.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Laulāto juridiska atšķiršana uzskatāma par laulāto kopdzīves izbeigšanu. Tiklīdz tā ir notikusi, cita starpā ir iespējams tiesā pieprasīt laulāto kopīgās mantas sadalīšanu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Laulāto kā pāra kopdzīves sākums un beigas, kā arī attiecīgi laikposms, kurā tiem ir piederējusi kopīga manta, tiek noteikts pēc tiesas ieskatiem. Tiesa, īstenojot savas pilnvaras, var izskatīt dažādus abu laulāto kā laulāta pāra dzīves aspektus (dzimumattiecības, savstarpējo ekonomisko atkarību, kopīgo ģimenes mājokli un mājsaimniecību, pāra vienotības izpausmes, kopīgi izaudzinātus bērnus, laulāto radniekus, otra laulātā bērna aprūpi utt.). Tāpēc tiesa, veicot savstarpēji saistītu ekonomisko, ģimenes, emocionālo un nodomu faktoru visaptverošu analīzi, noskaidro, vai laulāto kopdzīve kā laulātam pārim turpinās vai arī tā ir beigusies. Tas, ka kāds vai vairāki faktori iztrūkst, nenozīmē, ka laulāto kopdzīve kā laulātam pārim ir beigusies, īpaši ja šādam iztrūkumam ir objektīvs iemesls.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršanas, kas uzskatāma par laulāto kopdzīves beigām, rezultātā laulātie var pieprasīt laulāto kopīgās mantas sadalīšanu. Šajā brīdī laulība vēl nav likumīgi atzīta par neesošu, taču laulātie var iegūt līdzekļus neatkarīgi, izņemot iepriekš esošo kopīgo mantu. Attiecībā uz to laulātie var vienoties tikai kopīgi, jo piekrišanas pieņēmums vairs nav prevalējošais. Ja laulātajiem ir kopīgi bērni, tad laulātajiem ir jāpanāk vienošanās par vecāku atbildības sadalīšanu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulību var uzskatīt kā atzītu par neesošu tikai tad, ja tā tiesvedībā par laulības atzīšanu par neesošu ar tiesas spriedumu ir atzīta par neesošu. Nolēmums par laulību atzīšanu par neesošu attiecas uz visām iesaistītajām pusēm. Par neesošu atzītas laulības tiesiskās sekas ir noteiktas tiesību aktos.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība uzskatāma par spēkā neesošu, ja kāda puse vēl arvien atrodas iepriekšējā laulībā vai reģistrētās partnerattiecībās. Tāpat laulība uzskatāma par spēkā neesošu, ja laulības puses ir savstarpēji tuvi radnieki vai brālis un māsa, ja kāda no laulības pusēm ir otras laulību puses brāļa vai māsas bioloģiskais pēcnācējs vai arī kāda no laulības pusēm ir adoptējusi otru laulības pusi. Ja viena puse ir stājusies laulībā kā rīcībnespējīga persona pēc rīcībnespējas pasludināšanas, laulība uzskatāma par spēkā neesošu. Tāpat laulība uzskatāma par spēkā neesošu, ja, lai arī attiecībā uz konkrēto pusi laulību

noslēgšanas brīdī tās ierobežotā rīcībspēja nebija pasludināta, puse bija pilnībā rīcībnespējas stāvoklī. Laulība uzskatāma par spēkā neesošu, ja laulības puses nav kopīgi personīgi bijušas klāt brīdī, kad tās apliecina nolūku stāties laulībā. Laulība uzskatāma par spēkā neesošu, ja kāda no laulību pusēm nav sasniegusi pilngadību. Izņēmuma kārtā nepilngadīgas personas var slēgt laulību, iepriekš saņemot aizbildņa un bērnu aizsardzības iestādes atļauju. Aizbildnis un bērnu aizsardzības iestāde var šādu atļauju izsniegt tikai pienācīgi pamatotās situācijās un ja attiecīgā nepilngadīgā persona ir vismaz 16 gadus veca.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja abi laulātie ir labticīgi noslēguši laulību, kas vēlāk tikusi atzīta par neesošu, laulības tiesiskās sekas, kas attiecas uz mantiskajiem jautājumiem, ir tādas pašas kā spēkā esošas laulības gadījumā. Ja laulība tiek atzīta par neesošu, laulātie var realizēt savus mantiskos pieprasījumus saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem, kas piemērojami tiesas apstiprinātas laulības šķiršanas gadījumā. Ja tikai viens no laulātajiem ir labticīgi stājies laulībā, šie noteikumi attiecas tikai uz viņa vai viņas prasījumiem.

Pēc laulības atzīšanas par neesošu laulātie turpina izmantot laulībā izmantoto uzvārdu. Ja tie vēlas citu uzvārdu, tie pēc laulības atzīšanas par neesošu par to var informēt galveno reģistrētāju. Taču, ja bijusī sieva laulības laikā nav izmantojusi bijušā vīra vārdu un uzrunu, kas liecina par viņas kā precētas sievietes ģimenes stāvokli, tad viņa pēc laulības šķiršanas šādu vārdu lietot nedrīkst.

Laulības atzīšana par neesošu neietekmē paternitātes pieņēmumu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpus tiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Tiesai piemīt ekskluzīva kompetence laulību atzīšanas par neesošu un šķiršanas lietās.

Ja laulība tiek atzīta par neesošu vai šķirta, tiesai jālemlj par laulībā dzimušo nepilngadīgo bērnu aizgādības un uzturēšanas jautājumiem, pat ja nav iesniegtas atbilstošas prasības, ja tādas nepieciešamas. Tiesa pieņem lēmumu par papildjautājumiem (piem., par uzturētājiem laulātajiem, ģimenes mājokļa izmantošanu, laulāto kopīgās mantas sadali), ja par to ir iesniegts atbilstošs pieteikums. Ja pieteikums nav iesniegts, tiesa nelemj par šādiem jautājumiem, par kuriem puses ar līguma palīdzību var vienoties ārpus tiesas.

Pirms tiesvedības par laulības šķiršanu sākuma vai tā laikā laulātie var pēc savas vai tiesas iniciatīvas pieprasīt mediāciju, lai panāktu vienošanos par strīdīgajiem jautājumiem saistībā ar pušu attiecībām un laulības šķiršanu. Pušu vienošanās, kas panākta mediācijas rezultātā, var tikt iekļauta tiesas izlīgumā.

Ja nepieciešams, tiesa var vecākiem, kas vēlas laulību šķirt, uzlikt pienākumu ar mediācijas starpniecību risināt papildjautājumus, lai nodrošinātu, ka tiek panākta pienācīga vienošanās par vecāku atbildību un sadarbību starp pusēm.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Lai šķirtu laulību, laulātajam ir jāiesniedz prasības pieteikums par laulības šķiršanu pret otru pusi. Tiesvedību laulības atzīšanas par neesošu var uzsākt viens laulātais pret otru laulāto vai prokurors, vai cita trešā persona, kurai ir tiesības sākt tiesvedību pret abiem laulātajiem. Ja puse, pret kuru sāka tiesvedība, ir mirusi, tiesvedību sāk pret tiesas ieceltu administratoru.

Tiesvedību sāk, iesniedzot prasības pieteikumu, kurā jāietver šādas ziņas: kompetentā tiesa; pušu un to pārstāvja(-u), ja tāds(-i) ir, vārds, dzīvesvieta un uzdevums tiesvedības ietvaros; tstoņamās tiesības un fakti, kas papildināti ar šādas tiesības pamatojošiem pierādījumiem; informācija, kas ļauj noskaidrot tiesas kompetences loku un jurisdikciju; skaidri izteikts tiesas nolēmuma pieprasījums (pieteikums). Pieteikumā, ar ko sāk tiesvedību laulības šķiršanai, jāietver ziņas, kas attiecas uz laulību, dzīviem laulībā dzimušiem bērniem un, ja nepieciešams, dati, uz kuru pamata var konstatēt tiesības iesniegt pieteikumu. Kā pielikums pieteikumā jāietver dokumenti, ar kuriem minētie dati tiek pamatoti, kā arī dokuments (vai tā kopija vai noraksts), kurā sniegti fakti, ko prasītājs norādījis kā pierādījumu, un dokumenti, kas ļauj noskaidrot tiesas kompetences loku un jurisdikciju, kā arī citus apstākļus, kas automātiski jāņem vērā, izņemot datus, kurus var pārbaudīt ar personu apliecinoša dokumenta palīdzību. Pēdējiem minētajiem datiem jābūt norādītiem pieteikumā.

Saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par jurisdikciju kompetentā tiesa laulības šķiršanas tiesvedībā ir tiesa, kurai ir piekritība tajā teritorijā, kur ir atbildētāja dzīvesvieta. Ja atbildētāja dzīvesvieta ir ārpus Ungārijas, jurisdikciju tiek noteikta atbilstoši atbildētāja uzturēšanās vietai. Ja atbildētāja uzturēšanās vieta nav zināma vai atrodas ārvalstīs, tad tiek ņemta vērā atbildētāja pēdējā dzīvesvieta Ungārijā. Ja to noskaidrot nav iespējams vai arī atbildētājam tādas nav bijis, jurisdikciju nosaka atbilstoši prasītāja dzīvesvietai vai arī, ja tādas nav, – atbilstoši prasītāja uzturēšanās vietai. Tāpat kompetence ir tiesai, kuras piekritības teritorijā atrodas laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta. Tas nozīmē, ka prasītājs var brīvi izvēlēties pieteikumu iesniegt vai nu tiesai, kurai ir kompetence saskaņā ar vispārējiem jurisdikcijas noteikumiem, vai arī tiesai, kurai ir kompetence atbilstoši laulāto pēdējai kopīgajai dzīvesvietai.

Ja laulības šķiršanas lietā nav iespējams saskaņā ar minētajiem noteikumiem nozīmēt kompetentu valsts tiesu, kompetence būs Peštas Centra rajona tiesai. Tiklīdz ar laulību saistītā tiesvedība ir sāka konkrētā tiesā, tai ir ekskluzīva kompetence turpmākajās tiesvedībās, kas tiek sāktas saistībā ar to pašu laulību attiecībā uz mantiskajām tiesībām, kuras izriet no laulāto attiecībām.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Sk. sadaļu "Juridiskā palīdzība".

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Pret lēmumu var iesniegt apelācijas sūdzību. Taču attiecībā uz laulības atzīšanas par neesošu vai laulības šķiršanas spriedumu pārsūdzību vai pārskatīšanu prasību celt nevar, ciktāl tas attiecas uz laulības atzīšanu par neesošu vai šķiršanu kā tādu.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. panta 1. punktu dalībvalstī pasludināts spriedums ir atzīstams pārējās dalībvalstīs bez kādas īpašas procedūras. Saskaņā ar minētās regulas 37. pantu personai, kura pieprasa sprieduma atzīšanu, ir jāuzrāda šādi dokumenti:

sprieduma noraksts, kas atbilst nosacījumiem, pēc kuriem var konstatēt tā autentiskumu; un

minētās regulas 39. pantā minētā apliecība, ko uz regulas I pielikumā ietvertās veidlapas izdevusi izcelsmes dalībvalsts tiesa vai iestāde; un gadījumos, kad spriedums taisīts aizmuguriski, atbildētājam klāt neesot, tāda dokumenta oriģināls vai apstiprināta kopija, pēc kura ir konstatējams, ka klāt neesošajai pusei ir izsniegts dokuments, uz kura pamata celta prasība, vai līdzīgs dokuments, vai jebkāds dokuments, kas liecina, ka atbildētājs nolēmumam nepārprotami piekritis.

Saskaņā ar Regulas 38. pantu tiesa vai iestāde var nepieprasīt uzrādīt divus pēdējos minētos dokumentus, ja tā uzskata, ka ir pietiekami informēta. Tiesa /iestāde var pieprasīt arī šādiem dokumentiem pievienot to tulkojumu, un parasti Ungārijas tiesas un iestādes šo prasību var izpildīt.

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. panta 3. punktu jebkura ieinteresētā puse var pieprasīt lēmumu par to, lai citā dalībvalstī pieņemts spriedums tiktu atzīts. Tādā gadījumā pusei, kas pieprasa atzīšanu, pieteikums kopā ar iepriekš minētajiem dokumentiem ir jāiesniedz kompetentajā tiesā, kas ir rajona tiesa (*járásbíróság*), kura darbojas apgabaltiesas (*törvényszék*) atrašanās vietā otras puses dzīvesvietā vai uzturēšanās vietā Ungārijā (Budapeštas gadījumā — Budas Centra rajona tiesā) vai —, ja otrai pusei Ungārijā nav nedz dzīvesvietas, nedz uzturēšanās vietas, — rajona tiesā, kas darbojas apgabala tiesā tās puses dzīvesvietā vai pastāvīgās uzturēšanās vietā Ungārijā, kura pieprasa atzīšanu (Budapeštas gadījumā — Budas Centra rajona tiesā). Ja pusei, kas pieprasa atzīšanu, arī nav dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas Ungārijā, tad pieteikumu var iesniegt Budas Centra rajona tiesā. Tiesa procedūrā attiecīgi piemēro Regulas 28.–36. panta noteikumus.

Ja sprieduma atzīšana ir nepieciešama, lai veiktu ierakstu Ungārijas laulību reģistrā, saskaņā ar regulas 21. panta 2. punktu pieteikums par atzīšanu kopā ar iepriekš uzskaitītajiem dokumentiem jāiesniedz galvenajam reģistratoram.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. panta 3. punktu jebkura ieinteresētā puse var pieprasīt lēmumu par to, lai citā dalībvalstī taisīts spriedums netiktu atzīts. Šādā gadījumā pusei, kura apstrīd atzīšanu, pieteikumam ir jāpievieno sprieduma kopija, kas atbilst nepieciešamajiem nosacījumiem, lai pārliecinātos par kopijas īstumu, kā arī regulas 39. pantā minētā apliecība, ko uz regulas I pielikumā ietvertās veidlapas izdevusi izcelsmes dalībvalsts tiesa vai iestāde. Kompetentā tiesa būs rajona tiesa, kas darbojas apgabaltiesas atrašanās vietā otras puses dzīvesvietā vai uzturēšanās vietā Ungārijā (Budapeštas gadījumā — Budas Centra rajona tiesā) vai —, ja otrai pusei Ungārijā nav nedz dzīvesvietas, nedz uzturēšanās vietas, — rajona tiesā, kas darbojas apgabala tiesā tās puses dzīvesvietā vai pastāvīgās uzturēšanās vietā Ungārijā, kura apstrīd atzīšanu (Budapeštas gadījumā — Budas Centra rajona tiesā). Ja pusei, kas apstrīd atzīšanu, arī nav dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas Ungārijā, tad pieteikumu var iesniegt Budas Centra rajona tiesā. Tiesa procedūrā attiecīgi piemēro regulas 28.–36. panta noteikumus.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Ungārijā ir piemērojama Padomes Regula (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai. Attiecīgi visās lietās, kam ir starptautisks raksturs, Ungārijas tiesu piemērotie tiesību akti būs kā noteikts minētajā regulā. Regula, ievērojot ierobežojumus, piešķir laulātajiem tiesības brīvi izvēlēties piemērojamos tiesību aktus (5. līdz 7. pants), un tajā ir izvirzīti piesaistes faktori, lai noteiktu piemērojamos tiesību aktus gadījumos, ja puses nav izdarījušas spēkā esošu izvēli (8. līdz 10. pants).

Lapa atjaunināta: 04/07/2016

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Malta

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Lai Maltā šķirtu laulību, precētajam pārim ir jāaizpilda kopīgs pieteikums vai vienam no laulātajiem ir jāiesniedz pieteikums par šķiršanos no otra. Laikā, kad tiek uzsākts šķiršanās process, laulātajiem ir jābūt dzīvojušiem atšķirti laika posmu vai posmus, kas kopā veido vismaz četrus gadus piecu gadu ilgā periodā tieši pirms pieteikuma iesniegšanas, vai vismaz četriem gadiem ir jābūt pagājušiem kopš laulāto atšķiršanas datuma. Tiesai ir jābūt pārliecinātai, ka nepastāv nekādas saprātīgas laulāto samierināšanas iespējas. Ir vēl viens nosacījums, ka laulātajiem un visiem viņu bērniem ir jāsaņem pienācīgi uzturlīdzekļi, uz ko viņiem ir tiesības, bet no tiesībām uz šiem uzturlīdzekļiem puses var atteikties jebkurā laikā. Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kas bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību, nemaina to, kas starp pusēm ir bijis norīkots vai nolīgts, izņemot sekas, kas izriet no laulības šķiršanas saskaņā ar likumu. Ir jāpiemin, ka pirms pieteikuma iesniegšanas par laulības šķiršanu nav nepieciešams, lai laulātie būtu bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Likumā nav norādes uz laulības šķiršanas pamatojumu. Tomēr, kā jau minēts atbildē attiecībā uz nosacījumiem, datumā, kad tiek uzsākts laulības šķiršanas process, laulātajiem ir jābūt dzīvojušiem atšķirti periodu vai periodus, kas kopā veido vismaz četrus gadus piecu gadu periodā tieši pirms pieteikuma iesniegšanas, vai vismaz četriem gadiem ir jābūt pagājušiem kopš laulāto atšķiršanas datuma.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kuri bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību, nerada nekādas izmaiņas tajā, kas bijis norīkots vai nolīgts starp pusēm, izņemot sekas, kuras izriet no laulības šķiršanas saskaņā ar likumu. Atšķiršanas likums ir piemērojams attiecībā uz uzvārdiem, tādējādi sieva pēc atšķiršanas var izvēlēties atgūt savu meitas uzvārdu, taču viņai sava izvēle ir jāpaziņo publiskā atšķiršanas aktā, un juridiskas atšķiršanas gadījumā sievai tas jādeklarē, izmantojot dokumentu, kas tiek reģistrēts lietā pirms sprieduma pasludināšanas. Kad laulības šķiršana ir pasludināta, visas civilās sekas un pušu pienākumi dzīvot kopā beidzas. Turklāt laulāto mantošanas tiesības arī beidzas no datuma, kad pasludināts spriedums, vai šķiršanās spriedumam kļūstot *res iudicata*.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kuri bijuši atšķirti ar līguma vai sprieduma palīdzību, nemaina to, kas bijis norīkots vai nolīgts starp pusēm. Maltas Civilkodeksa 66.D nodaļas 5. pants paredz, ka tad, kad laulāto mantas kopība vai daļēja mantas kopība ar mantas atsevišķu pārvaldību (*community of residue under separate administration*) izbeidzas atšķirīgā pārvaldībā, pusēm jebkurā gadījumā, savstarpēji vienojoties, ir tiesības šķirties, saglabājot aktīvus, kas tiem ir kopēji.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Laulības šķiršanas pasludināšanai nav seku saistībā ar vecāku tiesībām un pienākumiem attiecībā uz viņu bērniem vai attiecībā uz jebkādu vienošanos, kas noslēgta starp pusēm par bērnu aprūpi un aizgādību. Tomēr viena no pusēm var celt prasību par to, ka otra puse nav atbilstoša, lai tai piešķirtu aizgādību par viņu nepilngadīgajiem bērniem, un tad, kad tiesa to paziņo, tā puse, kas ir atzīta par neatbilstošu, vairs nav tiesīga otras puses nāves gadījumā pārņemt nepilngadīgo bērnu aizgādību bez tiesas atļaujas. Uzturlīdzekļi par labu nepilngadīgajiem bērniem ir spēkā, līdz viņi ir kļuvuši astoņpadsmit gadus veci, bet gadījumā, ja bērns turpina studijas, uzturlīdzekļu nodrošināšanas pienākums turpinās līdz divdesmit triju gadu vecumam, ja puses nav vienojušas citādi.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Šķiršanās, kas pasludināta starp laulātajiem, kuri bijuši atšķirti uz līguma vai sprieduma pamata, nemaina to, kas bijis norīkots vai nolīgts starp pusēm. Tādējādi uzturlīdzekļu nodrošināšanas pienākums līdz ar šķiršanos netiek atcelts, ja vien puses nevienojas citādi. Tiesa var, spriedumā pieņemot šķiršanās pieteikumu un pēc lietas izskatīšanas laikā iesniegta tās puses lūguma, kuras pienākums ir sniegt uzturlīdzekļus, norīkot, ka uzturlīdzekļu maksājums, kas šai pusei vai bērniem pienākas no otras puses, tiek aizsargāts ar piemērotas un pamatotas garantijas palīdzību saskaņā ar pušu apstākļiem. Šī garantija apjoma ziņā nevar pārsniegt uzturlīdzekļu apmēru piecu gadu ilgam posmam. Šo prasību var iesniegt jebkurā laikā arī pēc sprieduma pasludināšanas, kamēr vien pienākas uzturlīdzekļi.

Kad laulības šķiršanas pieteikumu kompetentajā civiltiesā ir iesniedzis viens laulātais vai abi laulātie pēc vienošanās, ka laulība ir jāšķir, un tad, ja laulātie nav atšķirti uz līguma vai tiesas sprieduma pamata, pirms atļaujas piešķiršanas laulātajiem, lai tie varētu turpināt laulības šķiršanas procesu, tiesa izsauc puses pie mediators, kuru tā ir norīkojusi vai kas ir norīkots, pusēm savstarpēji vienojoties, ar mērķi puses samierināt, un, ja laulātos neizdodas samierināt un ja laulātie jau nav vienojušies par šķiršanās nosacījumiem, — ar mērķi dot pusēm iespēju šķirties uz vienošanās pamata. Minētā vienošanās tiek panākta par kādiem vai visiem turpmāk no minētajiem nosacījumiem:

bērnu aprūpe un aizgādības tiesības;

abu pušu saskarsmes tiesības ar bērniem;
laulāto vai viena laulātā un katra bērna uzturēšanas izdevumi;
uzturēšanās laulāto mājoklī;
laulāto kopīgās mantas vai daļēji kopīgās mantas ar mantas atsevišķu pārvaldību sadale.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Juridiskā atšķiršana nozīmē attiecīgu prasību, ko viens laulātais ceļ pret otru laulāto, un tiesa pasludina spriedumu par laulāto tiesībām un pienākumiem, kas jāievēro pēc tam, kad laulātie ir juridiski atšķirti.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Lai veiktu juridisko atšķiršanu, ir jābūt izpildītam vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

laulības pārkāpums;
vardarbība ģimenē;
pārmērības, cietsirdība, draudi vai smagi ievainojumi, ko veikusi viena puse pret prasītāju vai pret kādu no viņa/viņas vai kopīgajiem bērniem;
nevar sagaidīt, lai laulātie dzīvotu kopā, ja laulība ir neatgriezeniski sagrauta;
pamešana.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Attiecībā uz **uzturēšanas izdevumiem** laulātajam, pret kuru atšķiršana ir pasludināta, ir jānodrošina otras puses un bērnu uzturēšanas izdevumi, kamēr bērni sasniedz astoņpadsmit gadu vecumu vai divdesmit triju gadu vecumu gadījumā, ja viņi turpina pilna laika studijas, apmācību vai mācības. Summa, kas pienākas otrai pusei un bērniem, tiek noteikta, ņemot vērā visus laulāto un bērnu apstākļus, to skaitā šādus:

bērnu vajadzības pēc visu apstākļu apsvēršanas;
jebkuru nespēju, fizisku vai garīgu;
tādas slimības apstākļus, kas ir tik nopietna un smaga, ka neļauj laulātajiem vai bērniem sevi uzturēt;
apstākļi, ka tās puses peļņas iespējas, kurai pienākas aprūpe, ir tikušas samazinātas tā iemesla dēļ, ka šī puse laulības laikā ir rūpējies par mājaisimniecību, otru pusi un ir audzinājusi laulībā radītos bērnus;
visus ienākumus un labumus, ko viens vai abi laulātie saņem saskaņā ar likumu;
prasības saistībā ar pajumti laulātajiem un bērniem;
apmēru, kas katrai pusei pienāktos kā pabalsts, iekļaujot (bet neierobežojot līdz šim apmēram) pabalstu saskaņā ar pensiju shēmu, kura iegūšanas iespēja vai iespējamība puses atšķiršanas iemesla dēļ tiks zaudēta.

Ģimenes mājokli pēc vienas puses prasības tiesa var piešķirt kādai no pusēm, izslēdzot otru pusi, uz periodu un saskaņā ar apstākļiem, kādus tiesa var uzskatīt par atbilstošiem, — tiesa var arī lemt, ka ģimenes mājoklis ir jāpārdod, ja kredīts par to ir nomaksāts, ja abām pusēm un bērniem ir alternatīva un piemērota pajumte un ja ienākumi no pārdošanas tiek piešķirti pusēm, kā tiesa uzskata par piemērotu; gadījumā, ja ģimenes mājoklis pieder abām pusēm, tiesa var piešķirt mājokli vienai pusei, kas pēcāk kompensēs otrai pusei radušos finansiālos zaudējumus.

Paziņojot spriedumu par laulāto atšķiršanu, tiesa arī nosaka to, kurai no pusēm tiks uzticēta bērnu **aizgādība**, par augstāko apsvērumu uzskatot bērnu labklājību. Tomēr tiesa var pēc kādas puses pieprasījuma paziņot, ka otra puse nav piemērota īstenot aizgādību pār pušu nepilngadīgajiem bērniem un tad, ja tiesa to paziņo, tā puse, kas ir atzīta par nepiemērotu, vairs nevar, izņemot otras puses nāves gadījumu, pārņemt aizgādību pār nepilngadīgajiem bērniem bez tiesas atļaujas.

Atšķiršanas procesā sieva var izvēlēties atgūt savu meitas **uzvārdu**, taču šāda izvēle ir jāpaziņo publiskā atšķiršanas aktā, bet juridiskas atšķiršanas gadījumā sievai tas jādeklarē ar dokumentu, kas tiek dokumentēts lietā pirms sprieduma pasludināšanas.

Nekādā gadījumā personiskās atšķiršanas sekas neturpinās attiecībā uz **trešām personām**, izņemot no dienas, kad akts tiek reģistrēts Valsts reģistrācijas birojā.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības anulēšana nozīmē, ka tā nav spēkā. Laulība ir pasludināta par spēkā neesošu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība ir spēkā neesoša, ja:

netiek ievērotas tajā valstī, kurā laulība ir noslēgta, ar likumu noteiktās formalitātes par laulības spēkā esību;
ja kādas no pusēm piekrišana ir iegūta ar varu, fizisku vai morālu, vai draudu rezultātā;
ja kādas no pusēm piekrišana ir atzīta par spēkā neesošu kļūdas pēc sakarā ar otras puses identitāti;
ja kādas no pusēm piekrišana ir iegūta ar viltu attiecībā uz kādu otras puses īpašību, kas varētu nopietni sagraut laulības dzīvi;
ja kādas no pusēm piekrišana ir atzīta par spēkā neesošu, pamatojoties uz nopietnu nepareizu uzskatu par laulības dzīvi vai tās būtiskajām tiesībām un pienākumiem, vai nopietnu psiholoģisku anomāliju, kas tādējādi šai pusei nedod iespēju pildīt būtiskas laulības saistības;
ja kāda no pusēm ir impotenta neatkarīgi no tā, vai šāda impotence ir absolūta vai relatīva, bet tikai gadījumā, ja šāda impotence ir bijusi pirms laulībām;
ja kādas no pusēm piekrišana ir iegūta ar mērķi, kas skaidri izslēdz laulību kā tādu vai vienu vai vairākus būtiskus laulības dzīves elementus, vai tiesības uz laulības aktu;
ja viena no pusēm ir devusi savu piekrišanu, piekrītot kādam nosacījumam nākotnē;
ja kādai no pusēm laulības slēgšanas brīdī nav bijušas, pat ņemot vērā pārejošu iemeslu, pietiekamas prāta spējas vai gribasspēks iegūt piekrišanu laulībām;
ja laulība nav bijusi piepildīta.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Par spēkā esošu vienmēr tiek uzskatīta laulība attiecībā uz bērniem, kuri dzimuši vai ieņemti laulībā, kas ir atzīta par spēkā neesošu, kā arī attiecībā uz bērniem, kuri dzimuši pirms laulības, kas ir atzīti pirms sprieduma, ar kuru ir apstiprināta laulības anulēšana. Ja tikai viens no laulātajiem rīkojies labā ticībā, spēkā esošas laulības efektu piemēro tikai attiecībā uz viņu un attiecībā uz bērniem. Ja abi laulātie nav rīkojušies labā ticībā, spēkā esošas laulības efektu piemēro tikai attiecībā uz bērniem, kuri dzimuši vai ieņemti laulībā, kas ir pasludināta par spēkā neesošu. Laulātajam, kas ir bijis atbildīgs par laulības spēkā neesību, ir saistības otram laulātajam maksāt pabalstu labā ticībā piecus gadus; šis pienākums beidzas, ja puse, kura rīkojās labā ticībā, minētajā periodā noslēdz laulību.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Nē, citas alternatīvas nepastāv; to var izdarīt tikai tiesā.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršanas pieteikums, tiesiskās atšķiršanas vai civillaulības anulēšanas pieteikums ir jāiesniedz Civiltiesā (Ģimenes lietu nodaļā), bet tādas laulības šķiršanas reģistrācija, ko izsniedzis Maltas Ģimenes tieslietu tribunāls, ir jāiesniedz Apelācijas tiesā. Laulības šķiršanas, tiesiskās atšķiršanas vai civillaulības anulēšanas pieteikums ir jāapliecina ar zvērestu. Atbilde uz pieteikumu ir jāiesniedz divdesmit dienās. Pievienojamie dokumenti atšķiras atkarībā no tā, ko

persona vēlas pierādīt. Tomēr Garīdznieku tribunāla izdotas laulības šķiršanas reģistrācijas gadījumā ir jāpievieno Maltes Metropolitā tribunāla sprieduma kopija, rīkojums, ko izdevis otrās instances Reģionālais tribunāls, kā arī rīkojums par izpildi un laulības apliecība.

Katra atšķiršanas procesā iesaistītā puse var jebkurā laikā, kamēr lieta tiek izskatīta, bet ne pēc šā perioda beigām, pieprasīt, iesniedzot pieteikumu, lai iesniegums par atšķiršanu attiecīgajā lietā tiktu uzskatīts par pieteikumu laulības šķiršanai.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jā, kamēr tiek ievērotas Tiesu organizācijas un civilprocesa kodeksa 912. nodaļas prasības, juridisko palīdzību var saņemt.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā, lēmumu, kas saistīts ar laulības šķiršanu, juridisko atšķiršanu vai anulēšanu, ir iespējams pārsūdzēt. Tomēr būtu jāņem vērā, ka spriedumu par laulības šķiršanas reģistrēšanu, ko izdod Maltes Garīdznieku tribunāls, nevar pārsūdzēt.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Ārvalsts tiesas lēmums attiecībā uz precētas personas statusu vai tāds lēmums, kas ietekmē šo statusu, tiek atzīts Maltes tiesību aktos visiem nolūkiem, ja to sniegusi kompetenta tās valsts tiesa, kurā viena no procesā iesaistītajām pusēm pastāvīgi dzīvo vai ir šīs valsts pilsonis. To pieņem Maltā, Valsts reģistrācijas birojā (**Evans Building, Merchant's Street, Valletta VLT 2000**).

Neatkarīgi no Maltes tiesību aktiem piemēro arī Eiropas Savienības tiesību aktus, t. i., Padomes 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulību lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu. Šīs regulas 22. pants attiecas uz tādu spriedumu neatzīšanas iemesliem, kas saistīti ar laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par spēkā neesošu, t. i.:

"a) ja šāda atzīšana ir klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā tiek lūgta atzīšana;

b) gadījumos, ja tas taisīts aizmuguriski — ja atbildētajam dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments nav noteiktā kārtā uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, ja vien nav konstatējams, ka atbildētais ir nepārprotami piekritis spriedumam;

c) ja tas ir pretrunā spriedumam, kas taisīts lietā starp šīm pašām personām dalībvalstī, kurā tiek lūgta atzīšana; vai

d) ja tas ir pretrunā agrākam spriedumam, kas taisīts lietā ar šīm pašām personām citā dalībvalstī vai trešā valstī, ja vien agrākais spriedums atbilst tā atzīšanas nosacījumiem dalībvalstī, kurā tiek prasīta atzīšana.."

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lai apstrīdētu laulības šķiršanas, juridiskās atšķiršanas vai laulības anulēšanas lēmumu, personai jāvēršas Civiltiesā (Ģimenes lietu nodaļā). Piemērojamā procedūra ir noteikta Maltes Tiesību aktu krājuma 12. nodaļā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Civilās jurisdikcijas tiesām ir jurisdikcija uzklaut un izlemt laulības šķiršanas pieteikumus tikai tad, ja ir izpildīta vismaz viena no šādām prasībām:

vismaz viens no laulātajiem ir pastāvīgi dzīvojis Maltā datumā, kad šķiršanās pieteikums ir iesniegts kompetentajā civiltiesā;

vismaz viens no laulātajiem dzīvojis savā parastajā dzīvesvietā Maltā vienu gadu pirms laulības šķiršanas pieteikuma iesniegšanas.

Lapa atjaunināta: 22/03/2017

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Nīderlande

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt viens no laulātajiem (vienpusējs pieteikums) vai abi laulātie (kopīgs pieteikums). Procedūra ir vienāda (sk. atbildi uz 11. jautājumu).

Jebkurā gadījuma puses procesā jāpārstāv juristam. Laulības šķiršanas pieteikumu izskata rajona tiesa (*rechtbank*) atbilstoši pieteikuma iesniedzēja vai viena pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietai. Laulības šķiršanas pieteikumu var iesniegt jebkurā laikā pēc laulības noslēgšanas; nav prasības, ka pusēm būtu bijis jāsatāv laulībā noteiktu laiku. Laulības šķiršana stājas spēkā, kad tiesas rīkojums tiek reģistrēts dzimšanas, laulību un miršanas reģistrā (*burgerlijke stand*). Laulības šķiršanu var reģistrēt reģistrā tikai tad, kad rīkojumu vairs nevar pārsūdzēt (kad tas kļūst par *res judicata*). Laulības šķiršana jāreģistrē reģistrā sešu mēnešu laikā pēc tam, kad rīkojums kļuvis par *res judicata*, citādi rīkojums zaudē spēku; šajā gadījumā laulības šķiršanu vairs nevar reģistrēt reģistrā. Ja laulības notikušas ārvalstī un ārvalsts laulības apliecība nav tikusi iesniegta Nīderlandes reģistrā, Nīderlandes rīkojums jāreģistrē Hāgas pašvaldības īpašajā dzimšanas, laulību un miršanas reģistrā.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Atbilstīgi Nīderlandes tiesībām vienīgais laulības šķiršanas pamats ir neatgriezeniska laulības iziršana. Laulība ir neatgriezeniski izirusi, ja laulātie kopdzīvi viens ar otru atzīst par neciešamu un nav izredžu, ka tiks atjaunotas pienācīgas laulāto attiecības. Ja pieteikumu iesniedz tikai viens laulātais, pieteikuma iesniedzējam jāpamato, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, un, ja otrs laulātais to noliedz, pieteikuma iesniedzējam ir jāiesniedz pierādījumi. Tiesa izlemj, vai laulība ir neatgriezeniski izirusi. Kopīga pieteikuma gadījumā rīkojums par laulības šķiršanu tiks izdots, pamatojoties uz to, ka abi laulātie uzskata, ka viņu laulība ir neatgriezeniski izirusi.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulības šķiršanai var būt sekas attiecībā uz bijušā laulātā uzvārda izmantošanu. Tiklīdz laulības šķiršana ir kļuvusi galīga, šķirtā persona var stāties jaunā laulībā vai noslēgt reģistrētas partnerattiecības.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Likumiskais regulējums (kopīpašums attiecībā uz visu īpašumu)

Nīderlandē ir diezgan neparasts regulējums attiecībā uz ienākumu un īpašuma traktēšanu laulības laikā. Parastais regulējums, kas noteikts likumā, ir kopīpašums attiecībā uz visu īpašumu (*algehele gemeenschap van goederen*). Principā, viss īpašums, ko katrs laulātais ieguvis pirms laulībām vai laulības laikā, veido daļu no kopīpašuma. Abu laulāto aktīvi tiek apvienoti. Principā, arī visi parādi, kas radušies pirms laulībām vai laulības laikā, ir kopīgas saistības neatkarīgi no tā, kuram no laulātajiem izveidojies parāds. Kredits var piedzīt parādu no laulāto kopīpašuma. Īpašums vairs nav kopīpašums līdz ar laulības šķiršanu, t. i., kad rīkojums par laulības šķiršanu tiek reģistrēts dzimšanas, laulību un miršanas reģistrā. Laulāto aktīvi vairs nav apvienoti, un kopīpašums ir jāsadala. Ir jānosaka, kas katram laulātajam pienākas no kopīpašuma. Vispārīgais noteikums ir, ka katram laulātajam pienākas puse. Laulātie var atkāpties no šā noteikuma un paredzēt citu vienošanos laulības šķiršanas izlīgumā (*echtscheidingsconvenant*) vai sadales laikā (*verdeling*).

Pirmslaulības un pēc laulības līgumi

Laulātie var izvēlēties citu regulējumu, kas nav parastais likumā paredzētais regulējums, ja viņi noslēdz pirmslaulības vai (reti) pēc laulības līgumu. Šajos līgumos var arī paredzēt noteikumus par īpašuma sadali laulības šķiršanas gadījumā.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Aizgādība

Pēc laulības šķiršanas abiem vecākiem joprojām ir kopīga aizgādība pār bērniem, tāpat kā viņu laulības laikā. Tikai izņēmuma gadījumos tiesai var lūgt piešķirt aizgādību tikai vienam vecākam. Pieteikumu par aizgādības piešķiršanu tikai vienam vecākam var iesniegt katrs no vecākiem vai abi vecāki. Vecākam, kam nav piešķirta aizgādība, ir saskarsmes tiesības ar bērnu. Katrs vecāks vai abi vecāki var iesniegt tiesai pieteikumu par noteikumu pieņemšanu attiecībā uz saskarsmes tiesībām.

Bērna uzturīdzekļi

Ja vecāki turpina kopīgu aizgādību pēc laulības šķiršanas, ir paredzēts, ka viņiem būtu jāvienojas, kā dalāms viņu bērnu audzināšanas finansiālais slogs. Viņi var arī iesniegt tiesai pieteikumu par viņu norunas reģistrēšanu. Ja viņi nespēj panākt vienošanos, tiesa var noteikt maksājamo uzturīdzekļu summu. Ja aizgādība piešķirta tikai vienam no vecākiem, viņš var iesniegt tiesai pieteikumu, lai noteiktu, cik liels ieguldījums otram vecākam būtu jādod attiecībā uz bērnu ikdienas dzīvošanas izmaksām. Kopumā tiek sagaidīts, ka vecāki paši organizēs maksājumus. Sīkāka informācija par šo jautājumu atrodama Uzturīdzekļu piedziņas valsts aģentūras (*Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen*) interneta vietnē (<http://www.lbio.nl/>).

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Laulāto pienākums vienam otru uzturēt turpinās pēc laulības izbeigšanas. Ja bijušā laulātā ienākumi nav pietiekami, lai segtu viņa dzīvošanas izmaksas, un ja pamatoti nevar gaidīt, ka viņam būs atbilstoša līmeņa ienākumi, viņš var lūgt tiesai izdot rīkojumu, ka otram bijušajam laulātajam jāmaksā viņam uzturīdzekļi dzīvošanas izmaksu segšanai. Tiesa to var paredzēt rīkojumā par laulības šķiršanu vai secīgā rīkojumā. Aprēķinot uzturīdzekļu maksājumus, tiesa ņem vērā maksājumu saņemošā laulātā vajadzības un otra laulātā līdzekļus. Var ņemt vērā arī nefinanšu faktorus, piemēram, laulības ilgumu vai laulāto kopdzīves ilgumu. Ja tiesa nenosaka termiņu, cik ilgi maksājami uzturīdzekļi, pienākums maksāt uzturīdzekļus beidzas pēc 12 gadiem. Ja laulātais, kas pieprasa uzturīdzekļus, saskaras ar īpašām finansiālām grūtībām, viņš var lūgt tiesu pagarināt šo periodu. Principā, ja laulība bijusi īsa (mazāk par pieciem gadiem) un tajā nav dzimuši bērni, uzturīdzekļu maksāšanas periods nedrīkst pārsniegt pašas laulības ilgumu. Ja laulātie vai bijušie laulātie ir vienojušies par uzturīdzekļu maksājumiem, viņi var reģistrēt vienošanos laulības šķiršanas izlīgumā.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Laulāto atšķiršana (*scheiding van tafel en bed*) ir juridisks līdzeklis, ar kura palīdzību laulātie pārtrauc kopdzīvi viens ar otru, bet faktiski neizbeidz starp viņiem noslēgtu laulību. Laulāto atšķiršana interesē laulātos, kas vēlas šķirtību un šādas rīcības juridisko seku risinājumu, bet vēlas atrasties laulībā, iespējams, reliģisku vai finansiālu iemeslu dēļ. Laulāto atšķiršana atstāj laulāto samierināšanas iespēju, taču tā var būt arī solis ceļā uz laulības izbeigšanu. Laulāto atšķiršana stājas spēkā, kad tiesas rīkojums tiek reģistrēts laulāto mantisko attiecību reģistrā. Tāpat kā laulības šķiršanas gadījumā, tas jāizdara sešu mēnešu laikā.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Vienīgais pamats laulāto atšķiršanai ir neatgriezeniska laulības iziršana.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršanas sekas attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām, bērna aizgādību (saskarsmes tiesībām), uzturīdzekļu maksājumiem un pensijām ir tādas pašas kā laulības šķiršanas gadījumā. Laulība turpina pastāvēt. Likums paredz, ka laulātie, kas ir atšķirti, nemanto viens otra īpašumu nāves gadījumā. Ja pēc laulāto atšķiršanas laulātie nolemj, ka viņi vēlas iet šķirtus ceļus, viņi joprojām var iesniegt laulības šķiršanas pieteikumu. Atšķirti laulātie var dzīvot ar jaunu partneri un veidot jaunu dzīvi, taču viņi nevar stāties jaunā laulībā vai noslēgt reģistrētas partnerattiecības.

Ja pēc laulāto atšķiršanas tiek iesniegts vienpusējs laulības šķiršanas pieteikums, ir piemērojami atsevišķi ierobežojumi. Vienpusējiem pieteikumiem ir piemērojams trīs gadu nogaidīšanas periods. Atsevišķos gadījumos tiesa var samazināt šo periodu līdz vienam gadam. Trīs gadu periods sākas ar dienu, kad laulāto atšķiršana tiek reģistrēta reģistrā. Ja pēc laulāto atšķiršanas ir iesniegts kopīgs laulības šķiršanas pieteikums, nogaidīšanas perioda nav. Laulības izbeigšana stājas spēkā, kad rīkojums tiek reģistrēts dzimšanas, laulību un miršanas reģistrā.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulību var atzīt par neesošu tikai ar tiesas rīkojumu. Laulības atzīšanas par neesošu process sākas ar pieteikuma iesniegšanu. Tāpēc pušu noslēgtā laulība nekad nav automātiski spēkā neesoša— laulība paliek spēkā, līdz tā tiek atzīta par neesošu. Likumā noteikts, kas ir pamats laulības atzīšanai par neesošu un kas var iesniegt pieteikumu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Likumā paredzēti šādi pamati, lai varētu iesniegt pieteikumu par laulības atzīšanu par neesošu: puses ir stājušās laulībā, neraugoties uz to, ka pastāv šķēršļi laulības noslēgšanai (minimālā vecuma sasniegšanas prasība, nav piekrišanas nepilngadīgā laulībā, bigāmija, aizliegta radniecības pakāpe); spaidi vai kļūda;

fiktīva laulība;

viena laulātā garīgi traucējumi;

reģistratora nekompetence vai

nepietiekams skaits liecinieku.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Laulības atzīšanai par neesošu ir atpakaļejošs spēks, kas piemērojams no laulības noslēgšanas brīža. Tas nozīmē, ka pēc tam, kad tiesa būs atzinusi laulību par neesošu, laulība tiks uzskatīta par tādu, kas nekad nav pastāvējusi. Atsevišķos gadījumos tiks izdarīts izņēmums, un tajā gadījumā laulības atzīšanai par neesošu būs tādas pašas sekas kā laulības šķiršanai. Piemēram, bērni, kas dzimuši par neesošu atzītā laulībā, joprojām ir abu vecāku radnieki. Vēl viens izņēmums saistīts ar laulāto, kurš par neesošu atzītājā laulībā devies labticībā, t. i., laulāto, kurš neapzinājās, ka laulībai ir trūkumi. Sk. arī nosacījumus par laulības atzīšanu par neesošu, kas minēti atbildē uz 8. jautājumu. Labticīgais laulātais, piemēram, var prasīt, lai otrs laulātais maksā uzturīdzekļus.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpus tiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Nīderlandē laulības šķiršanas lietās ir pieņemts izmantot mediāciju. Ar mediatora un, ja nepieciešams, laulāto juristu palīdzību laulātie var censties panākt vienošanos par laulības šķiršanu un tās sekām. Šis vienošanās tiek atrunātas laulības šķiršanas izlīgumā (*echtscheidingsconvenant*), kas ir rakstisks dokuments. Izlīgums var aptvert tādus jautājumus kā īpašuma sadale, pienākums maksāt uzturīdzekļus laulātajam un vecāku veiktas aprūpes plānu. Tiesa mediācijas procesā sastādīto izlīgumu var iestrādāt savā rīkojumā.

Ģimenes tiesību juristu un laulības šķiršanas mediatoru asociācijas (*Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsbemiddelaars*) biedri specializējas tādās jomās kā laulības šķiršana un uzturīdzekļu maksājumi. Viņi arī specializējas laulības šķiršanas mediācijā un visā, kas ar to saistīts. Sīkāka informācija atrodama vietnē: <http://www.vas-scheidingsbemiddeling.nl/>.

11 Kur lai es iesniegdu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikums

Laulības šķiršanas process vienmēr sākas ar pieteikumu tiesai (*verzoekschrift*). Šajā pieteikumā jānorāda laulāto uzvārds, vārdi un domicils vai dzīvesvieta. Ja laulības šķiršana skar nepilngadīgus bērnus, tā pati informācija norādāma arī par šādiem bērniem. Pieteikuma iesniedzējs var prasīt arī papildu tiesību

aizsardzības līdzekli (*nevenvoorzieningen*). Šis pieteikums ir saistīts ar laulības šķiršanu. Tiesa var piešķirt papildu tiesību aizsardzības līdzekli cita starpā par:

aizgādību un saskarsmes tiesībām attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem;

bērna vai laulātā uzturlīdzekļiem;

laulāto īpašuma sadali vai pirmšlaulības vai pēclaulības līgumā paredzētā mantisko attiecību regulējuma īstenošanu;

laulāto mājokļa izmantošanu un

pensiju izlīdzināšanu.

Pieteikuma iesniedzēja juristam (*advocaat*) jāiesniedz pieteikums rajonā tiesā (*rechtbank*). Ja pieteikuma iesniedzējs dzīvo Nīderlandē, pieteikumu var iesniegt tiesā rajonā, kurā dzīvo pieteikuma iesniedzējs. Ja pieteikuma iesniedzējs nedzīvo Nīderlandē, bet otrs laulātais dzīvo Nīderlandē, pieteikums jānosūta tiesai rajonā, kur dzīvo otrs laulātais. Ja abi laulātie dzīvo ārpus Nīderlandes, pieteikums iesniedzams Hāgas Rajona tiesā.

Kādi dokumenti jāiesniedz?

Oriģināli izraksti (kas izsniegti pēdējo trīs mēnešu laikā) no iedzīvotāju reģistra par abiem laulātajiem, norādot valstspiederību, civilstāvokli un, ja laulātie nav Nīderlandes valstspiederīgie, ierašanās Nīderlandē datumu; ja viens laulātais ir Nīderlandes valstspiederīgais, bet otrs nav, jānorāda datums, no kura viņš sācis pastāvīgi uzturēties Nīderlandē.

Oriģinālie izraksti no dzimšanas reģistra (kas izsniegti pēdējo trīs mēnešu laikā) par nepilngadīgiem bērniem.

Oriģināls izraksts no laulību reģistra (ko var saņemt laulību vietas pilsētas domē un kam jābūt izsniegtam pēdējo trīs mēnešu laikā); ja laulības notikušas ārvalstīs, pietiek ar oriģinālo laulības apliecību vai senāku izrakstu.

Ja ir iesaistīti nepilngadīgi bērni – vecāku īstenošanas aprūpes plāns; vecāku īstenošanas aprūpes plānā norāda vienošanās, kas panāktas starp vecākiem attiecībā uz viņu bērniem, un tajā var paredzēt bērnu ikdienas aprūpi, viņu izglītību, sporta nodarbinātību, medicīnisko aprūpi, norunas par īpašām dienām, tādām kā brīvdienas un valsts svētku dienas, finanšu jautājumus un praktiskas vienošanās (bērnu aizvešana un atvešana).

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Ja procesa dalībnieks nespēj segt jurista vai mediatora izmaksas vai pilnās izmaksas, viņš var būt tiesīgs saņemt juridisku palīdzību, ievērojot atsevišķus nosacījumus. Juridiskās palīdzības padome (*Raad voor de rechtsbijstand*) sniedz juridisku palīdzību, tikai izmantojot Padomē reģistrētus mediatorus. Sīkāku informāciju par atbilstības nosacījumiem skatīt vietnē <http://www.rvr.org/>.

Tiesības saņemt juridisku palīdzību attiecas arī uz pārrobežu strīdus, ja pieteikuma iesniedzējs dzīvo ārpus Nīderlandes, bet ES teritorijā. To reglamentē Eiropas Direktīva par juridisku palīdzību pārrobežu strīdos (OV L 26, 31.1.2003.). Pieprasījumu par juridiskas palīdzības sniegšanu var iesniegt Juridiskās palīdzības padomei Hāgā, izmantojot standarta veidlapu, kas izveidota atbilstīgi direktīvai un ir identiska visās dalībvalstīs. Ja nepieciešams, Juridiskās palīdzības padome var palīdzēt pieteikuma iesniedzējiem izvēlēties juristu. Sīkāku informāciju skatīt vietnē: <http://www.rvr.org/>.

Atsevišķos gadījumos, ja pastāv nolīgums, procesa dalībnieks, kas dzīvo ārpus ES, var saņemt juridisku palīdzību Nīderlandē. Šajā saistībā nozīmīgi ir šādi nolīgumi: Hāgas Konvencija civilprocesa jautājumos (1954), Eiropas Līgums par juridiskās palīdzības pieprasījumu nosūtīšanu (1977) un Hāgas Konvencija par tiesu starptautisko pieejamību (1980). Šie nolīgumi ietver noteikumu, kas būtībā paredz, ka līgumslēdzēju valstu valstspiederīgie ir tiesīgi saņemt juridisku palīdzību visās citās līgumslēdzējās valstīs ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šo citu valstu valstspiederīgie. Ja šādas lietas tiek uzsāktas Nīderlandē, ir jāpieprasa deklarācija par pietiekamu līdzekļu trūkumu (*verklaring van onvermogen*) no kompetentās iestādes procesa dalībnieka pastāvīgajā dzīvesvietā. Šī iestāde nosūtīs juridiskās palīdzības pieteikumu un deklarāciju par pietiekamu līdzekļu trūkumu kompetentajai iestādei valstī, kurā jāpiešķir juridiskā palīdzība. Tās valsts kompetentā iestāde, kurā jāpiešķir juridiskā palīdzība, izvērtēs, vai procesa dalībniekam ir tiesības saņemt juridisku palīdzību.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā, pārsūdzību var iesniegt apelācijas tiesas (*gerechtshof*) kancelejā trīs mēnešu laikā pēc laulības šķiršanas rīkojuma datuma. Parasti apelācijas tiesas nolēmumu var apstrīdēt Augstākajā tiesā (*Hoge Raad der Nederlanden*), pamatojoties uz tiesību normu nepareizu piemērošanu. Arī šajos procesos procesa dalībniekiem nepieciešami juridiskie pārstāvji.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

2005. gada 1. martā ES dalībvalstīs stājās spēkā tā sauktā „Briseles IIa regula” (jeb „Briseles IIa regula”); tās pilnais nosaukums ir Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu. Briseles IIa regula attiecas uz laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu un laulības atzīšanu par neesošu. Nīderlandē atbilstīgi regulas noteikumiem citās dalībvalstīs (izņemot Dāniju) izdoti rīkojumi par laulības šķiršanu tiek atzīti bez īpašas procedūras piemērošanas (21. panta 1. daļa). Līdzīgi, nav nepieciešama īpaša procedūra, lai aktualizētu civilstāvokļa aktus, piemēram, ja uz laulības apliecības ir jāizdara atzīme par laulības šķiršanu. Jebkura ieinteresēta puse var uzsākt tiesas procesu, lai noteiktu, vai ir atzīstams citā valstī izdots rīkojums par laulības šķiršanu. Briseles IIa regula paredz vairākus pamatus, lai atteiktu laulības šķiršanas atzīšanu. Piemēram, laulības šķiršanas atzīšana nedrīkst būt pretrunā ar sabiedrisko kārtību. Tiks ņemts vērā arī tas, vai atbildētājs (puse, kas nav laulības šķiršanas pieteikuma iesniedzējs), bija pienācīgi informēts par procesu. Taču pašu spriedumu nevar pārskatīt. Atbilstīgi Briseles IIa regulai sprieduma izcelsmes dalībvalsts tiesai pēc jebkuras ieinteresētās puses pieprasījuma jāizdod apliecība saistībā ar minēto spriedumu (izmantojot standarta veidlapu). Šī apliecība ietver informāciju par sprieduma izcelsmes valsti, informāciju par pusēm, ziņas, vai spriedums pieņemts, pusēm neierodoties tiesā, informāciju par sprieduma veidu, piemēram, laulības šķiršana vai laulāto atšķiršana, sprieduma datumu un tiesu, kas pieņēmusi spriedumu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Ja Nīderlandē ieinteresētā puse vēlas iebilst pret ārvalstu rīkojuma par laulības šķiršanu atzīšanu, tā var iesniegt pieteikumu par neatzīšanu pagaidu noregulējuma tiesnesim (*voorzieningenrechter*) tā rajona tiesā, kur atrodas personas pastāvīgā dzīvesvieta.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

2012. gada 1. janvārī stājās spēkā Nīderlandes Civilkodeksa (*Burgerlijk Wetboek*) 10. grāmata. Civilkodeksa 10. grāmata ietver noteikumus par tiesību normu kolīziju, kas nosaka piemērojamās tiesības.

Pamatnoteikums ir, ka tiesas vienmēr piemēros Nīderlandes laulības šķiršanas tiesības neatkarīgi no laulāto valstspiederības un pastāvīgās dzīvesvietas.

Ja, piemēram, Nīderlandē laulības šķiršanas pieteikumu iesniedz laulātais pāris, kur abi laulātie ir Beļģijas valstspiederīgie, kas dzīvo Nīderlandē, automātiski tiks piemērotas Nīderlandes laulības šķiršanas tiesības. Vienīgais gadījums, kad tā nebūs, ir tad, ja laulātie paši izvēlas tiesības, kas piemērojamas laulības šķiršanai. Laulātie var īpaši izvēlēties, ka laulības šķiršanas procesam tiek piemērotas viņu kopīgās valsts tiesības, nevis Nīderlandes tiesības. Tādējādi beļģu pāris var izvēlēties piemērot Beļģijas laulības šķiršanas tiesības.

Lapa atjaunināta: 23/10/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesēn tika atjaunināta oriģinālvalodas [de](#) versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Austrija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Austrijas tiesību aktos ir paredzēti trīs laulības šķiršanas veidi — laulības šķiršana laulātā vainas dēļ, laulības šķiršana vismaz trīs gadus pēc kopdzīves izbeigšanas un laulības šķiršana pēc vienošanās.

Laulātais var lūgt laulības šķiršanu, ja laulība ir tik neglābjami izirusi laulātā nopietnas vainas dēļ vai otras puses necienīgas vai amorālas izturēšanās dēļ, ka pēc būtības laulībai līdzvērtīgu attiecību atjaunošana nav sagaidāma.

Ja pāris ir dzīvojis šķirti trīs gadus, viens vai otrs laulātais var lūgt šķirt laulību sakarā ar to, ka laulība ir neglābjami izirusi.

Ja laulības attiecības nav pastāvējušas vismaz sešus mēnešus, abi laulātie atzīst, ka laulība ir neglābjami izirusi, un piekrīt šķirt laulību, laulības šķiršanu var lūgt abi laulātie kopā.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Galvenais pamats laulības šķiršanai ir laulības neglābjama iziršana. Laulība var būt izirusi viena laulātā nopietna laulības pārkāpuma dēļ, it sevišķi, ja viens laulātais ir bijis neuzticīgs vai fiziski vardarbīgs pret otru, vai radījis nopietnas emocionālas ciešanas otram. Otrs laulātais var lūgt šķirt laulību, pat ja izturēšanos nevar uzskatīt par laulības pārkāpumu, jo tā saistīta ar garīgiem traucējumiem, tomēr laulība ir izirusi līdz tādām līmenim, ka nav sagaidāma tādu attiecību atjaunošana, kas būtībā ir līdzvērtīgas laulībai, vai ja kāds no laulātajiem ir garīgi slims, vai cieš no ļoti infekciozas vai lipīgas slimības, vai slimības, kas izraisa riebumu. Visos šādos gadījumos laulātajam, kurš lūdz šķirt laulību, apgalvotais pamatojums ir jāpierāda. Tomēr, ja laulātie ir dzīvojuši šķirti trīs gadus, laulības pārkāpums nav jāapliecina un jāpierāda.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Principā abi laulātie saglabā uzvārdu, ko tie lietoja laulības laikā. Ja kāds laulātais ir pieņēmis otra laulātā uzvārdu, viņš var atgūt iepriekšējo uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Principā laulātie var vienoties sadalīt savu īpašumu, kā vēlas. To var darīt ar savstarpēju atteikšanos (kas nozīmē, ka juridiskā mantas šķirtība laulības laikā tiek saglabāta pēc laulības šķiršanas), sadalot jebkādu iegūto mantu, kas iegūta ar līgumu un bijusi kopīpašumā, vai nododot mantu no viena laulātā otram. Ja laulātie nav vienojušies par īpašumu, viens vai otrs laulātais var lūgt tiesai sadalīt noteiktu īpašumu, kas pieder abiem laulātajiem. Starp viņiem tiks sadalīta, tā sauktā "laulāto manta" un "laulāto ietaupījumi". "Laulāto manta" ir laulāto kopīgais mājoklis un māsainiecības priekšmeti, un jebkuras citas lietas, ko abas puses faktiski ir izmantojušas ikdienā laulības laikā. "Laulāto ietaupījumi" ir visi ieguldījumi, ko pāris ir uzkrājis, kamēr dzīvoja kopā kā vīrs un sieva.

Viss, kas laulātajiem piederējis pirms laulības vai kas ir mantots no trešās puses, vai ir trešās puses dāvināts, tiek izslēgts no dalāmās mantas, kā arī viss, ko puse viena pati ir izmantojusi personiskiem nolūkiem vai profesionālajā darbībā, tostarp uzņēmumi un uzņēmumu daļas, ja vien tie nav bijuši tikai ieguldījumi. Tiesai manta ir jāsadala vienlīdzīgi, pienācīgi ņemot vērā visus attiecīgos apstākļus, piešķirot īpašu vērtību katra laulātā ieguldījuma nozīmei un apmēram laulāto mantas iegūšanā un laulāto ietaupījumu uzkrāšanā, kā arī bērnu labklājības nodrošināšanā. Abu laulāto maksātie uzturlīdzekļi, atbalsts iztikas pelnīšanā, kopējās māsainiecības uzturēšana un rūpes par bērniem un viņu audzināšana, kā arī jebkura cita palīdzība tiks uzskatīta par ieguldījumu.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Kopš 2001. gada 1. jūlijā stājās spēkā 2001. gada Likums par grozījumiem Likumā par bērniem, vecākiem, kuri dzīvo šķirti, ir plašas iespējas pašiem vienoties par aizgādību. Laulības šķiršanas gadījumā abi laulātie parasti saglabā vecāku kopīgu aizgādību pār nepilngadīgajiem bērniem. Tomēr, ja vecāki vēlas saglabāt pilnu vecāku kopīgu aizgādību, kāda tā bija laulības laikā, viņiem saprātīgā termiņā ir jāiesniedz tiesā vienošanās par bērna pamata dzīvesvietu. Vecāki var arī noslēgt tiesā vienošanos, saskaņā ar kuru aizgādības tiesības ir vienam vecākam vai viena vecāka aizgādības tiesības tiek ierobežotas līdz konkrētiem jautājumiem.

Kopš 2013. gada Likuma par grozījumiem Likumā par bērniem un vārdiem (*Kindschaftsrechts-Änderungsgesetz*), tiesa var piešķirt abiem vecākiem kopīgu aizgādību pretēji viena vai abu vecāku vēlmēm, ja tā uzskata, ka kopīga vecāku aizgādība pār bērnu ir bērna labākajās interesēs. Tādā gadījumā vecākiem ir jāvienojas, pie kura vecāka bērns dzīvos. Ja vecāku kopīga aizgādība nav bērna labākajās interesēs, tiesai ir jāizlemj, kuram vecākam piešķirt aizgādības tiesības pār bērnu.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Gadījumā, ja laulātajam ir nepietiekami ienākumi no īpašuma vai darba, kādi no viņa būtu pamatoti sagaidāmi konkrētajos apstākļos, laulātajam, kas viens pats vai galvenokārt ir vainojams laulības šķiršanā, ir jāmaksā otram laulātajam pietiekami uzturlīdzekļi, lai saglabātu viņam tādu pašu dzīvesveidu. Ja abi laulātie ir vainojami laulības šķiršanā, bet neviens nav vainojams vairāk, laulātajam, kas nespēj sevi uzturēt, var tikt piešķirts atbalsts uzturlīdzekļu nodrošināšanai, ja tas ir taisnīgi, ņemot vērā otra laulātā vajadzības, īpašumu un ienākumus. Jebkuram šādam piespiedu pienākumam var tikt noteikts laika ierobežojums. Ja laulība tiek šķirta pēc vienošanās, laulātie var brīvi vienoties, vai vienam no viņiem ir jāmaksā otram uzturlīdzekļi, vai arī viņi abi atsakās no prasībām par uzturlīdzekļiem.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Austrijas tiesībās šāda tiesību institūta nav.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Skatiet atbildi uz 4. jautājumu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Skatiet atbildi uz 4. jautājumu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Austrijas tiesības paredz "laulības spēkā neesību" ("*Ehenichtigkeit*"). Laulība ir uzskatāma par spēkā neesošu, ja tā nav noslēgta noteiktajā veidā, ja viens no laulātajiem ir bijis rīcībnespējīgs, zaudējis samanu vai viņam bijuši pārejoši garīgi traucējumi laikā, kad laulība tika noslēgta, vai ja laulība ir noslēgta tikai vai galvenokārt, lai laulātais varētu pieņemt otra laulātā uzvārdu vai iegūt otra laulātā pilsonību, bez nodoma veidot laulāto attiecības. Laulība nav spēkā arī tad, ja viens laulātais ir dzīvojis likumiskā laulībā ar trešo personu laikā, kad minētā laulība tika noslēgta, vai ja laulība ir noslēgta pretlikumīgi starp asinsradniekiem.

Laulību var atzīt par spēkā neesošu ar tiesas spriedumu, ja laulības noslēgšanas brīdī viena laulātā tiesībspēja un rīcībspēja ir bijusi ierobežota un likumiskais pārstāvis nav piekritis laulībai, ja viens laulātais nezina, ka stājas laulībā vai zināja, ka stājas laulībā, bet nevēlējās izteikt gribu stāties laulībā, ja viens laulātais maldījās attiecībā uz otra identitāti, ja viņš maldījās par jebkādiem tādiem apstākļiem attiecībā uz otru laulāto, kas būtu atturējuši viņu no stāšanās laulībā, ja viņš būtu zinājis par situāciju un atbilstīgi novērtējis laulības saistības, ja laulātie tika pamudināti stāties laulībā ar tīšu krāpšanu attiecībā uz būtiskiem faktiem vai ja viņi tika pretikumīgi piespiesti (ar draudiem) stāties laulībā.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Skatiet atbildi uz 7. jautājumu.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja laulība tiek atzīta par spēkā neesošu, tiek uzskatīts, ka tā nekad nebūtu pastāvējusi. Ja tikai viens laulātais ir zinājis, ka laulība nav bijusi spēkā noslēgšanas brīdī, situācija starp laulātajiem attiecībā uz īpašumu tiks izskatīta, ievērojot noteikumus, kas piemērojami laulības šķiršanas gadījumā. Bērni, kas dzimuši laulībā, tiks uzskatīti par laulībā dzimušiem arī pēc tās atzīšanas par spēkā neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Par laulības šķiršanu vai atzīšanu par spēkā neesošu var lemt tikai tiesa, bet problēmas saistībā ar laulības šķiršanu var nokārtot ārpus tiesas (piem., ar mediācijas palīdzību).

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Strīdi saistībā ar laulības šķiršanu vai atzīšanu, atcelšanu, pastāvēšanu vai nepastāvēšanu ir rajonu tiesu (*Bezirksgericht*) jurisdikcijā. Šādi strīdi ir rajonu tiesu izņēmuma jurisdikcijā apgabalā, kur laulātajiem ir vai bija pēdējā kopējā pastāvīgā dzīvesvieta. Ja laikā, kad iesniegts lūgums šķirt laulību, nevienam no laulātajiem nebija pastāvīgas dzīvesvietas šajā apgabalā vai viņiem nebija kopējas pastāvīgas dzīvesvietas Austrijā, tad izņēmuma jurisdikcija ir tiesai apgabalā, kur ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, vai, ja atbildētājam nav pastāvīgas dzīvesvietas Austrijā, — tiesai apgabalā, kur ir lūgumraksta iesniedzēja pastāvīgā dzīvesvieta, vai, ja neizpildās šie nosacījumi, tad Vīnes Centrālajai rajona tiesai (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). Šādi strīdi ietilpst Austrijas tiesu nacionālajā jurisdikcijā, ja viens vai otrs laulātais ir Austrijas valstspiederīgais, ja atbildētājam vai — gadījumā, ja abi laulātie iesniedz lūgumrakstu par laulības atzīšanu par spēkā neesošu, — vismaz vienam no viņiem ir pastāvīga dzīvesvieta Austrijā, vai ja lūgumraksta iesniedzējam ir pastāvīga dzīvesvieta Austrijā un vai nu abu laulāto pēdējā kopējā pastāvīgā dzīvesvieta ir bijusi Austrijā, vai arī lūgumraksta iesniedzējs ir bezvalstnieks vai bija Austrijas valstspiederīgais laikā, kad laulība tika noslēgta. Lai gan šī ir izņēmuma jurisdikcijas vieta, ir iespējams vienoties par citu forumu.

Lūgumrakstiem par laulības šķiršanu ir jāatbilst parastajām formalitātēm attiecībā uz lūgumrakstiem. Lūgumraksti par laulības šķiršanu, kas iesniegti pēc savstarpējas vienošanās un tiek izskatīti bezstrīdus kārtībā, ir jāparaksta abiem laulātajiem. Visos gadījumos ir jāpievieno laulības apliecība. Ir ieteicams pievienot arī jebkādus citus dokumentus, kas apstiprina lūgumrakstu.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Saistībā ar laulības šķiršanas lietām ir iespējams pieteikties juridiskajai palīdzībai saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par juridisko palīdzību (sk. "Juridiskā palīdzība — Austrija"). Laulības šķiršanas procesā ir spēkā relatīva juridiskā prasība par jurista pārstāvību; ja puse nevēlas ierasties tiesā personiski, viņu var pārstāvēt tikai jurists.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Pārsūdzības par pirmās instances tiesas nolēmumiem saistībā ar laulības šķiršanu vai atzīšanu par spēkā neesošu, vai par tās pastāvēšanu vai nepastāvēšanu var pārsūdzēt attiecīgajā augstākā tiesā, piemēram, reģionālajā tiesā (*Landesgericht*), kas ir otrās instances tiesa kompetentajai rajona tiesai. Apelācijas tiesas nolēmumus var pārsūdzēt tikai tad, ja lēmums ir atkarīgs no atbildes uz materiālo vai procesuālo tiesību jautājumu, kas ir svarīgs juridiskās konsekvences vai juridiskās noteiktības uzturēšanai vai tiesību attīstīšanai, piemēram, ja Apelācijas tiesa ir atkāpusies no Augstākās tiesas tiesu prakses vai ja šādas tiesu prakses nav, vai ja tā ir nekonsekventa.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Kopš 2001. gada 1. marta Eiropas Savienības dalībvalstīs (izņemot Dāniju) tiesu spriedumi par laulību šķiršanu tiek atzīti saskaņā ar 2000. gada 29. maija **Padomes Regulu (EK) Nr. 1347/2000** par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par abu laulāto vecāku atbildību par bērniem (OV L 160, 30.6.2000., 19. lpp.). Saskaņā ar šo regulu, kas zināma kā Briseles II regula, vairs netiek prasīts, lai tiktu pieņemts skaidri izteikts lēmums, ar ko tiktu atzīts citā dalībvalstī izdots spriedums par laulības šķiršanu. Tā vietā atsevišķām tiesām vai administratīvajām iestādēm ir jāpieņem lēmums par sprieduma atzīšanu kā jautājums, kas izskatāms pirms tiesas procesa. Iepriekš teiktais jo sevišķi attiecas uz pārbaudēm, ko veic tiesas reģistratūra, lai noteiktu, vai citas dalībvalsts spriedums par laulības šķiršanu ļauj doties jaunā laulībā.

Jebkura puse, kurai ir likumīga interese, var lūgt izsniegt paziņojumu, ka ārvalstīs izdots spriedums par laulības šķiršanu ir vai nav atzīstams. Parasti lietas par ārvalstīs izsniegtu spriedumu atzīšanu/neatzīšanu attiecībā uz laulības pastāvēšanu tiek izskatītas rajonu tiesās. Pieteikumi par spriedumu atzīšanu vai neatzīšanu saistībā ar laulības šķiršanu ir jāiesniedz rajona tiesā apgabalā, kur ir pieteikuma iesniedzēja pastāvīgā dzīvesvieta, vai — gadījumā, ja viņam pastāvīgās dzīvesvietas Austrijā nav, — tiesā apgabalā, kur ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, vai, ja tas nav iespējams, — *Bezirksgericht Innere Stadt Wien*.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Skatiet atbildi uz 14. jautājumu. Iesniedzamie dokumenti ir norādīti **Briseles II** regulas 32. pantā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Tiesību akti, kas reglamentē laulības šķiršanas nosacījumus, ir noteikti saskaņā ar 2010. gada 20. decembra Padomes Regulu (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai (OV L 343, 29.12.2010., 10. lpp.), kas zināma kā Romas III regula. Laulātie var izvēlēties, kurus tiesību aktus viņi vēlas piemērot. Tie var būt tās valsts tiesību akti, kurā viņiem ir pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad tiek izdarīta izvēle, vai tās valsts tiesību akti, kurā viņiem bija pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta, ja vienam laulātajam tur joprojām ir pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad tiek izdarīta izvēle, vai tās valsts tiesību aktus, kuras valstspiederīgais ir viens no laulātajiem laikā, kad tiek izdarīta izvēle, vai tās valsts tiesību aktus, kurā tiek iesniegts lūgumraksts. Ja pāris neizvēlas forumu, tiek piemēroti tās valsts tiesību akti, kurā ir pāra pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad tiek iesniegts lūgumraksts, vai — gadījumā, ja viņiem pastāvīgās dzīvesvietas nav, — tās valsts tiesību akti, kurā pārim pēdējoreiz bija pastāvīgā dzīvesvieta, ja vien viņu pastāvīgā iedzīvotāja statuss nebeidzās vairāk nekā vienu gadu pirms lūgumraksta iesniegšanas un ja viens laulātais tur joprojām ir pastāvīgais iedzīvotājs laikā, kad tiek iesniegts lūgumraksts, vai — gadījumā, ja nevar piemērot nevienu nosacījumu, — tās valsts tiesību aktus, kurai abi laulātie ir piederīgi laikā, kad tiek iesniegts lūgumraksts, vai tās valsts tiesību aktus, kurā tiek iesniegts lūgumraksts.

Lapa atjaunināta: 16/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Polija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Tiesa izdod spriedumu par laulības šķiršanu, nosakot, vai kāds no laulātajiem ir vainīgs laulības iziršanā un, ja ir, kurš laulātais tas ir. Ja abi laulātie to pieprasa, tiesa nelemj par atbildību.

Netiek izvirzīts nosacījums, ka pirms laulības šķiršanas vispirms jābūt laulāto atšķiršanai.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulības šķiršanas pamats ir tas, ka laulība ir pilnīgi un neatgriezeniski izirusi. Ir jābūt izpildītiem abiem nosacījumiem (Ģimenes un aizgādības kodeksa 56. panta 1. daļa).

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Trīs mēnešu laikā pēc sprieduma par laulības šķiršanu stāšanās galīgā spēkā šķirtais laulātais, kurš mainījis savu uzvārdu, stājoties laulībā, var atgriezties pirmslaulības uzvārdā, iesniedzot paziņojumu par savu vēlmi dzimtsarakstu nodaļas vadītājam.

Šķirts laulātais drīkst brīvi stāties jaunā laulībā.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulāto kopīpašums, kas aptver viņu iegūto īpašumu, tiek nodibināts ar likumu, noslēdzot laulību (likumiskais kopīpašums). Likumiskais kopīpašums izbeidzas, kad tiek izbeigta laulība, t. i., kad spriedums par laulības šķiršanu stājas galīgā spēkā.

Pēc viena laulātā pieprasījuma tiesa var sadalīt kopīpašumu spriedumā par laulības šķiršanu. Laulāto iegūto īpašumu veido īpašums, ko viens vai abi laulātie ieguvuši likumiskā kopīpašuma pastāvēšanas laikā.

Abiem laulātajiem ir vienādas daļas kopīpašumā.

Svarīgu iemeslu dēļ katrs laulātais var pieprasīt tiesu sadalīt kopīpašumu atbilstīgi apmēram, kādā katrs laulātais ir devis ieguldījumu šā īpašuma iegādē.

Turklāt, ja laulātie dzīvo vienā mājoklī, spriedumā par laulības šķiršanu tiesa nosaka, kā tiks izmantots mājoklis, kamēr šķirtie laulātie turpinās izmantot kopīgi. Ja abi laulātie to pieprasa, tiesa var sadalīt kopīgo mājokli vai piešķirt mājokli vienam laulātajam, ja otrs laulātais piekrīt to pamest bez aizstājējmaģokļa piešķiršanas.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Spriedumā par laulības šķiršanu tiesa nosaka vecāku atbildību pār abu laulāto nepilngadīgajiem bērniem un vecāku un bērnu saskarsmi. Tā nosaka arī summu, kas katram laulātajam jāmaksā, lai segtu bērna uzturlīdzekļus un audzināšanu (Ģimenes un aizgādības kodeksa 56. panta 1. daļa).

Tiesa var uzticēt vecāku atbildības īstenošanu vienam vecākam, aprobežojot otra vecāka vecāku atbildību ar konkrētiem pienākumiem un tiesībām attiecībā uz bērnu(-iem).

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Šķirtais laulātais, kas nav atzīts par vienīgo vainīgo laulības iziršanā un kas saskaras ar finanšu grūtībām, var prasīt uzturlīdzekļus no otra laulātā atkarībā no savām pamatotām vajadzībām un otra laulātā ienākumu gūšanas un finansiālajām iespējām (Ģimenes un aizgādības kodeksa 60. panta 1. daļa).

Ja laulības šķiršana saistīta ar laulātā, kurš nav atbildīgs par laulības iziršanu, finansiālā stāvokļa būtisku pasliktināšanos, laulātajam, kurš atzīts par vienīgo atbildīgo laulības iziršanā, jānodrošina līdzekļi, lai segtu otra laulātā vajadzības, pat ja viņš(-a) nesaskaras ar finansiālām grūtībām (Ģimenes un aizgādības kodeksa 60. panta 2. daļa).

Uzturlīdzekļu došanas pienākums beidzas, kad uzturlīdzekļus saņemošais laulātais stājas jaunā laulībā. Ja laulātais, kam tiek prasīts maksāt uzturlīdzekļus, nav atzīts par vienīgo atbildīgo laulības iziršanā, attiecīgais pienākums beidzas piecus gadus pēc laulības šķiršanas (Ģimenes un aizgādības kodeksa 60. panta 3. daļa).

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Tā ir oficiāla laulāto atšķiršana, t. i., attiecīgu rīkojumu izdod tiesa atbilstīgi Ģimenes un aizgādības kodeksa 611.–616. pantam.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Laulāto atšķiršanas nosacījums ir konstatējums, ka laulība ir pilnībā izirusi.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršanas juridiskās sekas ir tādas pašas kā laulības šķiršanai. Taču atšķirtais laulātais nevar stāties jaunā laulībā.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

"Laulības atzīšana par neesošu" nozīmē visu laulības seku anulēšanu ar atpakaļejošu spēku, izņemot par neesošu atzītā laulībā dzimušo bērnu statusu — bērni joprojām saglabā laulībā dzimušo bērnu statusu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Iemesli laulības atzīšanai par neesošu ir minēti Ģimenes un aizgādības kodeksā:

laulātais nav sasniedzis vecumu, no kura atļauts stāties laulībā (Ģimenes un aizgādības kodeksa 10. pants);

laulātais ir pilnībā rīcībnespējīgs (Ģimenes un aizgādības kodeksa 11. pants);

laulātajam ir garīga slimība vai garīgi traucējumi (Ģimenes un aizgādības kodeksa 12. pants);

laulātais jau ir precējies ar citu personu (Ģimenes un aizgādības kodeksa 13. pants);

laulātie ir asinsradnieki taisnā līnijā, sānlīnijā (brāļi un māsas, tostarp pusbrāļi un pusbmāsas un ārulaulībā dzimuši brāļi un māsas) vai ir svainības attiecībās taisnā līnijā (Ģimenes un aizgādības kodeksa 14. pants);

laulātie ir radnieki adopcijas ceļā (Ģimenes un aizgādības kodeksa 15. pants);

iesniegts apgalvojums, ka, stājoties laulībā, laulātais kaut kāda iemesla dēļ nespēja apzināti paust savu gribu, tika maldināts par otras puses identitāti vai atradās prettiesisku draudu ietekmē (Ģimenes un aizgādības kodeksa 151. pants).

Katram no iepriekš minētajiem iemesliem bija jāpastāv jau laulības noslēgšanas brīdī.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Spriedums par laulības atzīšanu par neesošu ir konstitutīvs, un tam ir sekas attiecībā pret trešām personām (*erga omnes*). Ir divu veidu sekas:

ex tunc, t. i., sekas, kas ir atpakaļejošas līdz laulības noslēgšanas datumam, piemēram, laulātie atgūst ģimenes stāvokli, kāds viņiem bija pirms laulībām, un atgriežas savā iepriekšējā uzvārdā, starp laulāto un otra laulātā ģimeni vairs nepastāv svainība un nav iespējama likumiskā mantošana;

ex nunc, t. i., sekas, kas rodas tikai pēc tam, kad spriedums par laulības atzīšanu par neesošu kļūst galīgs, piemēram, attiecībā uz mantiskajām attiecībām.

Sekas, kādas laulības atzīšana par neesošu rada attiecībām starp laulātajiem un laulībā dzimušajiem bērniem un laulāto mantiskajām attiecībām, reglamentē attiecīgās laulības šķiršanas normas. Ir svarīgi, ka laulātais, kurš laulībā stājies jauncībā, tiek uzskatīts par laulāto, kurš ir atbildīgs par laulības iziršanu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Polijā laulātie var izmantot mediāciju ģimenes lietās. Tās galvenie mērķi ir risināt konfliktus starp laulātajiem tā, lai izvairītos no laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas, un miermīlīgā veidā izstrādāt laulības šķiršanas noteikumus (īpašuma jautājumi, bērnu aprūpe). Mediācijas pakalpojumus nodrošina galvenokārt nevalstiskās organizācijas, fondi un baznīca.

Laulātie, kuru starpā rodas ģimenes konflikti, var izmantot dažādus ģimenes terapijas veidus un meklēt psihologu, psihoterapeitu, atbalsta grupu u. c. palīdzību.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikumi par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu jāiesniedz apgabaltiesā (*sąd okręgowy*), kam ir jurisdikcija laulāto pēdējā kopīgajā dzīvesvietā. Ja šādas tiesas nav, pieteikumi jāiesniedz apgabaltiesā, kam ir jurisdikcija pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietā.

Par šādiem pieteikumiem tiek iekasēta tiesas nodeva. Taču puse, kuras finansiālais stāvoklis tai neļauj maksāt nodevu, var vērsties tiesā ar lūgumu piešķirt pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no tiesas izmaksām un var arī lūgt tiesu iecelt viņam(-ai) juristu *ex officio*.

Pieteikumam jāpievieno šādi dokumenti: civilstāvokļa dokumentu kopijas (laulības apliecība, bērnu dzimšanas apliecības), pierādījumi par izpeļņu (ienākumiem), dokuments, ar ko pilnvaro juristu pārstāvēt kādu no pusēm (ja šī persona ir izvēlējusies piesaistīt savu juristu) un citi apliecinājumi, kas var būt svarīgi šajā lietā (izziņas par veselības stāvokli, administratīvi lēmumi u. c.).

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Sk. atbildi uz 11. jautājumu.

Personai, kas sniedz pieteikumu par pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no tiesas izmaksām vai jurista iecelšanu *ex officio*, pieteikumam jāpievieno arī izziņa par savu finansiālo stāvokli (uz atbilstošas veidlapas, kas pieejama tiesā).

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā, visos šajos gadījumos ir iespējama pārsūdzība otrās instances tiesā. Laulātie var pārsūdzēt apgabaltiesu lēmumus apelācijas tiesās.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Atbilstīgi Padomes 2003. gada 27. novembra Regulai (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību (turpmāk tekstā "Briseles IIa regula") šādi lēmumi tiek automātiski atzīti Polijā, nepiemērojot nekādu īpašu atzīšanas procedūru (Briseles IIa regulas 21. pants).

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Jebkura ieinteresētā puse var iesniegt pieteikumu lēmumam par kāda sprieduma atzīšanu vai neatzīšanu (Briseles IIa regulas 21. panta 3. daļa). Polijā šādi pieteikumi tiek iesniegti apgabaltiesām. Vietējo piekritību nosaka, vadoties pēc tās personas pastāvīgās dzīvesvietas, pret kuru tiek sniegts pieteikums lēmumam par kāda sprieduma atzīšanu vai neatzīšanu. Ja neviena no iepriekš minētajām vietām neatrodas Polijā, vietējo piekritību nosaka pēc izpildes vietas (Briseles IIa regulas 29. panta 2. daļa).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Polija ir pievienojusies daudziem starptautiskiem nolīgumiem, kas reglamentē šo jautājumu. Šādas normas prevalē pār Polijas starptautiskajām privātajām tiesībām. Tādējādi var būt piemērojamas dažādas normas, ja laulātie ir dažādu valstu valstspiederīgie. Ja nav starptautiska nolīguma, piemērojams 2011. gada 14. februāra Likums par starptautiskajām privātajām tiesībām. Atbilstīgi šā likuma 54. pantam laulība tiek izbeigta saskaņā ar laulāto kopīgās valsts tiesībām, kas piemērojamas laikā, kad tiek iesniegts lūgums par laulības izbeigšanu. Ja nav laulāto kopīgās valsts tiesību, piemērojamas tās valsts tiesības, kurā abi laulātie dzīvo laikā, kad tiek iesniegts lūgums par laulības izbeigšanu. Ja šāda lūguma iesniegšanas laikā laulātajiem nav kopīgas dzīvesvietas, piemērojamas pēdējās valsts, kurā laulātajiem bija kopīga dzīvesvieta, tiesības, ja viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta joprojām atrodas šādā valstī. Citos gadījumos laulība tiek izbeigta saskaņā ar Polijas tiesībām.

Lapa atjaunināta: 03/12/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [pt](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējušies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Portugāle

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Portugālē laulību var šķirt uz abpusējas vienošanās pamata vai tiesas ceļā.

Izmantojot pirmo metodi, abi laulātie vienojas par laulības izbeigšanos un principā par uzturīdzekļu maksāšanu tam laulātajam, kuram tie ir vajadzīgi, par vecāku varas īstenošanu attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem un par ģimenes mājokļa izmantošanu.

Prasību par laulības šķiršanu tiesas ceļā iesniedz viens laulātais pret otru laulāto, pamatojoties uz likumīgi konstatētiem faktiem, kas neatkarīgi no laulātajiem piedēvētās vainas pierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Šķirot laulību uz abpusējas vienošanās pamata, laulātajiem nav jānorāda pieteikuma iesniegšanas iemesls.

Citi iemesli, ar kuriem var pamatot laulības šķiršanu tiesas ceļā, ir šādi:

- faktiska šķirtība, kas ir ilgusi vienu pilnu gadu. Ar faktisko šķirtību saprot situāciju, kad starp laulātajiem nav kopdzīves un abi vai viens no laulātajiem nav nodomājis to atjaunot;
- otra laulātā garīgo spēju izmaiņas, kas ilgst vairāk nekā vienu gadu un ir tik nopietnas, ka kopdzīve nav iespējama;
- ne mazāk kā vienu gadu ilgusi otra laulātā prombūtne, kuras laikā no viņa/viņas nav saņemtas nekādas ziņas;
- jebkādi citi fakti, kas neatkarīgi no laulātajiem piedēvētās vainas pierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulības šķiršana izbeidz laulību, un tai ir tādas pašas tiesiskās sekas kā gadījumā, kad laulība izbeidzas nāves dēļ, izņemot tiesību aktos noteiktos izņēmumus.

Laulības šķiršana ir spēkā no brīža, kad attiecīgais spriedums kļūst galīgs un nepārsūdzams, bet ir datējama ar atpakaļejošu datumu, kad tika iesniegta prasība par mantiskajām attiecībām starp laulātajiem.

Ja procesā tiek pierādīta laulāto faktiskā šķirtība, jebkurš no laulātajiem var pieprasīt, lai laulības šķiršanas tiesiskās sekas būtu datējamas ar atpakaļejošu datumu, kad sākās šķirtība, kā nospriests nolēmumā.

Ja viens no laulātajiem ir pieņēmis otra laulātā uzvārdu, pēc laulības šķiršanas viņš to var paturēt, ja tam piekrīt otrs laulātais vai ja to atļauj tiesa, ņemot vērā izklāstītos iemeslus. Bijušais laulātais piekrišanu var sniegt ar notariāli apliecinātu dokumentu, tiesā sagatavotu dokumentu (rakstisks protokols par puses nodomu, kas sagatavots tiesvedības laikā) vai iesniedzot paziņojumu dzimtsarakstu nodaļas ierēdnim. Pieteikumu par tiesas apstiprinājuma saņemšanu bijušā laulātā uzvārda izmantošanai var iesniegt laulības šķiršanas procesa laikā vai atsevišķā tiesvedībā, arī pēc tam, kad laulība ir šķirta.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršanas gadījumā neviens no laulātajiem nevar saņemt vairāk, nekā viņš būtu saņēmis, ja laulība būtu noslēgta atbilstoši *ex post facto* iegādāta kopīpašuma sistēmai.

Katrs laulātais zaudē visus labumus, ko tas saņēmis vai ko tam vajadzētu saņemt no otra laulātā vai trešās personas saistībā ar laulību vai ņemot vērā laulātā stāvokli, neatkarīgi no tā, vai šis nosacījums paredzēts pirms vai pēc laulības noslēgšanas. Līdzekļu devējs var noteikt, ka labums pienākas laulībā dzimušajiem bērniem.

Laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz laulāto savstarpējām mantiskajām attiecībām rodas tad, kad spriedums par laulības šķiršanu kļūst galīgs un nepārsūdzams, bet ir datējama ar atpakaļejošu datumu, kad iesniegta prasība.

Ja tiesvedībā tiek pierādīta laulāto faktiskā šķirtība, jebkurš no laulātajiem var pieprasīt, lai laulības šķiršanas tiesiskās sekas tiktu datētas ar atpakaļejošu datumu, kad sākās šķirtība, kā nospriests nolēmumā.

Ģimenes mājokli tiesa, ņemot vērā katra laulātā vajadzības un laulībā dzimušo bērnu intereses, var izīrēt jebkuram no laulātajiem pēc tā lūguma neatkarīgi no tā, vai mājoklis ir kopīpašums vai pieder otram laulātajam. Uz izīrēšanu attiecas mājokļu īres noteikumi, bet tiesa, uzklaujusi laulātos, var definēt lūguma nosacījumus, kā arī pēc īpašnieka pieprasījuma var izbeigt īres līgumu, ja tas tiek pamatots ar neparedzētiem apstākļiem. Kārtību, kas noteikta, vai nu apstiprinot laulāto vienošanos, vai ar tiesas rīkojumu, var mainīt atbilstoši vispārējiem brīvprātīgas jurisdikcijas noteikumiem.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu gadījumā bērnu dzīves apstākļus, uzturīdzekļus, kas pienākas bērniem, un uzturīdzekļu maksāšanas veidu nosaka vienošanās starp vecākiem, kas jāapstiprina tiesai (vai dzimtsarakstu nodaļas ierēdnim procedūrā par laulāto atšķiršanu un laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata).

Ja vienošanās nav, tiesa pieņem lēmumu, ņemot vērā nepilngadīgā intereses, tostarp intereses saglabāt ciešas attiecības ar abiem vecākiem, veicinot un atzīstot vienošanās vai pieņemot lēmumus, kas sniedz plašas iespējas sazināties ar abiem vecākiem un īstenot dalītu atbildību starp vecākiem. Aizgādības tiesības pār nepilngadīgo var piešķirt jebkuram no vecākiem, trešai personai vai pāraudzināšanas vai aprūpes iestādei.

Plašāku informāciju lūdzam skatīt faktu lapā "Vecāku atbildība".

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pēc laulības šķiršanas katram no laulātajiem pašam ir jānodrošina sava iztika. Gan viens, gan otrs laulātais ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus neatkarīgi no laulības šķiršanas veida. Acīmredzamu taisnīguma apsvērumu dēļ tiesības saņemt uzturīdzekļus var tikt noraidītas.

Nosakot uzturīdzekļu summu, tiesai ir jāņem vērā laulības ilgums, ieguldījums ģimenes finansēs, laulāto vecums un veselības stāvoklis, viņu profesionālā kvalifikācija un nodarbinātības iespējas, laiks, kas viņiem būs vajadzīgs, lai izaudzinātu kopīgos bērnus, viņu peļņa un ienākumi, un kopumā visi apstākļi, kas ietekmē tā laulātā vajadzības, kurš saņem uzturīdzekļus, un tā laulātā iespējas, kurš maksā uzturīdzekļus.

Tiesai prioritāte jāpiešķir uzturīdzekļu maksāšanas pienākumiem, kas saistīti ar tā laulātā bērnu, kurš ir uzturīdzekļu parādnieks, nevis pienākumam pret bijušo laulāto, kas izriet no laulības šķiršanas.

Laulātajam, kurš saņem uzturīdzekļus, nav tiesību pieprasīt, lai tiktu saglabāts tikpat augsts dzīves līmenis, kāds viņam/viņai bijis laulības laikā.

Vairāk informācijas lūdzam skatīt faktu lapā "Uzturīdzekļi".

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Ar laulāto atšķiršanu laulība netiek izbeigta, tomēr kopdzīves un atbalsta saistības beidz pastāvēt, neskarot tiesības saņemt uzturīdzekļus.

Attiecībā uz mantu laulāto atšķiršanai ir tādas pašas tiesiskās sekas kā laulības izbeigšanai.

Laulāto atšķiršana beidzas ar laulāto samierināšanu vai laulības izbeigšanu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Nosacījumi, ko piemēro laulāto atšķiršanai gan tiesas ceļā, gan uz abpusējas vienošanās pamata, ir tādi paši kā tad, ja laulība tiek šķirta tiesas ceļā, *mutatis mutandis*.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Kā norādīts atbildē uz 4. jautājumu, ar laulāto atšķiršanu beidz pastāvēt kopdzīves un atbalsta saistības, neskarot tiesības saņemt uzturīdzekļus. Attiecībā uz mantu laulāto atšķiršanai ir tādas pašas tiesiskās sekas kā laulības izbeigšanai.

Noteikumi par laulības šķiršanu *mutatis mutandis* ir piemērojami laulāto atšķiršanai.

Laulāto atšķiršanu var pārveidot par laulības šķiršanu, lai gan tas nav ne laulības šķiršanas nosacījums, ne laulības šķiršanas procesa posms.

Ja laulāto samierināšana nav notikusi vienu gadu kopš dienas, kad spriedums par laulības šķiršanu (tiesas ceļā vai uz abpusējas vienošanās pamata) ir kļuvis galīgs un neapstrīdams, jebkurš no laulātajiem var pieprasīt, lai laulāto atšķiršana tiktu pārveidota par laulības šķiršanu. Ja pārveidi prasa abi laulātie, minētais laika posms nav jānogauda un spriedums tiek pasludināts tūlīt.

Ja pārveidi prasa viens no laulātajiem, otru laulāto personīgi vai ar viņa likumīgā pārstāvja starpniecību informē, ka viņš/viņa 15 dienās var iesniegt apelāciju, kuru var pamatot vienīgi ar laulāto samierināšanu. Pēc pierādījumu iesniegšanas tiesnesis 15 dienās taisa spriedumu par apelāciju.

Laulāto atšķiršanas pārveidi par laulības šķiršanu var pieprasīt arī jebkurā dzimtsarakstu nodaļā. Ar faktiem un tiesību aktiem pamatots pieprasījums ir jāiesniedz, izmantojot pieteikumu, ko iesniedz dzimtsarakstu nodaļā, norādot pierādījumus un pievienojot dokumentārus apliecinājumus.

Atbildētājs tiek aicināts 15 dienās iesniegt apelācijas sūdzību, norādot pierādījumus un pievienot dokumentārus apliecinājumus.

Ja apelācija netiek iesniegta un tiek uzskatīts, ka prasītāja norādītie fakti ir atzīti, dzimtsarakstu nodaļas ierēdnis, pārliecinājies, ka tiesiskās prasības ir izpildītas, atzīst prasību par apmierinātu.

Ja apelācija tiek iesniegta, dzimtsarakstu nodaļas ierēdnis nosaka samierināšanas mēģinājuma termiņu, kas ir 15 dienas, un var izdot rīkojumu par juridisku darbību veikšanu un tādu pierādījumu iesniegšanu, kas vajadzīgi, lai pārliecinātos par tiesisko prasību izpildi.

Ja atbildētājs ir iesniedzis apelāciju un ja panākt vienošanos nav bijis iespējams, puses tiek informētas, lai tās iesniedz savus prasījumus un prasa iegūt jaunus pierādījumus astoņās dienās. Tad lietu nodod pirmās instances tiesai, kam ir jurisdikcija attiecībā uz konkrēto jautājumu tajā apgabalā, kurā atrodas dzimtsarakstu nodaļa.

Kad lieta ir nodota tiesai, tiesnesis dod rīkojumu iesniegt pierādījumus un nosaka tiesas sēdes datumu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

"Laulības atzīšana par neesošu" ir laulības tiesisko seku izbeigšana, pamatojoties uz būtiskiem trūkumiem, kas ietekmē laulību.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulību var atzīt par neesošu šādos gadījumos:

- ja ir kāds laulības spēkā neesamības (absolūtas vai relatīvas) pamats;
- ja tā noslēgta, kaut gan viens vai abi laulātie tai nav piekrituši vai ir piekrituši kļūdas vai spaidu dēļ;
- ja tā noslēgta bez liecinieku klātbūtnes, ja to klātbūtne bija vajadzīga saskaņā ar tiesību aktiem.

Laulības absolūtas neesamības pamati, kas liek šķēršļus attiecīgās personas laulībai ar citu personu, ir šādi:

- laulātais ir jaunāks par sešpadsmit gadiem;
- zināma plānprātība (arī apskaidrības brīžos) un tiesībnespēja vai rīcībnespēja garīgu traucējumu dēļ;
- iepriekšēja neizbeigta laulība, noslēgta baznīcā vai dzimtsarakstu nodaļā, pat ja dzimtsarakstu reģistrā nav izdarīts attiecīgais ieraksts.

Laulības relatīvas neesamības pamati, kas liek šķēršļus attiecīgo personu laulībai viņu starpā, ir šādi:

- radniecība taisnā līnijā;
- otrās pakāpes radniecība sānu līnijā;
- svainība taisnā līnijā;
- viena laulātā iepriekšēja notiesāšana par otras puses laulātā tīšu slepkavību vai slepkavības mēģinājumu, vai par līdźdalību šādā slepkavībā vai tās mēģinājumā.

Laulību var atzīt par neesošu, pamatojoties uz rīcībnespējas vai spējas apzināties savu darbību nozīmi neesamību, šādos gadījumos:

- ja laulības noslēgšanas brīdī viena no pusēm nav apzinājusies savu rīcību nejausi iegūtas invaliditātes vai citu iemeslu dēļ;
- ja viena no pusēm ir maldināta par otras puses fizisko identitāti;
- ja piekrišana dota fizisku spaidu ietekmē;
- ja piekrišana ir simulēta.

Kļūdai, kas piekrišanu padara par spēkā neesošu, ir nozīme laulības atzīšanas par neesošu nolūkos tikai tad, ja tās pamats ir būtiskas otra laulātā personīgās īpašības un ja ir pierādīts, ka laulība nebūtu pamatoti noslēgta, ja nebūtu šādas kļūdas.

Laulību, kas noslēgta morālu spaidu ietekmē, var atzīt par neesošu, ja vienai no pusēm tiek nopietni un pretlikumīgi draudēts un ja attiecīgās puses bailes no miesiskas savienības ir pamatotas.

Ja kāds apzināti un pretlikumīgi piespiež otru pusi izteikt piekrišanu, solot atbrīvot to no neparedzama kaitējuma vai citu personu nodarīta kaitējuma, šāda situācija ir līdzvērtīga pretlikumīgai draudēšanai.

Pieņem, ka, izsakot piekrišanu laulības slēgšanas brīdī, tiek apliecināts ne tikai tas, ka laulātie vēlas stāties laulībā, bet arī tas, ka viņu piekrišana netiek dota kļūdas vai spaidu dēļ.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Dzimtsarakstu nodaļā noslēgtas laulības — ja abi laulātie laulības līgumu noslēguši labticīgi — atzīšana par neesošu stājas spēkā attiecībā uz laulātajiem un trešām personām tad, kad attiecīgais spriedums kļūst galīgs un neapstrīdams.

Ja tikai viens no laulātajiem noslēdzis laulības līgumu labticīgi, tad tikai viņš var pieprasīt labumus, ko sniedz atrašanās laulībā, un iebilst pret to piešķiršanu trešām personām, ar nosacījumu, ka šādi tiek tikai atspoguļotas attiecības starp laulātajiem.

Ja laulātais noslēdz laulības līgumu, attaisnojošu iemeslu dēļ nezinādams par trūkumu, kas ir iemesls laulības neesamībai, vai ja viņš/viņa ir izteicis(-kusi) piekrišanu fizisku vai morālu spaidu ietekmē, uzskata, ka viņš/viņa ir stājies(-usies) laulībā labticīgi.

Valsts tiesām ir ekskluzīva atbildība par to, lai tām būtu informācija par labticību. Pieņem, ka laulātie rīkojas labticīgi.

Tiklīdz laulība ir atzīta par neesošu, laulātais labticīgi patur tiesības saņemt uzturlīdzekļus pēc tam, kad lēmums ir kļuvis galīgs un nepārsūdzams vai kad lēmums tiek reģistrēts.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Pirms laulības šķiršanas procesa sākšanas dzimtsarakstu nodaļas amatpersonai vai tiesai ir jāinformē laulātie, ka ir pieejama mediācija ģimenes lietās, un par tās mērķiem.

Mediācija ģimenes lietās ir ārpustiesas metode tādu konfliktu atrisināšanai, kas rodas ģimenes attiecībās, un, to izmantojot, puses ar personīgu un tiešu līdźdalību un konflikta mediatora palīdzību cenšas panākt vienošanos.

Izmantojot šo strīdu izšķiršanas alternatīvo veidu, var atrisināt konfliktus, kas rodas saistībā ar vecāku atbildības īstenošanas kārtību, tās izmaiņām un šādas atbildības īstenošanas pienākuma nepildīšanu, laulības šķiršanu un laulāto atšķiršanu, laulāto atšķiršanas pārveidošanu par laulības šķiršanu, atšķirtu laulāto samierināšanu, pagaidu vai galīgo uzturlīdzekļu piešķiršanu un mainīšanu, ģimenes mājokļa nodošanu, tiesību atteikumu izmantot otra laulātā uzvārdu un atļauju izmantot bijušā laulātā uzvārdu.

Mediators ģimenes lietās ir Tieslietu ministrijas [Ministério da Justiça] licencēts speciālists, kurš atbild par tikšanos organizēšanu neatkarīgi un objektīvi, lai palīdzētu pusēm panākt savstarpēju vienošanos.

Pieteikumu par laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata var iesniegt dzimtsarakstu nodaļā, izņemot situācijas, kas saistītas ar vienošanos, kura panākta tiesvedībā par laulības šķiršanu tiesas ceļā, un ar nosacījumu, ka pieteikumam par laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata ir pievienots detalizēts saraksts, kurā norādīta pušu kopīgā manta, vienošanās par ģimenes mājokļa izmantošanu, vienošanās par uzturlīdzekļu maksāšanu laulātajam, kuram tie vajadzīgi, apliecinājums par tiesas spriedumu, kas nosaka vecāku atbildības īstenošanas kārtību, vai vienošanās par vecāku atbildības īstenošanu attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem, ja tiesas par šiem jautājumiem iepriekš nav nospriedušas.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulāto atšķiršana un laulības šķiršana uz abpusējas vienošanās pamata

Pieteikumu par laulāto atšķiršanu un laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata iesniedz dzimtsarakstu nodaļā abi laulātie, abpusēji vienojoties.

Pieteikumam jāpievieno šādi dokumenti:

- detalizēts kopīgās mantas saraksts, norādot attiecīgo priekšmetu vērtību, vai, ja laulātie izvēlas dalīt šādu mantu, vienošanās par mantas dalīšanu vai pieteikums par šādas vienošanās sagatavošanu;
- apliecinājums par tiesas spriedumu, ar ko tika noteikta vecāku varas īstenošana, vai vienošanās par vecāku varas īstenošanu attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem, ja tiesas par to nav nospriedušas iepriekš;
- vienošanās par uzturlīdzekļu maksāšanu laulātajam, kuram tie ir vajadzīgi;
- vienošanās par ģimenes mājokļa izmantošanu;
- apliecinājums par pirmslaulības līgumu, ja tāds ir.

Ja iesniegtajos dokumentos nav norādīts citādi, uzskata, ka minētās vienošanās attiecas gan uz tiesvedības laiku, gan uz laiku pēc tās.

Tiesvedību par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata ierosina, iesniedzot dzimtsarakstu nodaļā pieteikumu, ko parakstījuši abi laulātie vai viņu pārstāvji. Pieteikumu iesniedz kopā ar iepriekšminētajiem dokumentiem un laulības apliecības kopiju.

Pēc pieteikuma saņemšanas dzimtsarakstu nodaļas ierēdnis uzaicina laulātos uz sēdi, kuras laikā viņam jāpārliecinās, vai ir izpildīti tiesiskie priekšnosacījumi. Sēdes laikā laulātie tiek informēti, ka ir pieejami mediācijas pakalpojumi ģimenes lietās. Ja laulātie joprojām vēlas šķirt laulību, izvērtē vienošanās un laulātos aicina tās mainīt, ja tās pienācīgi neaizsargā kāda laulātā vai bērnu intereses. Šim nolūkam var veikt tiesiskas darbības un iegūt pierādījumus. Ja tiesiskās prasības ir izpildītas un iepriekšminētās procedūras ir ievērotas, dzimtsarakstu nodaļas ierēdnis apmierina prasību.

Ja ir iesniegta vienošanās par vecāku varas īstenošanu attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem, lieta tiek nosūtīta tās pirmās instances tiesas prokuratūrai, kuras jurisdikcijā ir lieta pēc būtības, tajā tiesu apgabālā, kurā atrodas attiecīgā dzimtsarakstu nodaļa, un prokuratūra 30 dienās sniedz atzinumu par vienošanos.

Ja prokuratūra uzskata, ka vienošanās pienācīgi neaizsargā nepilngadīgo intereses, prasītāji to var attiecīgi grozīt vai iesniegt jaunu vienošanos. Ja iesniedz jaunu vienošanos, tā atkārtoti tiek tālāk nodota prokuratūrai. Ja prokuratūra uzskata, ka vienošanās pienācīgi aizsargā nepilngadīgo intereses, vai ja laulātie ir grozījuši vienošanos saskaņā ar prokuratūras norādījumiem, laulību šķir.

Ja laulātie nepiekrīt prokuratūras norādītajiem grozījumiem un joprojām vēlas šķirt laulību un/vai ja iesniegtās vienošanās pietiekami neaizsargā viena laulātā intereses, apstiprinājumu nepiešķir un laulības šķiršanas lietu nodod tā apgabala tiesai, kurā atrodas attiecīgā dzimtsarakstu nodaļa.

Pēc lietas saņemšanas tiesnesis izskata laulāto iesniegtās vienošanās un aicina laulātos grozīt tās, ja tās neaizsargā kāda laulātā vai viņu bērnu intereses.

Tad tiesnesis nosaka, kādas būs laulības šķiršanas sekas jautājumos, ko laulātie nav grozījuši. Ja kāda vienošanās pietiekami neaizsargā jebkura laulātā intereses, tiesnesis var — šajā nolūkā un lai ņemtu vērā ierosinātās vienošanās — pieprasīt darbību veikšanu un vajadzīgo pierādījumu iegūšanu. Nosakot laulības šķiršanas sekas, tiesnesim ir ne tikai jānodrošina laulātos vienoties, bet arī jāņem vērā viņu vienošanās.

Tad laulība tiek šķirta uz abpusējas vienošanās pamata, par ko izdara attiecīgu ierakstu atbilstošajā reģistrā.

Pieteikumu par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata iesniedz tiesai, ja puses tam nepievieno nevienu minēto vienošanos.

Šādā gadījumā pieteikumu par laulības šķiršanu iesniedz tiesā. Pēc pieteikuma saņemšanas tiesnesis izskata laulāto iesniegtās vienošanās un aicina laulātos grozīt tās, ja tās neaizsargā kāda laulātā vai viņu bērnu intereses. Tiesnesis nosaka laulības šķiršanas sekas jautājumos, par kuriem laulātie nav vienojušies, un viņš var — šajā nolūkā un lai ņemtu vērā ierosinātās vienošanās — pieprasīt darbību veikšanu un vajadzīgo pierādījumu iegūšanu. Nosakot laulības šķiršanas sekas, tiesnesim ir ne tikai jānodrošina laulātos vienoties, bet arī jāņem vērā viņu vienošanās. Tad laulība tiek šķirta uz abpusējas vienošanās pamata, par ko izdara attiecīgu ierakstu atbilstošajā reģistrā.

Laulāto atšķiršana vai laulības šķiršana tiesas ceļā

Pieteikumus par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu tiesas ceļā iesniedz ģimenes lietu tiesā vai, ja ģimenes lietu tiesas nav, apgabala tiesā, kurai ir teritoriālā piekritība. Teritoriālo piekritību nosaka pēc pieteikuma iesniedzēja (prasības iesniedzēja) adreses vai dzīvesvietas.

Noteikumi par laulības šķiršanu *mutatis mutandis* ir piemērojami laulāto atšķiršanai.

Laulāto atšķiršana beidzas ar laulāto samierināšanu vai laulības izbeigšanos.

Jebkurš no laulātajiem var pieprasīt laulības šķiršanu tiesas ceļā, kā prasības pamatojumu norādot faktu, ka laulātie bijuši *faktiska* atšķirti vienu pilnu gadu; otra laulātā garīgo spēju izmaiņas, kas ilgst vairāk nekā vienu gadu un ir tik nopietnas, ka kopdzīve nav iespējama; ne mazāk kā vienu gadu ilgušu prombūtni, kuras laikā no prombūtnē esošās personas nav saņemtas ziņas, un citus faktus, kas neatkarīgi no laulātajiem piedēvētās vainas pierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi.

Laulātajam, kurš nepiekrīt laulības šķiršanai, ir tiesības vispārējās piekritības tiesā pieprasīt kompensāciju par otra laulātā nodarīto kaitējumu atbilstoši vispārējiem civiltiesiskās atbildības noteikumiem.

Laulātajam, kurš iesniedzis pieteikumu par laulības šķiršanu, kā pamatojumu norādot otra laulātā garīgo spēju izmaiņas, ir jākompensē otram laulātajam personīgais kaitējums, ko radījuši laulības izbeigšanās; pieteikums jāiesniedz laulības šķiršanas tiesvedības laikā.

Ja laulības šķiršanas pamatojums ir otra laulātā garīgo spēju izmaiņas, kas ilgst vairāk nekā vienu gadu un ir tik nopietnas, ka kopdzīve nav iespējama, vai ne mazāk kā vienu gadu ilga prombūtnē, kuras laikā no prombūtnē esošās personas nav saņemtas nekādas ziņas, tad prasību par laulības šķiršanu var iesniegt tikai tas laulātais, kurš ir norādījis uz otra laulātā garīgo spēju izmaiņām vai prombūtni.

Ja laulātajam, kurš var iesniegt prasību par laulības šķiršanu, nav atļauts to darīt, prasību var celt viņa likumīgais pārstāvis, ko pilnvarojusi ģimenes padome.

Ja likumīgais pārstāvis ir otrs laulātais, prasību tās personas vārdā, kurai ir tiesības rīkoties, var iesniegt jebkurš tās radnieks taisnā līnijā vai līdz trešajai pakāpei sānu līnijā, ja vien to arī ir apstiprinājusi ģimenes padome.

Tiesības šķirt laulību netiek nodotas personas nāves gadījumā, tomēr prasītāja mantinieki var uzturēt prasību attiecībā uz mantu, ja prasītājs mirst tiesvedības laikā. Tādā pašā veidā prasību var uzturēt pret atbildētāja mantiniekiem.

Kad ir iesniegts lūgumraksts, ja tiesvedību var turpināt, tiesnesis nosaka termiņu samierināšanas mēģinājumam un gan prasītājs, gan atbildētājs tiek aicināti personīgi ierasties tiesā.

Ja samierināšana neizdodas, tiesa prasa, lai laulātie vienojas par laulības šķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata. Ja vienošanās tiek panākta vai laulātie izvēlas šķirt laulību uz abpusējas vienošanās pamata jebkurā procesa posmā, process tiek turpināts kā šāda veida laulības šķiršanas process *mutatis mutandis*.

Ja tiesnesis nevar panākt laulāto vienošanos par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata, viņš mēģina panākt laulāto vienošanos par uzturēdžekļiem un vecāku atbildības īstenošanas kārtību. Attiecīgā gadījumā tiesnesis arī mēģina panākt laulāto vienošanos par ģimenes mājokļa izmantošanu tiesvedības laikā.

Samierināšanas mēģinājuma laikā vai jebkurā citā laikā tiesvedības gaitā puses var vienoties par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu uz abpusējas vienošanās pamata, ja ir izpildīti nepieciešamie priekšnosacījumi.

Ja viena no pusēm nepiekrīt vai ja samierināšana nav iespējama, tiesnesis liek atbildētājam iesniegt aizstāvības argumentus 30 dienās. Paziņošanas brīdī atbildētājam nodod lūgumraksta oriģināla kopiju.

Ja atbildētāja atrašanās vieta nav zināma, ir izmantoti visi procesuālajās tiesībās paredzētie līdzekļi tā atrašanās vietas noteikšanai un tie visi ir bijuši neveiksmīgi, samierināšanai noteiktais termiņš zaudē spēku un atbildētājs ar publisku paziņojumu tiek izsaukts uz tiesu savu aizstāvības argumentu iesniegšanai.

Kad aizstāvības argumentu iesniegšanas termiņš ir beidzies, process turpinās atbilstoši parastās procedūras nosacījumiem. Šādas procedūras laikā nosaka strīda priekšmetu un paziņo pierādījumu pamatu. Galīgā tiesas sēde notiek šā procesa laikā, vienlaikus iegūstot pierādījumus. Pēc galīgās tiesas sēdes lieta tiek slēgta un nosūtīta tiesnesim, kurš pieņem lēmumu 30 dienās.

Prasību par laulāto atšķiršanu var iesniegt kā pretprasību, pat ja prasītājs ir iesniedzis prasību par laulības šķiršanu. Ja prasītājs ir iesniedzis prasību par laulāto atšķiršanu, atbildētājs var arī iesniegt pretprasību par laulības šķiršanu. Šādos gadījumos laulība būtu jāšķir, ja gan prasība, gan pretprasība tiek apmierināta.

Laulības atzīšana par neesošu

Uz laulību nevar atsaukties kā uz neesošu nekādā veidā — ne tiesā, ne ārpus tiesas —, kamēr tā nav atzīta par tādu ar spriedumu tiesvedībā, kas ierosināta konkrēti šādam mērķim.

Šādu tiesvedību ierosina ģimenes un bērnu lietu tiesā, iesniedzot sākotnējo pieteikumu prasījumu veidā, kurā norādītas puses, izklāstīti attiecīgie fakti un izteikts lūgums atzīt laulību par neesošu.

Likumīgās tiesības ierosināt šādu tiesvedību atšķiras atkarībā no prasības pamata (*lūdzu, skatiet atbildi uz 8. jautājumu*).

Laulātajiem vai jebkuriem viņu radniekiem taisnā līnijā vai līdz ceturtajai pakāpei sānu līnijā, laulāto mantiniekiem un adoptētājiem, kā arī prokuratūrai ir likumīgas tiesības celt vai uzturēt prasību laulības atzīšanai par neesošu, pamatojoties uz laulības neesamības pamatu. Turklāt nepilngadības vai garīgu traucējumu radītas tiesībnespējas vai rīcībnespējas gadījumā celt vai uzturēt prasību var arī aizbildnis vai pārstāvis un — bigāmijas gadījumā — pirmais pārkāpēja laulātais.

Ja laulība ir fiktīva, tās atzīšanu par neesošu var pieprasīt paši laulātie vai jebkuras personas, kuru tiesības laulība skar. Citos gadījumos, kas saistīti ar piekrišanas neesamību, prasību par laulības atzīšanu par neesošu var iesniegt tikai tas laulātais, kurš nav devis piekrišanu, tomēr prasību var uzturēt viņa ieprecētie radnieki taisnā līnijā un mantinieki vai adoptētāji, ja prasītājs miris tiesvedības laikā.

Prasību atzīt laulību par neesošu, pamatojoties uz trūkumiem saistībā ar piekrišanu, var celt tikai tas laulātais, kurš ir cietis no kļūdas vai spaidiem, tomēr tiesvedību var turpināt arī viņa ieprecētie radnieki taisnā līnijā un mantinieki vai adoptētāji, ja prasītājs mirst tiesvedības laikā.

Prasību atzīt laulību par neesošu, pamatojoties uz to, ka tā noslēgta bez liecinieku klātbūtnes, var celt tikai prokuratūra.

Prasība atzīt laulību par neesošu, pamatojoties uz laulības neesamības pamatu, būtu jāiesniedz:

a) nepilngadības, garīgu traucējumu izraisītas tiesībnespējas vai rīcībnespējas vai plānprātības gadījumā, ja prasību iesniedz pats rīcībnespējīgais — sešos mēnešos no dienas, kad viņš ir sasniedzis pilngadību, atguvis tiesībspēju vai rīcībspēju vai kad viņa plānprātība ir beigusies. Ja prasītājs ir cita persona — trijos gados kopš laulības noslēgšanas dienas, bet nekādā gadījumā pēc tam, kad sasniegta rīcībnespējīgās personas pilngadība, atgūta tās tiesībspēja vai rīcībspēja vai beigusies tās plānprātība;

b) notiesāšanas gadījumā par vienas puses laulātā slepkavību — trijos gados kopš laulības noslēgšanas dienas;

c) citos gadījumos — sešos mēnešos kopš laulības izbeigšanās dienas.

Pirms laulības izbeigšanās prasību var celt tikai prokuratūra.

Prasību atzīt laulību par neesošu, pamatojoties uz iepriekšēju laulību, kas nav izbeigusies, nevar celt vai uzturēt, kamēr tiek izskatīta lieta par bigāmista pirmās laulības atzīšanu par neesošu.

Prasību atzīt laulību par neesošu, pamatojoties uz to, ka viena vai abas puses nav tai piekritušas, var celt trijos gados kopš laulības noslēgšanas dienas vai, ja prasītājs to nav zinājis, sešos mēnešos kopš dienas, kad viņš par to ir uzzinājis.

Prasība atzīt laulību par neesošu, pamatojoties uz trūkumiem saistībā ar piekrišanu, vairs nevar celt, ja tā nav celta sešos mēnešos no dienas, kad attiecīgais trūkums ir beidzis pastāvēt.

Prasību atzīt laulību par neesošu, pamatojoties uz to, ka tā noslēgta bez liecinieku klātbūtnes, var iesniegt tikai viena gada laikā kopš laulības noslēgšanas dienas.

Sākotnējam pieteikumam jāpievieno laulības apliecība un, iespējams, (ja prasības pamats ir vecums) attiecīgās puses dzimšanas apliecība.

Kad ir beidzies aizstāvības argumentu iesniegšanas termiņš, process turpinās atbilstoši iepriekšminētajiem parastās procedūras nosacījumiem.

Laulības atzīšanu par neesošu uzskata par atceltu un laulību uzskata par spēkā esošu no tās noslēgšanas brīža, ja pirms tam, kad spriedums par laulības atzīšanu par neesošu kļūst galīgs un nepārsūdzams, notiek kāds no šādiem apstākļiem:

a) bērns, kas laulības noslēgšanas brīdī nav sasniedzis laulājamo minimālo vecumu, pēc pilngadības sasniegšanas apliecina laulību dzimtsarakstu nodaļas ierēdņa un divu liecinieku klātbūtnē;

b) persona, kas ir rīcībnespējīga vai tiesībnespējīga, vai invalīds garīgu traucējumu dēļ, iepriekšējā punktā aprakstītajā veidā apliecina laulību pēc invaliditātes vai rīcībnespējas, vai tiesībnespējas izbeigšanās vai — plānprātības gadījumā — pēc tam, kad tiesu iestādes ir pārliecinājušas par šādas personas garīgās veselības stāvokli;

c) ja bigāmista pirmā laulība tiek atzīta par neesošu;

d) ja liecinieki nav bijuši klāt pamatotu iemeslu dēļ, piemēram, dzimtsarakstu nodaļas ierēdņa atzītu iemeslu dēļ, ar nosacījumu, ka nav šaubu par laulības noslēgšanu.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jā, juridiskās palīdzības sistēma attiecas uz visām tiesām neatkarīgi no tiesvedības veida.

Vairāk informācijas, lūdzu, skatiet faktu lapā "Juridiskā palīdzība".

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jā. Šādas prasības vienmēr var pārsūdzēt.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Ja attiecīgais lēmums pieņemts Eiropas Savienības dalībvalstī, izņemot Dāniju, tas tiek atzīts pārējās dalībvalstīs saskaņā ar Padomes 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003.

Ja lēmums pieņemts Dānijā, piemēro īpašo ārvalstīs taisīta sprieduma pārskatīšanas procedūru.

Šajā procedūrā kopā ar pieteikumu iesniedz dokumentu, kurā ietverts pārskatāmais lēmums, un pretējā puse, kurai par to tiek paziņots, 15 dienās var iesniegt atbildi. Prasītājs var iesniegt atbildi 10 dienās no paziņojuma par pretējās puses atbildes iesniegšanu saņemšanas dienas. Kad puses ir iesniegušas visus prasījumus un ir veikti visi pasākumi, kas tiek uzskatīti par vajadzīgiem, visi dokumenti tiek nodoti pusēm un prokuratūrai, katrai uz 15 dienām.

Lai spriedumu varētu apstiprināt:

a) nedrīkst būt šaubu nedz par tā dokumenta autentiskumu, kurā ietverts spriedums, nedz par lēmuma pamatotību;

b) spriedumam jābūt galīgam saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā tas taisīts;

c) spriedumam jābūt taisītam ārvalsts tiesā, kuras jurisdikcija nav apstrīdēta saskaņā ar tiesību aktiem, un tas nedrīkst attiekties uz lietu, kas ir tikai Portugāles tiesu ekskluzīvā kompetencē;

d) nedrīkst būt iespēja izmantot *lis pendens* vai *res judicata* aizstāvību, pamatojoties uz Portugāles tiesā izskatītu lietu, izņemot, ja tiesvedības ierosināšanu kavējusi ārvalstu tiesa;

e) atbildētājam ir jābūt pienācīgi informētam saistībā ar prasību saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā atrodas izcelsmes tiesa, un procesā jābūt ievērotiem aizstāvības tiesību un vienlīdzīgas pušu aizsardzības principiem;

f) spriedumā nedrīkst būt ietverts lēmums, kura atzīšanas iznākums acīmredzami būtu pretrunā ar Portugāles starptautiskās sabiedriskās kārtības principiem.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Eiropas Savienības dalībvalstīs, izņemot Dāniju, ja ieinteresētā puse nolemj iesniegt prasību par sprieduma atzīšanu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, pieteikums ir jāiesniedz ģimenes lietu tiesā. Tiesu, kurai ir teritoriālā piekritība, nosaka saskaņā ar tās dalībvalsts iekšējiem tiesību aktiem, kurā tiek iesniegts pieteikums par atzīšanu.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Saskaņā ar valsts tiesību kolīziju normām laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas lietās piemēro laulāto valsts vispārējos tiesību aktus. Ja laulātajiem ir dažādas pilsonības, piemēro viņu kopīgās mītnes valsts tiesību aktus; ja tādas nav, piemēro tās valsts tiesību aktus, ar kuru viņu ģimenes dzīve ir visciešāk saistīta.

Tomēr, ja laulības laikā piemērojami tiesību akti tiek grozīti, laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu var pamatot tikai ar faktu, kas bijis būtisks attiecīgajā laikā.

Papildinformācija

Plašāka informācija pieejama šādās tīmekļa vietnēs:

[Tieslietu ministrija](#)

[Tieslietu politikas ģenerāldirektorāts](#)

[Tiesu administrācijas ģenerāldirektorāts](#)

[Sociālās rehabilitācijas ģenerāldirektorāts](#)

[Valsts Reģistrācijas un notariāta institūts](#)

[Strīdu alternatīvās izšķiršanas birojs](#)

[Augstākā tiesa](#)

[Koimbras Apelācijas tiesa](#)

[Evoras Apelācijas tiesa](#)

[Lisabonas Apelācijas tiesa](#)

[Porto Apelācijas tiesa](#)

[Gimarainšas Apelācijas tiesa](#)

[Oficiālais Vēstnesis](#)

[Juridisko dokumentu datubāze](#)

Lapa atjaunināta: 30/04/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Rumānija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Laulības šķiršanu var panākt uz abpusējas vienošanās pamata (izmantojot tiesas, administratīvu vai notariālu procedūru). Ja nav abpusējas vienošanās, laulību var šķirt tiesa.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Atbilstīgi Civilkodeksa 373. pantam laulības šķiršana iespējama šādos gadījumos:

uz laulāto abpusējas vienošanās pamata;

ja attiecības starp laulātajiem ir nopietni pasliktinājušās un laulības turpinājums vairs nav iespējams;

pēc viena laulātā pieprasījuma pēc laulāto faktiskās šķirtības, kas ilgusi vismaz divus gadus;

pēc tā laulātā pieprasījuma, kura veselības stāvoklis padara laulības turpinājumu neiespējamu.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Vairs nepastāv laulātā statuss, un katrs no šķirtajiem laulātajiem var stāties jaunā laulībā.

Izbeidzot laulību ar laulības šķiršanu, laulātie var vienoties paturēt laulības laikā pieņemtos uzvārdus. Ja vienošanās nav, tiesa pienācīgi pamatotos gadījumos var atļaut laulātajiem paturēt laulības laikā lietotos uzvārdus. Ja nav ne vienošanās, ne tiesas nolēmuma, katrs laulātais atgriežas uzvārdā, kas viņam(-ai) bija pirms laulībām.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršanas rezultātā laulāto mantisko attiecību regulējums laulāto starpā beidz pastāvēt ar dienu, kurā iesniegts laulības šķiršanas pieteikums. Taču katrs no laulātajiem vai — laulības šķiršanas uz abpusējas vienošanās pamata gadījumā — abi laulātie kopīgi var lūgt, lai laulības šķiršanas tiesa pasludina, ka laulāto mantisko attiecību regulējums beidza pastāvēt dienā, kad iestājās laulāto faktiskā šķirtība.

Ja kopīpašuma regulējums beidzas, šķirot laulību, bijušie laulātie paliek par kopīgā īpašuma kopīpašniekiem līdz to attiecīgo īpašuma daļu noteikšanai.

Laulāto kopības izbeigšanas laikā katrs laulātais pārņem savu īpašumu, bet pēc tam tiek sadalīts kopīpašums un tiek nokārtoti parādi. Šajā nolūkā katra laulātā atbilstošā daļa tiek vispirms noteikta, vadoties pēc viņa(-as) ieguldījuma kopīpašuma iegādē un kopīgo saistību izpildē. Ja vien netiek pierādīts citādi, tiek prezumēts, ka laulāto ieguldījums bijis vienāds.

Neatkarīgi no uzturlīdzekļu došanas pienākuma starp bijušajiem laulātajiem un no kompensācijas piešķiršanas laulātais, kurš nav vainojams laulības šķiršanā un kurš laulības izbeigšanas rezultātā cieš materiālus zaudējumus, var pieprasīt, lai laulības šķiršanā vainojamais laulātais viņam(-ai) maksā kompensāciju. Ģimenes lietu tiesa izlemj šo pieprasījumu lēmumā par laulības šķiršanu.

Turklāt pēc laulības šķiršanas tiek zaudētas savstarpējās mantošanas tiesības.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Tiklīdz ir izdots spriedums par laulības šķiršanu, ģimenes lietu tiesa lemj par attiecībām starp šķirtajiem vecākiem un nepilngadīgajiem bērniem. Parasti pēc laulības šķiršanas laulātajiem ir **kopīga vecāku vara pār bērniem**. Ģimenes lietu tiesa nosaka, ka nepilngadīgā bērna **domicils** ir tā vecāka mājas, kurās bērns parasti dzīvo, bet no bērna šķirtajam vecākam ir tiesības uz personiskiem kontaktiem ar bērnu. Tiesa nosaka katra vecāka **ieguldījumu** izdevumos, kas saistīti ar bērnu audzināšanu, izglītību, izglītošanu un arodmācībām.

Ja apstākļi mainās, ģimenes lietu tiesa var grozīt pasākumus saistībā ar šķirto vecāku tiesībām un pienākumiem attiecībā uz viņu nepilngadīgajiem bērniem, ja to pieprasa viens no vecākiem vai cits ģimenes loceklis, bērns, aizbildniecības iestāde, bērnu aizsardzības valsts iestāde vai prokurors.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Laulības izbeigšanas rezultātā izbeidzas uzturlīdzekļu došanas pienākums starp laulātajiem. Šķirtajam laulātajam ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, ja viņš(-a) atrodas finansiālās grūtībā tādas darbnespējas dēļ, kas radusies pirms laulības vai tās laikā, vai viena gada laikā pēc tās izbeigšanas (bet tikai, ja nespēju ir izraisījis ar laulību saistīts apstāklis).

Laulātais, kas sniedz pieteikumu par uzturlīdzekļiem, nevar pieprasīt arī kompensāciju. Ja laulība šķirta tikai tā laulātā vainas dēļ, kas ir atbildētājs, laulātais, kas ir prasītājs, var saņemt kompensāciju. Kompensāciju var piešķirt tikai, ja laulība ir ilgusi vismaz 20 gadus.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Rumānijas tiesības neparedz "laulāto atšķiršanas" jēdzienu, paredzot tikai "laulāto faktiskās šķirtības" jēdzienu un tiesas ceļā veiktu īpašuma sadali. Šī ir situācija, kas jāpierāda tiesas priekšā. Ja laulāto faktiskā šķirtība ir ilgusi vismaz divus gadus, tas ir iemesls, lai tiesa šķirtu laulību.

5 Kādas ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulība tiek atzīta par neesošu, ja ir pārkāpta kāda juridiska prasība attiecībā uz laulības līgumu. Laulību var atzīt par neesošu tikai ar tiesas lēmumu. Laulības atzīšanas par neesošu sekas attiecas gan uz pagātni, gan uz nākotni; tiek uzskatīts, ka laulība nav notikusi.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Absolūts pamats laulības atzīšanai par neesošu ir šādu juridisko prasību, kas saistītas ar laulības līgumu, pārkāpumi:

laulība noslēgta bez piekrišanas;

laulība noslēgta starp viena dzimuma personām;

laulību noslēgusi persona, kas jau sastāv citā laulībā;

laulība noslēgta starp personām, kas ir radnieki taisnā līnijā vai sānlīnijā līdz ceturtajai pakāpei ieskaitot;

laulību noslēgusi psihiski slima persona vai persona ar garīgiem traucējumiem;

laulība noslēgta bez nākamo laulāto piekrišanas vai šāda piekrišana nav dota atbilstīgi juridiski noteiktajai kārtībai;

laulību noslēdzis nepilngadīgais, kas jaunāks par 16 gadiem;

laulība noslēgta citā nolūkā, nevis nolūkā veidot ģimeni.

Relatīvs pamats laulības atzīšanai par neesošu ir:

ja to noslēdzis 16 gadus vecs nepilngadīgais uz ārsta slēdziena pamata, bet bez vecāka(-u), kas ir likumīgie aizbildņi, piekrišanas vai bez tās personas atļaujas, kam ir vecāku tiesības;

ja piekrišanai ir trūkumi: kļūda (attiecībā uz otra laulātā fizisko identitāti), krāpšana vai vardarbība;

ja to noslēgusi persona, kam īslaicīgi nav spriešanas spēju;

ja laulību noslēdzis vecāks adoptētājs un viņa aizbildnībā esošs nepilngadīgais.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Līdz galīga tiesas sprieduma izdošanai laulātais, kurš labticīgi stājies spēkā neesošā vai par neesošu atzītā laulībā, patur savu kā laulātā spēkā esošā laulībā statusu, un bijušo laulāto mantiskajām attiecībām pēc analogijas tiek piemērotas normas, kas attiecas uz laulības šķiršanu.

Laulības spēkā neesamība neietekmē bērnus, kas joprojām saglabā savu laulībā dzimušu bērnu statusu. Ciktāl tas attiecas uz vecāku un bērnu savstarpējām tiesībām un pienākumiem, pēc analogijas ir piemērojamas normas, kas attiecas uz laulības šķiršanu.

Tiesas lēmums, ar kuru laulība tiek atzīta par spēkā neesošu vai neesošu, ir īstenojams attiecībā pret trešām personām; attiecīgi tiek piemērotas normas par laulāto mantisko attiecību regulējuma formalitātēm, laulības līguma publisko raksturu un laulības līguma neizpildāmību.

Laulības spēkā neesamību nevar īstenot attiecībā pret trešo personu saistībā ar aktu, ko šī persona iepriekš noslēgusi ar vienu no laulātajiem, ja vien nav izpildītas likumā noteiktās informācijas izpaušanas formalitātes saistībā ar prasību par spēkā neesamības pasludināšanu, vai prasību par neesamības pasludināšanu vai arī trešā persona pirms akta noslēgšanas nav bijusi citādi informēta par laulības spēkā neesamības pamatu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Mediācija ir fakultatīva pirms tiesas procesa uzsākšanas. Procesā laikā tiesas iestādēm ir pienākums informēt puses par mediācijas iespējamību un tās izmantošanas priekšrocībām.

Ar mediācijas palīdzību var atrisināt domstarpības starp laulātajiem par laulības turpināšanu, vecāku tiesību īstenošanu, bērnu domicila noteikšanu, vecāku ieguldījumu bērna uzturlīdzekļu nodrošināšanā un citas domstarpības, kas izriet no laulāto attiecībām saistībā ar tiesībām, kas viņiem ir atbilstīgi likumam.

Mediators nodrošinās, ka mediācijas rezultāts nebūs pretrunā ar bērna labākajām interesēm, un iedrošinās vecākus galveno uzmanību pievērst bērna vajadzībām un uzņemties vecāku atbildību, lai nodrošinātu, ka laulāto faktiskā šķirtība vai laulības šķiršana nekaitē bērna audzināšanai un attīstībai.

Mediācijas līgumam, kurā ietverta pušu vienošanās par vecāku tiesību īstenošanu, vecāku ieguldījumu bērnu uzturlīdzekļu nodrošināšanā un bērnu domicila noteikšanu, nepieciešama tiesas atļauja; tiesai ir pienākums pārliecināties, vai līgums atbilst bērna interesēm.

Ja laulātie piekrīt laulības šķiršanai un viņiem nav laulībā vai ārī laulībā dzimušu vai adoptētu nepilngadīgu bērnu, dzimtsarakstu nodaļas amatpersona vai notārs laulības noslēgšanas vietā vai vietā, kur bija reģistrēts laulāto pēdējais kopīgais domicils, var pasludināt, ka laulība izbeidzama uz laulāto vienošanās pamata, un izsniegt viņiem laulības šķiršanas apliecību.

Laulības šķiršanu uz laulāto vienošanās pamata notārs var pasludināt arī tad, ja ir laulībā vai ārī laulībā dzimuši vai adoptēti nepilngadīgi bērni, ja laulātie vienojas par visiem aspektiem saistībā ar uzvārdu, vecāku varas īstenošanu, bērnu domicila noteikšanu, personisko attiecību uzturēšanu un vecāku ieguldījuma noteikšanu saistībā ar izdevumiem, kas attiecas uz bērnu audzināšanu, izglītību, izglītošanu un arodniecībām.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršanas pieteikums ir jāiesniedz **tiesā**.

Raugoties no teritoriāla viedokļa, jurisdikcija ir tiesai vietā, kur atrodas laulāto pēdējais kopīgais mājoklis. Ja laulātajiem nebija kopīga mājokļa vai ja nevienam no laulātajiem vairs nedzīvo vietā, kur atradās viņu pēdējais kopīgais mājoklis, pieteikums iesniedzams tiesā, kurai ir jurisdikcija pār atbildētāja mājvietas atrašanās vietu. Taču, ja atbildētājam nav domicila Rumānijā un Rumānijas tiesām ir starptautiska jurisdikcija, pieteikums iesniedzams tiesā, kurai ir jurisdikcija pieteikuma iesniedzēja mājvietas atrašanās vietā. Ja ne pieteikuma iesniedzējam, ne atbildētājam nav domicila Rumānijā, puses var vienoties iesniegt laulības šķiršanas pieteikumu jebkurā Rumānijas tiesā. Ja šādas vienošanās nav, laulības šķiršanas pieteikums iesniedzams 5. sektora tiesai Bukarestē.

Laulības šķiršanas pieteikumā līdztekus pavēstēt ietvertajai informācijai jānorāda nepilngadīgo bērnu vārdi un uzvārdi. Lūgumam jāpievieno laulības apliecība, nepilngadīgo bērnu dzimšanas apliecību kopijas un, kur tas ir piemēroti, laulāto vienošanās pēc mediācijas.

Ja laulības šķiršanas pieteikuma pamatā ir pušu vienošanās, tam jābūt abu laulāto vai kopīga pilnvarotā pārstāvja, kas pilnvarots ar īpašu autentificētu pilnvaru, parakstītam. Ja pilnvarotais pārstāvis ir jurists, viņam(-ai) ir jāapliecina laulāto paraksti atbilstīgi likumam.

Pirmās instances tiesās pusēm jāierodas personiski, ja vien kāds no laulātajiem neizcieš brīvības atņemšanas sodu; ja vien nevar ierasties nopietnas slimības dēļ; ja vien tiesa nav izdevusi priekšrakstu attiecībā uz šo laulāto; ja vien viņa(-as) deklarētā dzīvesvieta neatrodas ārvalstīs vai ja nav citas

situācijas, kas viņam(-ai) neļauj ierasties personiski; šādās situācijās attiecīgo personu var pārstāvēt jurists, pilnvarots pārstāvis vai, ja tas ir piemēroti, aizbildnis vai reģistrēts pārstāvis (*aizgādānis*). Ja līdz dienai, kad notiek izskatīšana pirmās instances tiesā, pieteikuma iesniedzējs atrodas nepamatotā prombūtnē un ierodas tikai atbildētājs, pieteikums noraidāms kā nepamatots.

Laulības šķiršanas tiesai (pat ja laulības šķiršanas pieteikumā tai nav lūgts to darīt) jāpieņem lēmums par vecāku varas īstenošanu, vecāku ieguldījumu izdevumos, kas saistīti ar bērnu audzināšanu un izglītību, bērnu domicilu un vecāku tiesībām uz personiskām attiecībām ar bērniem.

Pieteikumu par laulības atzīšanu par spēkā neesošu absolūta pamata dēļ var iesniegt jebkura ieinteresētā puse. Pieteikums par laulības atzīšanu par neesošu ir personisks pēc dabas un to nevar nodot mantiniekiem. Taču, ja pieteikumu iesniedzis viens no laulātajiem, to var turpināt jebkurš no viņa(-as) mantiniekiem.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Juridisku palīdzību var saņemt, ievērojot nosacījumus, kas noteikti Valdības ārkārtas rīkojumā Nr. 51/2008 par juridisku palīdzību civillietās, kas ar grozījumiem un papildinājumiem apstiprināts ar Likumu Nr. 193/2008; ar turpmākiem grozījumiem.

Juridisku palīdzību var nodrošināt, atsevišķi vai kumulatīvi, kā jurista palīdzību, eksperta, tulkotāja vai tulka honorāra maksājumu, tiesu izpildītāja honorāra maksājumu un, runājot par izņēmumiem, kā juridisko izmaksu atlaides, apmaksu pa daļām vai atlikšanu.

Lai personas būtu tiesīgas saņemt pilnu juridisko palīdzību, to mēneša neto vidējiem ienākumiem uz vienu ģimenes locekli jābūt mazākiem par RON 300 pēdējos divos mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas. Ja ienākumi ir mazāki par RON 600, piešķirtais juridiskās palīdzības apjoms ir 50 %. Juridisko palīdzību proporcionāli pieteikuma iesniedzēja vajadzībām var piešķirt arī citās situācijās, kad procesa atsevišķās vai aplēstās izmaksas var ierobežot tiesas efektīvu pieejamību, piemēram, tāpēc ka ir atšķirīgas dzīvošanas izmaksas pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas valstī un Rumānijā.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Jaunajā Civilprocesa kodeksā paredzētais lēmuma pārsūdzības periods ir 30 dienas pēc lēmuma paziņošanas.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Piemērojamais tiesību akts saistībā ar spriedumu par laulības šķiršanu ir Regula (EK) Nr. 2201/2003. Pieteikums iesniedzams tiesā, kurai ir jurisdikcija atbildētāja domicilā vai dzīvesvietā Rumānijā. Ja atbildētājam nav zināmas dzīvesvietas, pieteikums iesniedzams tiesā, kurai ir jurisdikcija pieteikuma iesniedzēja domicilā vai dzīvesvietā.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lēmumu par atzīšanu var apstrīdēt, iesniedzot pieteikumu apelācijas tiesā, kam ir teritoriāla jurisdikcija, vai iesniedzot apelāciju Kasācijas un tiesiskuma augstajā tiesā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Lai noteiktu tiesības, kas piemērojamas starptautisko privāto tiesību attiecībām, Rumānijas tiesa piemēros vai nu *Padomes 2010. gada 20. decembra Regulu (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai, vai Civilkodeksa 2957.* pantu un turpmākos pantus.

Laulātie var izvēlēties tās valsts tiesības, kurā atrodas viņu parastais kopīgais domicils vai kurā atradās viņu pēdējā parastā kopīgā dzīvesvieta (ja vismaz viens no viņiem tur dzīvo dienā, kad notiek vienošanās par piemērojamo tiesību izvēli); tās valsts tiesības, kuras pilsonis ir viens no laulātajiem; tās valsts tiesības, kur laulātie dzīvojuši vismaz trīs gadus; vai Rumānijas tiesības.

Ja laulātie nav izdarījuši izvēli, piemērojamas tiesības ir tās valsts tiesības, kurā atrodas viņu parastais kopīgais domicils, vai, ja tādas nav, tās valsts tiesības, kurā atradās laulāto pēdējais parastais kopīgais domicils (ja vismaz vienam laulātajam parastais domicils joprojām atrodas šajā valstī dienā, kad tiek iesniegts laulības šķiršanas pieteikums); ja vienam laulātajam nav parastā domicila, piemērojamas tās valsts tiesības, kuras pilsoni abi laulātie bija laulības šķiršanas pieteikuma iesniegšanas dienā; vai, ja laulātajiem ir atšķirīgas pilsonības, tās valsts tiesības, kurā viņiem pēdējo reizi bija kopīga pilsonība (ja vismaz viens no viņiem joprojām ir šīs valsts pilsonis laulības šķiršanas pieteikuma iesniegšanas dienā). Visās citās situācijās piemērojamas Rumānijas tiesības.

Lapa atjaunināta: 03/12/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [sl](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Slovēnija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Slovēnijas tiesību akti atzīst: a) laulības šķiršanu, pamatojoties uz laulāto vienošanos, un b) laulības šķiršanu, pamatojoties uz prasību.

a) Ja **laulība tiek šķirta, pamatojoties uz laulāto vienošanos**, tiesa šķir laulību saskaņā ar 64. pantu Likumā par laulību un ģimenes attiecībām (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ZZZDR*), kas paredz, ka laulātie ir panākuši vienošanos par jebkuru kopīgo bērnu, kas viņiem varētu būt, aprūpi, audzināšanu un iztikas līdzekļiem un par bērnu saskarsmi ar vecākiem (jāpieprasa Sociālā darba centra viedoklis), un gadījumā, ja viņi izpildāma notariālā ieraksta veidā ir iesnieguši vienošanos par sava kopīpašuma sadalīšanu, par to, kuram no viņiem paliek viņu dzīvoklis vai kurš kļūst par tā īpašnieku, kā arī par tā laulātā uzturēšanu, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ.

b) Ja laulība kādu iemeslu dēļ ir kļuvusi "nepanesama", jebkurš laulātais var pieprasīt laulības šķiršanu, **iesniedzot prasību par laulības šķiršanu**. Arī šajā gadījumā tiesa lemj par jebkuru kopīgo bērnu, kas laulātajiem varētu būt, aprūpi, audzināšanu un iztikas līdzekļiem, un par bērnu saskarsmi ar vecākiem. Pirms lēmuma pieņemšanas tiesai ir pienākums lūgt Sociālā darba centra viedokli.

Saņemot lūgumu šķirt laulību, abos gadījumos, gan pamatojoties uz vienošanos, gan saņemot prasību par laulības šķiršanu, tiesa norīko kompetento *Sociālā darba centru* organizēt konsultējošu sarunu, kuru abiem laulātajiem ir pienākums apmeklēt personīgi bez pilnvaroto personu klātbūtnes. Sociālā darba centrs ziņo tiesai par konsultējošās sarunas rezultātu.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Likums par laulību un ģimenes attiecībām atzīst tikai vienu šķiršanās pamatojumu: *ka laulība ir kļuvusi nepanesama*. Tas nozīmē, ka laulība ir izirusi tik pamaftīgi un neatgriezeniski, ka to vairs nevar glābt. Laulību uzskata par "nepanesamu", ja laulāto attiecības ir izirusas ne tikai uz laiku, bet pamaftīgi un neatgriezeniski nopietnu iemeslu dēļ. To, vai laulība ir nepanesama, novērtē kopā ar situāciju izskatīšanas laikā, ņemot vērā visus apstākļus, kuru rezultātā radusies esošā situācija. Tiesa arī konstatē, ka laulība ir nepanesama, ja laulātais-atbildētājs piekrīt laulības šķiršanai; laulību var izbeigt pēc viena laulātā lūguma, un nav paredzēta prasība, ka laulībai jābūt nepanesamai abiem laulātajiem;

netiek skatīts jautājums par vainu tajā, ka laulība kļuvusi nepanesama, un tiesa to nekonstatē tiesas procesā. Laulību var arī izbeigt pēc tā laulātā lūguma, kas ir atbildīgs, ka laulība kļuvusi nepanesama.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

Laulības šķiršanas tiesiskās sekas sīkāk izklāstītas turpmāk.

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Persona, kas, stājoties laulībā, ir mainījusi savu uzvārdu, sešos mēnešos pēc galīgā sprieduma par laulības šķiršanu vai sprieduma par laulības izbeigšanu var iesniegt prasību par pirmšlaulības uzvārda atgūšanu. Šādu prasību var iesniegt tikai persona, kas vēlāk nav mainījusi uzvārdu laulības laikā (17. pants Likumā par personas vārdu / *Zakon o osebnem imenu, ZO-1*). Jautājums par uzvārda maiņu ir administratīvs jautājums, ko lemj nevis tiesa, bet gan administratīvā iestāde.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Saistībā ar kopējā īpašuma dalīšanu pastāv **juridisks pieņēmums, ka laulātajiem kopīpašums pieder vienādās daļās**; tomēr laulātais, kas uzskata, ka tiks nostādīts neizdevīgā situācijā, sadalot īpašumu vienādās daļās, var pieprasīt, lai viņa daļu nosaka samērīgi ieguldījumam kopējā īpašumā. Tādā gadījumā tiesa ņem vērā ne vien katra laulātā ienākumus, bet arī citus apstākļus, piemēram, viena laulātā sniegto palīdzību otram, bērnu aprūpi un audzināšanu, mājas darbu veikšanu, īpašuma uzturēšanu un citas darba un dalības formas kopīgā īpašumā pārvaldīšanā, uzturēšanā un palielināšanā.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

BĒRNU APRŪPE UN AUDZINĀŠANA

Ø Gadījumā, kad laulība tiek šķirta, pamatojoties uz vienošanos, laulātajiem ir **jāvienojas par bērnu aprūpi un audzināšanu**, bet tiesa novērtē, vai šī vienošanās ir bērnu interesēs. Laulātie var vienoties:

ka abi turpinās rūpēties par bērniem un audzināt viņus,

vai ka visi bērni tiks nodoti viena vecāka aprūpē un audzināšanā,

vai ka daži no bērniem tiks uzticēti vienam vecākam un pārējie bērni — otram vecākam.

Ja vecāki paši par šo jautājumu vienoties nespēj, Sociālā darba centrs palīdz to izdarīt.

Ja vecāki *vienojas par aprūpi un audzināšanu*, viņi var ierosināt tiesai pieņemt lēmumu par to bezstrīdus kārtībā.

Ja viņi nevienojas vai ja vienošanās nav bērnu interesēs, tiesa nedrīkst izbeigt laulību, pamatojoties uz vienošanos; tā vietā būs jāiesniedz prasība par laulības šķiršanu.

Ja pat ar Sociālā darba centra palīdzību vecāki nespēj vienoties par bērnu aprūpi un audzināšanu, **tiesa pēc viena vai abu vecāku lūguma pieņem lēmumu:**

ka visi bērni ir jānodod viena vecāka aprūpē un audzināšanā,

vai ka daži no bērniem jānodod vienam vecākam un pārējie bērni — otram vecākam,

izņēmuma gadījumos tiesa var nolemt, ka visi vai daži bērni ir jānodod trešās personas aprūpē un audzināšanā.

Pirms lēmuma pieņemšanas tiesai ir jālūdz Sociālā darba centra viedoklis un, pieņemot lēmumu, jāņem vērā bērna viedoklis, ja to izsaka pats bērns vai persona, kurai viņš uzticas un kuru pats bērns ir izvēlējis, ar nosacījumu, ka bērns spēj izprast sava viedokļa nozīmīgumu un sekas.

Ø Gadījumā, kad laulība tiek šķirta, pamatojoties uz **prasību**, un nolūkā regulēt attiecības starp šķirtajiem laulātajiem un viņu kopīgajiem nepilngadīgajiem bērniem, tiesa lemj par bērnu aprūpi un audzināšanu, kad tā ir konstatējusi, kā vislabāk tiks ievērotas bērnu intereses. Uz bērnu aprūpi un audzināšanu šajā gadījumā *mutatis mutandis* attiecas tas pats, kas gadījumā, ja laulība tiek šķirta, pamatojoties uz vienošanos. Lēmums par to, pie kā nepilngadīgie bērni dzīvos pēc laulības šķiršanas, par viņu saskarsmi ar vecāku, pie kura viņi nedzīvos, un par uzturēšanu ir neatņemama sprieduma par laulības šķiršanu daļa.

SASKARSME

Vecākiem ir jāņēmējina vienoties par to, kā tiks organizēta saskarsme.

Ja **viņi ir vienojušies, viņi var ierosināt tiesai izdot par to lēmumu bezstrīdus kārtībā; ja tiesa konstatē, ka vienošanās nav bērnu interesēs, tā noraida pieteikumu.**

Ja vecāki **nespēj vienoties**, tiesa izlemj pēc viena vai otra vecāka pieteikuma (gadījumā, ja laulība tiek šķirta, pamatojoties uz laulāto vienošanos, laulātie iekļauj vienošanos par saskarsmi, sastādot vienošanos par laulības šķiršanu, savukārt tiesa iekļauj viņu vienošanos spriedumā par laulības šķiršanu vienojoties), turklāt viņiem šai nolūkā tiesai jāiesniedz Sociālā darba centra izdots pierādījums, ka vispirms viņi ir centušies vienoties.

Tiesa izlemj par saskarsmi *ex officio* tikai tad, ja jautājums ir saistīts ar saskarsmi pēc prasības par laulības šķiršanu vai pēc bērnu vecāku laulības izbeigšanas:

bezstrīdus kārtībā par saskarsmes tiesībām pirmajā instancē lemj apgabaltiesa (*okrožna sodišča*), ja vien šis jautājums netiek izskatīts kopā ar strīdiem par bērnu aprūpi un audzināšanu; šajā gadījumā jautājumu par saskarsmi risina civilprocesā;

lemjot par saskarsmes tiesībām, bērna interesēm ir vislielākā nozīme — nevar uzskatīt, ka saskarsme ir bērna interesēs, ja tā rada psiholoģisku spiedienu uz bērnu vai apdraud bērna fizisko vai garīgo attīstību;

pieņemot lēmumu, tiesai ir jāņem vērā arī bērna viedoklis, ja to pauž pats bērns vai persona, kurai viņš uzticas un kuru pats bērns ir izvēlējis, ar

nosacījumu, ka bērns spēj izprast sava viedokļa nozīmīgumu un sekas;

bērnam ir tiesības arī uz saskarsmi ar citām personām, kuras ietilpst ģimenes attiecībās un kurām ir cieša personīgā saikne ar bērnu (piem., ar bērna vecvecākiem un (pus) brāļiem vai (pus) māsām).

Laulāto un bērnu UZTURĒŠANA

Attiecībā uz bērnu uzturēšanu laulātie var **vienoties, parakstot vienošanos par bērnu uzturēšanu**, kas jāparaksta tiesas priekšā; šajā gadījumā tiesa izdod īpašu lēmumu bezstrīdus kārtībā. Ja vienošanās nav bērna interesēs, tiesa noraida pieteikumu izdot lēmumu par vienošanās apstiprināšanu.

Ja laulātie **nav vienojušies** paši vai ar Sociālā darba centra palīdzību, viņi var lūgt šo jautājumu izlemēt tiesai. Pirms lēmuma pieņemšanas tiesai ir jālūdz Sociālā darba centra viedoklis un jāņem vērā arī bērna viedoklis, ja viņš to ir izteicis un spēj izprast tā nozīmīgumu un sekas.

Vecākiem, ciktāl viņu materiālās iespējas un ienākumi ļauj, ir pienākums atbalstīt savus bērnus, līdz viņi sasniedz pilngadību, vai pilngadīgu bērnu, līdz viņš iegūst izglītību un sasniedz 26 gadu vecumu, nodrošinot, ka ir ievērotas bērna intereses (bērna vispārējā attīstība).

Atbalsts bērnam tiek piešķirts, vadoties pēc tā bērna vajadzībām, kuram nepieciešams atbalsts, un ņemot vērā tās personas materiālās iespējas un ienākumus, kuras pienākums ir nodrošināt atbalstu. Piešķirot bērnam atbalstu, tiesai ir pienākums ņemt vērā bērna intereses, lai atbalsts bērnam būtu pietiekams, nodrošinot labvēlīgu viņa fizisko un garīgo attīstību. Reizi gadā bērnam piešķirtā atbalsta apmērs tiek koriģēts saskaņā ar patēriņa preču indeksu Slovēnijā.

Laulātajam vai partnerim ir pienākums atbalstīt viņa partnera nepilngadīgo bērnu, ja kāds no bērna vecākiem nespēj atbalstīt bērnu un ja viņi dzīvo kopā ar partnera nepilngadīgo bērnu.

Pilngadīgajiem bērniem ir pienākums atbalstīt savus vecākus, ja vecākiem nav pienācīgu iztikas līdzekļu un viņi nespēj tādus līdzekļus iegūt, kā arī tad, ja apgādājamo vecāku nevar uzturēt viņa laulātais.

3.4 pienākumu maksāt uzturēdzeljus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Laulātajam, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne paša vainas dēļ, ir tiesības uz uzturlīdzekļiem.

Uzturlīdzekļus var prasīt laulības šķiršanas procesā vai īpašā prasībā viena gada laikā pēc laulības izbeigšanas dienas, ja uzturēšanas nosacījumi pastāvēja laulības šķiršanas laikā un pastāv joprojām, kad laulātais pieprasa uzturlīdzekļus.

Laulātie var vienoties par uzturlīdzekļiem laulības šķiršanas gadījumā, pie notāra noslēdzot vienošanos par uzturlīdzekļiem izpildāma notariāla ieraksta formā. Uzturlīdzekļus nosaka uz noteiktu laiku vai noteiktu laiku, ciktāl tas nepieciešams, lai jautu laulātajam atrast jaunu darbavietu un sakārtot savas lietas: uzturlīdzekļi tiek piešķirti saskaņā ar prasītāja vajadzībām un uzturlīdzekļus maksājošās personas iespējām. Tie tiek noteikti kā ikmēneša summa, nosakot to iepriekš, un var tikt pieprasīti no brīža, kad ir iesniegta prasība par uzturlīdzekļiem. Izņēmuma gadījumos uzturlīdzekļus var samaksāt kā vienreizēju summu; tiesa noraida prasību par uzturlīdzekļiem, ja uzturlīdzekļu maksājums personai, kurai uz to ir tiesības, būtu netaisnīgs pret personu, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ņemot vērā iemeslus, kuru rezultātā laulība ir kļuvusi nepanesama, vai ja persona, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, ir pastrādājusi noziedzīgu nodarījumu pret personu, kurai ir pienākums tos maksāt, vai pret jebkuru tuvu ģimenes locekli pirms vai pēc laulības šķiršanas procesa; laulātajam nav pienākuma uzturēt otru laulāto, ja, to darot, tiek apdraudēta viņa paša spēja uzturēt sevi vai nepilngadīgos, kurus viņam ir pienākums uzturēt saskaņā ar tiesību aktiem;

reizi gadā uzturlīdzekļu apmērs tiek koriģēts saskaņā ar patēriņa preču indeksu Slovēnijā.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

"Kopdzīve" (*življenjska skupnost*) ir būtisks laulības elements (Laulības un ģimenes attiecību likuma 3. pants). Kopdzīves izbeigšana (*prenehanje življenjske skupnosti*) jeb laulāto atšķiršana nozīmē to, ka pilnībā beidz pastāvēt būtiskie elementi starp laulātajiem pastāvošajās savstarpējās attiecībās. Kad kopdzīve beidzas, beidzas ekonomiskā savienība un intīmās un emocionālās saites starp laulātajiem, kā arī, iespējams, kopējā māsaimniecība u. c.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Tiesību akti neprecizē nosacījumus laulāto atšķiršanai. Tiesa lemj par laulāto atšķiršanu katrā individuālajā procesā atsevišķi, ņemot vērā apstākļus un izskatāmās lietas īpašās iezīmes.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Laulāto atšķiršana neietekmē laulības esību; tas nozīmē, ka tiek izbeigta tikai kopdzīve, bet ne laulība. Lai tiktu izbeigta laulība, ir jāiesniedz prasība vai pieteikums par laulības izbeigšanu saskaņā ar vienošanos. Ar laulāto atšķiršanu laulātie izbeidz kopēja īpašuma veidošanu. Apgādājama laulātais var prasīt uzturlīdzekļus, iesniedzot prasību viena gada laikā pēc laulāto atšķiršanas dienas.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulības atzīšana par neesošu nozīmē, ka laikā, kad laulība tika noslēgta, nepastāvēja tiesību aktos paredzētie nosacījumi, kuri nepieciešami, lai laulību uzskatītu par spēkā esošu (piem., laulība noslēgta ne no brīvas gribas, piekrišana dota piespiedu kārtā vai kļūdas pēc, laulība nav noslēgta saskaņā ar noteikto procedūru, laulība noslēgta starp tuviem radniekiem vai ar smagi garīgi slimu personu, vai arī tika noslēgta bez pienācīgas apdomības). Laulības juridiskās sekas zaudē spēku dienā, kad spriedums par tās atcelšanu kļūst galīgs.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Ø Laulība nezaudē spēku *ipso iure*, bet tā ir jāatceļ ar spriedumu.

Ø Slovēnijas tiesību aktos izšķir **relatīvi un absolūti spēkā neesošu laulību**. Atšķirība pastāv attiecībā uz to personu grupu, kuras var prasīt laulības atcelšanu.

a) Iemesli **relatīvai spēkā neesībai** ir:

personas smagi garīgi traucējumi vai kļūdaini spriedums laikā, kad laulība tika noslēgta (pieprasījis viens no laulātajiem, bet tikai tad, kad situācija ir beigusies),

ja piekrišana laulībai bijusi uzspiesta vai dota kļūdaini (laulātais tika piespiests vai stājās laulībā kļūdas pēc),

ja laulību noslēgusi persona, kas jaunāka par 18 gadiem (vecāki vai aizbildnis).

b) **Absolūtas spēkā neesamības** iemesli ir (noteiktās personas, kas ir tiesīgas iesniegt prasību, ir laulātie un citas personas, kas gūst tiešu tiesisku labumu no laulības atcelšanas (piem., mirušā laulātā pārējie mantinieki laulātā nāves gadījumā var iesniegt prasību atcelt laulību, lai dzīvi palikušais laulātais zaudētu savas tiesības uz mantojumu; turklāt labuma guvēji var iesniegt prasību arī pēc laulības atcelšanas); prasību var iesniegt arī prokurors) šādu iemeslu dēļ:

persona smagi garīgi traucējumi vai kļūdaini spriedums attiecībā uz laulāto, šai situācijai vēl pastāvot laikā, kad tiek pieprasīta atcelšana,

laikā, kad tika noslēgta laulība, laulātais vēl bija precējies,

laulātos saista radniecība tiešā vai sānu līnijā līdz pat ceturtajai pakāpei (ieskaitot),

laulātie vai viens laulātais un otra laulātā pilnvarota persona nebija klāt laulības noslēgšanā,

laulātie nestājās laulībā ar nodomu uzturēt kopēju māsaimniecību.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Tiesiskās sekas laulības atcelšanai ir spēkā no dienas, kad spriedums par atcelšanu kļūst galīgs. Attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām, apgādājamā laulātā uzturēšanu, laulāto savstarpējo dāvanu atdošanu un laulāto attiecībām ar kopējiem bērniem laulību atcelšanas gadījumā tiesiskās sekas ir tādas pašas kā laulības šķiršanas gadījumā.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Likums par mediāciju civiltiesā un komercietās (*Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah*), kas stājās spēkā 2008. gada jūnijā, reglamentē **mediāciju strīdos, kas saistīti ar civiltiesību, komercietību, darba tiesību, ģimenes tiesību un pārējo mantisko tiesību attiecībām** saistībā ar prasībām, kuras puses var brīvi aizstāvēt un par kurām var vienoties, ja attiecībā uz kādu no šiem strīdu veidiem atsevišķi tiesību akti nenosaka citādi. Laulību nevar izbeigt bez tiesas iejaukšanās, tāpēc ir jāiesniedz prasība vai pieteikums izbeigt laulību ar vienošanos.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Saskaņā ar 32. pantu Civilprocesa likumā (*Zakon o pravdnem postopku*), **apgabaltiesas** ir atbildīgas par laulību strīdu izšķiršanu (attiecībā uz laulības šķiršanu vai atcelšanu — Slovēnijas tiesību akti neatzīst atsevišķu prasību par laulāto atšķiršanu).

Prasībai vai pieteikumam jāpievieno izraksts no laulību reģistra un izraksts no dzimšanas apliecību reģistra, bet personu apliecinoši dokumenti ir jāuzrāda tiesas sēdē.

Līdz ar pieteikumu izbeigt laulību pēc vienošanās laulātie iesniedz arī:

vienošanos par jebkuru kopīgu bērnu, kas laulātiem varētu būt, aprūpi, audzināšanu un uzturēšanu, kā arī par viņu saskarsmi ar vecākiem (jālūd arī Sociālā darba centra viedoklis),

vienošanos par kopējā īpašuma sadali izpildāma notariālā ieraksta formā,

vienošanos par to, kurš paliks līdzšinējās kopīgās māsaimniecības īpašnieks vai kļūs par tās īpašnieku,

vienošanos par tā laulātā uzturēšanu, kuram nav uzturlīdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Tiesa atbrīvo pusi no tiesu nodevas maksāšanas, ja maksājums nozīmīgi samazinātu līdzekļus, kas pieejami puses vai tās ģimenes locekļu iztikai. Ārvalstu pilsoņi, ja tā noteikts starptautiskā līgumā vai kur pastāv savstarpīguma nosacījumi, ir atbrīvoti no tiesas nodevas maksāšanas (10. un 11. pants Likumā par tiesas nodevām / *Zakon o sodnih taksah, ZST-1*).

Puse var lūgt tiesisko palīdzību, lai segtu advokāta un eksperta izmaksas; lēmumu par to, vai piešķirt tiesisko palīdzību, pieņem apgabaltiesa, kurai ir jurisdikcija teritorijā, kur pieteicējs pastāvīgi dzīvo. Šajā procesā tiesa novērtē kritērijus (piem., būtiskos, finansiālos) saskaņā ar noteikumiem Likumā par bezmaksas tiesisko palīdzību (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*).

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Apelācijas sūdzību par spriedumu attiecībā uz laulības šķiršanu vai atcelšanu var iesniegt augstajā tiesā (*višje sodišče*) — parasti 15 dienās. Spriedumu, ar ko šķirta laulība pēc laulāto pieteikuma izbeigt laulību ar vienošanos, var apstrīdēt:

ja ir bijuši būtiski civilprocesa noteikumu pārkāpumi,

ja puse iesniegusi pieteikumu kļūdaini vai piespiedu kārtā, vai ar viltu,

ja nav izpildīti likumiskie nosacījumi laulības šķiršanai pēc pieteikuma izbeigt laulību ar vienošanos.

Pārskatīšana (ārkārtas tiesību aizsardzības līdzeklis) laulāto strīdos nav atļauta.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. pantu citā dalībvalstī tiesas pieņemts lēmums tiek atzīts bez prasības ierosināt īpašu atzīšanas procedūru.

Katra ieinteresētā puse var prasīt, lai tiktu izdots lēmums par tiesas lēmuma atzīšanu vai neatzīšanu. Šajā gadījumā pusei jāiesniedz pieteikums izdot deklarāciju par izpildi kompetentajā apgabaltiesā Slovēnijā.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Slovēnijas tiesību akti attiecas uz pieprasījuma iesniegšanas procesu.

Pusei, kas pieprasa vai apstrīd tiesas lēmuma atzīšanu vai pieprasa deklarācijas par izpildi izdošanu, ir jāiesniedz:

tiesas lēmuma kopija, kas atbilst tās autentiskuma apliecināšanas nosacījumiem;

apstiprinājums, izmantojot standarta veidlapu, par tiesas lēmumu laulāto strīdā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (*Briesele II bis*) noteikumi attiecas galvenokārt un tieši uz jautājumiem par starptautisko jurisdikciju attiecībā uz ES dalībvalstu pilsoņiem un pastāvīgajiem iedzīvotājiem.

Ja abi laulātie ir dažādu valstu pilsoņi, kad tiek iesniegta prasība, kumulatīvi un saskaņā ar Slovēnijas valsts iekšējiem tiesību aktiem tiek piemēroti to valstu tiesību akti, kuru pilsoņi ir laulātie (37. panta 2. punkts Likumā par starptautiskajām privāttiesībām un procesu / *Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*).

Ja laulību nevar izbeigt saskaņā ar to valstu tiesību aktiem, kuru pilsoņi ir laulātie, laulības izbeigšanai tiek piemēroti Slovēnijas tiesību akti, ja viens no laulātajiem pastāvīgi uzturējās Slovēnijā laikā, kad tika iesniegta prasība.

Ja viens no laulātajiem ir Slovēnijas pilsonis bez pastāvīgas dzīvesvietas Slovēnijā un laulību nevar izbeigt saskaņā ar Likuma par starptautiskajām privāttiesībām un procesu 37. panta 2. punktu, attiecībā uz laulības izbeigšanu tiek piemēroti Slovēnijas tiesību akti.

Saistītās saites

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Lapa atjaunināta: 05/03/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [sk](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Slovākija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Slovākijā laulību var šķirt tikai tiesa.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Tiesa var šķirt laulību, reaģējot uz viena laulātā pieteikumu, ja attiecības starp laulātajiem ir tik nopietni un pastāvīgi pasliktinājušās, ka laulība vairs nevar kalpot savam nolūkam un nevar gaidīt, ka laulātie atsāks kopdzīvi.

Tiesa nosaka iemeslus laulāto attiecību iziršanai un ņem tos vērā, lemjot par laulības šķiršanu. Lemjot par laulības šķiršanu, tiesa vienmēr ņem vērā nepilngadīgo bērnu intereses.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulātais, kurš, stājoties laulībā, pieņēmis otra laulātā uzvārdu, trīs mēnešu laikā pēc galīgā lēmuma par laulības šķiršanu var informēt dzimtsarakstu nodaļu par atgriešanos pirmslaulības uzvārdā.

Laulātais, kurš, stājoties laulībā, pieņēmis otra laulātā uzvārdu un paturējis pirmslaulības uzvārdu kā otru uzvārdu, trīs mēnešu laikā pēc galīgā lēmuma par laulības šķiršanu var informēt dzimtsarakstu nodaļu, ka viņš vairs neizmanto laulātā uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Līdz ar laulības šķiršanu tiek izbeigts kopīpašuma regulējums, un lietas tiek kārtotas atbilstīgi Civilt kodeksa (*Občiansky zákoník*) 150. pantā noteiktajiem principiem. Kopīpašuma regulējumu var nokārtot ar: a) vienošanos; b) tiesas lēmumu; c) izbeidzoties laikposmam.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Lēmumā par tādu vecāku laulības šķiršanu, kuriem ir nepilngadīgs bērns, tiesa nosaka vecāku tiesības un pienākumus attiecībā uz nepilngadīgo bērnu laikposmā pēc laulības šķiršanas, jo īpaši nosakot, kuram vecākam būs aizgādība pār bērnu, kurš darbosies kā bērna likumīgais aizbildnis un administrēs bērna īpašumu. Lēmumu par vecāku tiesībām un pienākumiem var aizstāt ar vienošanos starp vecākiem.

Ja vecāki nevienojas par saskarsmes tiesībām ar nepilngadīgo bērnu, tiesa lēmumā par laulības šķiršanu nosaka vecāku saskarsmes tiesības. Ja nepieciešams, tiesa ierobežos kāda vecāka saskarsmes tiesības vai liegs saskarsmes tiesības, ja tas ir bērna interesēs.

Tiesa arī paredz, kā vecāks, kam nav piešķirta aizgādība pār bērnu, dos ieguldījumu bērna uzturēšanai; alternatīvi, tiesa apstiprinās vecāku vienošanos par uzturēšanu apmēru.

3.4 pienākumu maksāt uzturēšanas izdevumus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Šķirtais laulātais, kas nespēj sevi nodrošināt, var pieprasīt no bijušā laulātā līdzekļus, lai nodrošinātu viņam atbilstošus uzturēšanas izdevumus atbilstīgi tam, ko bijušais laulātais var atļauties. Ja laulātie nevar vienoties, tiesa izlems uzturēšanas izdevumu maksājumu apmēru, apmierinot viena laulātā pieteikumu.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Slovākijas tiesību akti neparedz laulāto atšķiršanu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Papildus laulības šķiršanai laulību ar tiesas lēmumu var arī atzīt par spēkā neesošu. Šāda laulība tiek uzskatīta par tādu, kas jau no paša sākuma nav bijusi noslēgta (*matrimonium nullum*). Tiesa var arī pasludināt, ka laulība nekad nav pastāvējusi (*non matrimonium*).

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

a. Pamats laulības atzīšanai par neesošu ir:

citas laulības pastāvēšana;

asinsradniecība tiešā līnijā starp augšupējiem un lejupējiem un starp brāļiem un māsām, tostarp radniecība adopcijas ceļā;

nepietiekams vecums, ja tas attiecas uz nepilngadīgo, kas ir vecāks par 16 gadiem, bet jaunāks par 18 gadiem;

garīgi traucējumi, kuru rezultātā ierobežota rīcībspēja;

piekrišana laulībai nav izteikta pēc brīvas gribas, nopietni, stingri un skaidri.

Ja laulība ir noslēgta, lai gan tā ir spēkā neesoša kāda iepriekšminēta pamata dēļ, tā tiek uzskatīta par pastāvošu, līdz galīgu spēku iegūst tiesas lēmums par tās atzīšanu par neesošu.

b. Laulība ir spēkā neesoša, ja paziņojums par laulības noslēgšanu:

izteikts piespiedu kārtā;

izteikts no nepilngadīgā puses, kas ir jaunāks par 16 gadiem;

izteikts dzimtsarakstu nodaļai, kam nebija tiesību to pieņemt, izņemot 4. panta 2. un 3. punktā paredzētos gadījumus, vai ja paziņojums par laulības noslēgšanu izteikts tāda mēra vai pašvaldības padomes locekļa priekšā, kas nav kompetents;

izteikts tādas baznīcas iestādes vai reliģiskas kopienas priekšā, kas nav reģistrēta atbilstīgi konkrētiem tiesību aktiem, vai ja paziņojums par laulības noslēgšanu izteikts tādas personas priekšā, kas nav pilnvarota darboties kā reģistrētas baznīcas vai reliģiskas kopienas garīdznieks;

izteikts ārvalstīs tādai iestādei, kam nav attiecīgu pilnvaru;

izteikts no pilnvarnieka puses bez spēkā esošas pilnvaras vai ja pilnvara atsaukta atbilstīgi attiecīgajam aktam.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Laulība, ko tiesa ir atzinusi par spēkā neesošu, tiek uzskatīta par tādu, kas nav tikusi noslēgta.

Pēc tiesas lēmuma par laulības atzīšanu par neesošu laulāto mantiskās attiecības un viņu tiesības un pienākumus attiecībā uz bērnu reglamentē normas par šķirtu laulāto mantiskajām attiecībām un tiesībām un pienākumiem attiecībā uz bērniem. Pēc lēmuma par laulības atzīšanu par neesošu arī laulāto paziņojums par savu kopīgo uzvārdu tiek atzīts par neesošu, un viņiem jāizmanto savi sākotnējie uzvārdi.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Tikai tiesa var pasludināt laulību par izbeigtu. Saisītus jautājumus var atrisināt, piemērojot Mediācijas likumu Nr. 420/2004 (*zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii*).

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikumus par laulības šķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai paziņojumus, ka laulība ir spēkā neesoša, iesniedz rajona tiesā (*okresný súd*).

Piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā atradās visnesenākā laulāto kopīgā dzīvesvieta Slovākijā, ja vismaz viens no laulātajiem dzīvo tiesas rajonā. Ja šādas tiesas nav, lieta ir atbildētāja vispārējās tiesas (*všeobecný súd*) jurisdikcijā vai, ja nav arī šādas tiesas – pieteikuma iesniedzēja vispārējās tiesas jurisdikcijā.

Pieteikumā jānorāda Civilprocesa kodeksa (*Občiansky súdny poriadok*) 42. panta 3. daļā un 79. panta 1. daļā paredzētā informācija.

No pieteikuma ir jābūt skaidram, kurai tiesai tas ir adresēts; kas ir pieteikuma iesniedzējs; par ko ir pieteikums un ko vēlas panākt ar šo pieteikumu; un tam jābūt parakstītam un datētam. Turklāt pieteikumā jānorāda pušu vārdi, uzvārdi un dzīvesvietas (tas pats jānorāda par pušu pārstāvjiem, ja tām tādi ir), viņu valsts piederība, godprātīgs galveno faktu izklāsts un pierādījumu, uz ko balstās pieteikuma iesniedzējs, uzskaitījums; pieteikumā arī skaidri jānorāda, ko pieteikuma iesniedzējs vēlas panākt.

Pieteikuma iesniedzējam pieteikumam jāpievieno dokumentāri pierādījumi, uz ko viņš balstās, kas nav pierādījumi, ko nevar pievienot ne jau pieteikuma iesniedzēja vainas dēļ.

Jāiesniedz pietiekams pieteikuma un tā pielikumu eksemplāru skaits: viens tiesai un katrai pusei nepieciešamais eksemplārs. Ja puse neiesniedz pietiekamu skaitu pieteikuma un tā pielikumu eksemplāru, tiesa sagatavos kopijas uz puses rēķina.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Juridiskās palīdzības sniegšanu reglamentē Likums Nr. 327/2005 par juridiskās palīdzības sniegšanu materiālās grūtībās esošām personām (*zákon č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi*).

Par laulības šķiršanas procesu tiek maksāta tiesas nodeva. Procesa puse var prasīt tiesas nodevu atcelšanu.

Uz pieteikuma pamata tiesa var pilnībā vai daļēji atbrīvot pusi no tiesas nodevām, ja to attaisno puses apstākļi un ja tas neattiecas uz patvaļīgi vai atklāti neveiksmīgu kādas tiesības īstenošanu vai aizstāvību. Ja vien tiesa neņem citādi, izņēmums attiecas uz visu procesu un tam ir arī atpakaļejošs spēks, taču netiks atmaksātas nodevas, kas samaksātas pirms lēmuma par atbrīvošanu no nodevām.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Apelācija par kādu lēmumu jāiesniedz 30 dienu laikā no tā izsniegšanas.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Nepieciešams iesniegt pieteikumu par lēmuma atzīšanu. Jurisdikcija ir piekritīga Bratislavas Apgabaltiesai (*Krajský súd*).

Galīgi lēmumi laulības lietās, kas izdoti citās dalībvalstīs (izņemot Dāniju) pēc 2004. gada 1. maija, tiek atzīti saskaņā ar Padomes 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000

atcelšanu. Lēmumi tiek atzīti bez īpaša procesa; proti, nav īpašas procedūras, lai grozītu ierakstu dzimtsarakstu nodaļas reģistros. Taču ieinteresētā puse var iesniegt pieteikumu par īpaša lēmuma izdošanu, lai atzītu citā dalībvalstī izdotu lēmumu laulības lietās. Citās dalībvalstīs pieņemtu lēmumu atzīšana ir piekritīga Bratislavas Apgabaltiesai.

Attiecībā uz Dānijā izdotiem lēmumiem vai citā dalībvalstī pirms 2004. gada 1. maija izdotiem lēmumiem ir jāiesniedz pieteikums par citā dalībvalstī izdota galīga lēmuma laulības lietās atzīšanu, ja vismaz viena puse ir Slovākijas valstspiederīgais. Šo procesu iesāk ar pieteikumu, ko var iesniegt persona, kas norādīta kā puse citā dalībvalstī pieņemtā lēmumā. Citās dalībvalstīs pieņemtu lēmumu atzīšana ir piekritīga Bratislavas Apgabaltiesai.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Lēmumu par citā dalībvalstī pieņemta lēmuma atzīšanu vai neatzīšanu var pārsūdzēt. Apelācija tiek iesniegta Bratislavas Apgabaltiesai, un nolēmumu par apelāciju pieņem Augstākā tiesa (*Najvyšší súd*).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Laulības izbeigšanu ar šķiršanu reglamentē tās valsts tiesības, kuras valstspiederīgie laulātie bijuši procesa uzsākšanas brīdī. Ja laulātie ir dažādu valstu valstspiederīgie, laulības izbeigšanai ar šķiršanu ir piemērojamas Slovākijas tiesības.

Lapa atjaunināta: 14/01/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Laulības šķiršana - Somija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Laulības šķiršanas pieteikumus izskata apgabaltiesas (*käräjäoikeus*). Laulības šķiršanas pieteikumu var iesniegt viens vai otrs laulātais vai abi laulātie kopā. Laulība var tikt šķirta pēc sešu mēnešu pārdomu laika. Pārdomu laiks nav nepieciešams, ja laulātie ir dzīvojoši atsevišķi vismaz divus gadus pirms tam, kad tika iesniegts laulības šķiršanas pieteikums.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Pieteikumā nav jānorāda iemesli, kāpēc laulātie vēlas šķirt laulību. Apgabaltiesas neizskata laulāto personīgās attiecības vai iemeslus, kāpēc ir pieteikta laulības šķiršana. Skatiet 1. jautājumu.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Pēc laulības šķiršanas laulātie saglabā laulībā iegūto uzvārdu. Ja laulātā uzvārds ir mainījies, stājoties laulībā, viņš vai viņa pēc laulības šķiršanas var lūgt to mainīt.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulības šķiršana un laulāto mantas sadalīšana ir atsevišķi jautājumi. Kad laulība ir šķirta, laulātie paši var vienoties par mantas sadalīšanu vai var lūgt, lai tiesa ieceltu izpildītāju. Parasti visi laulāto aktīvi tiek sadalīti vienādās daļās. Parastā kārtība neattiecas uz gadījumiem, ja ir bijis sastādīts pirmslaulības līgums. Sadalījumu var koriģēt arī tad, ja citādi iznākums būtu uzskatāms par nepamatotu. Laulāto īpašumu var sadalīt, tiklīdz ir sācies pārdomu laiks.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Saistībā ar laulības šķiršanas pieteikumu var izlemt jautājumus attiecībā uz laulāto nepilngadīgajiem bērniem — par aizgādību, dzīves apstākļiem, uzturīdzekļiem un saskarsmes tiesībām. Skatiet tēmas "Vecāku atbildība — Somija" un "Uzturīdzekļu prasības — Somija".

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Šķirot laulību, tiesa var, pamatojoties uz pieteikumu, uzlikt par pienākumu vienam laulātajam maksāt otram laulātajam uzturīdzekļus, ja tas tiek uzskatīts par pamatotu. (Skatiet tēmu "Uzturīdzekļu prasības — Somija".) Tomēr tas notiek reti.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Somijas tiesību sistēmā nepastāv jēdziens "laulāto atšķiršana". Praksē atšķiršana nozīmē, ka laulātie dzīvo atsevišķi, viņiem ir dažādas adreses.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Skatiet atbildi uz 4. jautājumu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Skatiet atbildi uz 4. jautājumu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Somijas tiesību aktos nav paredzēti noteikumi, kas reglamentētu laulības atzīšanu par spēkā neesošu. Tomēr prokuroram nekavējoties jāierosina lieta par laulības šķiršanu, ja atklājas, ka laulātie ir tuvi radnieki vai laikā, kad tika noslēgta laulība, viens laulātais jau ir bijis likumīgi precējies.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Skatiet atbildi uz 7. jautājumu

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Skatiet atbildi uz 7. jautājumu

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Laulības šķiršanas pieteikumi vienmēr jāiesniedz apgabaltiesā. Tomēr tiesību akti paredz, ka laulātajiem vispirms vienmēr jācenšas atrisināt jebkādas ģimenes strīdus sarunās un savstarpēji vienojoties; lai to izdarītu, laulātie var lūgt vietējās sociālās labklājības padomes (*sosiaalilautakunta*) ģimenes mediatoru palīdzību. Apgabaltiesām arī ir pienākums informēt laulātos par ģimenes mediācijas pakalpojumu pieejamību. Mediatori cenšas palīdzēt laulātajiem panākt savstarpēju sapratni par to, kā ģimenes strīdus varētu atrisināt visiem ģimenes locekļiem pieņemamākajā veidā. Mediatori var arī palīdzēt laulātajiem sastādīt līgumus un sākt citas strīdu izšķiršanas procedūras. Mediatoriem ir īpašs pienākums ievērot ģimenē esošo nepilngadīgo bērnu intereses. Mediācija vienmēr ir brīvprātīga.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršanas pieteikumu var iesniegt abi laulātie kopā vai viens laulātais individuāli. Lai pieteiktu laulības šķiršanu, rakstisks laulības šķiršanas pieteikums ir jāiesniedz tajā apgabaltiesā, kurai ir jurisdikcija pēc viena vai otra laulātā dzīvesvietas. Laulības šķiršanas pieteikumus var iesniegt personīgi vai ar pilnvarota pārstāvja starpniecību. Pieteikumus var nosūtīt apgabaltiesai arī pa pastu, faksu vai e-pastā.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Laulības šķiršanas lietās ir pieejama juridiskā palīdzība (sk. tēmu "Juridiskā palīdzība — Somija").

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Spridumus laulības šķiršanas lietās var pārsūdzēt apelācijas tiesā (*hovioloikus*).

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Parasti citā dalībvalstī pieņemts spriedums par laulības šķiršanu tiek atzīts saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 (sk. "Laulības šķiršana — Kopienas tiesības").

Saskaņā ar minēto regulu nav nepieciešama īpaša procedūra, lai vienā dalībvalstī pieņemtu spriedumu atzītu citā dalībvalstī. Tomēr ikviena ieinteresētā puse var lūgt pieņemt lēmumu, lai atzītu vai neatzīt spriedumu.

Pieteikumus saistībā ar spriedumu atzīšanu izskata apgabaltiesas.

Tomēr gadījumā, ja prasība par laulības šķiršanu ir iesniegta ziemeļvalstīs, tiek piemērota 1931. gada Ziemeļvalstu laulības konvencija. Eiropas dalībvalstu izpratnē šī konvencija attiecas uz Somiju, Zviedriju un Dāniju. Saskaņā ar Ziemeļvalstu laulības konvenciju izdots spriedums par laulības šķiršanu ir spēkā visās ziemeļvalstīs un nav atsevišķi jāapstiprina.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Procedūra ir tāda pati, kā aprakstīts 14. jautājumā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Attiecībā uz visām laulības šķiršanas lietām, kas tiek izskatītas Somijā, piemēro Somijas tiesību aktus.

Lapa atjaunināta: 02/03/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Zviedrija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Prasību par laulības šķiršanas var iesniegt vai nu viens no laulātajiem, vai abi kopā. Noteiktos gadījumos pirms laulības šķiršanas ir jābūt sešu mēnešu ilgam pārdomu periodam. Tas attiecas uz šādiem gadījumiem:

ja to pieprasa abi laulātie;

ja abu laulāto bērns, kas ir jaunāks par 16 gadiem, pastāvīgi dzīvo pie viena no laulātajiem, kas ir šā bērna aizbildnis; vai

ja laulību vēlas šķirt tikai viens no laulātajiem.

Taču atsevišķos izņēmuma gadījumos laulātajiem, uz kuriem attiecas iepriekš minētie kritēriji, ir tiesības šķirties, nenogaidot pārdomu periodu. Tā tas ir gadījumos, kad laulātie dzīvo atsevišķi vismaz divus gadus. Vienam no laulātajiem ir tiesības uz šķiršanas, nenogaidot pārdomu periodu, arī tad, ja tiek konstatēts, ka pastāv ticama iespējāmība, ka laulātajam šī laulība tika uzspiesta vai arī laulātais stājās laulībā bez atbilstošas atļaujas, kad vēl nebija sasniedzis 18 gadu vecumu. Ja laulība tikusi noslēgta, neraugoties uz laulāto tuvo radniecību, vai arī laulība tikusi noslēgta, neraugoties uz to, ka viens no laulātajiem jau ir precējies vai bijis reģistrētās partnerattiecībās un iepriekšējās laulības vai partnerattiecības nebija šķirtas, abiem laulātajiem ir tiesības laulību šķirt, nenogaidot pārdomu periodu.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulātajam vienmēr ir tiesības iegūt nolēmumu par laulības šķiršanu un tam nav nepieciešams īpašs pamatojums šāda nolēmuma saņemšanai.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Ja viens no laulātajiem ir pieņēmis otra laulātā uzvārdu, tad viņam ir tiesības atgūt pirmslaulību uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Pēc šķiršanās ir savstarpēji sadalāma laulāto manta. Pamatprincips nosaka, ka manta sadalāma vienlīdzīgi. Laulības šķiršanas iemeslam laulāto mantas sadalē nav nozīmes.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Pēc laulības šķiršanas laulātajiem automātiski saglabājas kopīga aizgādība pār viņu bērniem. Taču tiesa var kopīgo aizgādību pārtraukt:

pēc tiesas iniciatīvas, ja tiesa konstatē, ka kopīga aizgādība ir nepārprotami nesaderīga ar bērna interesēm vai

pēc viena laulātā prasības, ja tiesa konstatē, ka bērna interesēs ir tikai viena laulātā aizgādība.

Ja abi laulātie vēlas pārtraukt kopīgo aizgādību, tad tiesai ir pienākums lūgumu izpildīt.

Abi vecāki ir atbildīgi par viņu bērna uzturēšanu. Vecāks, pie kura bērns nedzīvo, pilda uzturēšanas pienākumu, veicot uzturnaudas maksājumus par bērnu otram vecākam.

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pēc šķiršanās katram laulātajam ir pienākums parūpēties par sevi pašam. Izņēmumi piemērojami tikai noteiktos īpašos gadījumos, piemēram, ja viens laulātais nevar sevi uzturēt pēc tam, kad ir šķirta ilga laulība, vai arī citu iemeslu dēļ.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Zviedrijas tiesībās nav regulējuma laulības atzīšanai par neesošu. Laulību var šķirt, ja viens no laulātajiem nomirst vai tiesa pieņem nolēmumu par laulības šķiršanu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Zviedrijas tiesībās nav regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Zviedrijas tiesībās nav regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Par laulības šķiršanu var lemt tikai tiesa. Taču pastāv alternatīvas iespējas risināt dažādos jautājumus, kas var rasties saistībā ar laulības šķiršanu.

Laulātie var izvēlēties tā saukto "ģimenes mediāciju", kuras mērķis ir risināt kopdzīves konfliktus. Tādējādi laulātie var vērsties pēc palīdzības, lai risinātu problēmas un konfliktus un saglabātu laulību. Ja ir jau notikusi *de facto* šķiršanās, tad ģimenes mediācija var palīdzēt konflikta mazināšanā un iespēju rašanā pieaugušajiem līdzdarboties, īstenojot savus vecāku pienākumus. Ģimenes mediāciju nodrošina valsts sektors (pašvaldības), baznīcu iestādes un citas personas. Pašvaldību pienākums ir nodrošināt, ka ģimenes mediācija ir pieejama ikvienam, kas to lūdz.

Laulātajiem ir tiesības arī uz t.s. "sadarbības sarunām". Šīs sarunas nav vērstas uz attiecībām starp pieaugušajiem, bet gan uz bērniem. Sadarbības sarunās galvenokārt tiek rastas iespējas vienoties par bērnu aizgādības jautājumiem, par bērnu dzīves vietu, kā arī par saskarsmi ar bērniem. Sadarbības sarunas pārrauga speciālisti. Pašvaldību pienākums ir nodrošināt, ka sadarbības sarunas ir pieejamas ikvienam, kas to lūdz.

Ja laulātie vēlas kaut ko mainīt attiecībā uz aizgādību pār viņu bērniem, bērnu dzīvesvietu vai saskarsmes tiesībām ar viņu bērniem, tad par to ir jānoslēdz vienošanās. Šādas vienošanās saturs jāapstiprina pašvaldības sociālās labklājības komitejai.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma vai regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

Pirmais priekšnosacījums prasības par laulības šķiršanu iesniegšanai Zviedrijas tiesā ir tāds, ka tai ir jābūt atbilstošas piekritības tiesai. Tas attiecas uz gadījumiem, kad abi laulātie ir Zviedrijas valstspiederīgie un dzīvo Zviedrijā. Taču Zviedrijas tiesām ir piekritība arī šādos gadījumos:

ja abi laulātie ir Zviedrijas valstspiederīgie;

ja prasītājs ir Zviedrijas valstspiederīgais un dzīvo Zviedrijā vai iepriekš un pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas ir bijis Zviedrijas iedzīvotājs;

ja prasītājs nav Zviedrijas valstspiederīgais, taču ir dzīvojis Zviedrijā vismaz gadu; vai

ja atbildētājs ir Zviedrijas iedzīvotājs.

Ja tiek pierādīts, ka Zviedrijas tiesai ir piekritība laulības šķiršanas lietā, lieta tiek skatīta rajona tiesā (*tingsrätt*) Zviedrijā tajā apgabalā, kura iedzīvotājs ir viens no laulātajiem. Ja neviens no laulātajiem nav Zviedrijas iedzīvotājs, lietu izskata Stokholmas rajona tiesā (*Stockholms tingsrätt*).

Šķiršanās prasību rajona tiesā var iesniegt divējādi. Ja abi laulātie vēlas laulības šķiršanu, tie var iesniegt kopīgu prasību. Taču, ja laulības šķiršanu vēlas tikai viens no laulātajiem, tad viņam rajona tiesā ir jāiesniedz uzaicinājuma prasība. Abos gadījumos jāiesniedz abu laulāto dzimšanas apliecību kopijas. Tās var pieprasīt Zviedrijas Nodokļu aģentūrā (*Skatteverket*).

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Lietās par laulības šķiršanu un citiem saistītiem jautājumiem juridisko palīdzību var piešķirt vienīgi tad, ja tam ir *īpašs iemesls*.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma vai regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

Jā, par nolēmumu šķirt laulību var iesniegt apelācijas sūdzību.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 [LŪDZU, PIEVIENOT SAITI!] par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulību lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 (regula „Brisele II”) atcelšanu dalībvalstī pieņemts spriedums citā dalībvalstī ir atzīstams bez jebkādu īpašu darbību veikšanas. Taču pastāv arī zināmi apstākļi, lai spriedumu netiktu atzīts.

Tādējādi Regulas „Brisele II” pamatnosacījums ir tāds, ka nolēmums par laulības šķiršanu vai laulāto juridisko atšķirtību vai laulības atzīšanu par neesošu, kas pieņemts citā dalībvalstī, automātiski uzskatāms par līdzvērtīgu Zviedrijā pieņemtam lēmumam un tam ir līdzvērtīgas juridiskās sekas. Lai arī regulējums balstās uz automātiskās atzīšanas principu, ieinteresētajai pusei ir iespējams saņemt paziņojumu par to, vai ārvalstu spriedums ir vai nav atzīts Zviedrijā. Šādu prasību iesniedz Svea Apelācijas tiesā (*Svea hovrätt*), kas šajā posmā pieņem lēmumu par sprieduma piemērošanu, nekonsultējoties ar pretējo pusi.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Prasība iesniedzama Svea Apelācijas tiesā (*Svea hovrätt*), lai izmantotu iespēju, kas paredzēta Regulā „Brisele II” par paziņojuma saņemšanu attiecībā uz ārvalstu sprieduma atzīšanu Zviedrijā (sk. 14. jautājumu) [LŪDZU, IEVIETOT SAITI UZ 14. JAUTĀJUMU!]. Ja Svea Apelācijas tiesa šādā procesā ir paziņojusi, ka konkrētais spriedums Zviedrijā ir atzīstams, otrai pusei ir iespēja prasīt šā lēmuma pārskatīšanu. Pārskatīšanas prasība ir jāiesniedz Svea Apelācijas tiesā, kur pārējā procesa gaitā tiks uzklautas abas puses. Pēc tam apelācijas sūdzību pret Svea Apelācijas tiesas pieņemto lēmumu par pārskatīšanas prasību var iesniegt Augstākajā tiesā (*Högsta domstolen*).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Zviedrijas tiesā izskatāma prasība par laulības šķiršanu vienmēr jāizskata saskaņā ar Zviedrijas likumiem (*lex fori principis*).

Taču atsevišķos gadījumos *ir jāņem vērā arī* ārvalstu tiesību normas. Tas attiecas uz šādiem gadījumiem:

ja abi laulātie ir citu valstu valstspiederīgie un neviens no viņiem Zviedrijā nav dzīvojis vismaz vienu gadu, nolēmumu par laulības šķiršanu nevar pieņemt pretēji viena laulātā gribai, ja nav pamatojuma tā darīt saskaņā ar tās valsts likumiem, kuras valstspiederīgais ir viens vai abi laulātie;

ja abi laulātie ir citu valstu valstspiederīgie un viens no viņiem apgalvo, ka saskaņā ar tās valsts likumiem, kuras valstspiederīgais viņš ir, laulības šķiršanai nav pamata, nolēmumu par laulības šķiršanu nevar pieņemt, ja, ievērojot gan laulāto, gan abu laulāto bērnu intereses, ir īpaši iemesli to nedarīt.

Jāuzsver, ka pat abos iepriekšminētajos gadījumos jautājuma būtība ir tikai par Zviedrijas tiesību aktu piemērošanu, taču ar zināmu aizsardzības pakāpi, lai novērstu nolēmuma par laulības šķiršanu pieņemšanu saskaņā ar Zviedrijas tiesību aktiem gadījumos, kad laulāto saikne ar Zviedriju ir nebūtiska un kad ir svarīgi iemesli, lai šāds nolēmums netiktu pieņemts.

Lapa atjaunināta: 21/12/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [en](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Laulības šķiršana - Anglija un Velsa

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Vienam laulātajam tiesā ir jāiesniedz rakstisks pieteikums (saukts par lūgumrakstu). Laulības šķiršanas pieteikumus izskata Ģimenes tiesas, un laulātajiem pieteikumus par laulības šķiršanu ir jāiesniedz minētajā tiesā. Pieteikuma iesniedzējam ir jāpierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, kā arī ir jāsniedz pierādījumi par vienu no pieciem turpmāk uzskaitītajiem faktiem.

Pieteikumus par laulības šķiršanu nevar iesniegt agrāk par vienu gadu pēc laulības noslēgšanas, savukārt pieteikumu atzīt laulību par neesošu var iesniegt jebkurā brīdī pēc tās noslēgšanas. Savukārt, lai pierādītu, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, var izmantot pierādījumus, kas iegūti gada laikā kopš laulības noslēgšanas.

Kopš 2014. gada marta Anglijā un Velsā var salaulāties viendzimuma pāri. Vienādi laulības šķiršanas nosacījumi attiecas gan uz pretējā dzimuma laulātajiem, gan viendzimuma laulībām.

Kopš 2005. gada AK viendzimuma pāriem ir bijusi iespēja legalizēt savas attiecības, stājoties civilās partnerattiecībās. Šādu partnerattiecību pusēm ir iespēja anulēt attiecības vai saņemt atšķiršanas rīkojumu, kad attiecības ir izirušas. Līdzīga kārtība ir laulības šķiršanas, juridiskās atšķiršanas un laulības atzīšanas par neesošu gadījumā, kā aprakstīts turpmāk. Plašāka informācija atrodama [valdības tīmekļa vietnē](#).

Viendzimuma laulībā sastāv divi vīrieši, viņi ir vīrs un vīrs, ja divas sievietes – viņas ir sieva un sieva.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Vienīgais iemesls laulības šķiršanai ir neatgriezeniska laulības iziršana. Lai pierādītu, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, ir nepieciešams sniegt pierādījumus par vienu vai vairākiem laulības 'faktiem'.

otrs laulātais ir pārkāpis laulību ar pretējā dzimuma pārstāvi un pieteikuma iesniedzējam ir nepieņemami turpināt ar viņu kopdzīvi;

nesaprātīga uzvedība, kas nozīmē, ka otrs laulātais ir rīkojies tādā veidā, ka nav pamata sagaidīt no pieteikuma iesniedzēja kopdzīves turpināšanu;

pamešana, kas nozīmē, ka otrs laulātais ir pieteikuma iesniedzēju pametis uz laikposmu, kas pārsniedz divus gadus, pirms ir iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu;

pušu atšķiršana vismaz divu gadu garumā, pirms ir iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu (ar otra laulātā piekrišanu);

atšķiršana vismaz piecu gadu garumā, pirms ir iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu (bez otra laulātā piekrišanas).

Tiesai ir pēc iespējas jāpārbauda pieteikuma iesniedzēja (prasītāja) apgalvojumi, kā arī otra laulātā (atbildētāja) apgalvojumi. Ja tiesu apmierina pierādījumi par to, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, Ģimenes tiesas tiesnesis pasludina spriedumu par laulības šķiršanu.

Ja tiesa pārliecinās, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, tā sākotnēji taisīs *nisi* spriedumu (pagaidu spriedumu par laulības šķiršanu). Pēc sešām nedēļām tā puse, kura iesniedza tiesā pieteikumu par laulības šķiršanu, var iesniegt pieteikumu par absolūtā sprieduma (galīgā sprieduma par laulības šķiršanu) taisīšanu.

Izņemot ārkārtas situācijas, pieteikumam par sprieduma pasludināšanu par absolūtu (galīgu) nav laika ierobežojuma.

Taču, ja pieteikums par absolūtā sprieduma pasludināšanu ir iesniegts pēc vairāk nekā 12 mēnešiem kopš *nisi* sprieduma taisīšanas, pieteikuma iesniedzējam tas būs jāiesniedz kopā ar rakstisku paskaidrojumu:

norādot kavēšanās iemeslus;

norādot, vai pieteikuma iesniedzējs un laulātais ir dzīvojuši kopā kopš *nisi* sprieduma izdošanas un, ja tā, kādā laikposmā tas ir noticis; un

norādot, vai sieva, kas viendzimuma laulībā esošajiem pāriem ietvers jebkuru laulāto sievieti, ir dzemdējusi vai tiek uzskatīta par dzemdējušu kopš *nisi* sprieduma izdošanas un, ja tā, vai tiek apgalvots, ka bērns ir vai varētu būt ģimenes bērns.

Ģimenes tiesas tiesnesis var pieprasīt, lai pieteikuma iesniedzējs iesniedz ar zvērestu apliecinātu paziņojumu, apstiprinot skaidrojumu, ko tas ir sniedzis, kā arī var izdot rīkojumu atbilstoši pieteikumam pēc Ģimenes tiesas tiesneša ieskatiem.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Ja puses vēlas, tās var stāties jaunā laulībā (vai civilo partnerībā). Tās pēc saviem ieskatiem var izvēlēties saglabāt laulībā iegūto uzvārdu vai pieņemt uzvārdu, kāds ir bijis pirms laulības vai partnerattiecībām.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Tiesa, pasludinot spriedumu par laulības šķiršanu, atzīšanu par neesošu vai laulāto atšķiršanu vai arī vēlāk, var noteikt, ka īpašums ir nododams no viena laulātā otram vai ģimenes bērnam, vai citai personai ģimenes bērna labā.

Tāpat tiesas var izdot rīkojumu par periodisku maksājumu veikšanu, īpašuma pārdošanu, rīkojumus attiecībā uz pensijām, rīkojumu par vienreizēju maksājumu vai citus rīkojumus. Tiesām ir rīcības brīvība lemt par rīkojumiem, ko tās katrā konkrētā lietā izdod, lai apmierinātu lietas prasības atbilstoši konkrētajiem apstākļiem.

Izmantojot rīcības brīvību, tiesām ir jāņem vērā ģimenes bērna, kas ir jaunāks par 18 gadiem, labklājība, kā arī turpmākie apsvērumi:

katra laulātā rīcībā esošie vai tuvākajā nākotnē paredzamie ienākumi, pelnītspēja, manta un citi finanšu līdzekļi;

tiek ņemts vērā arī finanšu un cita veida pienesums, ko nodrošina katrs laulātais, rūpējoties par māju un bērniem;

katra laulātā rīcībā esošās vai tuvākajā nākotnē paredzamās finanšu vajadzības, saistības un pienākumi;

dzīves līmenis, kāds bija ģimenei pirms laulības iziršanas;

katras puses vecums un laulības ilgums;

kādas puses fiziskā vai garīgā invaliditāte;

pienesums, ko katra puse ir sniegusi vai ko puse, visticamāk, sniegs ģimenes labklājībai nākotnē;

laulāto rīcība, ja tā ir tāda, kuras neņemšana vērā būtu negodīga, apsverot mantas sadali;

jebkādu tādu labumu vērtība, ko laulātais gūst un ko tas zaudētu laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu gadījumā.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Pēc laulības šķiršanas abi vecāki saglabā vecāku pienākumus pret laulībā dzimušajiem bērniem. Abi vecāki saglabā vecāku pienākumus par citās attiecībās dzimušiem bērniem, pret kuriem tiem ir vecāku pienākums laulības šķiršanas brīdī. Abiem vecākiem turpinās pienākums uzturēt nepilngadīgos bērnus, kas ģimenē dzīvojuši kā tās locekļi.

3.4 pienākumu maksāt uzturēdžekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pienākums uzturēt otru laulāto vairumā gadījumu izbeidzas, kad ir notikusi laulības šķiršana (galīgi apstiprinot laulības šķiršanu), izņemot gadījumus, kad ir bijis izdots rīkojums par laulātā uzturēšanas līdzekļiem, kas veido daļu no laulības šķiršanas procesa. Turklāt jebkādi pienākumi, kas attiecas uz spēkā esošu tiesas rīkojumu (piemēram, par laulātā uzturēšanas līdzekļiem), saglabājas, un vēlāk var būt iespējams grozīt spēkā esošu rīkojumu, ja apstākļos, uz ko ir balstīts sākotnējais tiesas rīkojums, ir notikušas būtiskas pārmaiņas.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Anglijā un Velsā laulāto atšķiršana ir saukta par juridisko atšķiršanu. Ja tiesa izdod šādu rīkojumu, no laulātā, kurš pieprasījis izdot rīkojumu, vairāk nevar sagaidīt, ka tas turpinās kopdzīvi ar vīru vai sievu. Taču viņš vai viņa nevarēs noslēgt jaunu laulību. Būtbū juridiskā atšķiršana ir iespēja laulātajiem, kuru laulība ir izirusi, bet kuri nevēlas stāties jaunā laulībā. Pieteikuma iesniedzējam, kurš vēlas juridisko atšķiršanu, nav jāpierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi. Pēc tam, kad ir izdots rīkojums par juridisko atšķiršanu, ir iespējams pieprasīt rīkojumu par laulības šķiršanu.

Civilās partnerattiecībās partneri var pieprasīt atšķiršanas rīkojumu, kam ir tieši tāds pats spēks.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Pieteikuma iesniedzējam ir jāsniedz pierādījumi par vienu vai vairākiem faktiem, kas nepieciešami, lai pierādītu, ka laulība ir izirusi, un pretstatā laulības šķiršanas procedūrai, nav jāgaida vismaz gads pēc laulības noslēgšanas.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Ja juridiskā atšķiršanā esoša puse nomirst, neatstājot testamentu, tās manta tiks sadalīta atbilstoši noteikumiem par beztestamenta mantošanu, un spriedumam par juridisko atšķiršanu ir tādas pašas sekas kā laulības šķiršanai. Tāpēc otram laulātajam pēc tam nav tiesību uz tās puses mantu, kura mirusi, neatstājot testamentu. Ja juridiskā atšķiršanā esoša puse nomirst, atstājot testamentu, juridiskā atšķiršana neskar tiesības saskaņā ar testamentu, ja, piemēram, pārdzīvojusi juridiskās atšķiršanas puse saskaņā ar testamentu ir iecelta par mantojuma saņēmēju.

Noteikumi par mantas sadali, kas ir spēkā laulības šķiršanas gadījumā, attiecas arī uz juridisko atšķiršanu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulību var atzīt par neesošu divos veidos. Laulību var vai nu pasludināt par "neesošu", kas nozīmē, ka laulība nekad nav bijusi spēkā un vispār nav pastāvējusi. Citādos apstākļos laulība var būt "atzīstama par neesošu", kas nozīmē, ka viens no laulātajiem var pieprasīt, lai laulība tiktu atzīta par neesošu. Ja abi laulātie piekrīt, laulība var turpināties.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība ir neesoša, ja:

tā neatbilst 1949. gada un 1986. gada Laulību likuma nosacījumiem:

starp pusēm ir pārāk tuva radniecība;

viena puse ir jaunāka par 16 gadiem;

nav izpildītas nepieciešamās laulības noslēgšanas formalitātes;

laulības noslēgšanas brīdī viena puse jau sastāvēja likumīgā laulībā vai bija noslēgusi civilās partnerattiecības;

poligāmijas gadījumā, ja laulība ir noslēgta ārpus Anglijas un Velsas un viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta laulības noslēgšanas brīdī bija Anglijā un Velsā.

Laulība ir atzīstama par neesošu šādos gadījumos:

laulība nav pilnīga, jo viena laulātā sniegums nav bijis atbilstošs, lai to padarītu par pilnīgu. Tas attiecas vienīgi uz laulībām starp pretēja dzimuma pārstāvjiem;

laulība nav pilnīga, jo atbildētājs apzināti atteicies rīkoties, lai to padarītu par pilnīgu. Tas attiecas vienīgi uz laulībām starp pretēja dzimuma pārstāvjiem;

viens laulātais nav atbilstoši piekritis laulībai, jo uz viņu izdarīts spiediens vai viņu piespieda piekrist laulībai, ja viņš maldināts par laulības juridiskajām

sekām vai tā garīgās spējas nebija pietiekamas, lai izprastu lēmuma par laulības noslēgšanu sekas;

laulības slēgšanas brīdī viens no laulātajiem cieta no tādas garīgas slimības, kas to padarīja par nepiemērotu laulībām, vai no veneriskas infekciju slimības, par ko pieteicējs laulības slēgšanas brīdī nebija informēts;

laulības slēgšanas brīdī atbildētāja bijusi grūtniecības stāvoklī, un bērna tēvs ir cita persona, nevis prasītājs, un prasītājs laulības slēgšanas brīdī nebija par to informēts;

pēc laulības noslēgšanas vienai pusei ir izsniegta pagaidu Dzimuma atzīšanas apliecība;

atbildētājs ir persona, kuras dzimums laulības slēgšanas brīdī ir bijis pieņemtais dzimums saskaņā ar 2004. gada Likumu par dzimuma atzīšanu, un prasītājs laulības slēgšanas brīdī nebija par to informēts.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja laulība tiek anulēta, tā ir pilnībā neesoša un uzskatāma par vispār nenotikušu. Tas neietekmē bērnu statusu.

Ja laulība ir atzīstama par neesošu, tā uzskatāma par tādu no brīža, kad ir izdots galīgais rīkojums par laulības atzīšanu par neesošu. Līdz tam brīdim laulība uzskatāma par spēkā esošu.

Tiesa var organizēt mantas sadali gan neesošā, gan par neesošu atzīstamā laulībā tāpat kā laulības šķiršanas gadījumā.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Valdība mudina izmantot ģimenes mediāciju, lai atbilstošās situācijās risinātu strīdus. Mediācija var būt piemērota strīdos, kas attiecas uz bērniem, kā arī strīdos par mantu un finansēm. Atsevišķos reģionos Bērnu un ģimenes tiesas Konsultāciju un atbalsta dienesta [CAFCASS \(Anglija\)](#) vai [CAFCASS Cymru \(Velsa\)](#) darbinieki nodrošina iespējas risināt strīdus par bērniem tiesā. Tiesa var apturēt lietas izskatīšanu, lai strīdu mēģinātu atrisināt ar mediācijas palīdzību.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Lūgumrakstu var iesniegt jebkurā Ģimenes tiesā, un tajā ir jānorāda, vai pieteikums ir par laulības šķiršanu, juridisko atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu. Informācija par tiesām un nepieciešamajām veidlapām ir atrodama [Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietnē.

Iesniedzot pieteikumu, parasti ir jāmaksā nodeva, taču pastāv izņēmumi attiecībā uz tiem, kas saņem valsts pabalstus vai kas var pierādīt, ka nodevas samaksa radītu pārmērīgu apgrūtinājumu. Plašāka informācija par to atrodama [Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietnē.

Pusei jāizmanto [lūgumraksta veidlapa \(D8\)](#) un jāiesniedz:

lūgumraksta veidlapa 3 eksemplāros;

papildu eksemplārs par katru personu, kas nosaukta kā laulības pārkāpšanā iesaistīta persona;

[paziņojums par vienošanos](#) attiecībā uz bērniem, kas ir jaunāki par 18 gadiem;

laulības apliecība (nevis kopija), nepieciešamības gadījumā kopā ar apliecinātu tulkojumu;

[veidlapa par atbrīvojumu no samaksas](#).

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Laulības šķiršanas lietās vai strīdos, kas saistīti ar bērniem, vai strīdos saistībā ar mantu juridiskā palīdzība parasti nav pieejama, izņemot vardarbības ģimenē gadījumos. Tiks veiktas mantiskā stāvokļa un lietas būtības pārbaudes. Plašāka informācija atrodama [valdības tīmekļa vietnē](#).

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Ja ir izdots pagaidu rīkojums, viens no laulātajiem var vērsties tiesā, lai iesniegtu pierādījumus tam, kāpēc ir jāizdod galīgs rīkojums. Tiesa var to atlikt, noteikt, ka jāizdod galīgais rīkojums, noteikt turpmāku izmeklēšanu vai izskatīt lietu citā veidā pēc saviem ieskatiem.

Pēc galīgā rīkojuma izdošanas, izņemot īpašus gadījumus, nav iespējama pārsūdzība.

Nav iespējams pārsūdzēt rīkojumu par juridisko atšķiršanu, taču, ja abas puses tam piekrīt, to ir iespējams neatzīt.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Eiropas Savienības Regula EK Nr. 2201/2003 paredz, ka vienā dalībvalstī pieņemts lēmums, kā rezultātā tiek šķirta laulība, tiek noteikta laulāto atšķiršana (juridiskā atšķiršana) vai laulība tiek atzīta par neesošu, ir atzīstams arī citās dalībvalstīs. Nepieciešamos dokumentus var saņemt tiesā, kas izdevusi rīkojumu, un tie ir jāiesniedz Augstajā tiesā.

Regula neattiecas uz jautājumiem par atbildību, laulības mantiskajām sekām, uzturēšanas līdzekļiem vai citiem palīgajautājumiem. Starp attiecīgo pusi un dalībvalsti, kuras kompetencē atrodas lieta, ir jābūt faktiskai saiknei.

Atzīšanu var noraidīt, ja lēmums ir pretrunā sabiedriskai kārtībai, ja lēmums pieņemts aizmuguriski, ja attiecīgie dokumenti nav iesniegti atbildētājam pietiekami savlaicīgi vai ja lēmums nav savietojams ar spriedumu lietā starp tām pašām pusēm Anglijā un Velsā, vai tas nav savietojams ar iepriekš pieņemtu spriedumu citā valstī, ja iepriekš pieņemtu spriedumu var atzīt Anglijā un Velsā.

Jebkura ieinteresētā puse var iesniegt pieteikumu par lēmumu atzīt vai neatzīt spriedumu. Augstā tiesa var atlikt lietas izskatīšanu, ja par spriedumu, kura atzīšanu vēlas panākt, ir iesniegta apelācijas sūdzība.

Ja lēmumu saskaņā ar šo regulu nevar atzīt, ārvalstīs šķirtu laulību atzīšanas nosacījumi ir ietverti 1986. gada Ģimenes tiesību likumā. Minētā likuma 46. pantā ir noteikts:

Ārvalstīs tiesvedībā šķirtas laulības, par neesošu atzītas laulības vai juridiskās atšķiršanas fakts tiek atzīts par spēkā esošu, ja:

laulības šķiršana, atzīšana par neesošu vai juridiskā atšķiršana ir spēkā saskaņā ar tās valsts tiesībām, kurā tā ir pasludināta; un attiecīgajā datumā (datumā, kad tika ierosināta laulības šķiršanas lieta)

viens no laulātajiem bija pastāvīgais iedzīvotājs valstī, kurā laulības šķiršana, atzīšana par neesošu vai juridiskā atšķiršana ir pasludināta; vai

viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta bija minētajā valstī; vai

viens no laulātajiem bija minētās valsts valstspiederīgais.

Ārvalstīs šķirtas laulības, par neesošu atzītas laulības vai juridiskās atšķiršanas fakts, kas nav pasludināta tiesvedības ceļā, tiek atzīts par spēkā esošu, ja: laulības šķiršana, atzīšana par neesošu vai juridiskā atšķiršana ir spēkā saskaņā ar tās valsts tiesībām, kurā tā ir pasludināta;

attiecīgajā datumā (datumā, kad laulība tikusi šķirta) —

abu laulāto pastāvīgā dzīvesvieta bija minētajā valstī; vai

viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta bija minētajā valstī un otras puses pastāvīgā dzīvesvieta bija valstī, pēc kuras tiesībām laulības šķiršanas, atzīšanas par neesošu vai juridiskās atšķiršanas fakts ir atzīts par spēkā esošu; un

Neviens laulātais nebija pastāvīgais iedzīvotājs Apvienotajā Karalistē vienu gadu tieši pirms minētā datuma.

Jebkura persona var vērsties tiesā ar prasību Anglijā un Velsā atzīt laulības šķiršanu, laulības neesamību vai juridisko atšķiršanu, kas ir īstenota ārpus

Anglijas un Velsas. Tiesa var pieteikumu izskatīt, ja pieteikuma iesniedzēja

pastāvīgā dzīvesvieta ir Anglijā un Velsā dienā, kad ir ierosināta lietas izskatīšana; vai

pastāvīgā dzīvesvieta bija Anglijā un Velsā vienu gadu, kas beidzas konkrētajā datumā.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Ievērojot iepriekš izklāstītos nosacījumus, jebkura persona var vērsties Ģimenes tiesā ar prasību Anglijā un Velsā neatzīt laulības šķiršanu, laulības neesamību vai juridisko atšķiršanu.

Atzīšanas pieteikumi saskaņā ar EK Regulu ir iesniedzami Augstajā tiesā. Pieteikuma iesniedzējam ir jāinformē atbildētājs par iesniegto pieteikumu, dodot tam iespēju iesniegt pretargumentus pret lēmuma atzīšanu, nosūtīt atbilstošus dokumentus, izņemot gadījumus, kad tiesa lemj, ka atbildētājs spriedumu ir nepārprotami pieņēmis.

Regulā noteikts, ka jebkura ieinteresētā puse var iesniegt pieprasījumu pieņemt lēmumu par sprieduma atzīšanu vai neatzīšanu. Augstā tiesa var atlikt lietas izskatīšanu, ja par spriedumu, kura atzīšanu vēlas panākt, ir iesniegta apelācijas sūdzība dalībvalstī, kurā spriedums pasludināts.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Anglijas un Velsas tiesas ierosinātajās lietās vienmēr piemēro Anglijas un Velsas tiesību aktus. Tiesu kompetencē ir risināt laulības šķiršanas jautājumus, pat ja tā ir noslēgta ārvalstī, ja viena laulātā

pastāvīgā dzīvesvieta ir Anglijā un Velsā dienā, kad ir sākta tiesvedība; vai

pastāvīgā dzīvesvieta bija Anglijā un Velsā vienu gadu, kas beidzas konkrētajā datumā.

Saistītas saites

[Laulības šķiršana, laulāto atšķiršana un attiecību iziršana](#)

[Juridiskā palīdzība](#)

Lapa atjaunināta: 20/02/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Laulības šķiršana - Ziemeļrija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Ziemeļrijā ar laulības šķiršanu saistītie noteikumi ir paredzēti 1978. gada Rīkojumā laulību lietās (Ziemeļrija) (turpmāk — "1978. gada rīkojums").

Vīrs vai sieva var saņemt laulības šķiršanu, iesniedzot tiesā rakstisku pieteikumu (sauktu par lūgumrakstu). Personu, kura iesniedz pieteikumu laulības šķiršanai, sauc par prasītāju, savukārt otru pusi sauc par atbildētāju. Prasītājam ir jāpierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, kā arī ir jāsniedz pierādījumi par vienu no pieciem faktiem (skatīt 2. jautājumu turpmāk). Lūgumrakstu par laulības šķiršanu nevar iesniegt pirmo divu gadu laikā kopš laulības noslēgšanas brīža. Savukārt, lai pierādītu, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, var izmantot pierādījumus, kas iegūti šo divu gadu laikā kopš laulības noslēgšanas.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Vienīgais iemesls laulības šķiršanai ir neatgriezeniska laulības iziršana. Kopumā, lai pierādītu, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, prasītājam ir jāpierāda viens vai vairāki no turpmākajiem faktiem:

atbildētājs ir pārkāpis laulību. Uz šo faktu nevar palūgties, ja pēc tam, kad prasītājs ir uzzinājis par laulības pārkāpumu, tas turpina ar atbildētāju dzīvot laikposmu vai vairākus laikposmus, kas kopumā pārsniedz sešus mēnešus;

atbildētājs ir rīkojies ir rīkojies tādā veidā, ka nav pamata sagaidīt no prasītāja kopdzīves turpināšanu. Uz šo faktu nevar palūgties, ja puses turpina dzīvot kopā sešus mēnešus vai ilgāk pēc datuma, kad pēdējo reizi novērota nepamatota rīcība;

atbildētājs ir pametis pieteikuma iesniedzēju vismaz divus gadus bez pārtraukuma pirms pieteikuma iesniegšanas;

puses ir dzīvojušas šķirti vismaz divus gadus bez pārtraukuma pirms pieteikuma iesniegšanas, un atbildētājs piekrit laulības šķiršanai;

puses ir dzīvojušas šķirti vismaz piecus gadus bez pārtraukuma pirms pieteikuma iesniegšanas. Nav nepieciešama atbildētāja piekrišana, un viņš var nepiekrīt laulības šķiršanai, pamatojot to tādējādi, ka tā rezultātā radīsies smagas finansiālās vai citas grūtības.

Apsverot, vai atbildētājs ir pametis prasītāju vai arī puses ir dzīvojušas šķirti ilgu laikposmu, netiek ņemti vērā tādi laikposmi (kopā ne ilgāki par sešiem mēnešiem), kuru laikā puses ir atsākušas kopdzīvi. Taču šādi laikposmi netiks uzskatīti par pamešanas vai atšķiršanas laikposmiem.

Ja tiesa no iesniegtajiem pierādījumiem pārliecinās, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, tā izdod *nisi* rīkojumu (tiesas rīkojumu, kā rezultātā notiek laulības šķiršana).

Laulības šķiršanas process ir noslēgts, kad *nisi* rīkojums ir pasludināts par galīgu. Pieteikumu par *nisi* rīkojuma pasludināšanu par galīgu var iesniegt sešas nedēļas un vienu dienu pēc *nisi* rīkojuma izdošanas. Ja 12 mēnešu laikā pēc *nisi* rīkojuma izdošanas pieteikums nav iesniegts, prasītājam var lūgt iesniegt

apliecinātu paskaidrojumu (apliecinājumu), ar ko tiek skaidrota kavēšanās. Atsevišķos gadījumos atbildētājs var pieprasīt rīkojuma pasludināšanu par galīgu. Puses nevar no jauna slēgt laulību, kamēr nav izdots galīgais rīkojums.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Nav īpašu noteikumu, kas regulētu attiecības pēc laulības šķiršanas. Taču no pusēm vairāk netiek sagaidīts, ka tās dzīvos kopā, un, ja sieva ir pieņēmusi vīra uzvārdu, viņa var izlemt atgūt pirmslaulības uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

1978. gada Rīkojumā ir ietverti tālejoši noteikumi, kas ļauj tiesai lemt par pušu mantu un regulēt to finansiālās vienošanās gan attiecībā vienai pret otru, gan pret ģimenes bērniem.

Izdodot rīkojumu par laulības šķiršanu vai pēc tam, tiesa var noteikt kādu no turpmākajiem pasākumiem:

izdot regulāru maksājumu rīkojumu;

izdot vienreizējas summas rīkojumu;

izdot mantas koriģēšanas rīkojumu;

izdot pensijas pārdales rīkojumu vai rīkojumu, ar ko līdzekļi tiek novirzīti uz pensiju fondiem.

Pirms rīkojuma izdošanas tiesa apsver visus lietas apstākļus. Taču tā vispirms ņem vērā ģimenes bērna, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu, labklājību.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Pēc laulības šķiršanas vecākiem saglabājas vecāku pienākumi pret laulībā dzimušajiem bērniem, un tiem ir pienākums uzturēt nepilngadīgos bērnus, kas ģimenē dzīvojuši kā tās locekļi.

Ja ģimenē ir nepilngadīgs bērns (jaunāks par 16 gadiem) vai bērns, kas vecāks par 16 gadiem un turpina izglītoties vai apgūst arodu, profesiju vai nodarbošanos, prasītājam ir jāaizpilda veidlapa (M4 veidlapa), kurā ir izklāstīta bērna situācija. Veidlapā puses tiek mudinātas censties panākt vienošanos par priekšlikumiem attiecībā uz bērna nākotni. Taču, ja puses nevar vienoties, atbildētājam būs iespēja komentēt priekšlikumu, bet tiesa var izmantot tiesības saskaņā ar 1995. gada Bērnu rīkojumu (Ziemeļrija) (piemēram, nosakot, kur bērns dzīvos).

3.4 pienākumu maksāt uzturēdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pienākums uzturēt otru laulāto beidzas, kad laulība ir šķirta, ja vien tiesa nav izdevusi rīkojumu par maksājumu vai mantas sadali.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Pieteikumu par laulāto atšķiršanu var iesniegt, ja laulība ir izirusi, taču prasītājs kāda iemesla dēļ nevēlas laulības šķiršanu. Ja prasītājs saņem rīkojumu par laulāto atšķiršanu, tam vairāk nav pienākuma dzīvot kopā ar otru laulāto. Taču tas nevarēs stāties jaunā laulībā. Pēc tam, kad ir izdots rīkojums par laulāto atšķiršanu, ir iespējams pieprasīt rīkojumu par laulības šķiršanu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Uzrādot rīkojumu par juridisko atšķiršanu, nav nepieciešams pierādīt, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

No laulātajiem vairs netiek sagaidīts, ka tie dzīvos kopā. Ja ir spēkā rīkojums par laulāto atšķiršanu un viens no laulātajiem nomirst, neatstājot testamentu (bez testamentā), viņa manta tiek sadalīta tā, it kā otrs laulātais jau būtu miris un jebkādi labumi, ko tas būtu saņēmis, tiek zaudēti. Tiesas pilnvaras attiecībā uz mantas sadali kopumā ir vienādas gan laulāto atšķiršanas, gan laulības šķiršanas gadījumā. Taču tiesa nevar izdot rīkojumu par pensijas izlīdzinošu sadali.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Rīkojums par laulības atzīšanu par neesošu tiek izdots, ja prasītājs pierāda, ka laulība ir vai nu neesoša, vai atzīstama par neesošu. Neesoša laulība ir tāda, kuru nebūtu vajadzējis spēt noslēgt un kura uzskatāma par tādu, kurai nekad nav bijis tiesisks statuss. Laulība, kas atzīstama par neesošu, tiek atzīta un turpinās līdz brīdim, kad tā tiek atzīta par neesošu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība ir neesoša, ja tiek pierādīts viens no turpmākajiem faktiem:

radniecība starp pusēm ir pārāk tuva;

viena puse ir jaunāka par 16 gadiem;

nav veiktas nepieciešamās laulības noslēgšanas formalitātes;

laulības noslēgšanas brīdī viena puse jau sastāvēja likumīgā laulībā;

pusēs ir viena dzimuma (pārī ir jābūt vienam vīrietim un vienai sievietei);

poligāmijas gadījumā, ja laulība ir noslēgta ārpus Ziemeļrijas un viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta laulības noslēgšanas brīdī bija Ziemeļrija.

Laulība ir atzīstama par neesošu, ja tiek pierādīts viens no turpmākajiem faktiem:

tā nav pilnīga, jo viens laulātais nav spējīgs padarīt to pilnīgu;

viens no laulātajiem ir atteicies padarīt laulību pilnīgu;

viens no laulātajiem nav atbilstoši piekritis laulības slēgšanai (piemēram, uz to tika izdarīts spiediens un tas tika piespiests piekrist vai arī tika maldināts par ceremonijas būtību);

laulības noslēgšanas brīdī viens no laulātajiem cieta no garīgas slimības;

laulības noslēgšanas brīdī viens no laulātajiem cieta no veneriskas infekciju slimības;

laulības noslēgšanas brīdī sieva bijusi grūtniecības stāvoklī, un bērna tēvs ir cita persona, nevis vīrs.

Ja pieteikuma atzīt laulību par neesošu pamatā ir viens no pēdējiem četriem faktiem, tas jāiesniedz trīs gadu laikā kopš laulības noslēgšanas. Taču tiesa noteiktos apstākļos var pieļaut, ka pieteikums tiek iesniegts ārpus šā perioda.

Ja pieteikuma pamatā ir pēdējie divi fakti, prasītājam ir jāpierāda, ka laulības noslēgšanas laikā tas nebija informēts par slimību vai grūtniecību.

Tiesa laulību, kas atzīstama par neesošu, par tādu neatzīst, ja atbildētājs pierāda, ka:

prasītājs zināja, ka laulība varētu tikt atzīta par neesošu, taču turpināja rīkoties tādā veidā, kas liecina, ka tas pamatoti uzskatīja, ka netiks pieprasīta laulības atzīšana par neesošu; un

tas nebūtu taisnīgi.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja laulība ir neesoša, tā ir pilnībā neesoša un uzskatāma par nekad nenotikušu. Ja laulība ir atzīstama par neesošu, tā uzskatāma par neesošu no brīža, kad ir izdots galīgais rīkojums par laulības atzīšanu par neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Ziemeļrijā ir vairākas aģentūras, kas sniedz mediācijas pakalpojumus (piemēram, Relate). Mediācija var palīdzēt risināt laulības šķiršanas praktiskos jautājumus, tostarp finanšu vienošanās un vecāku un bērnu attiecību jautājumus.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikumus par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu var iesniegt vai nu Augstajā tiesā, vai apgabala tiesā, kas izskata laulību šķiršanas lietas. Taču, ja atbildētājs iesniedz atbildi uz pieteikumu, kas ir iesniegts apgabala tiesā, lieta tiek nodota Augstajai tiesai.

Tiesu adreses un tālrūpa numuri ir atrodami [Ziemeļrijas Tiesu un tribunālu dienesta](#) tīmekļa vietnē.

Lai sāktu tiesvedību, attiecīgajai tiesai jānosūta veidlapu kopums, tam pievienojot:

laulības apliecības oriģinālu (nevis kopiju), kā arī apliecinātu tulkojumu un zvērinātu apliecinājumu, ja laulība ir noslēgta ārpus Ziemeļrijas; ģimenē dzimušu bērnu, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu, dzimšanas apliecību (pilnā formātā, norādot pilnīgu vecāku un bērnu informāciju); pieteikumā minētu tiesas rīkojumu eksemplāru;

jebkādu vienošanos (piem., par finansēm) oriģinālu un divas kopijas, par ko saņemams tiesas rīkojums; un

tiesas nodevas samaksu (tiesas kancelejā var saņemt informāciju par aktuālo nodevas apmēru).

Tiesas kanceleja varēs iesniegt veidlapu eksemplārus un paskaidrot, kā tās jāaizpilda. Taču tiesas darbinieki nevar jums sniegt juridiskas konsultācijas vai norādīt, kas jāraksta veidlapās.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jums ir tiesības pieprasīt juridisko palīdzību. Taču sniegtās finansiālās palīdzības (ja tā tiek nodrošināta) apmērs ir atkarīgs no mantiskā stāvokļa pārbaudes. Pat ja jūs mantiskais stāvoklis tiek novērtēts kā atbilstošs, jums, iespējams, būs jāveic iemaksa izmaksu segšanai. Saskaņā ar vienošanos šo iemaksu var laika gaitā atmaksāt Juridiskās palīdzības departamentam. Papildus mantiskā stāvokļa pārbaudes kritērijiem ir jānodrošina atbilstība arī lietas būtības pārbaudes kritērijiem, t. i., jābūt pamatotam iemeslam ierosināt lietu vai aizstāvībai un šādai rīcībai jebkādā situācijā ir jābūt pamatotai.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Galīgais rīkojums par laulības izbeigšanu vai atzīšanu par neesošu nav pārsūdzams, ja pusei, kuras tiesības ir aizskartas, ir bijusi iespēja pārsūdzēt *nisi* rīkojumu, taču tā to nedarīja. Turklāt rīkojumus, kas pieņemti ar pušu piekrišanu, var pārsūdzēt vienīgi ar tiesas atļauju. Apelācijas instances tiesas rīcībā ir virkne pilnvaru, un tā var atcelt vai grozīt sākotnējo lēmumu.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Padomes Regula (EK) Nr. 1347/2000 (2000. gada 29. maijs) ("Regula") paredz, ka vienā dalībvalstī pieņemts lēmums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu ir atzīstams citā dalībvalstī bez īpašas procedūras (izņemot kā noteikts pašā Regulā).

Katra ieinteresētā persona var pieprasīt lēmuma atzīšanu, un neatzīšanas pamats ir stingri ierobežots (piemēram, atzīšanu var noraidīt, ja lēmums ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai).

Pieteikumu par atzīšanu iesniedz Ziemeļrijas Augstajā tiesā.

Ja Regula nav piemērojama, lēmums var ietilpt 1986. gada Ģimenes tiesību likuma 46. panta tvērumā, kas izvirza ārvalstī īstenotas laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu fakta vispārējos atzīšanas nosacījumus.

Pieteikums par ārvalstī īstenotas laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanas par neesošu fakta atzīšanu ir iesniedzams Augstajā tiesā.

Pieteikums iesniedzams lūgumraksta formā, kam tiek pievienots rīkojums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Tā kā Augstā tiesa izskata laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu lietas (gan saskaņā ar Regulu, gan 1986. gada Ģimenes tiesību likumu), jebkādas pretenzijas par ierosināto atzīšanu ir risināmas šajā tiesā. Neatzīšanas pamats ir izklāstīts Regulas 15. pantā un 1986. gada Ģimenes tiesību likuma 51. pantā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Ja Ziemeļrijas tiesa konstatē, ka tās kompetencē ietilpst laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu lietas izskatīšana, tā piemēro Ziemeļrijas tiesības.

Ziemeļrijas tiesas kompetencē ir izskatīt laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas lietas (pat ja laulība ir tikusi noslēgta ārvalstī), ja:

tiesai ir atbilstošā kompetence saskaņā ar Regulu; vai

neviens līgumslēdzējas valsts (tā ir kāda no valstīm, kas bija Regulas sākotnējā parakstītāja, vai valsts, kas kopš tā laika ir pieņēmusi Regulu) tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar Regulu, un kādas no pusēm pastāvīgā dzīvesvieta ir Ziemeļrijā brīdī, kad lieta tikusi ierosināta.

Ziemeļrijas tiesas kompetencē ir izskatīt laulības atzīšanas par neesošu lietas (pat ja laulība ir tikusi noslēgta ārvalstī), ja:

tiesai ir atbilstošā kompetence saskaņā ar Regulu; vai

neviens līgumslēdzējas valsts tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar Regulu un —

viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta ir Ziemeļrijā brīdī, kad ir ierosināta lietas izskatīšana; vai

viens no laulātajiem ir miris pirms minētā datuma, un nāves brīdī viņa pastāvīgā dzīvesvieta bija Ziemeļrijā vai viņš bija Ziemeļrijas pastāvīgais iedzīvotājs vienu gadu, kas beidzas nāves brīdī.

Saistītas saites

[Ziemeļrijas Tiesu un tribunālu dienests](#)

Plašāka informācija par juridisko palīdzību ir pieejama [Ziemeļrijas Juridiskās palīdzības departamenta](#) tīmekļa vietnē.

Plašāka informācija par mediāciju atrodama "[Relate NI](#)" tīmekļa vietnē un "[AK Ģimenes lietu mediatoru koledžas](#)" tīmekļa vietnē.

Lapa atjaunināta: 08/01/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [en](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējušies.

Laulības šķiršana - Gibraltārs

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Vīram vai sievietei ir jāiesniedz rakstisks pieteikums (saukts par lūgumrakstu). Laulības šķiršanas pieteikumus izskata Augstākā tiesa, un laulātajiem pieteikums par laulības šķiršanu ir jāiesniedz šajā tiesā. Pieteikuma iesniedzējam ir jāpierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, kā arī ir jāsniedz pierādījumi par vienu no pieciem turpmāk uzskaitītajiem faktiem.

Pieteikumu par laulības šķiršanu nevar iesniegt trīs gadu laikā no laulības noslēgšanas brīža. Vienīgjie šā noteikuma izņēmumi ir gadījumos, kad prasītājs ir piedzīvojis īpašas grūtības vai atbildētājs ir rīkojies īpaši nepiedienīgi, vai arī prasītājs laulības noslēgšanas brīdī bija jaunāks par 16 gadiem.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Vienīgais iemesls laulības šķiršanai ir neatgriezeniska laulības iziršana. Lai pierādītu, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, ir nepieciešams sniegt pierādījumus par vienu vai vairākiem laulības "faktiem":

otrs laulātais ir pārkāpis laulību un pieteikuma iesniedzējam ir nepieņemami turpināt ar viņu kopdzīvi;

nesaprātīga uzvedība, kas nozīmē, ka otrs laulātais ir rīkojies tādā veidā, ka no pieteikuma iesniedzēja nevar pamatoti sagaidīt kopdzīves turpināšanu;

pamešana, kas nozīmē, ka otrs laulātais ir pieteikuma iesniedzēju pametis ilgāk par diviem gadiem, pirms ir iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu;

pušu atšķirtība vismaz divu gadu garumā, pirms ir iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu (ar otra laulātā piekrišanu);

pušu atšķirtība vismaz piecu gadu garumā, pirms ir iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu (bez otra laulātā piekrišanas).

Tiesai ir pēc iespējas jāpārbauda pieteikuma iesniedzēja (prasītāja) apgalvojumi, kā arī otra laulātā (atbildētāja) apgalvojumi. Ja tiesu apmierina pierādījumi par to, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, Augstākās tiesas tiesnesis izdos rīkojumu par laulības šķiršanu ar nosacījumu, ka tam ir pieņemama vienošanās attiecībā uz šķirto pušu bērniem.

Ja tiesa pārliecinās, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, tā sākotnēji izdos *nisi* rīkojumu (pagaidu rīkojumu par laulības šķiršanu). Pēc sešām nedēļām tā puse, kura iesniedza tiesā pieteikumu par laulības šķiršanu, var iesniegt pieteikumu par absolūtā rīkojuma (galīgā rīkojuma par laulības šķiršanu) izdošanu. Izņemot ārkārtas situācijas, pieteikuma par rīkojuma pasludināšanu par absolūtu (galīgu) iesniegšanai nav laika ierobežojuma.

Taču, ja pieteikums par absolūtā rīkojuma pasludināšanu ir iesniegts, kad ir pagājuši vairāk nekā 12 mēneši kopš *nisi* rīkojuma izdošanas, pieteikuma iesniedzējam tas būs jāiesniedz kopā ar rakstisku paskaidrojumu:

norādot kavēšanās iemeslus;

norādot, vai pieteikuma iesniedzējs un laulātais ir dzīvojuši kopā kopš *nisi* rīkojuma izdošanas un, ja tā, kādā laikposmā tas ir noticis; un

norādot vai, būdama sieva, viņa kopš *nisi* rīkojuma izdošanas ir dzemdējusi bērnu un, ja tā, norādot būtiskos faktus un to, vai var vai nevar apgalvot, ka bērns ir vai varētu būt vīrs.

Tiesnesis var pieprasīt, lai pieteikuma iesniedzējs iesniedz ar zvērestu apliecinātu paziņojumu, apstiprinot skaidrojumu, ko tas ir sniedzis, un tiesnesis pēc saviem ieskatiem var izdot rīkojumu attiecībā uz pieteikumu.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulība ir šķirta, tāpēc nepastāv turpmākas kopdzīves pienākums vai pienākums turpināt personiskas attiecības, izņemot, ja puses to vēlas. Ja puses vēlas, tās var stāties jaunā laulībā. Tās pēc saviem ieskatiem var izvēlēties saglabāt laulībā iegūto uzvārdu vai atgūt pirmslaulības uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Tiesa par to lemj pēc visu lietas apstākļu uzskatīšanas. Pat lietās, kurās puses ir panākušas vienošanos, tiesa joprojām saglabā vispārējās tiesības vienošanos apstiprināt vai grozīt.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Kad Augstākā tiesa pieņem galīgo rīkojumu, tai pirms vai pēc rīkojuma pieņemšanas ir tiesības paredzēt laulībā dzimušo bērnu aizbildniecības, uzturēšanas līdzekļu un izglītības noteikumus vai pat noteikt, ka jāierosina lieta, lai bērnu nodotu tiesas aizsardzībā. Augstākā tiesa nevar izdot absolūtu rīkojumu par laulības šķiršanu, ja tā nav pārliecinājusies, ka par bērniem ir panāktas pieņemamas vienošanās.

3.4 pienākumu maksāt uzturēt līdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pasludinot laulības šķiršanas *nisi* rīkojumu vai jebkurā brīdī pēc tam, Augstākajai tiesai ir tiesības noteikt, ka par viņu kopdzīves laiku vīrs maksā sievietai tādu ikmēneša vai iknedēļas uzturēšanas līdzekļu un iztikas līdzekļu maksājumu, kāds pēc tiesas ieskatiem ir pamatots. Sievas tiesības saņemt uzturēšanas līdzekļus izbeidzas, kad tā stājas jaunā laulībā, taču pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus laulībā dzimušam bērnam paliek spēkā neatkarīgi no mātes jaunās laulības.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Saskaņā ar Gibraltāra tiesībām laulāto atšķiršana tiek saukta par "juridisko atšķiršanu". Kad tiesa ir izdevusi šādu rīkojumu, vairs netiek sagaidīts, ka laulātais, kurš pieprasījis izdot rīkojumu, turpinās kopdzīvi ar otru laulāto. Taču viņš nevarēs noslēgt jaunu laulību. Būtībā juridiskā atšķiršana ir risinājums laulātajiem, kuru laulība ir izirusi, bet kuri nevēlas slēgt jaunu laulību. Pieteikuma iesniedzējam, kurš vēlas juridisko atšķiršanu, nav jāpierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi. Pēc tam, kad ir izdots rīkojums par juridisko atšķiršanu, ir iespējams pieprasīt rīkojumu par laulības šķiršanu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Pieteikuma iesniedzējam ir jāsniedz pierādījumi par vienu vai vairākiem faktiem, kas nepieciešami, lai pierādītu, ka laulība ir izirusi, un pretstatā personām, kuras vēlas šķirt laulību, nav jāgaida vismaz trīs gadus pēc laulības noslēgšanas, lai ierosinātu lietu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Ja juridiskās atšķiršanas puse nomirst, iepriekš neuzrakstot testamentu, tās manta tiks sadalīta atbilstoši noteikumiem par beztestamenta mantošanu, un rīkojumam par juridisko atšķiršanu ir tādas pašas sekas kā laulības šķiršanai. Tāpēc nevienam no laulātajiem pēc tam nav tiesību uz tās puses mantu, kura mirusi, neuzrakstot testamentu. Taču, ja juridiskās atšķiršanas puse mirst, atstājot testamentu, juridiskā atšķiršana neskar tiesības saskaņā ar testamentu, ja, piemēram, pārdzīvojuši juridiskās atšķiršanas puse saskaņā ar testamentu ir iecelta par mantojuma saņēmēju.

Noteikumi par mantas sadali, kas ir spēkā laulības šķiršanas gadījumā, ir attiecināmi arī uz juridisko atšķiršanu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulību var atzīt par neesošu divos veidos. Laulību var vai nu pasludināt par "neesošu", kas nozīmē, ka laulība nav nekad bijusi spēkā un nav nekad pastāvējusi. Citos apstākļos laulība var būt "atzīstama par neesošu", kas nozīmē, ka viens no laulātajiem var pieprasīt, lai laulība tiktu atzīta par neesošu. Ja abi laulātie piekrīt, laulība var turpināties.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība ir neesoša, ja:

tā neatbilst Laulību likuma nosacījumiem;

laulības noslēgšanas brīdī viena puse jau bija precējusies;

puses nav pretēja dzimuma. Lai laulība būtu spēkā esoša, vienam laulātajam jābūt vīrietim, bet otram laulātajam ir jābūt sievietei;

poligāmijas gadījumā, ja laulība noslēgta ārpus Gibraltāra un viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta laulības noslēgšanas brīdī bija Gibraltārā.

Laulība ir atzīstama par neesošu šādos gadījumos:

laulība nav pilnīga, jo viena laulātā sniegums nav bijis atbilstošs, lai to padarītu par pilnīgu;

laulība nav pilnīga, jo atbildētājs apzināti atteicies rīkoties, lai to padarītu par pilnīgu;

viens laulātais nav atbilstoši piekritis laulībai, jo uz viņu tika izdarīts spiediens vai viņš tika piespiests piekrist laulībai, ja viņš ticis maldināts par laulības juridiskajām sekām vai viņa garīgās spējas nebija pietiekamas, lai izprastu lēmuma par laulības noslēgšanu sekas;

laulības slēgšanas brīdī viens no laulātajiem cieta no tādas garīgas slimības, kas to padarīja par nepiemērotu laulībām, vai no veneriskas infekciju slimības, par ko prasītājs laulības slēgšanas brīdī nebija informēts;

laulības slēgšanas brīdī atbildētāja bijusi grūtniecības stāvoklī, un bērna tēvs ir cita persona, nevis prasītājs, un prasītājs laulības slēgšanas brīdī nebija par to informēts.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Tiklīdz laulība ir pasludināta par neesošu, tā zaudē spēku. Taču, ja laulībā ir dzimuši bērni, Augstākajai tiesai ir jāpārliecinās, ka ir panāktas atbilstošas vienošanās. Tāpat var izvirzīt nosacījumu, ka par bērnu ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi un aizgādības/uzturēšanas līdzekļi.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Laulības šķiršana ietilpst tikai Gibraltāra Augstākās tiesas kompetencē. Taču konkrētu sociālo palīdzību var saņemt, vēroties pie laulību konsultanta.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikumi ir jāiesniedz Augstākās tiesas kancelejā, 277 Main Street, Gibraltārs.

Pieteikumu iesniedz lūgumraksta veidā, pievienojot apliecinātus pierādījumus, tostarp laulības apliecības kopiju, bērnu dzimšanas apliecību kopijas, kā arī jānorāda pamatojums laulības šķiršanai/juridiskai atšķiršanai/laulības atzīšanai par spēkā neesošu. Tāpat ir jānorāda informācija par laulībā dzimušajiem bērniem un prasītāja finansiālo stāvokli. Plašāku informāciju var saņemt Augstākās tiesas kancelejā, 277 Main Street, Gibraltārs, tālrunis (+350) 200 75608.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Var būt pieejama juridiskā palīdzība procesuālo izmaksu segšanai, taču ir jāizpildās konkrētiem kritērijiem attiecībā uz ienākumiem. Veidlapas un plašāka informācija ir atrodama Augstākās tiesas kancelejā, 277 Main Street, Gibraltārs.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Rīkojumu par laulības šķiršanu vai atzīšanu par spēkā neesošu var atsaukt jebkurā brīdī, pirms tas ir pasludināts par absolūtu. Juridiskās atšķiršanas gadījumā noteiktās situācijās rīkojumu var grozīt jebkurā brīdī pēc tam, kad tas ir izdots. Rīkojumus par bērnu uzturēšanas līdzekļiem un aizbildniecību un uzturēšanas līdzekļiem var grozīt pēc galīgā rīkojuma izdošanas.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Eiropas Savienības Regula EK Nr. 2201/2003 paredz, ka vienā dalībvalstī pieņemts lēmums, kā rezultātā tiek šķirta laulība, tiek noteikta laulāto atšķiršana (juridiskā atšķiršana) vai laulība tiek atzīta par spēkā neesošu, ir atzīstams arī citās dalībvalstīs. Nepieciešamos dokumentus var saņemt tiesā, kas izdevusi rīkojumu, un tie ir jāiesniedz Augstākajā tiesā.

Regula neattiecas uz jautājumiem par vainu, laulību mantiskajām sekām, uzturēšanas līdzekļiem vai citiem palīgajiem jautājumiem. Starp attiecīgo pusi un dalībvalsti, kuras kompetencē ir lieta, jābūt faktiskai saiknei.

Atzīšanu var noraidīt, ja lēmums ir pretrunā sabiedriskai kārtībai, ja lēmums pieņemts aizmuguriski, ja attiecīgie dokumenti atbildētājam nav iesniegti pietiekami laicīgi vai ja lēmums nav saderīgs ar spriedumu, kas taisīts tiesvedībā starp tām pašām pusēm Gibraltārā, vai tas nav saderīgs ar iepriekš pieņemtu spriedumu citā valstī – ar nosacījumu, ka iepriekš pieņemto spriedumu Gibraltārā var atzīt.

Jebkura ieinteresētā puse var iesniegt pieteikumu par lēmumu atzīt vai neatzīt spriedumu. Augstākā tiesa var atlikt lietas izskatīšanu, ja par spriedumu, kura atzīšanu vēlas panākt, ir iesniegta apelācijas sūdzība.

Ja lēmumu saskaņā ar šo regulu nevar atzīt, ārvalstīs šķirtu laulību atzīšanas nosacījumi ir ietverti Laulību lietu likumā. Tajā noteikts:

Ārvalstīs procesuālā kārtībā šķirtas laulības vai juridiskās atšķiršanas spēkā esība ir atzīstama, ja:

laulības šķiršana vai juridiskā atšķiršana ir spēkā saskaņā ar tās valsts tiesībām, kurā tā ir īstenota; un

attiecīgajā datumā (datumā, kad tika ierosināta laulības šķiršanas lieta)

viens no laulātajiem bija pastāvīgais iedzīvotājs valstī, kurā laulības šķiršana vai juridiskā atšķiršana tika pasludināta; vai

viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta bija šajā valstī; vai

viens no laulātajiem bija šīs valsts valstspiederīgais.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Gibraltāra tiesības atzīt citās valstīs apstiprinātas laulības šķiršanas un juridiskās atšķiršanas, ja izpildās zināmi nosacījumi. Ja ir izteikti iebildumi pret šādu laulības šķiršanas/juridiskās atšķiršanas atzīšanu, tos var izteikt, pamatojoties viena no Laulību lietu likumā paredzētajiem nosacījumiem neizpildi. Šādā gadījumā var būt atbilstoši iesniegt pieteikumu Gibraltāra Augstākajā tiesā, lai saņemtu apliecinājumu, ka citā valstī apstiprināta laulības šķiršana/juridiskā atšķiršana nav spēkā esoša.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Lietās, kas ierosinātas Gibraltāra tiesās, tās vienmēr piemēro Gibraltāra tiesības. Tiesu kompetencē ir risināt laulības šķiršanas jautājumus, pat ja tā ir noslēgta ārvalstī, ja viena laulātā

pastāvīgā dzīvesvieta ir Gibraltārā brīdī, kad ir uzsākts process; vai

pastāvīgā dzīvesvieta bija Gibraltārā vienu gadu, kas beidzās konkrētajā datumā.

Lapa atjaunināta: 23/08/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.